

לדוח נגיש - דירקטוריון 2017 לחצו כאן

לדוח נגיש - ממשל תאגידי לחצו כאן

לקובץ נגיש - ביאורים 2017 לחצו כאן

2017 | ANNUAL REPORT

בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ
דין וחשבון שנתי

2017

בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ
דין וחשבון שנתי

תוכן העניינים

5	חברי הדירקטוריון
7	חברי ההנהלה הבכירה
9	דבר יו"ר הדירקטוריון
11	דוח הדירקטוריון וההנהלה
124	הצהרות המנכ"ל והחשבונאי הראשי
126	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
127	דוחות כספיים לשנת 2017
259	ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על הבנק
289	נספחים לדוח השנתי
299	מילון מונחים ואינדקס

בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ דין וחשבון שנתי

חברי הדירקטוריון

יאיר אבידן

יו"ר דירקטוריון הבנק

אבי אקשטיין*

יוסף ברסי

שאול דאנג'לי*

אייל הירדני*

חנן זלינגר*

אלי חוטר

שאוקי ח'טיב

ריאד חורי

תמר סלמניק

דן עמירם**

יוסי פרץ

* דירקטור חיצוני.

** החל מיום 26.2.2018

בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ דין וחשבון שנתי

חברי ההנהלה הבכירה

המנהל הכללי בורשטיין יהושע

חברי ההנהלה

אבי רישפן

סמנכ"ל בכיר, חשב הבנק

גלעד אליגון⁽¹⁾

סמנכ"ל, מנהל החטיבה
לניהול סיכונים

שמואל ברמן

סמנכ"ל, מנהל אגף
האסטרטגיה

ציון בקר

סמנכ"ל, מנהל החטיבה
הפיננסית

מיכל הנר דויטש

סמנכ"ל, היועצת המשפטית
הראשית

רוני לרס

סמנכ"ל, מנהלת חטיבת
משאבי אנוש ומינהל

דוד מימון

סמנכ"ל, מנהל
החטיבה הקמעונאית

יאיר פלדמן

סמנכ"ל, מנהל אגף
תפעול ומידע

אמיר קליבנוב⁽²⁾

סמנכ"ל, מנהל החטיבה
לבנקאות מסחרית

ציונה כהן

סמנכ"ל, המבקר הפנימית
הראשית

אורית אליאש

עוזרת בכירה למנכ"ל,
מזכירת הבנק

1. משמש כמנהל הסיכונים הראשי (CRO).

2. משמש כמנהל סיכוני האשראי בבנק.

2017

דבר יו"ר הדירקטוריון
יאיר אבידן

ANNUAL REPORT

מרכנתיל 100
שנות צמיחה

המשך מגמת הצמיחה במשק צפויה להיתמך, גם השנה, בסביבת ריבית נמוכה ושיעורי אינפלציה ממותנים.

השנה אנו צפויים להמשיך ולהתמודד עם האתגרים בהתפתחות הפעילות במערכת הבנקאית, זאת עם יישומן של הוראות חקיקה ורגולציה בתחום הבנקאות המעודדות הוגנות, שקיפות, שירותיות ועוד; כניסת גופים חוץ בנקאיים לתחום האשראי הקמעונאי; הצטרפות חברות כרטיסי האשראי לסביבת התחרות; מעורבות גוברת והולכת של חברות פינטק המציעות ערך מוסף של חדשנות טכנולוגית; התייעלות וצמצום הרשת הפיזית ועוד.

כמובן שיש באמור גם מן ההזדמנויות וצפוי כי הבנק ימשיך בצמיחה תוך מינוף המיתוג החזק הקיים בקרב לקוחותיו, יחד עם המומחיות, היחס האישי והתרבות הארגונית, הטמעת השימוש בפלטפורמות דיגיטליות ובשירותים מוספים, לטובת מתן מענה איכותי וראוי התואם את ההתפתחויות בסביבת הפעילות העסקית וצרכי הלקוחות.

הבנק ממשיך וימשיך לפעול ולהתפתח, תוך קיום תרבות ואיכות ניהול התואמת את פעילותו ואת פרופיל הסיכון לפיו הוא פועל.

בשם חברי הדירקטוריון, אני מבקש להביע הערכה רבה לעובדים ולהנהלה על דבקותם ומקצועיותם אשר הובילו את הבנק להישגיו הנאים במהלך שנת 2017, בסביבה דינמית ומאתגרת.

במסגרת זו ובפתחה של שנת ה-100 להיווסדו של הבנק, מבקש לאחל לכם, עובדים ומנהלים יקרים, המשך עשייה ברוכה תוך שמירה על מסורת ההישגים רבת השנים.

בנק מרכנתיל דיסקונט מסכם את שנת 2017 ברווח נקי של 220 מיליון ש"ח ובתשואה של 9.4% על ההון.

הבנק רשם צמיחה נאה באשראי הנובעת מגיוס איכותי של לקוחות, לצד הרחבת והעמקת הפעילות עם לקוחות היעד הקיימים. האמור הוביל לגידול בהכנסות מריבית, נטו, בשיעור של 9.2% בהשוואה לשנת 2016, תוך ניהול מבוקר והדוק של פרופיל הסיכון.

הבנק ממשיך להנות מאיתנות פיננסית נאותה, המתבטאת ביחס הלימות הון בשיעור של 13.9% ויחס מינוף בשיעור של 6.8%.

בנוסף, ראוי לציין את הידוק הבקרה והפיקוח על ההוצאות התפעוליות אשר הוביל לקיטון של 2.3% לעומת אשתקד.

האמור לעיל הביא את הבנק ליחס יעילות של 65.9%, שיפור נאה בהשוואה לנתון שנרשם אשתקד (71.0%).

תוצאות כספיות אלה הינן פועל יוצא של יישום אסטרטגיה קמעונאית רב שנתית המאופיינת, בין היתר, במיקודים הבאים:

- התאמת מבנה החטיבה הקמעונאית למיקוד בפלחים והיערכות להטמעת מענה מבודל המותאם לצרכי לקוח.
- הטמעת יכולות הערוצים הישירים בקרב לקוחות הבנק, לרבות לקוחותיו העסקיים.
- בנייה ויישום תוכנית התייעלות מקיפה לחסכון בהוצאות.
- המשך אימוץ והטמעת מודלים מתקדמים ללקוחות החטיבה הקמעונאית והבנקאות המסחרית, אשר תרמו לביצוע חיתום נאות ללקוח, לצד ייעול תהליכים בבנק.

התחזיות הכלכליות לשנה הקרובה מצביעות על המשך המגמה החיובית בהתפתחות המשק המקומי, אשר מושפע לחיוב הן מההתפתחויות הצפויות בכלכלות המרכזיות במשק העולמי והן מהשלכות אינדיקטורים כלכליים מקומיים חיוביים, כדוגמת הצריכה הפרטית ושיעורי האבטלה הנמוכים. לזאת, יש להוסיף את העלאת שכר המינימום והמשך הרחבת הפעילות בקרנות לעסקים בערבות המדינה, להן השפעה ישירה על מגזרי היעד בבנק.

יאיר אבידן

יו"ר הדירקטוריון

דוח הדירקטוריון וההנהלה

א.	סקירה כללית יעדים ואסטרטגיה	
15	תיאור הבנק ותחומי פעילותו העיקריים	
16	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים	
18	תיאור הסיכונים העיקריים	
18	יעדים ואסטרטגיה עסקית	
19	מידע נוסף	
ב.	מצב העסקים והתפתחות התוצאות הכספיות	
20	התפתחויות כלכליות ומגמות	
23	התפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר	
31	מבנה הנכסים, ההתחייבויות, ההון, הלימות ההון, והשינויים שחלו בהם	
43	מגזרי פעילות פיקוחיים	
57	חברות מוחזקות עיקריות	
ג.	סקירת הסיכונים	
57	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם	
60	סיכון אשראי	
77	סיכון שוק	
90	סיכון נזילות ומימון	
97	סיכון תפעולי	
98	סיכונים נוספים	
100	הערכת חשיפת הבנק לגורמי סיכון	
ד.	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים, ובקורות	
103	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים	
104	אומדנים חשבונאיים קריטיים	
111	גילוי לגבי בקורות ונהלים	
ה.	מידע נוסף	
113	עניינים נוספים	
ו.	נספחים	
117	נספח 1 - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	
119	נספח 2 - חשיפה למדינות זרות	
120	נספח 3 - חשיפה לשינויים בשיעור הריבית	

דוח הדירקטוריון וההנהלה

רשימת לוחות

16	1. נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד
17	2. נתונים עיקריים מהמאזן
17	3. מדדי ביצוע עיקריים
24	4. התפתחות הכנסות הריבית - בחתך מגזרי הצמדה
25	5. התפתחות הכנסות הריבית - בחתך מגזרי פעילות פיקוחיים
26	6. התפתחות הכנסות המימון שלא מריבית
27	7. התפתחות הפסדי האשראי - בחתך מגזרי פעילות פיקוחיים
27	8. התפתחות ההכנסות מעמלות
29	9. הוצאות ששימשו לתחזוקת מערך טכנולוגיית המידע
29	10. נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע
30	11. התפתחות הרווח הכולל האחר
31	12. התפתחות בנכסים ובהתחייבויות
31	13. התפתחות המזומנים והפקדונות בבנקים
31	14. התפתחות ההשקעות בניירות הערך
32	15. התפלגות ההשקעות בתיק אגרות החוב הזמינות למכירה
34	16. התפתחות האשראי לציבור
34	17. התפלגות האשראי לציבור בחתך ענפי משק
35	18. התפתחות החובות הבעייתיים
35	19. התפתחות פקדונות הציבור
36	20. התפתחות תיק ניירות הערך המוחזק על ידי הציבור
37	21. התפתחות השווי ההוגן של המכשירים הנגזרים
38	22. התפתחות הנכסים האחרים
38	23. התפתחות ההתחייבויות האחרות
38	24. התפתחות סעיפים חוץ מאזניים
40	25. התפתחות ההון
40	26. התפתחות ההון הפיקוחי ויחס הלימות ההון
41	27. ניתוח רגישות לגבי יחס הלימות ההון
43	28. התפתחות יחס המינוף
49	29. מגזרי פעילות פיקוחיים - נתונים מאזניים
50	30. מגזרי פעילות פיקוחיים - נתונים תוצאתיים
51	31. התפתחות התוצאות במגזר משקי בית

52	התפתחות התוצאות במגזר בנקאות פרטית	32.
53	התפתחות התוצאות במגזר עסקים קטנים וזעירים	33.
54	התפתחות התוצאות במגזר עסקים בינוניים	34.
55	התפתחות התוצאות במגזר עסקים גדולים	35.
56	התפתחות התוצאות במגזר ניהול פיננסי	36.
61	התפלגות החובות הבעייתיים	37.
62	התפתחות החובות הפגומים	38.
63	מאפייני איכות תיק האשראי	39.
64	התפתחות ההפרשות להפסדי אשראי	40.
64	מדדי איכות תיק האשראי	41.
65	התפלגות האשראי בחתך ענפי משק עיקריים	42.
66	חשיפה למדינות זרות	43.
66	חשיפה למוסדות פיננסיים זרים	44.
69	התפתחות תיק ההלוואות לדיור	45.
73	התפלגות האשראי לאנשים פרטיים	46.
75	התפתחות האשראי לבינוני ונדל"ן	47.
76	התפלגות סיכון אשראי ממונף	48.
81	חשיפה לריבית - נתונים כמותיים וניתוח רגישות	49.
86	חשיפה לריבית - שימוש במכשירים נגזרים לגידור	50.
87	התפתחות החשיפה לסיכון בסיס	51.
88	ניתוח רגישות לשינויים בשער החליפין	52.
88	ניתוח רגישות לגבי שינויים במדד המחירים לצרכן	53.
89	התפלגות ההשקעות במניות	54.
91	התפתחות יחס כיסוי הנזילות	55.
95	התפתחות בפקדונות של מפקידים גדולים	56.
96	התפלגות הפקדונות לפי מדרגות מפקידים	57.
100	חשיפת הבנק לגורמי סיכון	58.
105	ניתוח רגישות לגבי ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי	59.
106	ניתוח רגישות לגבי זכויות עובדים	60.
106	ניתוח רגישות לגבי הפרשות לתשלום פיצויי פרישה	61.
107	ניתוח רגישות לגבי הטבות לאחר סיום העסקה	62.
109	התפתחות מכשירים הנמדדים לפי השווי ההוגן	63.

דוח הדירקטוריון וההנהלה רשימת לוחות (המשך)

כללי

- הדירקטוריון והנהלת הבנק מתכבדים להגיש בזה, דוח המתייחס למצבו העסקי של הבנק ותוצאות פעולותיו בשנת 2017, המהווה חלק מהדוח השנתי של הבנק, הכולל דוחות נוספים, כדלקמן:
- הדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשנת 2017.
 - דוחות באשר לממשל התאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על הבנק.
 - נספחים לדוח השנתי.
 - דרישות גילוי בהתאם לנדבך השלישי של "כללי באזל", ומידע נוסף על סיכונים.
 - מידע פיקוחי נוסף.
- הנתונים המוצגים בדוח מתייחסים לנתונים מאוחדים ומוצגים ב"סכומים מדווחים" (ראה ביאור א'2) בדוחות הכספיים).
- * המידע הכלול בדוחות אלו מוצג באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:
- <https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory>

חלק א' - סקירה כללית יעדים ואסטרטגיה

1. תאור הבנק ותחומי פעילותו העיקריים

א. תיאור הבנק והתפתחותו

הבנק נוסד ביום 25 באוקטובר 1971 על ידי ברקליס בנק אינטרנשיונל בע"מ מאנגליה (להלן: "בנק ברקליס") ועל ידי קבוצת בנק דיסקונט, תחת השם: "בנק ברקליס - דיסקונט בע"מ".

הפעילות הפיננסית בארץ ישראל של הגופים הבנקאיים שמהם נוסד הבנק החלה בשנת 1918 - עם כיבוש ארץ ישראל על ידי הבריטים, כש"אנגלו איג'פשן בנק", שפעל עד אז במצרים, הקים שלושה סניפים: בירושלים, יפו וח'יפה. מאוחר יותר, בשנת 1921 הוקם הסניף הרביעי בנצרת. בשנת 1925 רכש "ברקליס בנק C.O.D." (בנק שהיה בבעלות הבנק הבריטי "ברקליס בנק" וסיפק שירותים פיננסיים לשלטונות ברחבי האימפריה הבריטית), את מניותיו של "אנגלו איג'פשן בנק" ובכך הפך בנק זה לחלק מקבוצת "ברקליס בנק". בשנת 1971 שינה "ברקליס בנק C.O.D." את שמו ל: "ברקליס בנק אינטרנשיונל".

סמוך למועד התאגדותו, ביום 7 בדצמבר 1971, רכש הבנק את כל הנכסים וההתחייבויות של סניפי בנק ברקליס בישראל (באותה עת כבר פעלו במדינת ישראל, במסגרת בנק ברקליס, כ- 40 סניפים).

ביום 28 בפברואר 1993, לאחר שבנק דיסקונט לישראל בע"מ רכש את מלוא החזקותיו של בנק ברקליס, בבנק - שונה שמו של הבנק, לשמו הנוכחי. הבנק מוגדר כ"תאגיד בנקאי", על פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א - 1981, והוא בעל רישיון בנק על פי החוק האמור.

על הבנק חלות מערכות של חוקים, צווים ותקנות שהוא פועל במסגרתן - ובהן, בין היתר, פקודת הבנקאות, חוק בנק ישראל, חוק הבנקאות (רישוי), חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א - 1981 וכן הוראות, כללים והנחיות המתפרסמות מעת לעת על ידי המפקח על הבנקים (באשר להתפתחויות בנושאי חקיקה הקשורות למערכת הבנקאית - ראה פרק 10 בדוח על הממשל התאגידי).

הבנק עוסק בפעילות פיננסית מסחרית ונותן שירותים לכל מגזרי הפעילות, לרבות: בנקאות קמעונאית, בנקאות מסחרית ובנקאות פרטית - ומשווק את מלוא המוצרים הפיננסיים הבנקאיים, לרבות: הלוואות ופקדונות בנקאיים, משכנתאות, מימון פיננסי לחברות קבלניות בשיטת "ליווי בניה", כרטיסי אשראי, מכשירים נגזרים ועוד.

בנוסף, מפעיל הבנק מערך ייעוץ, המספק שירותי ייעוץ בתחום שוק ההון.

מסגרת פעילות מקיפה זו, מאפשרת לבנק להעניק ללקוחותיו את מלוא הפתרונות הבנקאיים והפיננסיים ולתת להם שירות מקצועי, ברמה גבוהה, בערוצי תקשורת מגוונים לכלל המוצרים הבנקאיים המקובלים בענף - המותאמים לצרכיהם הספציפיים של הלקוחות. לצורך מתן שירותים אלו, מעמיד הבנק לרשות לקוחותיו רשת סניפים הפרוסה בפריסה כלל ארצית, וכוללת 77 סניפים.

הבנק מדורג על ידי חברת "מעלות - S&P" (להלן: "חברת הדירוג"). בדירוג "AA+" (באופק דירוג יציב) שאושרר לאחרונה על ידי חברת הדירוג ביום 24.10.2017.

2. מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים - לאורך זמן

א. נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד (במיליוני ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2013	2014	2015	2016	2017	
722	800	⁽¹⁾ 873	⁽¹⁾ 933	1,019	הכנסות ריבית, נטו
75	15	67	36	119	הוצאות בגין הפסדי אשראי
647	785	806	897	900	הכנסות ריבית, נטו
הכנסות שאינן מריבית:					
375	313	310	304	316	- הכנסות מעמלות
80	43	70	45	15	- הכנסות אחרות
455	356	380	349	331	סך הכל הכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות					
527	585	518	581	558	- משכורות והוצאות נלוות
315	317	323	329	331	- הוצאות אחרות
842	902	841	910	889	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
260	239	345	336	342	רווח לפני מסים
85	94	⁽¹⁾ 137	⁽¹⁾ 145	124	מסים על ההכנסה
175	145	208	191	218	רווח לאחר מסים
4	2	2	2	2	חלק הבנק ברווחי חברות כלולות
179	147	210	193	220	רווח נקי
1.44	1.18	1.69	1.55	1.77	רווח למניה (באלפי ש"ח)

1. סווג מחדש בגין יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: מיסים על ההכנסה - ראה ביאור ד' (1) בדוחות הכספיים.

2. מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים - לאורך זמן (המשך)

ב. נתונים עיקריים מהמאזן (במיליוני ש"ח)

ליום 31 בדצמבר					
2013	2014	2015	2016	2017	
3,757	4,994	5,502	3,422	4,339	מזומנים ופקדונות בבנקים
6,154	3,831	3,432	6,002	5,076	ניירות ערך
17,792	18,915	20,417	22,001	23,939	אשראי לציבור, נטו
774	830	725	739	783	נכסים אחרים
28,477	28,570	30,076	32,164	34,137	סך הכל נכסים
23,964	24,060	25,388	27,199	28,836	פקדונות הציבור
487	492	459	259	200	פקדונות מבנקים
823	681	672	926	1,026	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,346	1,421	1,454	1,536	1,602	התחייבויות אחרות
26,620	26,654	27,973	29,920	31,664	סך הכל התחייבויות
1,857	1,916	2,103	2,244	2,473	הון
28,477	28,570	30,076	32,164	34,137	סך הכל התחייבויות והון

ג. מדדי ביצוע עיקריים (באחוזים)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2013	2014	2015	2016	2017	
מדדי ביצוע עיקריים:					
9.9	7.8	10.4	8.9	9.4	- תשואה להון
0.7	0.5	0.7	0.6	0.7	- תשואה לנכסים
10.5	10.6	10.6	10.9	10.9	- יחס הון עצמי ברובד הראשון
-	-	6.6	6.6	6.8	- יחס המינוף
-	-	121.2	143.8	139.6	- יחס כיסוי הנזילות
71.5	78.0	67.2	71.0	65.9	- יחס היעילות
מדדי איכות אשראי עיקריים:					
2.0	1.7	1.6	1.6	1.4	- שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מהאשראי לציבור
2.3	1.9	1.8	1.7	1.4	- שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור העולה על 90 יום, מהאשראי לציבור
0.3	0.3	0.2	0.1	0.5	- שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מהאשראי הממוצע לציבור
נתונים נוספים:					
2.7	2.9	3.1	3.0	3.1	- יחס הכנסות ריבית נטו, לנכסים ממוצעים
1.4	1.1	1.1	1.0	1.0	- יחס עמלות לנכסים ממוצעים
1,575	1,619	1,600	1,579	1,541	- מספר משרות ממוצע

3. תיאור הסיכונים העיקריים

פעילות הבנק כרוכה בסיכונים פיננסיים, תפעוליים, ורגולטוריים שונים, לרבות: סיכוני אשראי, סיכוני שוק (ובכללם: סיכוני ריבית, סיכוני בסיס, סיכוני מניות וסיכוני אופציות), סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים, סיכוני טכנולוגיית המידע וסייבר, סיכונים משפטיים, סיכוני ציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור, סיכוני מוניטין וסיכונים אסטרטגיים.

למידע נוסף באשר להתפתחויות שחלו בחשיפה לסיכונים של הבנק - ראה פרק 5 ב' להלן.

למידע נוסף על הסיכונים העיקריים הנגזרים מפעילותו השוטפת של הבנק ראה פרק 11' להלן.

מידע מפורט באשר לסיכונים השונים הכרוכים בפעילות הבנק וניהולם, נכלל בדוח הסיכונים המפורסם באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory>

4. יעדים ואסטרטגיה עסקית

א. התוכנית האסטרטגית

בשנת 2015 אישר הדירקטוריון תוכנית אסטרטגית לפעילות הבנק בשנים 2020 - 2016.

התוכנית כוללת שני כיווני פעולה עיקריים:

- הרחבת הפעילות הקמעונאית של הבנק (משקי בית ועסקים קטנים), במסגרתה עתיד הבנק להתמקד בפלחי אוכלוסיה ספציפיים, שנצברה בגינם התמחות רבת שנים למתן שירותים בנקאיים התואמים את צורכיהם היחודיים.
 - התייעלות תפעולית באמצעות ניהול קפדני של ההוצאות התפעוליות ושיפור מבנה ההכנסות.
- במחצית השנייה של שנת 2016 אישר הדירקטוריון תוכנית אסטרטגית שהוכנה על ידי הנהלת הבנק בסיוע יועצים חיצוניים - להעמקת הפעילות במגזר הקמעונאי, לרבות התמקדות בפלחי אוכלוסיה ספציפיים שנצברה בגינם התמחות רבת שנים במתן שירותים בנקאיים.

ב. האמצעים שישמשו בביצוע התוכנית:

- פיתוח הפעילות הקמעונאית
 - הנהגת מתכונת עבודה שיטתית ויעילה בסניפים המותאמת לצרכי הלקוחות תוך שיפור חוויית השירות.
 - השקת מוצרים פיננסיים המותאמים ללקוחות קמעונאיים (בתחומי הדיור והאשראי הצרכני).
 - התאמת מערך הסניפים לפריסה הגיאוגרפית של לקוחות קמעונאיים.
 - ארגון מחדש בחטיבה הקמעונאית במסגרתו מונו רפרנטים לשיווק מוצרים ושירותים בנקאיים לאוכלוסיות ייעודיות.
 - השקת תוכניות שיווק ייעודיות.
 - הרחבת פעילות הבנק בקרב הקהילה.
 - השקת מערכות דירוג מתקדמות ומערכות תומכות החלטה למתן אשראי קמעונאי.
 - שיפורים טכנולוגיים (בשיתוף עם החברה האם) בתחומי תוכנה וחומרה, שיאפשרו קבלת מידע וביצוע פעולות בנקאיות בנוחות וביעילות באמצעות התקנים ניידים (מחשבים ניידים וטלפונים סלולריים).
- התייעלות תפעולית
 - יישום תוכנית ליעול תהליכי העבודה בסניפים ובמטה הבנק.
 - המשך הרחבת פעילות יחידת "התפעול העורפי", במסגרתה מועתקות פעילויות תפעוליות מסוימות מסניפי הבנק ליחידת תפעול עורפית, תוך התייעלות וצמצום התקינה הנדרשת לביצוע פעולות אלה.
 - הגברת הסינרגיה עם החברה האם בנושאי רכש ומערכות מידע.
 - השקת תוכניות פרישה מרצון במטרה לצמצם את עלויות השכר בבנק.

ג. הזדמנויות ואיומים הנגזרים מיישום התוכנית האסטרטגית

- הרחבת בסיס הלקוחות והגדלת פיזור תיק האשראי בבנק.
- שיפור מבנה ההכנסות באמצעות הרחבת בסיס הלקוחות והרחבת הפעילות הקמעונאית.
- חשיפה לעליה מסוימת בסיכון התפעולי (בטווח הקצר), בגין השינויים בתהליכי העבודה בסניפים וביחידת התפעול העורפית, ובגין הצמצום במצבת כח האדם הנובעת מיישום תוכניות הפרישה.
- חשיפה לירידה במרווחי הריבית, הנגזרת מעליה בתחרות במגזר הקמעונאי.
- חשיפה לירידה בבסיס ההכנסות, הנובעת משינוי חקיקה שנועדו לגרום להגברת התחרות במגזר הקמעונאי.

ד. פרויקטים עיקריים לביצוע

- ביצוע התוכנית האסטרטגית כאמור, כרוך ביישום שינויים מבניים ושינויים בתהליכי העבודה, המוטמעים בבנק במסגרת פרויקטים, ובכללם:
- **"הרחבת פעילות יחידת התפעול העורפי"** - במסגרתה מוסטות פעילויות תפעוליות מסוימות מהסניפים למרכזי תפעול עורפיים, במטרה להגדיל את משאבי הסניפים העומדים לרשות הלקוחות.
 - **שיפור תשתיות המיחשוב** - לרבות תשתיות הנוגעות לפיתוח הפעילות במגזר הקמעונאי, כגון: הרחבת הערוצים המשמשים למתן שירותים בנקאיים, שיפור התשתיות הטכנולוגיות המאפשרות ביצוע פעולות ללא חתימה פיזית של הלקוח, שדרוג והגדלת מספר המכשירים האוטומטיים בסניפים, ופיתוח יישומים דיגיטליים מתקדמים המאפשרים ללקוחות הבנק לקבל מידע זמין ולבצע פעולות בנקאיות באמצעות שימוש באמצעי תקשורת ניידים. בנוסף לאמור לעיל, השיקה החברה האם בשנת 2015, בשיתוף הבנק, פרויקט טכנולוגי, במסגרתו מתוכננת הטמעת מערכת תפעולית חדשה לניהול האשראי, בשני הבנקים. הפרויקט צפוי להסתיים עד לתום שנת 2018.

ה. שינויים ארגוניים

(1) רה-ארגון בחטיבה לבנקאות מסחרית

ביום 1 בינואר 2017 יושם רה-ארגון בחטיבה לבנקאות מסחרית (בשמה הקודם: החטיבה ה"עסקית - מסחרית"), במסגרתו מוזגה פעילות האגף העסקי בחטיבה, לתוך שני אגפים מסחריים.

(2) שינוי ארגוני בחטיבה הקמעונאית

- בשנת 2016, אישרה ההנהלה שינויים ארגוניים בחטיבה הקמעונאית הכוללים:
- שינוי ארגוני באגף השיווק, הנגזר מיישום התוכנית האסטרטגית החדשה, במסגרתו מונו רפרנטים לשיווק מוצרים ושירותים בנקאיים לאוכלוסיות ייעודיות, המותאמים לצרכיהם הייחודיים.
 - הרחבת פעילות אגף אשראי ובקרה, לרבות מינוי רפרנטים בתחום ניהול סיכונים תפעוליים וסיכוני ציות. הטמעת שינויים ארגוניים אלו יושמה במהלך שנת 2017.

5. מידע נוסף

א. שינויים במדיניות החשבונאית

ביום 20 בפברואר 2017 פרסם בנק ישראל, במסגרת "קובץ שאלות ותשובות" הנחיות, במסגרתן נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בתהליך סיווג חובות בעייתיים - גם שיקולים הנוגעים לחוזקו של "מקור ההחזר הראשוני" של החייב (כהגדרתו בהנחיות). לפרטים נוספים באשר להשלכות הנובעות מהנחיה זו - ראה ביאור 41ד' (4) בדוחות הכספיים.

ב. הליכים משפטיים

נגד הבנק תלויות ועומדות תובענות משפטיות שהוגשו על ידי לקוחות הבנק וכן צדדים שלישיים שונים - שראו עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק במהלך העסקים הרגיל. לפרטים נוספים באשר לתביעות המהותיות שהוגשו כנגד הבנק והשלכותיהן האפשריות על תוצאות הבנק - ראה ביאור 224ב' (6) ו- (7) בדוחות הכספיים.

חלק ב' - מצב העסקים והתפתחות התוצאות העסקיות

6. התפתחויות כלכליות ומגמות

א. התפתחויות כלכליות בשנת 2017

האינדיקטורים הכלכליים מצביעים על מגמה מעורבת בהתפתחות המשק בשנת 2017.

תוצר מקומי גולמי - על פי אומדנים מוקדמים שפורסמו על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עלה התוצר המקומי הגולמי בשנת 2017 בשיעור של כ- 3.3%, בהמשך לעליה בשיעור 3.8% שנרשמה בנתון זה אשתקד. שיעור השינוי בתוצר המקומי הגולמי מהווה אינדיקטור מרכזי למגמת הפעילות הכלכלית במשק.

מאידך, ירד התוצר המקומי הגולמי לנפש (המנכח משיעור הצמיחה את שיעור הגידול באוכלוסיה), בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2017, בשיעור של 0.4%, לעומת עליה בשיעור של 2.6% שנרשמה בנתון זה בתקופה המקבילה אשתקד.

המדד המשולב לבחינת מצב המשק עלה בחודש דצמבר 2017 בשיעור של 0.3% והשלים עליה מצטברת בשיעור של 3.2% בשנת 2017, בהמשך לעליה בשיעור של 4.7% שנרשמה בנתון זה אשתקד.

סחר חוץ ומאזן התשלומים - הגירעון המסחרי של ישראל עלה בשנת 2017 בשיעור של 8.8% והסתכם בכ- 53.7 מיליארד ש"ח.

תקציב המדינה - הכנסות המדינה ממיסים ואגרות עלו בשנת 2017 בשיעור של כ- 8.4% והסתכמו בכ- 306.5 מיליארד ש"ח.

העליה שנרשמה בהכנסות המדינה נובעת מגידול בשיעור של 17.1% בהכנסות מ"מיסים ישירים" לסך של 168.1 מיליארד ש"ח. מאידך, נרשמה ירידה בשיעור של 0.4% בהכנסות ממיסים עקיפים לסך של כ- 132.0 מיליארד ש"ח, וירידה בשיעור של 4.3% בהכנסות מאגרות לסך של כ- 6.4 מיליארד ש"ח.

הגירעון הכולל בפעילות הממשלה לשנת 2017 הסתכם על פי אומדן ראשוני בסך של כ- 24.8 מיליארד ש"ח, ומהווה כ- 2.0% מהתוצר המקומי הגולמי. עם זאת, נתוני הגירעון נמוכים מיעד הגירעון המכסימלי שנקבע על ידי הממשלה לשנת 2017 (בסך 36.6 מיליארד ש"ח) ונובעים, בין היתר, משיפור בגביית המיסים - הן בשל הכנסות מס חד פעמיות (שהתקבלו במסגרת יישום חקיקה מקלה לגביית "מס דיבידנד"), והן בשל הכנסות מיסים חריגות ממכירת חברות.

מניתוח הגירעון התקציבי בחתך פעילויות הממשלה עולה, כי מרביתו (בסך של כ- 22.0 מיליארד ש"ח), נובע מהפעילות המקומית של הממשלה (ללא מתן אשראי), ויתרתו (בסך של כ- 2.8 מיליארד ש"ח), נובע מפעילות הממשלה בחו"ל.

תעסוקה - על פי נתוני המגמה לחודש דצמבר 2017 הסתכם שיעור הבלתי מועסקים במשק בכ- 4.2% מכוח העבודה, המהווה ירידה בשיעור של 0.3 נקודות האחוז ביחס לנתון שנרשם בסוף השנה הקודמת.

שיעור ההשתתפות בכח העבודה הסתכם בחודש דצמבר 2017 בכ- 64.1%, המהווה עליה בשיעור של 0.1 נקודות האחוז ביחס לנתון שנרשם בתחילת השנה.

אינפלציה - מדד המחירים לצרכן עלה בשנת 2017 בשיעור של 0.4%, לעומת ירידה בשיעור של 0.2% שנרשמה בנתון זה אשתקד. העליה שנרשמה במדד המחירים לצרכן בשנת 2017, מהווה סטיה מטווח יעד האינפלציה שנקבע על ידי הממשלה (3% - 1%). מדד המחירים לצרכן "ללא דיוור" ירד בשיעור של 0.5%, והמדד "ללא ירקות ופירות" עלה בשיעור של 0.4%.

יצוין בהקשר זה, כי גם בשנת 2017 נרשמה ירידה בתרומת המגזר הצמוד למדד להכנסות המימון של הבנק. הקיטון בהכנסות, נובע מהסטט עודפי שימושים למגזר השקלי הלא צמוד.

מדיניות מוניטרית - בשנת 2017 המשיך בנק ישראל ביישום המדיניות המוניטרית, שננקטה על ידו בשנים 2016 - 2012 והותיר את הריבית במרכז המוניטרי ברמת שפל היסטורית בשיעור של 0.1%, בלבד. מדיניות בנק ישראל מוסברת הן בשיעור האינפלציה הנמוך השורר במשק והן בנתונים מאקרו כלכליים עולמיים, לרבות שיעורי ריבית נמוכים שהונהגו במדינות רבות בעולם (עד לשיעורים שליליים שנרשמו בחלק ממדינות אלה).

ציפיות האינפלציה לשנה הקרובה (הנגזרות מההפרש שבין תשואת אגרות החוב ה"צמודות", לתשואת אגרות החוב ה"שקליות") - לטווח של שנה, הסתכמו בסוף שנת 2017 בשיעור של כ- 0.5%, בדומה לנתון שנרשם בסוף שנת 2016. ציפיות אלו נמוכות מהרף התחתון של טווח יעד האינפלציה שקבעה הממשלה (3% - 1%).

שער החליפין - בשנת 2017 נרשמה מגמה מעורבת בשער החליפין של השקל לעומת מרבית המטבעות הזרים העיקריים: ביחס לדולר של ארה"ב התחזק השקל בשיעור של 9.8%, ביחס ללירה שטרלינג בשיעור של 0.9%, וביחס ליין היפני בשיעור של 6.3%. מאידך, נחלש השקל ביחס לאירו בשיעור של 2.7%.

ההתחזקות שנרשמה בשער החליפין של השקל לעומת מרבית המטבעות הזרים, הקטינה את מרכיב ההכנסות מהפרשי שער שנכללו בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית" (ראה הרחבה בפרק 7' להלן).

שוק ההון - בסיכום שנת 2017 נרשמו עליות שערם בשוק המניות המקומי ועליות שערם בשוק אגרות החוב (הממשלתיות ו"הקונצרניות") בכל מגזרי ההצמדה.

הגורמים שהשפיעו לחיוב על רמת המחירים בשוק המניות, כללו:

- רמת שפל היסטורית (בשיעור של 0.1%) בריבית המרכז המוניטרי הנקבעת על ידי בנק ישראל.
- עליות שערם שנרשמו בשוקי המניות בחו"ל, בעיקר בארה"ב, על רקע סימני ההתאוששות שמפגינה הכלכלה האמריקאית, וציפייה להעלאת הריבית על ידי הבנק המרכזי.
- נתונים מאקרו כלכליים חיוביים, לרבות ירידה בשיעור האבטלה ל- 4.2% וירידה ביחס חוב/תוצר - לשיעור של כ- 60.5%.

השפעת גורמים אלו מותנה על ידי מספר התפתחויות שליליות, לרבות:

- התחזקות בשער החליפין של השקל מול סל המטבעות, למרות רכישות מטבע חוץ על ידי בנק ישראל.
- התמתנות בשיעור גידול התוצר המקומי הגולמי בשנת 2017 לכ- 3.0%, לעומת גידול בשיעור של כ- 4.0% שנרשם אשתקד.

מגמת העליות בשוק המניות בשנת 2017 לוותה בעליה במחזורי המסחר היומיים בבורסה ומחוצה לה. בסיכום שנת 2017 נרשמה עליה בשיעור של כ- 10.6% במחזורי המסחר, לסך של כ- 1,404 מיליון ש"ח. מאידך, נרשמה ירידה בשיעור של 50.9% בהיקפי הסכומים שגויסו בשוק הראשוני בשנת 2017, לסך של כ- 14.4 מיליארד ש"ח, לעומת כ- 29.3 מיליארד ש"ח שגויסו בשנת 2016.

בסיכום שנת 2017, נרשמו עליות שערם במדדי המניות: מדד "ת"א 35" עלה בשיעור של כ- 2.2%, מדד "ת"א 125" עלה בשיעור של כ- 6.0%, מדד "היתר" עלה בשיעור של כ- 3.8% ומדד "ת"א 90" עלה בשיעור של 20.7%.

גם בשוק אגרות החוב הממשלתיות ובשוק אגרות החוב הקונצרניות נרשמו עליות שערם. בסיכום שנת 2017 עלו שערי אגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד בשיעור של כ- 3.0%, ושערי אגרות החוב הממשלתיות שאינן צמודות עלו בשיעור של כ- 3.2%. התשואות לפדיון, ברוטו, של אגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד, נעו בסוף שנת 2017, בשיעורים שבין 0.4% (-) באגרות החוב "קצרות הטווח", לכ- 1.2% באגרות החוב "ארוכות הטווח".

מאידך, נרשמו בשנת 2017, ירידות בשיעור של כ- 0.3% בשערי המלוות קצרי המועד. לאחר ירידות אלו, מסתכמת התשואה השנתית לפדיון של מלוות אלו בסוף שנת 2017, בשיעור של כ- 0.1%.

מחזור המסחר היומי הממוצע בבורסה ומחוצה לה, במלוות קצרי המועד, ירד בשנת 2017 בשיעור של 38.0% והסתכם בכ- 214 מיליון ש"ח.

היקף גיוס ההון הממשלתי באגרות החוב, ברוטו, הסתכם בכ- 46.3 מיליארד ש"ח, לעומת כ- 47.5 מיליארד ש"ח שגויסו באפיק זה אשתקד. בשל הירידה בהיקף הגירעון הממשלתי, נרשם בשנת 2017 גיוס הון שלילי, נטו, בסך של כ- 23.4 מיליארד ש"ח, לעומת פדיונות בהיקף של כ- 5.3 מיליארד ש"ח, נטו, שנרשמו אשתקד. כ- 71% מגיוס ההון בוצע באמצעות אגרות חוב לא צמודות, המהווה עליה בשיעור של כ- 1 נקודת האחוז לעומת הנתון שנרשם אשתקד (70%).

בשנת 2017 נרשמה עליה בסך של כ- 19.1 מיליארד ש"ח במרכיב תיק הנכסים של הציבור המושקע באפיק "קרנות הנאמנות", לעומת שחיקה בסך של 19.5 מיליארד ש"ח שנרשמה באפיק השקעה זה אשתקד.

התפלגות הסכומים שגויסו בקרנות הנאמנות בחתך אפיקי השקעה, מצביעה על גיוס בסך של כ- 3.6 מיליארד ש"ח בקרנות ה"מניות", כ- 20.6 מיליארד ש"ח גויסו בקרנות ה"אג"ח" וכ- 2.0 מיליארד ש"ח גויסו בקרנות "חול"ל". מאידך, נרשמו פדיונות בסך של כ- 3.6 מיליארד ש"ח בקרנות ה"שקליות", וכ- 3.5 מיליארד ש"ח נפדו מהקרנות ה"כספיות".

ב. התפתחויות בחשיפה לסיכונים

(1) סיכונים סייבר

הסיכון מוגדר כחשיפת הבנק לפגיעה בפעילותו (עד כדי מניעתה המוחלטת), גניבת נכסים פיננסיים, הפסדים כספיים ופגיעה במוניטין, הנובעת ממתקפות קיברנטיות על מערכות המחשב של הבנק (הנערכות לעיתים ללא ידיעת המשתמשים), או באמצעות איסוף מידע ממערכות אלה, במטרה להפריע לפעילות השוטפת של הבנק עד להשבתתה המוחלטת. בשנים האחרונות נרשמה עליה מתמדת בחשיפת התאגידים הבנקאיים (בארץ ובעולם) לאיומי סייבר, המתבטאת בעליה בתחכום ההתקפות, בעוצמת הנזק הפוטנציאלי ובקושי לזהות התקפות אלו.

סביבת העבודה העיקרית של הבנק הינה הרשת התפעולית הפנימית (מערכת המחשב המרכזית), שבאמצעותה מתבצעת הפעילות העסקית בבנק. הרשת מופעלת ומתוחזקת על ידי החברה האם, ומנותקת מיתר סביבות העבודה (בנוסף, הבנק עושה שימוש בתוכנות ניהוליות, על מערכות מחשב מקומיות).

הבנק פועל בשיתוף עם החברה האם לצמצום החשיפה לסיכונים סייבר, באמצעות מגוון תהליכים ואמצעים, לרבות הטמעת מערכות וכלי הגנה שונים ובכללם - העלאת מודעות העובדים, הלקוחות ומשתמשים אחרים, וביצוע תרגולים שונים. למידע נוסף בנושא זה - ראה פרק 16 א' להלן.

(2) סיכון המודל העסקי

בשנים האחרונות חלו שינויים רבים בסביבת הפעילות העסקית בכלל, ובסביבת הפעילות הבנקאית, בפרט - הנובעים, בין היתר, מהתפתחויות מהירות של טכנולוגיות המידע, שחיקת מקורות ההכנסה והגברת התחרות במערכת הבנקאית והחץ בנקאית.

התפתחויות אלו, והקצב המהיר של התרחשותן, מובילים לעליה בסיכון המודל העסקי (המהווה חלק מהסיכון האסטרטגי), ומחייבים את הבנק לבחון וליישם פתרונות גמישים ומתקדמים, בראייה צופה פני עתיד, שיבטיחו רציפות והתפתחות בפעילות הבנקאית.

במסגרת זו משקיע הבנק בשיתוף עם החברה האם מאמצים רבים בתחום הבנקאות הדיגיטלית, שיפור חווית הלקוח, חדשנות ופיתוח מודלים אלטרנטיביים לפעילות הבנקאית - בהתאמה לשינויים המתרחשים בבנקאות הבינלאומית והמקומית.

הטמעת שינויים אלו - בדגש על פיתוחים בתחום החדשנות והטכנולוגיה, כרוכים בעליה בחשיפת הבנק ל"סיכונים חדשניים", בעיקר בהיבטי: שרשרת האספקה, אבטחת איכות ובקורות, וסיכונים סייבר ודלף מידע.

הבנק פועל, בסיוע החברה האם, לשיפור מתמשך בכלים התומכים בניהול הסיכון, לרבות עדכון מסמכי המדיניות, קביעת סטנדרטים נאותים לביצוע השינויים ושיפור בתהליכי הבקרה (לרבות הפעלת תהליך "מוצר חדש", למוצרים או פעילויות חדשים).

ג. שינויים באומדנים חשבונאיים קריטיים

במהלך שנת 2017 לא חלו שינויים מהותיים באומדנים החשבונאיים הקריטיים שיושמו על ידי הבנק במסגרת ערכת הדוחות הכספיים.

7. התפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

א. רווח ורווחיות

הרווח לפני מיסים הסתכם בשנת 2017 בסך של 342 מיליון ש"ח, לעומת 336⁽¹⁾ מיליון ש"ח בשנת 2016, עליה בשיעור של 1.8%.

תשואת הרווח לפני מיסים על ההון העצמי, הסתכמה בשנת 2017 בשיעור של 14.6%, לעומת תשואה בשיעור של 15.5% אשתקד.

ההפרשה למיסים הסתכמה בשנת 2017 בסך של 124 מיליון ש"ח, לעומת 145⁽¹⁾ מיליון ש"ח אשתקד. שיעור ההפרשה למס מהרווח ברוטו הסתכם ב- 36.3%, לעומת 43.2% אשתקד.

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2017 בסך של 220 מיליון ש"ח, לעומת 193 מיליון ש"ח אשתקד, עליה בשיעור של 14.0%. תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי ברוטו, הסתכמה בשנת 2017 בשיעור של 9.4%, לעומת 8.9% אשתקד.

להלן התפתחות תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי בבנק, בחמש השנים האחרונות (באחוזים):

2013	2014	2015	2016	2017	
9.9	7.8	10.4	8.9	9.4	שיעור תשואה שנתי

הרווח הנקי למניה הסתכם בשנת 2017 בכ- 1.77 אלפי ש"ח, לעומת כ- 1.55 אלפי ש"ח אשתקד. לפרטים נוספים באשר לאיחוד סוגי הון המניות שהונפקו על ידי הבנק לסוג מניות אחד שנערך במהלך השנה - ראה ביאור 22 בדוחות הכספיים.

התוצאות העסקיות של הבנק בשנת 2017, בהשוואה לשנת 2016, הושפעו בעיקר מהגורמים הבאים:

- עליה בסך של 86 מיליון ש"ח בהכנסות מריבית, נטו, המהווה גידול בשיעור של 9.2%.
- ירידה בסך של 26 מיליון ש"ח בהכנסות המימון שאינן מריבית, המהווה קיטון בשיעור של 72.2%.
- עליה בסך של 83 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי, המהווה גידול בשיעור של 230.6%.
- עליה בסך של 12 מיליון ש"ח בהכנסות מעמלות, המהווה גידול בשיעור של 3.9%.
- ירידה בסך של 4 מיליון ש"ח בהכנסות האחרות, הנובעת בעיקר מקיטון ברווחי הון ממימוש מבנים.
- ירידה בסך של 21 מיליון ש"ח בהוצאות התפעוליות האחרות, המהווה קיטון בשיעור של 2.3%.
- ירידה בשיעור המס האפקטיבי - משיעור של 43.2% בשנת 2016, לשיעור של 36.3% השנה, בין היתר עקב שינויים שחלו בחוקי המס בשנת 2016.

ב. הכנסות והוצאות

ההכנסות מריבית, נטו, הסתכמו בשנת 2017 בסך של 1,019 מיליון ש"ח, לעומת 933⁽¹⁾ מיליון ש"ח, בשנת 2016 - עליה בשיעור של 9.2%. העליה בהכנסות מריבית, נטו, מוסברת על ידי:

- עליה בשיעור של 7.6% ביתרה הממוצעת של הנכסים המניבים.
- עליה בשיעור של 0.02 נקודות האחוז בפער הריבית, מפער בשיעור של 3.08%⁽¹⁾ אשתקד, לפער ריבית בשיעור של 3.10% בשנת 2017.

1. סוג מחדש בגין יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "מיסים על ההכנסה" - ראה ביאור 11ד'1) בדוחות הכספיים.

להלן טבלה המפרטת את התפלגות הפעילות הפיננסית בבנק ופערי הריבית בחתך מגזרי הצמדה, והתרומה להכנסות הריבית שנרשמה בכל אחד ממגזרים אלו בשנת 2017, בהשוואה לאשתקד:

2016			2017			מגזר הצמדה
הכנסות מריבית	פער הריבית	היקף הנכסים	הכנסות מריבית	פער הריבית	היקף הנכסים	
מיליוני ש"ח	%	%	מיליוני ש"ח	%	%	
885	3.59	82	980	3.63	83	לא צמוד
16 ⁽¹⁾	0.42	12	8	0.09	11	צמוד מדד
32	1.90	6	31	1.79	6	מטבע חוץ
933	3.08	100	1,019	3.10	100	סך הכל

להלן ניתוח מרכיבי השינוי בהכנסות הריבית:

המגזר השקלי הלא צמוד - היקף הנכסים במגזר זה היווה בממוצע כ- 83% מכלל נכסי הבנק בשנת 2017, לעומת כ- 82% אשתקד. תרומתו להכנסות הריבית בבנק הסתכמה בכ- 980 מיליון ש"ח, לעומת כ- 885 מיליון ש"ח אשתקד (המהווים כ- 96% מכלל הכנסות הריבית בבנק). הגידול בהכנסות הריבית במגזר זה, נובע בעיקר מעליה בנכח הפעילות.

בשנת 2017 הסתכם מרכיב האשראי לציבור מכלל נכסי הבנק המניבים במגזר זה (לא כולל מכשירים פיננסיים נגזרים), בשיעור של כ- 79%, לעומת 78% אשתקד.

בסיכום כללי עלה היקף הנכסים במגזר זה בשנת 2017 (לא כולל מכשירים פיננסיים נגזרים) בכ- 9.3%, בעיקר עקב גידול בשיעור של כ- 11% באשראי לציבור. פער הריבית במגזר הסתכם בשנת 2017 בשיעור של 3.63% לעומת פער ריבית בשיעור של 3.59% שנרשם אשתקד.

העליה בפער הריבית נובעת בעיקר מגידול במשקל האשראי לציבור, המתאפיין בתשואה גבוהה יותר ביחס לשימושים אחרים במגזר.

המגזר השקלי צמוד המדד - היקף הנכסים במגזר זה היווה בממוצע כ- 11% מכלל נכסי הבנק בשנת 2017, לעומת 12% אשתקד. תרומתו להכנסות הריבית בבנק הסתכמה בכ- 8 מיליון ש"ח, לעומת 16⁽¹⁾ מיליון ש"ח אשתקד, המהווים כ- 1% מכלל הכנסות הריבית בבנק. הירידה בהכנסות הריבית במגזר זה מוסברת בעיקר בירידה בשיעור של 0.33 נקודות האחוז בפער הריבית (ראה הרחבה להלן), ובירידה בהיקף הפעילות במגזר זה.

מגזר זה מרכז בעיקרו את פעילות הבנק בתחום גיוס הפקדונות מהציבור לטווח בינוני וארוך, בצד המקורות ואת נכסי הכיסוי להתחייבויות אלה, בצד השימושים. בשנת 2017 הסתכם מרכיב האשראי לציבור, מכלל נכסי הבנק המניבים במגזר זה (לא כולל מכשירים פיננסיים נגזרים), בשיעור של כ- 53%, לעומת 54% אשתקד.

פער הריבית במגזר הסתכם בשנת 2017 בשיעור של 0.09%, לעומת פער בשיעור של 0.42% שנרשם אשתקד. הירידה בפער הריבית מוסברת בירידה בסך של 2 מיליון ש"ח במרכיב ההכנסות מהפרשי הצמדה, ירידה בשיעור של 0.04 נקודות האחוז בתשואת תיק ניירות הערך וירידה בשיעור של 0.63 נקודות האחוז בתשואת הריבית על פקדונות בבנקים.

1. סווג מחדש בגין היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "מיסים על ההכנסה" - ראה ביאור ד'11 בדוחות הכספיים.

מגזר המט"ח וצמוד המט"ח - היקף הנכסים במגזר זה היווה בממוצע כ- 6% מכלל נכסי הבנק בשנת 2017, בדומה לנתון שנרשם אשתקד. תרומתו להכנסות מריבית בבנק הסתכמה ב- 31 מיליון ש"ח, לעומת 32 מיליון ש"ח אשתקד, המהווים כ- 3% מכלל הכנסות הריבית בבנק.

הירידה בהכנסות הריבית, נטו, במגזר זה, נובעת מקיטון בשיעור של 0.11 נקודות האחוז בפער הריבית - משיעור של 1.90% אשתקד, לשיעור של 1.79% בשנת 2017, שקוזה בעליה בהיקף הפעילות במגזר זה.

הירידה בפער הריבית מוסברת בקיטון בשיעור של 0.32 נקודות האחוז בתשואת ניירות הערך של הבנק במגזר זה.

פער הריבית הכולל בשנת 2017, המוגדר כיחס שבין הכנסות הריבית (לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי), לבין היתרה הממוצעת של הנכסים הכספיים - הסתכם בשנת 2017 בשיעור של 3.10%, לעומת 3.08%⁽¹⁾ אשתקד.

למידע נוסף באשר להתפתחות והתפלגות הכנסות הריבית ומרווחי הריבית בחתך מוצרים בנקאיים ובחתך מגזרי הצמדה - ראה "דוח שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים" (נספח מס' 1 בדוח על ה"ממשל התאגידי").

להלן נתונים לגבי התפתחות הכנסות הריבית בחתך מגזרי פעילות פיקוחיים:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2016	2017	
מגזר פעילות	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	השינוי אחוזים
משקי בית	283	321	13.4
בנקאות פרטית	3	3	-
עסקים קטנים וזעירים	512	566	10.5
עסקים בינוניים	85	89	4.7
עסקים גדולים	42	40	(4.8)
גופים מוסדיים	6	6	-
ניהול פיננסי	2 ⁽¹⁾	(6)	-
סך הכל הכנסות הריבית	933	1,019	9.2

הכנסות המימון שאינן מריבית הסתכמו בשנת 2017 בסך של 10 מיליון ש"ח, לעומת 36 מיליון ש"ח אשתקד.

הירידה שנרשמה בהכנסות המימון שאינן מריבית מוסברת בירידה בסך של 15 מיליון ש"ח, נטו, ברווחים ממימושה ניירות ערך, בירידה בסך של 9 מיליון ש"ח בהכנסות מהפרשי שער, ובירידה בסך של 16 מיליון ש"ח בהכנסות מהתאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים, הנובעות מחוסר הקבלה בין עקרונות הרישום החשבונאי של "נכסי הבסיס" בגין עסקאות במכשירים נגזרים (הנמדדים על "בסיס צבירה"), לבין השיטה לחישוב שוויים של המכשירים הנגזרים ששימשו לכיסוי נכסי הבסיס (הנמדדים על "בסיס השווי ההוגן"). הפערים ברישום החשבונאי, כאמור לעיל, מהווים "הפרשי עיתוי" שייזקפו בדוחות הרווח והפסד של הבנק בשנים הבאות.

השפעתם של מרכיבים אלו קוזה בירידה בסך של 6 מיליון ש"ח בהוצאות ריבית על מכשירים נגזרים ועליה בסך של 6 מיליון ש"ח בהכנסות מהפרשי הצמדה על מכשירים נגזרים.

1. סוג מחדש בגין יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "מיסים על ההכנסה" - ראה ביאור 11ד'1) בדוחות הכספיים.

להלן נתונים לגבי המרכיבים העיקריים של סעיף "הכנסות המימון שאינן מריבית", בהשוואה לאשתקד:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2017	2016	השינוי
הרכב הסעיף	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	אחוזים
הפרשי שער - ממכשירים נגזרים	(47)	(12)	(291.6)
- אחרים	44	18	144.4
סך כל הפרשי שער	(3)	6	-
הכנסות נטו, מפעילות במכשירים נגזרים ^{(2)/(1)}	-	2	-
רווחים מממוש ניירות ערך, נטו	13 ⁽³⁾	28	(53.6)
סך הכל	10	36	(72.2)

1. לא כולל הפרשי שער.
2. מזה הוצאות בגין התאמות ל"שווי ההוגן" של מכשירים נגזרים שהסתכמו בשנת 2017 בסך של 2 מיליון ש"ח (2016 - הכנסה בסך 14 מיליון ש"ח).
3. היתרה כוללת הפרשה לירידת ערכן של מניות זמינות למכירה בסך של 2 מיליון ש"ח.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי, נטו הסתכמו בשנת 2017 בסך של 119 מיליון ש"ח, לעומת 36 מיליון ש"ח אשתקד. בשנת 2017 היוותה ההוצאה בגין הפסדי אשראי 11.7% מהכנסות הריבית נטו, לעומת 3.9% מהכנסות אלה בשנה הקודמת, ושיעורה ביחס ליתרת האשראי לציבור, נטו (מאזני) הסתכם בשיעור של 0.50%, לעומת 0.16% אשתקד.

להלן נתונים לגבי התפתחות ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2017, לעומת השנה הקודמת:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2017	2016	
הרכב ההוצאה (הכנסה)	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי - על בסיס פרטני	12	(35)	
- על בסיס קבוצתי	107	71	
סך הכל הוצאות בגין הפסדי אשראי	119	36	

* לרבות מחיקות חשבוניות בסך של 95 מיליון ש"ח בגין חובות נחותים שההוצאה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי, בניכוי גביית חובות שנמחקו בעבר, בסך של 27 מיליון ש"ח (2016 - 83 מיליון ש"ח, ו- 18 מיליון ש"ח, בהתאמה).

העליה בהוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2017, מוסברת בגידול בסך של 47 מיליון ש"ח בהוצאות להפסדי אשראי על בסיס פרטני, הנובעת הן מעליה בהפרשות להפסדי אשראי בגין מספר לקוחות מצומצם שחלה הרעה במצבם העסקי, והן מירידה בסך של 19 מיליון ש"ח בגביית חובות בעייתיים שנמחקו בעבר.

בנוסף, נרשם גידול בסך של 36 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, הנובע הן מגידול בסך של 12 מיליון ש"ח במחיקת חובות נחותים שההפרשות להפסדי אשראי בגינם נמדדות על בסיס קבוצתי והן מגידול בהפרשות להפסדי אשראי בגין חובות "תקינים" המוערכים על בסיס קבוצתי, בסך של 18 מיליון ש"ח (בעיקר בשל עליה במקדמי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי ועליה בהיקף האשראי ה"תקין").

להלן נתונים לגבי התפתחות ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי - בחתך מגזרי פעילות: (במיליוני ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			מגזר פעילות
שינוי (%)	2016	2017	
54.5	11	17	משקי בית
405.9	17	86	עסקים קטנים וזעירים
30.0	10	13	עסקים בינוניים
-	(3)	3	עסקים גדולים
-	1	-	ניהול פיננסי
230.6	36	119	סך הכל הוצאות בגין הפסדי אשראי

הגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי במגזר "עסקים קטנים וזעירים" ובמגזר "משקי בית", מוסבר בעיקר על ידי הגורמים הבאים:

- גידול במחיקות של חובות נחותים.
- גידול בהפרשות להפסדי אשראי הנמדדות על בסיס קבוצתי, הנגזר מהגידול בהיקפי האשראי של הלקוחות המשויכים למגזרים אלה.
- עליה בהפרשות להפסדי אשראי בגין מספר לקוחות מצומצם, שחלה הרעה במצבם העסקי.
- ירידה בגביית חובות בעייתיים שנמחקו בעבר.

היתרה המצטברת של ההפרשה להפסדי אשראי המחושבת "על בסיס קבוצתי" הסתכמה ליום 31.12.2017 ב- 328 מיליון ש"ח, והיא מהווה כ- 1.11% מסיכון האשראי הכולל לציבור באותו מועד (31.12.2016 - 288 מיליון ש"ח, ו- 1.03% בהתאמה).

היתרה המצטברת של ההפרשה להפסדי אשראי הסתכמה ב- 377 מיליון ש"ח, והיא מהווה כ- 1.28% מסיכון האשראי הכולל לציבור (31.12.2016 - 1.35%).

למידע נוסף לגבי התפתחות החובות הבעייתיים בבנק ליום 31.12.2017 וסיווגם, ולגבי מדדי איכות תיק האשראי של הבנק - ראה פרק 12' להלן.

ההכנסות מעמלות הסתכמו בשנת 2017 ב- 316 מיליון ש"ח, לעומת 304 מיליון ש"ח בשנה הקודמת - עליה בשיעור של 3.9%. העליה בהכנסות מעמלות נובעת בעיקר מגידול בסך של 5 מיליון ש"ח בהכנסות מפעילות בכרטיסי אשראי ועליה בסך של 3 מיליון ש"ח מעמלות מעסקי מימון.

להלן נתונים לגבי התפתחות ההכנסות מעמלות בשנת 2017, לעומת השנה הקודמת: (במיליוני ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		סוג העמלה
2016	2017	
148	149	ניהול חשבון
33	38	כרטיסי אשראי
19	18	פעילות בניירות ערך
17	19	טיפול באשראי
30	30	הפרשי המרה
29	32	עמלות מעסקי מימון
28	30	עמלות אחרות
304	316	סך כל העמלות

ההכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2017 ב- 5 מיליון ש"ח לעומת 9 מיליון ש"ח אשתקד. הכנסות אלו מהוות, בעיקר, רווחים ממכירת מבנים ששימשו את הבנק בעבר.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2017 ב- 889 מיליון ש"ח, לעומת 910 מיליון ש"ח אשתקד - ירידה בשיעור של 2.3%. הירידה בהוצאות התפעוליות נובעת, בעיקר, מקיטון בשיעור של 4.0% בסעיף "משכורות והוצאות נלוות", המוסבר כדלקמן:

- הוצאות שכר חד פעמיות בסך של 19 מיליון ש"ח שנרשמו בשנת 2016 הנובעות מהשלכות יישום תוכנית ההתייעלות ותיקון הסכם העבודה בנושא: "מענקי ותק" בשנה זו.

- ירידה בהיקף המשרות וירידה בעלות השירות והריבית בגין התחייבות מסוימת לזכויות עובדים שהייתה בתוקף במהלך שנת 2016 וסולקה ביום 28 בדצמבר 2016.

יחס היעילות של הבנק הסתכם בשנת 2017 בשיעור של 65.9%, לעומת 71.0% אשתקד.

ההפרשה למיסים על הרווח לפני מיסים הסתכמה בשנת 2017 ב- 124 מיליון ש"ח, לעומת 145⁽¹⁾ מיליון ש"ח אשתקד. שיעור ההפרשה למיסים ביחס לרווח מפעולות רגילות בתקופת הדוח, הסתכם ב- 36.3%, לעומת 43.2% אשתקד. הירידה בשיעור ההפרשות למיסים מוסברת, הן בירידה בשיעור של 0.9 נקודות האחוז בשיעור המס הסטטוטורי, והן בקיטון בסך של 18 מיליון ש"ח בהוצאות בגין מסים נדחים שנרשמו אשתקד (בשל שינוי חקיקה שפורסמו בשנת 2016, והפחיתו את שיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק משיעור של 37.18%, לשיעור של 34.19%). למידע נוסף באשר להתפתחות ההכנסות וההוצאות הרבעוניות של הבנק ראה נספח 2 בדוח על הממשל התאגידי.

ג. מידע לגבי השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע

(א) כללי

מערכות המיחשוב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכת המחשב של החברה האם המפתחת, מתפעלת ומתחזקת אותן. שירותי המחשב והתפעול המסופקים לבנק על ידי החברה האם מעוגנים בהסכמים רב שנתיים על בסיס כלכלי.

הסכמים אלו מפרטים את: היקף, איכות, וזמינות שירותי המחשב המסופקים לבנק ומבטיחים את רציפותם, הן בתנאי ההתקשרות הנוכחית והן בתקופת המעבר - אם ירצה אחד מן הצדדים להפסיק את ההתקשרות הקיימת (לפרטים נוספים באשר למתווה חדש בנושא: "תמחור עלות שירותי המחשב", שנובש בתקופת הדוח בין הבנק לחברה האם - ראה ביאור 224 ב' (8) בדוחות הכספיים, ופרק מס' 9 בדוח על "הממשל התאגידי").

פעילות הבנק בתחום מערכות המידע המרכזיות, המשותפות לבנק ולחברה האם, כללה בשנת 2017 מספר נושאים מרכזיים, ובכללם: השקת מהדורות תוכנה המשפרות ומעדכנות את מערכת המחשב המרכזית, שיפורים בשירותי בנקאות ישירים ללקוחות עסקיים וללקוחות הפועלים בשוק ההון, ומערכות המשפרות את בקרת האשראי. בנוסף למערכת המידע המרכזית, כאמור - נמצאות בשימוש הבנק מערכות מיחשוב מקומיות הכוללות מערכות תפעול, מידע וניהול, כגון: מערכת לניהול חדר עסקאות מטבע חוץ, מערכת לניהול ומדידת סיכונים, מערכת לניהול תקציבים, מערכת למדידת תוצאות הפעילות בחתך מגזרי פעילות, מערכת למדידת רווחיות סניפים וניהול יעדים, מערכת לניהול משאבי אנוש ועוד.

(ב) מדיניות חשבונאית

תשלומי הבנק בגין מערך טכנולוגיית המידע מסווגים על ידי הבנק לדוח הרווח והפסד, או לרכוש הקבוע, כדלקמן:

- סכומים שנזקפו לדוח הרווח והפסד: כוללים - תשלומים לספקים חיצוניים בגין תחזוקת מערכות המידע, תשלומים בגין הרשאות לשימוש בתוכנה וחומרה, והתשלומים השוטפים לחברה האם מכח הסכם המיחשוב הרב שנתי שנחתם בין הצדדים (למעט החלק היחסי בגין מרכיב: "עלויות עצמיות לפיתוח תוכנה", שנזקפו על ידי חברת האם לרכוש הקבוע).

(1) סווג מחדש בגין היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "מיסים על ההכנסה" - ראה ביאור ד' (1) בדוחות הכספיים.

- סכומים שנזקפו לרכוש הקבוע: כוללים - רכישות חומרה ותוכנה (הן בגין מערכות מיחשוב מקומיות, והן במסגרת רכישות משותפות לבנק ולחברה האם), וחלק יחסי מהתשלומים עבור שירותי מיחשוב ששולמו לחברה האם בגין מרכיב "עלויות עצמיות לפיתוח תוכנה", ונזקפו על ידי החברה האם לרכוש הקבוע.

(1) היבטים כמותיים

- הוצאות ששימשו לתחזוקה של מערך טכנולוגיית המידע שלא הונו לנכסים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
סוג ההוצאה	תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
שכר עבודה ונלוות	-	-	-	-
פחת	28	6	-	34
תשלומים עבור רישיונות שימוש	3	-	-	3
תשלומים לחברה האם	-	-	42	42
אחר	3	-	5	8
סך הכל	34	6	47	87

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016				
סוג ההוצאה	תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
שכר עבודה ונלוות	-	-	-	-
פחת	25	6	-	31
תשלומים עבור רישיונות שימוש	3	-	-	3
תשלומים לחברה האם	-	-	45	45
אחר	3	3	6	12
סך הכל	31	9	51	91

- נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע

ליום 31 בדצמבר 2017				
	תוכנה	חומרה	סך הכל	
	רכישות	היוון עלויות	מערכות מחשב	מיליוני ש"ח
עלות				
יתרה לתחילת השנה	217	238	91	546
תוספות	8	22	2	32
גריעות	-	-	-	-
יתרה לסוף השנה	225	260	93	578
פחת שנצבר				
יתרה לתחילת השנה	187	193	75	455
פחת השנה	6	22	6	34
גריעות	-	-	-	-
יתרה לסוף השנה	193	215	81	489
עלות מופחתת	32	45	12	89

• נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016				
סך הכל	חומרה	תוכנה		עלות
	מכשירים מחשבים	היוון עלויות	רכישות	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
510	81	218	211	יתרה לתחילת השנה
36	10	20	6	תוספות
-	-	-	-	גרעיות
546	91	238	217	יתרה לסוף השנה
פחת שנצבר				
424	69	173	182	יתרה לתחילת השנה
31	6	20	5	פחת השנה
-	-	-	-	גרעיות
455	75	193	187	יתרה לסוף השנה
91	16	45	30	עלות מופחתת

ד. התפתחויות ברווח כולל אחר

להלן מידע באשר להתפתחות הרווח הכולל האחר:

לשנה שהסתיימה			
ביום 31 בדצמבר			
השינוי	2016	2017	
מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
48	(9)	39	• התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה
12	(28)	(16)	- רווחים, נטו, שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
60	(37)	23	- רווחים שסווגו מחדש לרווח והפסד
			סך ההתאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה
• הטבות לעובדים			
46	(65)	(19)	- הפסד אקטוארי לתקופה
(15)	25	10	- הפסד שסווג מחדש לדוח הרווח והפסד
31	(40)	(9)	סך הכל התאמות בגין הטבות לעובדים
91	(77)	14	סך הכל לפני מס
(30)	25	(5)	השפעת המס
61	(52)	9	סך הכל שינויים ברווח כולל אחר

הירידה בהפסד הכולל האחר בשנת 2017 לעומת השנה הקודמת הסתכמה בסך של 61 מיליון ש"ח, ומוסברת בעיקר בעליה בסך של 60 מיליון ש"ח במרכיב ההתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב, נטו (לפני השפעת המס) שסווגו לרווח והפסד - שהקטינה את ההפסד הכולל האחר, נטו, בסך של 38 מיליון ש"ח.

בנוסף, נרשם בשנת 2017 קיטון בסך של 31 מיליון ש"ח בהפסדים האקטואריים בגין זכויות עובדים (לפני השפעת המס), הנובע בעיקר מהשלכות תוכנית ההתייעלות שגובשה בתקופה המקבילה אשתקד ומעדכון התחזיות האקטואריות לתשלום פיצויי פרישה שנרשם אשתקד. הירידה במרכיב ההפסדים האקטואריים כאמור, הקטינה את ההפסד הכולל, נטו, בסך של 23 מיליון ש"ח.

8. מבנה הנכסים ההתחייבויות, ההון והלימות ההון והשינויים שחלו בהם

א. התפתחויות בנכסים ובהתחייבויות

להלן מידע באשר להתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים: (במיליוני ש"ח)

שיעור השינוי (%)	31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017	
6.1	32,164	34,137	סך כל המאזן
26.8	3,422	4,339	מזומנים ופקדונות בבנקים
(15.4)	6,002	5,076	ניירות ערך
8.8	22,001	23,939	אשראי לציבור, נטו
6.0	27,199	28,836	פקדונות הציבור
-	257	257	אגרות חוב
14.9	669	769	כתבי התחייבות נדחים
10.2	2,244	2,473	הון עצמי

מזומנים ופקדונות בבנקים

	31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017	
שיעור השינוי	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מגזר הצמדה
%			
38.9	2,720	3,777	שקל לא צמוד
(27.8)	327	236	שקל צמוד מדד
(13.1)	375	326	מטבע חוץ
26.8	3,422	4,339	סך הכל

היתרות במגזר הלא צמוד כוללות בעיקר הפקדות בבנק ישראל לצרכי עמידה בהוראות הנזילות והפקדת עודפי מקורות במרכזי בנק ישראל. היתרה במגזר הצמוד למדד כוללת בחלקה הפקדות בתאגידים בנקאיים לזמן ארוך ככיסוי לכתבי התחייבות נדחים שגויסו על ידי הבנק. היתרה במגזר המט"ח כוללת בעיקר הפקדות בבנק ישראל ובבנקים בחו"ל.

העליה שנרשמה ביתרות המזומנים והפיקדונות בבנקים במגזר הלא צמוד, נובעת מהעליה שנרשמה בפעילות הבנק במגזר זה (המהווה בעיקרה פעילות קמעונאית).

הקיטון שנרשם ביתרות המזומנים והפקדונות בבנקים במגזר ה"צמוד למדד", נובע בין היתר, מירידה בפעילות הציבור בפקדונות במגזר זה.

הירידה שנרשמה בפקדונות במטבע חוץ מוסברת בין היתר מההתחזקות שנרשמה בשער החליפין של השקל לעומת המטבעות העיקריים בשנת 2017.

ניירות ערך

שיעור השינוי	31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017	
%	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	סוג נייר הערך
(10.5)	306	274	אגרות חוב מוחזקות לפדיון
(15.6)	5,684	4,800	ניירות ערך זמינים למכירה
(83.3)	12	2	ניירות ערך למסחר
(15.4)	6,002	5,076	סך הכל

תיק אגרות החוב המוחזקות לפדיון - מוצג לפי העלות המופחתת.

תיק ניירות הערך הזמין למכירה מוצג לפי השווי ההוגן. ליום 31.12.2017, עלה השווי ההוגן של תיק ניירות הערך הזמינים למכירה - על עלותו המופחתת בסך של כ- 29 מיליון ש"ח, נטו (31.12.2016 - 6 מיליון ש"ח).

סכום זה, בניכוי השפעת המס, הגדיל את ההון העצמי של הבנק למועד הדוח בסך של כ- 19 מיליון ש"ח. תיק זה, בו כלולים מרבית ניירות הערך של הבנק, כולל את השקעת הבנק כנגד פקדונות הציבור וההון הפעיל.

ניירות הערך שהושאלו על ידי הבנק ללקוחות ותאגידים בנקאיים מוצגים בדוחות הכספיים בסעיפי "אשראי לציבור", ו"מזומנים ופקדונות בבנקים" לפי העניין, ויתרתם ליום 31 בדצמבר 2017, מסתכמת בסך של 20 מיליון ש"ח, ו- 163 מיליון ש"ח, בהתאמה (31.12.2016 - 21 מיליון ש"ח ו- 248 מיליון ש"ח בהתאמה).

הירידה ביתרת ניירות הערך בתיק הזמין למכירה, מוסברת, בין היתר, בהסטת שימושים מסעיף זה, לשימושי אשראי.

תיק ניירות הערך למסחר - מרבית הפעילות בגין מרכיב השקעה זה התמקדה במסחר באגרות חוב ממשלתיות, תוך ניצול שינויים ברמות המחירים ששררו בשווקים אלה.

היתרה הממוצעת של התיק למסחר בשנת 2017 הסתכמה בכ- 11 מיליון ש"ח (2016 - 20 מיליון ש"ח) ומהווה כ- 1.3% מהמסגרת שאושרה על ידי הדירקטוריון.

להלן נתונים לגבי התפלגות השקעות הבנק באגרות חוב הכלולות בתיק "הזמין למכירה", בחתך ענפי משק ודירוג אשראי, והרווחים (הפסדים) הצבורים בגינם:

ליום 31.12.2017				דירוג האג"ח ⁽²⁾	ענף פעילות
הפסדים שטרם מומשו	רווחים שנצברו	שווי הוגן	עלות מותאמת		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		
א. אגרות חוב לא ממשלתיות					
(1) אגרות חוב סחירות					
-	-	4	4	AAA	חשמל ומים
-	-	4	4		סך הכל אגרות חוב סחירות
(2) אגרות חוב שאינן סחירות					
-	-	33	33	AAA עד AA	חשמל ומים
-	7	14	7	-	תחבורה ואחסנה
-	-	1	1	AA	תקשורת ושירותי מחשב
-	-	3	3	A+	בתי מלון ושירותי הארחה
-	7	51	44		סך הכל אגרות חוב שאינן סחירות
-	7	55	48		סך הכל אגרות חוב לא ממשלתיות
4	24	4,733	4,713		ב. אגרות חוב ממשלתיות ⁽¹⁾
4	31	4,788	4,761		סך הכל אגרות חוב בתיק הזמין למכירה

1. היתרה כוללת בעיקר אגרות חוב של ממשלת ישראל.
2. אגרות החוב דורגו בעיקר על ידי חברות דירוג ישראליות.

התפלגות ההשקעות באגרות החוב בתיק ניירות הערך הזמין למכירה (המשך):

ליום 31.12.2016					ענף פעילות
הפסדים שטרם מומשו	רווחים שנצברו	שווי הוגן	עלות מותאמת	דירוג האג"ח ⁽²⁾	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		
א. אגרות חוב לא ממשלתיות					
(1) אגרות חוב סחירות					
-	-	110	110	AAA	חשמל ומים
-	-	110	110		סך הכל אגרות חוב סחירות
(2) אגרות חוב שאינן סחירות					
-	2	75	73	AAA עד AA	חשמל ומים
-	6	13	7	-	תחבורה ואחסנה
-	-	3	3	AA	תקשורת ושירותי מחשב
-	-	4	4	A+	בתי מלון ושירותי הארחה
-	8	95	87		סך הכל אגרות חוב שאינן סחירות
-	8	205	197		סך הכל אגרות חוב לא ממשלתיות
11	7	5,466	5,470		ב. אגרות חוב ממשלתיות⁽¹⁾
11	15	5,671	5,667		סך הכל אגרות חוב בתיק הזמין למכירה

1. היתרה כוללת בעיקר אגרות חוב של ממשלת ישראל.
2. אגרות החוב דורגו בעיקר על ידי חברות דירוג ישראליות.

על פי הוראות בנק ישראל וכללי חשבונאות מקובלים יש לזקוף ל"קרן הון" הפסדים שטרם מומשו, כאמור לעיל - רק אם הפסדים אלו הינם בעלי אופי "זמני". הפסדים בעלי אופי ש"אינו זמני" - יזקפו לדוח רווח והפסד.

לצורך החלטה לגבי אופי ההפסדים שנצברו בגין אגרות החוב, כאמור - מתבססת הנהלת הבנק על המבחנים הבאים:

- דירוג אגרות החוב לרבות שינויים שחלו בדירוג זה.
- שיעור ירידת ערך אגרות החוב ביחס לעלותן (גם בהתחשב בהתפתחויות שחלו לאחר תאריך המאזן).
- משך הזמן בו היה שווי אגרות החוב נמוך מעלותן.
- התשואה לפדיון של אגרת החוב ביחס לטווח הפדיון ולתשואות המקובלות בענף.
- התנודתיות בשווי ההוגן של אגרות החוב.
- מצבו הכלכלי של מנפיק אגרת החוב ויכולתו לעמוד בהתחייבויותיו.
- כוונת ויכולת הבנק להחזיק באגרות החוב הנ"ל עד למועד פדיון.
- סיווג אגרת החוב (או אי סווגה), כ"חוב בעייתי".
- ארועי כשל תשלום שנרשמו בגין אגרות החוב.

אגרות החוב הנ"ל נרכשו על ידי הבנק במטרה להחזיק בהן עד לפדיון או עד למועד בו עליית שוויין ההוגן - תאפשר לבנק לממשן ברווח. בכוונתו וביכולתו של הבנק להחזיק באגרות חוב הנ"ל בתקופה הנדרשת להשגת מטרות אלו.

לאור המגמה החיובית ששררה בשוק אגרות החוב בשנת 2017 (המשתקפת בירידת שיעורי התשואה לפדיון הגלומים בתיק אגרות החוב), הסתכמה יתרת ההפסדים שטרם מומשו הכלולה בתיק אגרות החוב הזמין למכירה ליום 31 בדצמבר 2017, בסך של 4 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 11 מיליון ש"ח), המהווה כ- 0.1% בלבד מיתרת תיק אגרות החוב הזמינות למכירה.

להערכת ההנהלה, הפסדים אלו (הנובעים, רובם ככולם, מהשקעות באגרות חוב ממשלתיות), משקפים בעיקר שינויים כלליים במגמות הריבית בשוק אגרות החוב. לפיכך, סבורה הנהלת הבנק כי ההפסדים הנ"ל הינם בעלי "אופי זמני".

סיווגם של הפסדים הגלומים בתיק אגרות החוב הזמין למכירה (בשיעור העולה על 20% מעלותן המותאמת של אגרות חוב אלה), נבחן על ידי הבנק בתדירות רבעונית. במסגרת תהליך זה, נסקר מצבם העסקי של המנפיקים הרלוונטיים (המבוסס על מידע כספי גלוי), לרבות יכולתם לעמוד בהתחייבויותיהם.

בהתבסס על בדיקות אלו, לא נרשמה בשנת 2017 הפרשה לירידת ערכן של אגרות חוב זמינות למכירה (בשנה הקודמת - זהה).

לפרטים נוספים באשר להתפלגות ההפסדים שנצברו בתיק אגרות החוב הזמין למכירה וטרם מומשו - בחתך "תקופת צבירת ההפסדים" - ראה ביאור 12 בדוחות הכספיים.

אשראי לציבור

מגזר הצמדה	31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2016	שיעור השינוי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%
שקל לא צמוד	21,703	19,534	11.1
שקל צמוד מדד	1,703	1,736	(1.9)
מטבע חוץ (כולל צמוד מט"ח)	533	731	(27.1)
סך הכל אשראי לציבור	23,939	22,001	8.8

יתרת האשראי לציבור עלתה בשנת 2017 בשיעור של 8.8% (2016 - 7.8%). עיקר הגידול נרשם במגזר השקלי הלא צמוד, ומוסבר בהתרחבות הפעילות במגזר הקמעונאי בשנת 2017, התואמת את יעדי הבנק בתחום זה.

להלן טבלה המפרטת את התפלגות סיכון האשראי הכולל⁽¹⁾ לציבור בחתך ענפי משק:

ענף פעילות	31 בדצמבר 2017			31 בדצמבר 2016		
	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	חובות בעייתיים	הפרשה להפסדי אשראי	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	חובות בעייתיים	הפרשה להפסדי אשראי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
אנשים פרטיים ⁽²⁾	9,781	133	81	8,880	117 ⁽⁵⁾	76
בינוי ונדל"ן ⁽³⁾	6,068	117	56	6,273	141	59
מסחר ⁽⁴⁾	4,987	144	96	4,769	131	98
תעשייה	2,718	69	46	2,526	64	43
שירותים עסקיים אחרים	1,608	35	26	1,522	57	28
תחבורה ואחסנה	1,311	33	37	1,190	30	33
שירותים ציבוריים וקהילתיים	1,258	12	6	1,058	13	5
אחרים (פחות מ- 5%)	1,617	26	29	1,389	40 ⁽⁵⁾	34
סך הכל	29,348	569	377	27,607	593	376

1. סיכון אשראי - לרבות סיכון אשראי חוץ מאזני.
2. הגידול באשראי בענף "אנשים פרטיים" בסך 901 מיליון ש"ח, נגזר מיישום התוכנית האסטרטגית של הבנק במסגרתה מתמקד הבנק בפיתוח פעילות האשראי במגזר הקמעונאי, לרבות בענף "אנשים פרטיים".
3. הקטון שנרשם באשראי בענף "בינוי ונדל"ן", בסך 205 מיליון ש"ח, נובע בעיקר מפרעון שוטף של אשראי לפרויקטים בתחום הבניה למגורים המבוצעים בשיטת "ליווי פיננסי סגור".
4. הגידול שנרשם באשראי בענף "מסחר" בסך 218 מיליון ש"ח, נובע בעיקר ממחן אשראי בסכומים נמוכים לחברות במגזר הקמעונאי.
5. סווג מחדש.

להלן נתונים תמציתיים לגבי התפתחות החובות הבעייתיים⁽¹⁾ בבנק:

31 בדצמבר			
סיווג החוב	2017		2016
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	שינוי %
חובות פגומים ⁽²⁾	276	337	(18.1)
סיכון אשראי נחות	64	60	6.7
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת ⁽³⁾	229	196	16.8
סך הכל	569	593	(4.0)

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של החובות הבעייתיים בגין סיכון אשראי לציבור.
2. הירידה בהיקף החובות שסווגו כ"פגומים" נובעת בעיקר מסכומים שנבנו מלקוחות אלו ומגידול במחיקות החשבונאיות שנרשמו בתקופת הדוח.
3. העליה בהיקף החובות שסווגו כ"סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת", נובעת מהרעה שנרשמה במצבם העסקי של מספר לקוחות מצומצם.

מידע נוסף באשר לסיכונים האשראי נכלל בפרק 12 להלן, ובדוח הסיכונים המתפרסם באתר האינטרנט של הבנק שכתובתו: <https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory>

פקדונות הציבור

מגזר הצמדה	31 בדצמבר 2017			31 בדצמבר 2016			השינוי %
	לפי דרישה	לזמן קצוב	סה"כ	לפי דרישה	לזמן קצוב	סה"כ	
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
שקל לא צמוד	7,364	17,007	24,371	6,480	15,621	22,101	10.3
שקל צמוד מדד	-	2,225	2,225	-	2,500	2,500	(11.0)
שקל צמוד מט"ח	-	31	31	-	34	34	(8.8)
מט"ח	1,277	932	2,209	1,424	1,140	2,564	(13.8)
סך הכל	8,641	20,195	28,836	7,904	19,295	27,199	6.0

פקדונות הציבור במגזר הלא צמוד עלו בשיעור של 10.3%, מסך של 22,101 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2016, לסך של 24,371 מיליוני ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017. העליה בהיקף הפקדונות נובעת מגידול בפעילות הבנקאית הקמעונאית של הבנק המתבצעת ברובה במגזר הצמדה זה.

פקדונות הציבור הצמודים למדד (המהווים ברובם מקור למתן אשראי, בעיקר בתחום ההלוואות לדיור ועבור החטיבה לבנקאות מסחרית), ירדו בשנת 2017 בשיעור של 11.0%. הירידה בהיקף הפקדונות במגזר זה, מוסברת בין היתר, בסביבת האינפלציה הנמוכה ששוררת במשק המקומי בשנים האחרונות, וגרמה לשינוי בטעמי החיסכון של הציבור ולהסטת נכסים פיננסיים למגזר הלא צמוד.

פקדונות הציבור במטבע חוץ ירדו בשנת 2017 בשיעור של 13.8% והסתכמו ב- 2,240 מיליוני ש"ח. הירידה בהיקף הפקדונות נובעת, בין היתר, מההתחזקות שנרשמה בשער החליפין של השקל לעומת מרבית המטבעות הזרים.

להלן נתונים לגבי הרכב והתפתחות תיק ניירות הערך המוחזק על ידי הציבור:

סוג ההשקעה	31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2016	השינוי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים
קרנות נאמנות	4,000	3,617	10.6
אגרות חוב	3,912	4,023	(2.8)
מניות	2,488	2,517	(1.2)
סך הכל	10,400	10,157	2.4

אגרות חוב

להלן נתונים לגבי הרכב והתפתחות יתרת אגרות החוב שהונפקו על ידי הבנק:

אגרות חוב שאינן צמודות	31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2016	השינוי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים
	257	257	-

אגרות החוב הונפקו על ידי הבנק (באמצעות חברה ייעודית מוחזקת - מרכנתיל הנפקות בע"מ), בשנת 2016. אגרות החוב אינן צמודות, נושאות ריבית בשיעור של 2.07% (העולה בשיעור של 0.86 נקודות האחוז על התשואה בה נסחרו אגרות חוב ממשלתיות דומות, במועד ההנפקה) ועומדות לפרעון בתום שש שנים ממועד הנפקתן.

כתבי התחייבות נדחים

סיווג כתבי התחייבות	31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2016	שיעור השינוי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
כתבי התחייבות הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים ⁽¹⁾	100	-	100
כתבי התחייבות אחרים ⁽²⁾	669	669	-
סך הכל כתבי התחייבות נדחים	769	669	100

1. ביום 27 בדצמבר 2017 הנפיק הבנק לחברה האם כתב התחייבות נדחה (בלתי סחיר) בסך של 100 מיליון ש"ח הכולל מנגנונים לספיגת הפסדים, כדלקמן:

- כתב ההתחייבות יימחק בחלקו או במלואו בעת שיחס ההון העצמי של הבנק ברובד הראשון ירד מתחת לשיעור של 5% ("אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן"). הסכום שיימחק כאמור, יהיה בהיקף שיספיק לשיפור יחס ההון העצמי ברובד הראשון של הבנק, לשיעור של 5%.
 - כתב ההתחייבות יימחק במלואו, ככל שיתרחש אחד מהאירועים הבאים, כמוקדם מביניהם ("אירוע מכונן לאי קיימות"):
 - המפקח על הבנקים הודיע לבנק שמחיקת כתב ההתחייבות הכרחית, מכיוון שבלעדיה הבנק יגיע ל"נקודת האי קיימות".
 - המפקח על הבנקים הודיע לבנק על החלטה לבצע הזרמת הון מהמגזר הציבורי, או תמיכה שוות ערך, שתמנע מהבנק להגיע ל"נקודת האי קיימות".
- כתב התחייבות הנדחה אינו צמוד, נושא ריבית בשיעור שנתי של 2.5% ויעמוד לפרעון במלואו ביום 27 בדצמבר 2027.

בנוסף, עומדת לבנק הזכות לפרוע את כתבי ההתחייבות הנדחים בפדיון מוקדם בתום חמש שנים מיום הנפקתם, בכפוף לקבלת אישור מוקדם מהמפקח על הבנקים.

ככל שהבנק לא עשה שימוש בזכות זו, יתעדכן שיעור הריבית המשולמת בגין כתב ההתחייבות הנדחה, לאחר חמש שנים ממועד ההנפקה, בהתאם לשינויים שחלו בתשואות השוק לפדיון של אגרות החוב הממשלתיות לתקופה של חמש שנים.

2. כתבי ההתחייבות האחרים שהנפיק הבנק מדורגים על ידי חברת "מעלות S&P" (להלן: "חברת הדירוג") בדרגת "AA" (באופן דירוג יציב), הנמוך בדרגה אחת מהדירוג שנקבע ליתר ההתחייבויות של הבנק ("AA+"). דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים אושרר לאחרונה על ידי חברת הדירוג ביום 24.10.2017.

הפער בדירוג נגזר ממתודולוגיית הדירוג של חברת הדירוג העולמית "S&P" (חברת האם של "מעלות S&P"), לפיה - דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים יפחת בדרגה אחת, מתחת לדירוג המנפיק.

בהתאם למתודולוגיה שנקבעה על ידי חברת הדירוג הבינלאומית, כאמור, הוגדר הבנק (לצורך קביעת דירוג האשראי שלו על ידי חברת הדירוג), כ"חברת ליבה" בקבוצת "בנק דיסקונט". קביעה זו יוצרת זיקה חד - חד ערכית בין הדירוג שנקבע לחברת האם, לבין דירוג הבנק.

כתבי ההתחייבות הנדחים (המוכרים כ"הון ברובד השני") מהווים ליום 31.12.2017, כ- 17% בלבד מ"ההון העצמי ברובד הראשון" של הבנק כהגדרתו בהוראות בנק ישראל (31.12.2016 - זהה). שיעור זה נמוך מהשיעור המכסימלי (50%) המותר על פי הוראות אלו. לפרטים נוספים בדבר הכללים להכרה בכתבי התחייבות נדחים - כ"הון ברובד השני", שנקבעו ב"כללי באזל", לרבות בתקופת המעבר שנקבעה ליישום כללים אלו - ראה סעיף ב' להלן.

שווי ההון של מכשירים נגזרים

התחייבויות אחרות		נכסים אחרים		סוג המכשיר הנגזר
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2016	2017	2016	2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
-	2	4	3	חוזי ריבית:
-	-	-	-	- שקל מדד
9	11	-	-	- אחר
67	83	21	24	חוזי מטבע חוץ
4	4	4	4	חוזים בגין מניות
-	1	-	1	חוזי סחורות ואחרים
80	101	29	32	סך הכל השווי ההוגן של מכשירים נגזרים
מזה:				
-	-	(1)	(1)	- נכלל בסעיף "אשראי לציבור"
(1)	-	(2)	(4)	- נכלל בסעיף: "נכסים אחרים" או התחייבויות אחרות"
79	101	26	27	סך הכל נכלל בסעיף "נגזרים"

השווי ההון של התחייבויות הבנק, נטו, בגין עסקאות במכשירים הנגזרים ליום 31.12.2017, הסתכם ב- 69 מיליון ש"ח, ומהווה עליה בשיעור של כ- 35% לעומת יתרת ההתחייבויות, נטו, ביום 31.12.2016.

הירידה בשווי ההון, נטו, של המכשירים הנגזרים נובעת משינויים במשנתי השוק המשמשים לחישוב השווי ההון של מכשירים אלו, כגון: הפרשי הצמדה, הפרשי שער ושיעורי הריבית השוררים בשוק.

נכסים אחרים

שיעור השינוי	31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017	
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
(21.4)	28	22	מיסים שוטפים - עודף מקדמות
14.7	272	312	מיסים נדחים לקבל
41.3	46	65	אחר ⁽¹⁾
15.3	346	399	סך הכל נכסים אחרים

1. הגידול ביתרה מוסבר בעיקר בעליה בתשלומים המתייחסים, לתקופת חתך שלאחר תאריך המאזן.

התחייבויות אחרות

שיעור השינוי	31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017	
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
			התחייבויות בגין זכויות עובדים:
9.4	383	419	- עודף עתודה לפיצויי פרישה, נטו
10.6	47	52	- הטבות לאחר סיום העסקה
(10.7)	28	25	- התחייבויות בגין חופשה
14.3	7	8	- התחייבות בגין דמי מחלה שלא נוצלו
(45.3)	95	52	- הפרשות בגין שכר ונלוות
(0.7)	560	556	סך כל ההתחייבויות בגין זכויות עובדים
12.0	550	616	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
(10.7)	28	25	הפרשה להפסדי אשראי בגין סעיפים חוץ מאזניים
(3.5)	170	164	אחר
4.1	1,308	1,361	סך הכל התחייבויות אחרות

סעיפים חוץ מאזניים

להלן נתונים לגבי ההתפתחות בסעיפים החוץ מאזניים העיקריים:

שיעור השינוי	31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017	סוג ההתחייבות התלויה
%	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
9.1	77	84	אשראי תעודות ⁽¹⁾
(3.9)	311	299	ערבויות להבטחת אשראי
11.1	1,241	1,379	ערבויות לרוכשי דירות ⁽²⁾
8.4	832	902	ערבויות והתחייבויות אחרות

1. העליה בסעיף "אשראי תעודות" נובעת מגידול בהיקפי עסקאות סחר חוץ, במסלול: "אשראי תעודות".

2. העליה בסעיף "ערבויות לרוכשי דירות" - מוסברת בעליה בהיקף הפעילות בפרויקטים בתחום מימון הבניה למגורים.

ב. הון והלימות הון

(1) כללי

יחס הלימות ההון הוגדר כיחס שבין אמצעי ההון של הבנק (ברובד הראשון וברובד השני), לבין נכסי הסיכון של הבנק כהגדרתם בהוראות ניהול בנקאי תקין 211 - 201 שפורסמו על ידי בנק ישראל בשנת 2013 (להלן: "כללי באזל").

"כללי באזל" קובעים הגדרות שונות לגבי אמצעי ההון ונכסי הסיכון, לרבות:

- ההון ברובד הראשון הוגדר כ"הון החשבונאי" בניכוי התאמות פיקוחיות (כהגדרתן ב"כללי באזל"), ובכללן:
 - ניכוי מיסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על הרווחיות העתידית של התאגיד הבנקאי.
 - "עודף מיסים" - המוגדר כיתרת המיסים הנדחים לקבל, שנוצרו מהפרשי עיתוי, העולה על 10% מההון ב"רובד הראשון" (בכפוף להוראות מעבר - ראה הרחבה להלן).
- ההון ברובד השני הוגדר כצירוף המרכיבים הבאים:
 - מכשירים פיקוחיים מסוימים שהונפקו לתקופה של חמש שנים לפחות הכוללים מנגנונים ל"ספיגת הפסדים", המאפשרים המרה אוטומטית של מכשירים אלו למניות (או מחיקת יתרתם), בתנאים מסוימים שהוגדרו ב"כללי באזל" (בכפוף להוראות מעבר - ראה הרחבה להלן).
 - הפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, שאין עולות על 1.25% מנכסי הסיכון המשוקללים בגין סיכון אשראי. במטרה לאפשר לתאגידים הבנקאיים לאמץ בהדרגה את הכללים שפורסמו בשנת 2013, הוגדרו ב"כללי באזל" הוראות מעבר, כדלקמן:
 - הדרישות לניכוי "עודף מיסים נדחים", יופעלו בהדרגה בשנים 2017 - 2014 (להלן: "תקופת המעבר") ויאומצו במלואן החל מיום 1.1.2018. האימוץ ההדרגתי יכלול ניכוי חלק מסוים בלבד מ"עודף המיסים הנדחים" (כהגדרתו בהוראה), והכרה בחלקו האחר כ"נכס סיכון".
 - מאחר שכתבי ההתחייבות שהונפקו על ידי התאגידים הבנקאיים עד ליום 31.12.2013, אינם עומדים בקריטריונים להכרה כמרכיב הון ב"רובד השני" (מכיוון שאינם כוללים מנגנון ל"ספיגת הפסדים"), נכלל בהוראת המעבר, מנגנון לאימוץ הדרגתי של הקריטריונים להכרה בהון פיקוחי לגבי כתבי התחייבות אלה, המיושם בשנים 2021 - 2014 (להלן: "תקופת המעבר"), לפיו - כתבי ההתחייבות יוכרו בחלקם כ"הון ברובד השני" בתקופת המעבר, בשיעורים הולכים ופוחתים, עד לכיטולם המלא בתום תקופת המעבר.
 - הפחתת ההון העצמי של התאגידים הבנקאיים בגין אימוצם של כללי המדידה החדשים בנושא: "זכויות עובדים" החל מיום 1 בינואר 2015, נדחתה ותופחת מההון בחלקים שווים לאורך התקופה שמיום 1 בינואר 2014, ועד ליום 1 בינואר 2018.

קביעת דרישות סף:

- במסגרת ההנחיות שנכללו ב"כללי באזל" נדרשו התאגידים הבנקאיים לקיים יחסי הון מינימליים כדלקמן:
 - יחס ההון העצמי ברובד הראשון - לא יפחת משיעור של 9% (לפרטים נוספים באשר להרחבת מגבלה זו - ראה להלן).
 - יחס הלימות ההון הכולל - לא יפחת משיעור של 12.5% (לפרטים נוספים באשר להרחבת מגבלה זו - ראה להלן).
- למידע נוסף באשר למגבלות על יחסי הלימות ההון המינימליים שנקבעו על ידי הדירקטוריון - ראה סעיף 3' להלן.

הגדלת דרישות ההון:

בעקבות ההתפתחויות שנרשמו בשנים האחרונות בשוק הדיור בישראל (ובכללן עליות משמעותיות שנרשמו במחירי הדיור ובהיקפי ההלוואות לדיור), שתרמו להגדלת הסיכונים הגלומים בתיקי האשראי של התאגידים הבנקאיים - פרסם בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329, במסגרתו נקבעה לכל אחד מהתאגידים הבנקאיים דרישת הון מינימלית נוספת, בשיעור המהווה 1% מהיקף תיק ההלוואות לדיור של כל אחד מהתאגידים הבנקאיים.

דרישת ההון הנוספת נכנסה לתוקף ביום 1 בינואר 2015 ויושמה בהדרגה במשך שמונה רבעונים רצופים, החל מיום 1 באפריל 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017.

דרישת ההון העצמי המינימלית של הבנק הנגזרת מהנחיות אלה, הסתכמה ליום 31.12.2017 בשיעור של 9.18% (ודרישת ההון הכולל המינימלית - בשיעור של - 12.68%).

(2) הון (במיליוני ש"ח)

מרכיבי ההון	31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2016	השינוי
הון וקרנות הון	203	203	-
הפסד כולל אחר מצטבר	(88)	(97)	9
יתרת רווח	2,358	2,138	220
סך הכל הון וקרנות הון	2,473	2,244	229

הון הבנק ליום 31.12.2017 הסתכם ב- 2,473 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של כ- 10.2% בהשוואה ליתרתו ביום 31.12.2016. העליה בהון נובעת הן מהרווח השוטף של הבנק בתקופת הדוח, והן מעליה בסך של 9 מיליון ש"ח במרכיב "רווח כולל אחר" (בעיקר בשל עליה בסך של 15 מיליון ש"ח, נטו, במרכיב ה"התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה, לפי שוויים ההוגן").

יחס ההון לסך המאזן ליום 31.12.2017 הסתכם בשיעור של כ- 7.2% (31.12.2016) 7.0%.

(3) הלימות הון (במיליוני ש"ח)

(א) להלן נתונים לגבי התפתחות מרכיבי יחס הלימות ההון בבנק (במיליוני ש"ח):

	31.12.2017	31.12.2016
• מרכיבי ההון המשמשים בחישוב יחס הלימות ההון		
הון עצמי	2,473	2,244
פערים בין ההון העצמי להון ברובד הראשון והתאמות פיקוחיות	30	48
הון ברובד הראשון, לאחר ניכויים	2,503	2,292
הון ברובד השני, לאחר ניכויים	683	627
סך הכל הון כולל	3,186	2,919
• יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
סיכון אשראי	20,773	19,164
סיכונים שוק	56	22
סיכון תפעולי	2,051	1,930
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	22,880	21,116
• יחס ההון לרכיבי סיכון (אחוזים)		
יחס הון עצמי ברובד הראשון לרכיבי סיכון	10.94	10.85
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	13.92	13.82
יחס הון עצמי ברובד הראשון הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	⁽¹⁾ 9.18	⁽¹⁾ 9.16
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	⁽¹⁾ 12.68	⁽¹⁾ 12.66

1. יחסי הלימות ההון המינימליים שנקבעו לבנק בהתאם להוראות בנק ישראל מסתכמים בשיעור של 9.00% (עבור יחס ההון העצמי ברובד הראשון), ו- 12.50% (עבור יחס הלימות ההון הכולל). עם זאת, בהתאם להנחיות שנכללו בתיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329, הועלתה דרישת ההון המינימלית המתאימת לבנק, בשיעור של 9.18% (31.12.2016 - 10.16%). לאור האמור לעיל, מסתכמת דרישת ההון המינימלית של הבנק ליום 31.12.2017, בשיעור של 9.18% (עבור יחס ההון העצמי המינימלי ברובד הראשון, ו- 12.68% (עבור יחס הלימות ההון הכולל) (31.12.2016) - 9.16%, ו- 12.66%, בהתאמה).

ב. הון והלימות הון (המשך)

(3) הלימות הון (המשך)

(ב) יעדים

מדיניות הבנק באשר ליעדי הלימות ההון של הבנק, נגזרת מהתיאבון לסיכון של הבנק שאושר על ידי הדירקטוריון. במסגרת מדיניות זו הנחה הדירקטוריון את הבנק לשמר רמת הלימות הון העולה הן על הסף שהוגדר על ידי בנק ישראל, והן על השיעור הנגזר מתוצאות סקר "ICAAP". שיעורי הלימות ההון של הבנק ליום 31.12.2017 עולים על אלו שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

כאמור בסעיף (1) לעיל, מופחתים כתבי ההתחייבות שהונפקו על ידי הבנק בעבר (ונכללים כמרכיב הון פיקוחי ברובד השני), בהדרגה עד לשנת 2021.

לפיכך, ובמטרה לתמוך ביעדי הצמיחה של הבנק הנפיק הבנק לחברה האם ביום 27 בדצמבר 2017 כתב התחייבות נדחה הכולל "מנגנונים לספיגת הפסדים" ("COCO"), בסך של 100 מיליון ש"ח (לפרטים נוספים ראה פרק א' לעיל).

כתב ההתחייבות הנדחה הוכר על ידי בנק ישראל כהון פיקוחי ברובד השני. בהתאם לתוכנית העבודה של הבנק לשנת 2018, הבנק לא צפוי להידרש לגייס הון פיקוחי נוסף במהלך שנת 2018.

(ג) ניהול ההון ומגבלות

הבנק קבע מדיניות שמרנית לניהול יתרות ההון הפיקוחי, נכסי הסיכון, ויחסי הלימות ההון הנגזרים ממרכיבים אלו, שתאפשר לבנק לעמוד במגבלות שנקבעו על ידי בנק ישראל כמפורט בסעיף א' לעיל.

במטרה לתמוך במדיניות זו, קבע הדירקטוריון מגבלות באשר ליחסי ההון המינימליים בבנק, כדלקמן:

- יחס ההון העצמי של הבנק ברובד הראשון, לא יפחת משיעור של 9.5%.

- יחס הלימות ההון הכולל של הבנק, לא יפחת משיעור של 13.0%.

בנוסף, נקבעו על ידי הבנק ספי התרעה גבוהים יותר, המיועדים לתמוך במגבלות שנקבעו על ידי בנק ישראל והדירקטוריון, גם במקרה של עליה רגולטורית אפשרית במגבלות הלימות ההון.

ספי התרעה אלו מנוטרים על ידי הבנק באופן שוטף.

(ד) ניתוח רגישות

להלן נתונים באשר להשלכות האפשריות של תרחישים שונים, על יחסי הלימות ההון של הבנק:

גידול (קיטון) ביחס הלימות ההון		תאור התרחיש
יחס הון עצמי ברובד הראשון	יחס הלימות ההון הכולל	
%	%	
0.44	0.44	- עליה בסך של 100 מיליון ש"ח בהון העצמי ברובד הראשון
(0.46)	(0.58)	- עליה בסך של 1 מיליארד ש"ח בנכסי הסיכון

ב. הון והלימות הון (המשך)

(4) רכישת שיפוי לתיק "ערבויות המכר"

ביום 18 בינואר 2017 הוארך תוקף הסכם, שנחתם בעבר בין הבנק למבטחי משנה בעלי דירוג בינלאומי גבוה (להלן: "הסכם השיפוי"), במסגרתו התחייבו מבטחי המשנה לשפות את הבנק בגין הפסדי אשראי עתידיים שעלולים להיגרם לו, בשל חילוט אפשרי של ערבויות שנכללו בהסכם השיפוי.

ההסכם חל על ערבויות (לרבות התחייבויות למתן ערבויות), שמנפיק הבנק במסגרת מימון פרויקטים בתחום הבניה, מכח "חוק מכר דירות" וערבויות אחרות הקשורות לפרוייקטים אלו - ויעמוד בתוקפו בתקופה שמיום 1 בינואר 2017 ועד ליום 31 בדצמבר 2017.

היקף הערבויות (לרבות התחייבויות למתן ערבויות), עליהן חל ההסכם הסתכם ליום 31.12.2017 בסך של כ- 1.4 מיליארד ש"ח.

ההתחייבות לשיפוי, כאמור, הפחיתה את נכסי הסיכון של הבנק (בהתאם לאישור שהתקבל מבנק ישראל) ליום 31.12.2017 בסך של כ- 0.6 מיליארד ש"ח, המהווה עליה בשיעור של כ- 0.3 נקודות האחוז ביחס ההון העצמי ברובד הראשון של הבנק.

במהלך חודש ינואר 2018 הוארך תוקף הסכמי השיפוי בשנה אחת נוספת, עד ליום 31.12.2018 (במסגרת חידוש ההסכמים צורפו למבטחי המשנה הקיימים, שני מבטחי משנה חדשים).

(5) הקלה בגין תוכנית התייעלות

ביום 12 בינואר 2016 פרסם בנק ישראל מכתב בנושא: "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל", במסגרתו הודיע בנק ישראל על הקלות שיינתנו בחישוב יחס הלימות ההון, לבנקים שיישמו תוכנית התייעלות (שתעמוד באמות המידה שנקבעו על ידו), לרבות היתר לפריסת השלכות הנובעות מתוכנית התייעלות לתקופה של חמש שנים.

במהלך השנים 2016 ו- 2017 יישם הבנק תוכנית התייעלות העומדת בקריטריונים שנקבעו על ידי בנק ישראל, כאמור. יישום ההקלות שניתנו על ידי בנק ישראל בנושא זה, הגדיל את יחס ההון העצמי של הבנק ליום 31.12.2017 בשיעור של 0.05% (31.12.2016 - זהה).

(6) יחס המינוף

במטרה להגביל את צבירת המינוף במערכת הבנקאית, פורסמה על ידי בנק ישראל הוראת ניהול בנקאית תקין מס' 218, בנושא: "יחס המינוף", במסגרתה נדרשו התאגידים הבנקאיים למדוד באופן שוטף את "יחס המינוף" שלהם, המהווה יחס שקוף שאינו מבוסס סיכון וניתן לחישוב מהיר ופשוט. בהתאם להנחיות שנכללו בהוראה הוגדר "יחס המינוף", כיחס שבין "מדית ההון", לבין "מדית החשיפה", כדלקמן:

- **"מדית ההון"** - הוגדרה כ"הון העצמי ברובד הראשון", לרבות השלכות הנובעות מיישום הוראות המעבר.
- **"מדית החשיפה"** - הוגדרה כצירוף החשיפות הבאות: "חשיפה מאזנית" (הנכסים שנכללו בדוחות הכספיים), "חשיפה בגין נגזרים", חשיפה לעסקאות מימון ניירות ערך, וחשיפה בגין פריטים חוץ מאזניים.

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראה נדרשו התאגידים הבנקאיים לקיים יחס מינוף שלא יפחת מ- 5% החל מיום 1 בינואר 2018, לכל המאוחר.

ב. הון והלימות הון (המשך)

(6) יחס המינוף (המשך)

להלן נתונים לגבי מרכיבי יחס המינוף בבנק:

31.12.2016	31.12.2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מרכיבי התחשיב:
2,292	2,503	• ההון העצמי, ברובד הראשון
34,901	36,756	• סך החשיפות
אחוזים	אחוזים	שיעורי המינוף:
6.6	6.8	• יחס המינוף
5.0 ⁽¹⁾	5.0 ⁽¹⁾	• יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

1. החל מיום 1 בינואר, 2018.

(7) דיבידנדים

חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה לעמידה במגבלות שנקבעו בחוק החברות ובהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 331 הדין בחלוקת דיבידנדים בתאגידים בנקאיים. בשנים 2017 ו-2016 לא חולקו על ידי הבנק דיבידנדים.

(8) עודפים ורווח כולל אחר

לפרטים נוספים באשר להתפתחות הרווח הנקי והרווח הכולל האחר הכלולים בהון העצמי - ראה פרקים 7א ו-7ד, לעיל.

9. מגזרי פעילות פיקוחיים

א. כללי

בהתאם להוראה בנושא: "דיווח על מגזרי פעילות בתאגיד בנקאי" שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 23.12.2001, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם מידע איכותי וכמותי לגבי פעילותם הבנקאית, בחרך מגזרי פעילות.

על פי הוראה זו הוגדר "מגזר פעילות" כמרכיב בתאגיד הבנקאי שמתקיימים בו שלושה מאפיינים:

- המרכיב עוסק בפעילויות עסקיות אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות.
- תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון, לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו.
- קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

המידע באשר להתפלגות הנכסים ההתחייבויות והתוצאות העסקיות בחרך מגזרי פעילות שהוצג על ידי התאגידים הבנקאיים מכח הוראה זו, נגזר מהגדרות סובייקטיביות של כל אחד מהבנקים באשר לכל אחד ממגזרי הפעילות, בהתאם למבנה הארגוני הספציפי בכל בנק.

מכיוון שחלוקת הפעילויות למגזרי הפעילות השונים הנגזרת ממתודולוגיה זו בתאגידים הבנקאיים השונים איננה אחידה - הגילוי בחרך מגזרי פעילות המבוסס על הגדרות אלו הינו סובייקטיבי ואינו בר השוואה.

במטרה להציג מידע השוואתי בנושא זה, פרסם בנק ישראל ביום 3 בנובמבר 2014 תיקון להוראות הדיווח לציבור, בנושא: "מגזרי פעילות".

9. מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

א. כללי (המשך)

במסגרת התיקון להוראה נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם הכספיים מידע נוסף באשר לתוצאות פעולותיהם בחתך "מגזרי פעילות פיקוחיים" (מעבר לגילוי הקודם בנושא זה, על פי "גישת ההנהלה").

מגזרי הפעילות הפיקוחיים, הוגדרו על ידי בנק ישראל בתיקון להוראה בהתבסס על מאפייני לקוחותיהם, כגון: אופי פעילותם (בהתייחס ללקוחות הפרטיים), או מחזורם העסקי (בהתייחס ללקוחות העסקיים), במתכונת הקושרת על בסיס אחיד וחד ערכי, בין הלקוחות השונים בכלל המערכת הבנקאית, לבין מגזרי הפעילות הפיקוחיים, כדלקמן:

- **"משקי בית":** לקוחות פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים אופייניים לאלו של משקי בית (נמוך מ- 3 מיליון ש"ח).
- **"בנקאות פרטית":** לקוחות פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליון ש"ח.
- **"עסקים זעירים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נופל מ- 10 מיליון ש"ח.
- **"עסקים קטנים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נע בין 10 מיליון ש"ח, ל- 50 מיליון ש"ח.
- **"עסקים בינוניים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נע בין 50 מיליון ש"ח, ל- 250 מיליון ש"ח.
- **"עסקים גדולים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי עולה על 250 מיליון ש"ח.

בנוסף, הוגדר בתיקון להוראה מגזר: "ניהול פיננסי" - הכולל בעיקרו פעילות בנקאית שלא שויכה למגזרי הפעילות האחרים (כגון: מסחר, ניהול נכסים והתחייבויות, השקעות ריאליות, וכו').

לפיכך, המידע המוצג בדוחות הכספיים, הנגזר מהגדרות אלה, כולל נתונים כספיים שהוגדרו, כאמור, על בסיס אחיד ובר השוואה - בגין כל אחד ממגזרי הפעילות.

דרישות הגילוי שנכללו בתיקון להוראה נכנסו לתוקף במדורג, כדלקמן:

- הגילוי המתייחס לנתונים המאזניים של "מגזרי הפעילות הפיקוחיים" (כהגדרתם בהוראה), נכנס לתוקף ביום 31.12.2015 ונכלל בדוחות הכספיים לשנת 2015, ואילך.
 - דרישות הגילוי האחרות שנכללו בתיקון להוראה (למעט הגילוי באשר לניתוח תוצאות מגזר ה"ניהול הפיננסי"), נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2016, ונכללו בדוחות הכספיים לשנת 2016, ואילך.
 - דרישות הגילוי המתייחסות למגזר "ניהול פיננסי" נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2017 ונכללו בדוחות הכספיים לשנת 2017.
- הבנק יישם את דרישות הגילוי שנכללו בתיקון להוראה וכלל אותן בדוחות כספיים אלו (ראה ביאור 27 בדוחות הכספיים).

ב. מתודולוגיה

להלן תמצית מידע באשר למתודולוגיה ששימשה בהקצאת ההכנסות וההוצאות למגזרי הפעילות השונים:

הכנסות ריבית מלקוחות - לכל מגזר פעילות נזקף מרווח ריבית המהווה סיכום של המרכיבים הבאים:

- ההפרש שבין הכנסות הריבית ששויכו למגזר (בפעילות אשראי), לבין עלות הריבית המחושבת על פי "מחיר מעבר".
- ההפרש שבין עלות הריבית (בפעילות פקדונות), לבין הכנסות הריבית בגין אותם פקדונות, המחושבות על פי "מחיר מעבר".

"מחיר המעבר" נקבע בהתבסס על מחירי ציטוט פקדונות בשוק המוסדי, (ומהווה אינדיקציה לעלות השולית של גיוס פקדונות בבנק).

הבנק קובע מחיר מעבר זהה למוצרי אשראי ופקדונות (שתנאיהם זהים בהיבט בסיס ההצמדה, סוג הריבית ותקופת הפירעון), מבלי להתייחס להון העצמי של הבנק (רובד 1). מחיר המעבר נקבע לפי מתודולוגיה זו עבור

מוצרי האשראי והפקדונות, בכל אחד ממגזרי ההצמדה. לפיכך, מגזרי הפעילות אינם נושאים בסיכונים שוק, אלא בסיכון אשראי בלבד.

הכנסות מימון אחרות - הכוללות (בין היתר), תוצאות כספיות בגין פעילות במכשירים נגזרים מסוימים, רווחים או הפסדים מפעילות מימון הנובעים משינוי בתנאי השוק, והכנסות מריבית, נטו, בגין פעילות שאינה משויכת ללקוחות הבנק - נזקרות למרכז ניהול הנכסים וההתחייבויות (נ"ה), שאליו נזקפות גם ההכנסות מניהול ההון הפעיל של הבנק. רווחים או הפסדים אלו מוצגים במגזר: "ניהול פיננסי".

הוצאות בגין הפסדי אשראי - נזקפות למגזרי הפעילות השונים, בהתאם לשייך הלקוח שבגינו נערכו ההפרשות.

הכנסות מעמלות - נזקפות למגזרי הפעילות השונים, בהתאם לשייך הלקוח שבגינו נזקפה העמלה.

הוצאות תפעוליות - הקצאת הוצאות התפעוליות למגזרי הפעילות ה"פיקוחיים" נגזרת מהתפלגות הוצאות התפעוליות למגזרי הפעילות ב"גישת ההנהלה" (ראה ביאור 27 בדוחות הכספיים), המבוססת על המבנה הארגוני של הבנק. הקצאת הוצאות התפעוליות למגזרי הפעילות ב"גישת ההנהלה", נערכה כדלקמן:

- הוצאות ישירות בגין כח אדם סווגו למגזר הפעילות המתאים, בהתבסס על דיווחים ספציפיים.
 - הוצאות ישירות אחרות הניתנות לזיהוי, נזקפו למגזר הפעילות המתאים, בהתאם להתפלגות הוצאות השכר או מפתח ספציפי אחר.
 - הוצאות עקיפות, או הוצאות ישירות אחרות שלא ניתן היה לשייכן במדויק - סווגו למגזרי הפעילות השונים, בהתבסס על אומדנים והערכות שנערכו ביחידות הבנק השונות, ככל הניתן, או בהתאם להתפלגות הוצאות הישירות.
- הקצאת הוצאות התפעוליות בחתך "מגזרי פעילות פיקוחיים", נגזרת מהתפלגות העלויות בחתך מגזרי פעילות "בגישת ההנהלה", כאמור, והתאמתן להתפלגות המגזרים "הפיקוחיים", בהתבסס על שימוש במפתח "התפלגות ההכנסות".

ג. גילוי באשר למאפיינים של מגזרי הפעילות הפיקוחיים

(1) מגזר משקי בית

• כללי

במסגרת הפעילות הבנקאית במגזר זה מספק הבנק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, לרבות שירותים בתחום שוק ההון ובתחום ההלוואות לדיור - ללקוחות הפרטיים המתאפיינים בפעילות של משקי בית (שהיקף נכסיהם הפיננסיים נמוך מ- 3 מיליון ש"ח). שירותים אלו מסופקים ללקוחות המגזר באמצעות מערך הסניפים של הבנק המונה 77 סניפים בפריסה ארצית ומאורגנים, בחלוקה גיאוגרפית, בחמישה איזורים.

הבנק רואה במגזר הקמעונאי בכלל ובמגזר משקי הבית בפרט יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית ושוקד על הגדלת פעילותו במגזר זה ושיפור השירות ללקוחות המגזר.

• מוצרים ושירותים

המוצרים הבנקאיים והשירותים אותם מספק הבנק ללקוחות המגזר כוללים, בין היתר: ניהול חשבון עו"ש, מוצרי אשראי - לרבות הלוואות לדיור, פעילות בכרטיסי אשראי, מוצרי השקעה - לרבות פקדונות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ, והשקעה בניירות ערך.

• השווקים ודרכי ההפצה של המוצרים ללקוחות במגזר

הפניה ללקוחות המגזר נעשית באמצעים מגוונים, לרבות: פרסום באמצעי המדיה השונים, השקת מסעי פרסום יעודיים למגזר זה המציגים את השירות האישי המקצועי והמסור המאפיין את הבנק, כגורם מפתח להידוק הקשרים שבין הבנק לבין לקוחות המגזר. כמו כן מעודד הבנק, באמצעות מבצעים והטבות, הצטרפות פלחי לקוחות השייכים למגזר, כגון: שכירים, סטודנטים, צעירים, חיילים, יוצאי צבא וכו'.

(1) מגזר משקי בית (המשך)

בנוסף, יוזם הבנק פניות לאוכלוסיות מטרה ספציפיות השייכות למגזר, כגון: עובדי חברות גדולות, עובדי מוסדות וכו'. הפניות נעשות באמצעות עובדי מערך הסניפים, פניות יזומות באמצעות מוקד טלפוני, העברת מסרים שיווקיים באמצעות אתר האינטרנט, דיוור ללקוחות, שילוט ועלוני מידע המופצים במערכת הסניפים של הבנק.

• שינויים טכנולוגיים מהותיים

בשנים האחרונות הושקעו על ידי מרבית הבנקים משאבים רבים בפיתוח ממשקים ויישומים טכנולוגיים שיאפשרו ללקוחות בכלל ולמשקי הבית בפרט, נגישות גבוהה יותר לקבלת מידע בנקאי ושירותים בנקאיים בסיסיים, באמצעות מחשבים אישיים, טלפונים ואמצעי תקשורת ניידים אחרים הנמצאים ברשותם.

פיתוח התשתיות הטכנולוגיות המאפשרות ערוצי התקשרות נוספים למתן שירותים הבנקאיים - באמצעים דיגיטליים, לרבות פיתוח יישומים מתקדמים לאמצעי תקשורת ניידים, מהווה נדבך מרכזי בפיתוחים הטכנולוגיים של המערכת הבנקאית בכלל, והחברה האם בפרט.

במקביל להתפתחויות טכנולוגיות אלו, לקוחות מגזר "משקי הבית" מטמיעים בשנים האחרונות טכנולוגיות מתקדמות במסגרת יישומי הבנקאות הישירה, המפותחים עבורם.

בנוסף, בשנים האחרונות הוטמעה בבנק מערכת דירוג אשראי המספקת דירוגי אשראי אוטומטיים לסיכון האשראי של הלקוחות הפרטיים הנגזרים ממאפייני הסיכון שלהם.

מערכת זו מהווה כלי תומך החלטה בתהליך מתן האשראי ללקוחות הפרטיים בבנק, ותורמת לפישוט תהליכים אלה.

• מידע נוסף

- למידע נוסף באשר לסיכוני האשראי בענף "אנשים פרטיים" - ראה פרק 12'ח' להלן.
- למידע נוסף באשר לסיכוני האשראי בתחום ההלוואות לדיר - ראה פרק 12'ז' להלן.
- למידע נוסף באשר להתפתחות התחרות ולשינויים המבניים הצפויים הן בהרכב נותני השירותים הפיננסיים ללקוחות מגזר "משקי הבית" והן בהטמעת ערוצי מידע נוספים שיעמדו לרשות הלקוחות במגזר זה - ראה פרק 12 בדוח על הממשל התאגידי.
- למידע נוסף באשר למתווה שפורסם על ידי בנק ישראל, במסגרתו מוצע להפחית בהדרגה את שיעור ה"עמלה הצולבת", על עסקאות בכרטיסי אשראי - ראה פרק 10'ד(3) בדוח על הממשל התאגידי.

(2) מגזר בנקאות פרטית

• כללי

במסגרת הפעילות הבנקאית במגזר זה מספק הבנק מגוון שירותי בנקאות ללקוחות פרטיים, בעלי עושר פיננסי גבוה הפועלים בעיקר בתחום ה"פסיבה", שהיקף חסכוניותיהם והשקעותיהם, עולה על 3 מיליון ש"ח.

• מוצרים ושירותים

המוצרים והשירותים הבנקאיים שמציע הבנק ללקוחות מגזר זה (Private Banking) כוללים מגוון מוצרי השקעה, לרבות: ניהול תיקי השקעה, פקדונות, השקעות בניירות ערך, ועוד.

השירות ללקוחות המגזר ניתן באמצעות מערך הסניפים של הבנק, באמצעות מרכזי "ייעוץ מתמחים" המספקים שירותי בנקאות מתמחה ללקוחות המגזר.

• השווקים ודרכי ההפצה של המוצרים ללקוחות במגזר

הפניה ללקוחות המגזר נעשית באמצעים מגוונים, לרבות: פרסום באמצעי מדיה שונים ובכלל זה - עיתונים ורדיו, וכן פניות אישיות באמצעות עובדי מערך הסניפים, העברת מסרים שיווקיים באמצעות אתר האינטרנט, דיוור ללקוחות, שילוט ועלוני מידע המופצים במערכת הסניפים של הבנק.

(2) מגזר בנקאות פרטית (המשך)

לאור שיעורי הריבית הנמוכים השוררים בשוק והתשוואות הנמוכות שהניבו האפיקים הסולידיים, נרשמה בשנת 2017 ירידה קלה במשקל הפקדונות הבנקאיים בתיק ההשקעות של הציבור, ועליה באפיקי ההשקעה הסחירים (מניות וקרנות נאמנות).

• מידע נוסף

- למידע נוסף, באשר להתפתחות התחרות ולשינויים המבניים הצפויים הן בהרכב נותני השירותים הפיננסיים ללקוחות מגזר "הבנקאות הפרטית" והן בהטמעת ערוצי מידע נוספים שיעמדו לרשות הלקוחות במגזר זה - ראה פרק 12 בדוח על הממשל התאגידי.
- למידע נוסף באשר למתווה שפורסם על ידי בנק ישראל, במסגרתו מוצע לפחית בהדרגה את שיעור "העמלה הצולבת" על עסקאות בכרטיסי אשראי - ראה פרק 10ד(3) בדוח על הממשל התאגידי.

(3) מגזר עסקים קטנים וזעירים

• כללי

במסגרת הפעילות הבנקאית במגזר זה מספק הבנק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים קטנים (יחידים ותאגידים). השירות ללקוחות המגזר ניתן הן באמצעות מערכת ההפצה של הבנק הכוללת 77 סניפים ובאמצעות ערוצי הפצה ישירים: אינטרנט ומוקד טלפוני.

• מוצרים ושירותים

השירותים שמספק הבנק ללקוחותיו במגזר זה כוללים בעיקר מוצרי אשראי שונים התואמים את אופי פעילותם וכן מגוון מוצרי השקעה, לרבות פקדונות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ, ומכשירים נגזרים. במסגרת יישום מדיניות הבנק הרואה במגזר הקמעונאי בכלל, ובמגזר "עסקים קטנים וזעירים" בפרט, יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של הבנק - שוקד הבנק על שיפור השירות ללקוחות המשתייכים למגזר פעילות זה.

• השווקים ודרכי ההפצה של המוצרים ללקוחות במגזר

הפניה ללקוחות המגזר נעשית באמצעים מגוונים, לרבות: פרסום בערוצים שונים ובכלל זה, טלוויזיה, עיתונים ורדיו, פניות אישיות באמצעות עובדי מערך הסניפים, פניות יזומות באמצעות מוקד טלפוני, העברת מסרים שיווקיים באמצעות אתר האינטרנט, דיוור ללקוחות, שילוט ועלוני מידע המופצים במערכת הסניפים של הבנק. בנוסף, הבנק משתתף, מעת לעת, במכרזים שמפרסם משרד האוצר למתן אשראי בנקאי ל"עסקים קטנים", במסגרת קרנות יעודיות בערבות המדינה, ומשתמש באפיק זה, ככלי לפיתוח הפעילות הבנקאית במגזר זה.

• שינויים טכנולוגיים מהותיים

הבנק ובנקים אחרים במערכת הבנקאית נמצאים בשנים האחרונות בתהליך רציף של אימוץ טכנולוגיות מתקדמות ופיתוח יישומים בנקאיים המיועדים למגוון מערכות מידע ותקשורת ניידים (כגון: טלפונים סלולריים ומחשבי לוח), המאפשרים ללקוחות המגזר לקבל מידע זמין ולבצע פעולות בנקאיות בכל שעות היממה במהירות ובתעריפים מופחתים.

פיתוח התשתיות הטכנולוגיות המאפשרות ערוצי תקשורת ומידע ומתן שירותים בנקאיים באמצעים דיגיטליים, מהווה נדבך מרכזי בפיתוחים הטכנולוגיים של המערכת הבנקאית בכלל והחברה האם בפרט.

במסגרת מאמצי הבנק המכוונים להרחבת פעילותו במגזר זה, ולפישוט תהליכי מתן האשראי ללקוחות קמעונאיים, פיתח הבנק מערכת מידע תומכת החלטה, המספקת דירוגי אשראי אוטומטיים לסיכון האשראי של הלקוחות העסקיים במגזר זה, הנגזרים ממאפייני הסיכון שלהם, ומהווה כלי תומך החלטה בתהליך מתן האשראי ותורמת לפישוט ויעול התהליכים בתחום.

למידע נוסף באשר להתפתחות התחרות ולשינויים המבניים הצפויים הן בהרכב נותני השירותים הפיננסיים ללקוחות מגזר "עסקים קטנים וזעירים" והן בהטמעת ערוצי מידע נוספים שיעמדו לרשות הלקוחות במגזר זה - ראה פרק 12 בדוח על הממשל התאגידי.

(4) מגזר עסקים בינוניים

• כללי

במסגרת הפעילות הבנקאית במגזר זה מספק הבנק שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לתאגידים מדרג הביניים (Middle Market). המוצרים והשירותים הבנקאיים שמספק הבנק מותאמים לצרכיהם העסקיים של לקוחות אלו וכוללים מגוון מוצרי אשראי (לרבות: הלוואות, ערבויות ומכתבי אשראי), מוצרי השקעה ושירותים בתחום שוק ההון (לרבות: פקדונות באפיקים שונים וניירות ערך). השירות ללקוחות המגזר ניתן באמצעות מערך הסניפים של הבנק, המונה 77 סניפים בפריסה ארצית.

• השווקים ודרכי ההפצה של המוצרים ללקוחות במגזר

שיווק השירותים והמוצרים הבנקאיים ללקוחות המשתייכים למגזר זה (הן ללקוחות הבנק והן ללקוחות פוטנציאליים), מתבסס על מערך הסניפים, בסיוע גורמים מקצועיים במטה החטיבה לבנקאות מסחרית, לרבות מנהלי עסקים באגף המסחרי. במסגרת פעולות השיווק ללקוחות הפוטנציאליים המשתייכים למגזר זה, לא נעשה שימוש באמצעי פרסום או בגורמי שיווק חיצוניים.

(5) מגזר עסקים גדולים

• כללי

במסגרת הפעילות הבנקאית במגזר זה מספק הבנק שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לחברות עסקיות גדולות לרבות חברות מובילות במשק (Corporate Market). עסקיהם של לקוחות אלו מאופיינים במורכבות ותחכום ניכרים - לפיכך, מספק הבנק ללקוחות אלו מוצרים פיננסיים, בעיקר בתחום האשראי, המותאמים לפעילותם וצרכיהם הספציפיים - תוך ראייה כוללת של מגוון עסקיהם.

• מוצרים ושירותים

המוצרים אותם מציע בנק ללקוחות המגזר כוללים בעיקר מכשירי אשראי המותאמים לצרכיהם הייחודיים של הלקוחות, ומכשירים פיננסיים אחרים, לרבות מכשירים נגזרים לגידור סיכונים, ו"השאלת אגרות חוב" (כתחליף למוצרי אשראי סטנדרטיים, העשויה להוזיל את עלות האשראי ללקוחות אלו, בהתאם להתפתחות תשואות אגרות החוב בשוק ההון).

• שווקים ודרכי הפצה

שיווק השירותים והמוצרים ללקוחות המשתייכים למגזר זה נעשה על ידי מטה החטיבה לבנקאות מסחרית, מנהלי עסקים באגפים המסחריים ובאגף הנדל"ן, הנמצאים בקשר רציף הן עם לקוחות המגזר (לצורך מתן פתרונות לצרכיהם הפיננסיים ולצורך ליווי פעילותם העסקית) והן עם מערך הסניפים.

בשנים האחרונות, החלו לקוחות רבים המשתייכים למגזר זה, לצמצם את היקף האשראי הבנקאי שלהם ולפנות לשוק ההון כמקור חלופי לאשראי הבנקאי (גיוס מקורות באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות של מניות, אגרות חוב וניירות ערך אחרים). שורשיה של מגמה זו נעוצים במספר גורמים:

- החמרת המגבלות שקבע בנק ישראל בכל הקשור ל"לווה יחיד" ו"קבוצת לוויים", אילצה מספר בנקים להקטין את מסגרות האשראי שניתנו לקבוצות לוויים מסוימות, שחבותן, על פי ההגדרות החדשות - חרגה מתקרת האשראי המותרת.
- רצון של החברות לגוון ולשפר את מבנה המקורות שלהם, באמצעות מעבר ממקורות קצרי טווח, למקורות ארוכי טווח.
- עליית אטרקטיביות גיוס המקורות באמצעות שוק ההון, עקב הירידה שנרשמה במחירי הגיוס, גמישות רבה יותר בהעמדת הבטוחות וכו'.

(5) מגזר עסקים גדולים (המשך)

- צמצום מסגרות האשראי ללקוחות המשתייכים למגזר זה במערכת הבנקאית - שבוצעו כחלק מהצעדים שננקטו על ידי הבנקים, במטרה להקטין את היקף נכסי סיכון האשראי שלהם, לאור דרישות הון מחמירות יותר שנכללו ב"כללי באזל".
- מתן אשראי ללקוחות גדולים בכלל ולחברות בתחום הנדל"ן המניב בפרט, מהווה כלי מרכזי לצורך שיפור התשואות בתיקי ההשקעות של גופים מוסדיים (כתחליף להשקעות בשוק ההון). לפיכך, נרשם בשנים האחרונות גידול בתיק האשראי לעסקים גדולים של הגופים המוסדיים.

ד. ריכוז נתונים כספיים

להלן מידע באשר להתפלגות הפעילות העסקית בבנק בחתך מגזרי פעילות.

(1) נתונים מאזניים:

• אשראי לציבור

להלן נתונים לגבי התפתחות יתרת האשראי לציבור, נטו - בחתך מגזרי פעילות (במיליוני ש"ח):

מגזר פעילות	31.12.2017	31.12.2016	שיעור השינוי (%)
משקי בית	8,472	7,677	10.4
בנקאות פרטית	4	18	(77.8)
עסקים קטנים וזעירים	10,998	9,995	10.0
עסקים בינוניים	2,983	2,727	9.4
עסקים גדולים	1,482	1,564	(5.2)
גופים מוסדיים	-	20	-
סך הכל אשראי לציבור	23,939	22,001	8.8

עיקר העליה באשראי בתקופת הדוח נובעת מהגידול בהיקפי האשראי במגזר "משקי בית" ובמגזר "עסקים קטנים וזעירים", כפועל יוצא מיישום תוכניתו האסטרטגית של הבנק המכוונת להגדלת הפעילות במגזר הקמעונאי. לפרטים נוספים באשר להיקף וסיווג החובות הבעייתיים בבנק בחתך מגזרי פעילות ליום 31.12.2017 - ראה ביאור 27 בדוחות הכספיים.

פקדונות הציבור

להלן נתונים לגבי התפתחות פקדונות הציבור - בחתך מגזרי פעילות (במיליוני ש"ח):

מגזר פעילות	31.12.2017	31.12.2016	שיעור השינוי (%)
משקי בית	10,711	10,361	3.4
בנקאות פרטית	1,538	1,568	(1.9)
עסקים קטנים וזעירים	7,153	6,996	2.2
עסקים בינוניים	1,469	1,307	12.4
עסקים גדולים	3,645	2,852	27.8
גופים מוסדיים	4,320	4,115	5.0
סך הכל פקדונות הציבור	28,836	27,199	6.0

העליה בהיקף הפקדונות נובעת הן מגידול בפקדונות של הלקוחות במגזר "משקי בית" - בהלימה ליעדים שנקבעו לבנק בתחום זה (הגדלת הפעילות במגזר הקמעונאי), והן מגידול בפקדונות במגזר "עסקים גדולים".

(2) נתונים תוצאתיים:

• הכנסות

להלן נתונים לגבי התפתחות ההכנסות בבנק בחתך מגזרי פעילות בשנת 2017, בהשוואה לאשתקד (במיליוני ש"ח)

מגזרי פעילות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			שינוי (%)
	2017	2016		
משקי בית	439	397		10.6
בנקאות פרטית	7	7		-
עסקים קטנים וזעירים	720	657		9.6
עסקים בינוניים	121	117		3.4
עסקים גדולים	50	52		(3.8)
גופים מוסדיים	6	6		-
ניהול פיננסי	7	46 ⁽¹⁾		(84.8)
סך ההכנסות	1,350	1,282		5.3

בשנת 2017 נרשמה עליה בשיעור של 5.3% בהכנסות הבנק לסך של 1,350 מיליון ש"ח.

העליה בהכנסות נובעת מגידול בשיעור של 10.0% בהכנסות במגזר "משקי בית" ובמגזר "עסקים קטנים", שקוֹז בירידה בסך של 39 מיליון ש"ח בהכנסות ממגזר "ניהול פיננסי".

הירידה בהכנסות ממגזר ניהול פיננסי מוסברת, בעיקר, בקיטון בסך של 13 מיליון ש"ח ברווחים ממימוש ניירות, ערך, ובקיטון בסך 16 מיליון ש"ח בהכנסות מהתאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים.

• רווח נקי

להלן נתונים לגבי התפתחות הרווח הנקי בבנק בחתך מגזרי פעילות בשנת 2017, בהשוואה לאשתקד (במיליוני ש"ח)

מגזרי פעילות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			שינוי (%)
	2017	2016		
משקי בית	46	11		318.2
בנקאות פרטית	(5)	(7)		28.6
עסקים קטנים וזעירים	134	121		10.7
עסקים בינוניים	34	31		9.6
עסקים גדולים	17	19		(10.5)
גופים מוסדיים	2	2		-
ניהול פיננסי	(8)	16		-
סך הכל רווח נקי	220	193		14.0

הרווח הנקי של הבנק עלה בשנת 2017 בשיעור של 14.0% והסתכם ב- 220 מיליון ש"ח. העליה ברווח הנקי מוסברת, בעיקר, בגידול בשיעור של 5.3% שנרשם בהכנסות (בעיקר בהכנסות ממגזר "משקי בית" ו"עסקים קטנים וזעירים"), שקוֹז בעליה בסך של 83 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי (בעיקר במגזר "עסקים קטנים וזעירים").

מאידך, נרשמה ירידה בסך של 24 מיליון ש"ח ברווח הנקי במגזר "ניהול הפיננסי", המוסבר בעיקר בירידה בסך של 29 מיליון ש"ח שנרשמה ברווחים ממימוש אגרות חוב, ובהכנסות מהתאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים.

1. סווג מחדש בגין היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא: "מיסים על ההכנסה" - ראה ביאור (11) בדוחות הכספיים.

ה. נתונים מפורטים לגבי תוצאות הפעילות בחתך מגזרי פעילות פיקוחיים

(1) מגזר משקי בית:

שיעור השינוי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2016	2017	
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
13.3	324	367	הכנסות מריבית - מחיצוניים
2.0	(50)	(51)	הוצאות ריבית - לחיצוניים
15.3	274	316	הכנסות ריבית מחיצוניים, נטו
(44.4)	9	5	ריבית בין מגזרית
13.4	283	321	הכנסות מריבית, נטו
3.5	114	118	הכנסות שאינן מריבית
10.6	397	439	סך ההכנסות
54.5	11	17	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(1.1)	353	349	הוצאות תפעוליות
0.5	364	366	סך ההוצאות התפעוליות והאחרות
121.1	33	73	רווח לפני מיסים
22.7	22	27	הפרשה למיסים
318.2	11	46	רווח נקי
			הרכב הכנסות הריבית
14.5	248	284	- מרווח מפעילות באשראי
5.7	35	37	- מרווח מפעילות בפקדונות
13.4	283	321	סך הכל הכנסות ריבית
11.5	7,282	8,117	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
4.3	10,136	10,573	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
(8.5)	3,536	3,236	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול

הכנסות במגזר משקי בית עלו בשנת 2017 בשיעור של 10.6% לעומת השנה הקודמת, והסתכמו בסך של 439 מיליון ש"ח. העליה בהכנסות מוסברת בעיקר בגידול בהכנסות הריבית מפעילות בתחום האשראי.

בסיכום שנת 2017 עלה הרווח הנקי במגזר זה בשיעור של 318.2% לעומת השנה הקודמת והסתכם בסך של 46 מיליון ש"ח.

העליה ברווח הנקי מוסברת, בעיקר, בגידול שנרשם בהכנסות כאמור, וקוזז בעליה בסך של 6 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

ה. נתונים מפורטים לגבי תוצאות הפעילות בחתך מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

(2) מגזר בנקאות פרטית:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
שיעור השינוי	2016	2017	
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
-	-	-	הכנסות מריבית - מחיצוניים
8.3	(12)	(13)	הוצאות ריבית - לחיצוניים
(8.3)	(12)	(13)	הכנסות (הוצאות) ריבית מחיצוניים, נטו
6.7	15	16	ריבית בין מגזרית
-	3	3	הכנסות מריבית, נטו
-	4	4	הכנסות שאין מריבית
-	7	7	סך ההכנסות
-	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(11.8)	17	15	הוצאות תפעוליות
(11.8)	17	15	סך ההוצאות התפעוליות והאחרות
(20.0)	(10)	(8)	הפסד לפני מיסים
-	(3)	(3)	הפרשה למיסים
(28.6)	(7)	(5)	הפסד לשנה
הרכב הכנסות הריבית			
-	-	-	- מרווח מפעילות באשראי
-	3	3	- מרווח מפעילות בפקדונות
-	3	3	סך הכל הכנסות ריבית
(53.8)	13	6	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
2.1	1,412	1,442	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
(1.9)	1,412	1,385	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול

ההכנסות במגזר הבנקאות הפרטית הסתכמו בשנת 2017 בסך של 7 מיליון ש"ח, בדומה לנתון שנרשם אשתקד.

בסיכום שנת 2017 נרשמה ירידה בסך של 2 מיליון ש"ח, בהפסד המיוחס למגזר זה, לסך של 5 מיליון ש"ח. הקיטון בהפסד מוסבר בירידה שנרשמה בהוצאות התפעוליות.

ה. נתונים מפורטים לגבי תוצאות הפעילות בחתך מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

(3) מגזר עסקים קטנים וזעירים:

שיעור השינוי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2016	2017	
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
10.7	541	599	הכנסות מריבית - מחיצוניים
4.3	(23)	(24)	הוצאות ריבית - לחיצוניים
11.0	518	575	הכנסות ריבית מחיצוניים, נטו
50.0	(6)	(9)	ריבית בין מגזרית
10.5	512	566	הכנסות מריבית, נטו
6.2	145	154	הכנסות שאינן מריבית
9.6	657	720	סך ההכנסות
405.9	17	86	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(1.9)	431	423	הוצאות תפעוליות
13.6	448	509	סך ההוצאות התפעוליות והאחרות
1.0	209	211	רווח לפני מיסים
(12.5)	88	77	הפרשה למיסים
10.7	121	134	רווח נקי
			הרכב הכנסות הריבית
10.5	488	539	- מרווח מפעילות באשראי
12.5	24	27	- מרווח מפעילות בפקדונות
10.5	512	566	סך הכל הכנסות ריבית
11.6	9,564	10,677	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
5.7	6,870	7,266	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
(3.4)	1,970	1,903	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול

ההכנסות במגזר עסקים קטנים וזעירים עלו בשנת 2017 בשיעור של 9.6% לעומת השנה הקודמת, והסתכמו בסך של 720 מיליון ש"ח. העליה בהכנסות מוסברת, בעיקר, בגידול בהכנסות הריבית בשיעור של 10.5%, הנובע ברובו מעליה בהכנסות הריבית בגין הפעילות בתחום האשראי.

בסיומו של שנת 2017 עלה הרווח הנקי במגזר זה בשיעור של 10.7% לעומת השנה הקודמת והסתכם בסך של 134 מיליון ש"ח. העליה ברווח הנקי, נובעת מהגידול שנרשם בהכנסות, כאמור, וקוזה בעליה בסך של 69 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי המוסברת כדלקמן:

- גידול בהפרשות להפסדי אשראי הנמדדות על בסיס קבוצתי - הן בשל עליה במחיקות של אשראים שסווגו כ"חובות נחותים", והן בשל הפרשות הנגזרות מהגידול שנרשם בהיקף האשראי שניתן ללקוחות ששייכו למגזר זה, בתקופת הדוח.

- עליה בהפרשות להפסדי אשראי הנמדדות על בסיס פרטני, הנובעת הן מהפרשות בגין מספר לקוחות מצומצם שחלה הרעה במצבם העסקי, והן מירידה בגביית חובות בעייתיים שנמחקו בעבר.

ה. נתונים מפורטים לגבי תוצאות הפעילות בחתך מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

(4) מגזר עסקים בינוניים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
שיעור השינוי	2016	2017	
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
2.0	98	100	הכנסות מריבית - מחיצוניים
-	(3)	(3)	הוצאות ריבית - לחיצוניים
2.1	95	97	הכנסות ריבית מחיצוניים, נטו
(20.0)	(10)	(8)	ריבית בין מגזרית
4.7	85	89	הכנסות מריבית, נטו
-	32	32	הכנסות שאין מריבית
3.4	117	121	סך ההכנסות
30.0	10	13	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(1.8)	55	54	הוצאות תפעוליות
3.1	65	67	סך ההוצאות התפעוליות והאחרות
3.8	52	54	רווח לפני מיסים
(4.8)	21	20	הפרשה למיסים
9.7	31	34	רווח נקי
			הרכב הכנסות הריבית
3.7	82	85	- מרווח מפעילות באשראי
33.3	3	4	- מרווח מפעילות בפקדונות
4.7	85	89	סך הכל הכנסות ריבית
2.9	2,784	2,864	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
9.0	1,224	1,334	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
(31.0)	848	585	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול

ההכנסות במגזר עסקים בינוניים עלו בשנת 2017 בשיעור של 3.4% לעומת השנה הקודמת, והסתכמו בסך של 121 מיליון ש"ח. העליה בהכנסות נובעת בעיקר מגידול בשיעור של 4.7% בהכנסות מריבית (בעיקר עליה בהכנסות ריבית מפעילות באשראי).

בסיכום שנת 2017 עלה הרווח הנקי במגזר זה בשיעור של 9.7% לעומת התקופה המקבילה אשתקד והסתכם ב- 34 מיליון ש"ח. הגידול ברווח הנקי מוסבר בגידול שנרשם בהכנסות, כאמור.

ה. נתונים מפורטים לגבי תוצאות הפעילות בחתך מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

(5) מגזר עסקים גדולים:

שיעור השינוי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2016	2017	
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
(7.5)	53	49	הכנסות מריבית - מחיצוניים
200.0	(4)	(12)	הוצאות ריבית - לחיצוניים
(24.5)	49	37	הכנסות ריבית מחיצוניים, נטו
-	(7)	3	ריבית בין מגזרית
(4.8)	42	40	הכנסות מריבית, נטו
-	10	10	הכנסות שאינן מריבית
(3.8)	52	50	סך ההכנסות
-	(3)	3	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(12.5)	24	21	הוצאות תפעוליות
14.3	21	24	סך ההוצאות התפעוליות והאחרות
(16.1)	31	26	רווח לפני מיסים
(25.0)	12	9	הפרשה למיסים
(10.5)	19	17	רווח נקי
			הרכב הכנסות הריבית
(5.1)	39	37	- מרווח מפעילות באשראי
-	3	3	- מרווח מפעילות בפקדונות
(4.8)	42	40	סך הכל הכנסות ריבית
(8.3)	1,788	1,640	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
85.7	1,929	3,582	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
4.1	2,186	2,276	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול

ההכנסות במגזר עסקים גדולים ירדו בשנת 2017 בשיעור של 3.8% לעומת השנה הקודמת והסתכמו בסך של 50 מיליון ש"ח.

בסיכום שנת 2017 ירד הרווח הנקי במגזר זה בשיעור של 10.5% לעומת השנה הקודמת והסתכם ב- 17 מיליון ש"ח. הירידה ברווח הנקי, מוסברת בירידה שנרשמה בהכנסות, כאמור, ובגידול בסך של 6 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

השפעת מרכיבים אלו, קוזה על ידי ירידה בסך של 3 מיליון ש"ח בהוצאות התפעוליות.

ה. נתונים מפורטים לגבי תוצאות הפעילות בחתך מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

(6) מגזר ניהול פיננסי

- במסגרת מגזר "ניהול פיננסי" נכללה הפעילות הבנקאית שלא שויכה ללקוחות הבנק. פעילות זו כוללת בין היתר:
- פעילות מסחר, כגון: השקעה בניירות ערך למסחר ופעולות במכשירים נגזרים שלא יועדה לגידור ואינה מהווה חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.
 - פעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות - פעילות במכשירים פיננסיים המהווה חלק מניהול הסיכונים ומניהול ההון הפעיל שלא למטרות מסחר, כגון: השקעה בניירות ערך זמינים למכירה ואגרות חוב מוחזקות לפדיון, פעילות במכשירים נגזרים במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות ופעילות עם בנקים וממשלות.
 - פעילות השקעה - השקעה במניות של חברות כלולות והשקעה במניות זמינות למכירה.

שיעור השינוי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2016	2017	
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
51.3	39 ⁽¹⁾	59	הכנסות מריבית - מחיצוניים
95.2	(21)	(41)	הוצאות ריבית - לחיצוניים
-	18	18	הכנסות ריבית מחיצוניים, נטו
50.0	(16)	(24)	ריבית בין מגזרית
-	2	(6)	הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו
(70.5)	44	13	הכנסות שאינן מריבית
(84.8)	46	7	סך ההכנסות
-	1	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(11.1)	27	24	הוצאות תפעוליות
(14.3)	28	24	סך ההוצאות התפעוליות והאחרות
-	18	(17)	רווח (הפסד) לפני מיסים
-	4 ⁽¹⁾	(7)	הפרשה למיסים
-	14	(10)	רווח (הפסד) לאחר מיסים
-	2	2	חלק הבנק ברווחי חברה כלולה
-	16	(8)	רווח נקי (הפסד)

ההכנסות הבנק במגזר ניהול פיננסי ירדו בשנת 2017 בשיעור של 84.8% לעומת השנה הקודמת והסתכמו ב- 7 מיליון ש"ח.

הירידה בהכנסות נובעת בעיקר מהגורמים הבאים:

- ירידה בסך של 8 מיליון ש"ח בהכנסות הריבית, הנובעת מקיטון בהכנסות מפעילות פיננסית עם בנקים.
- ירידה בסך של 31 מיליון ש"ח בהכנסות שאינן מריבית, הנובעת הן מירידה בסך של 13 מיליון ש"ח ברווחים מממוש ניירות ערך, והן מירידה בסך של 16 מיליון ש"ח בהכנסות מהתאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים.
- ירידה בסך של 4 מיליון ש"ח בהכנסות ממכירת מבנים.

בסיכום שנת 2017 הסתכם ההפסד במגזר "ניהול פיננסי", בסך של 8 מיליון ש"ח, המהווה ירידה בסך של 24 מיליון ש"ח לעומת הרווח שנרשם בשנה הקודמת. הירידה ברווח הנקי מוסברת בירידה בהכנסות כאמור.

1. סווג מחדש בגין "יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "מיסים על ההכנסה" - ראה ביאור ד11(1) בדוחות הכספיים.

10. חברות מוחזקות עיקריות

תפנית דיסקונט - ניהול תיקי השקעות בע"מ

הבנק מחזיק ב- 31% מאמצעי ההון של חברת תפנית דיסקונט - ניהול תיקי השקעות בע"מ (להלן: "תפנית"). סך כל המאזן של תפנית ליום 31.12.2017 הסתכם בסך של כ- 26 מיליון ש"ח והונה העצמי הסתכם בסך של 21 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 38 מיליון ש"ח, ו- 31 מיליון ש"ח, בהתאמה). חלק הבנק ברווחי חברת "תפנית" הסתכם בשנת 2017 בכ- 2 מיליון ש"ח, בדומה לנתון שנרשם בתקופה המקבילה אשתקד. ביום 15.5.2017 חילקה תפנית דיבידנד לבעלי מניותיה. חלקו של הבנק בדיבידנד שהתקבל הסתכם בסך של 5 מיליון ש"ח. היקף תיקי ההשקעות שנוהלו על ידי "תפנית" ביום 31.12.2017 הסתכם בכ- 7.1 מיליארד ש"ח, ומהווה עליה בשיעור של כ- 9.2% לעומת היקפם ביום 31.12.2016.

חברות מוחזקות אחרות

השפעתן של יתר החברות המוחזקות של הבנק - אינה מהותית ביחס לפעילות הבנקאית בקבוצה.

חלק ג' - סקירת הסיכונים

11. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

א. כללי

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים, לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים, כרוכה בנטילת וניהול סיכונים שעיקרם: סיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים, וסיכוני ציות. בשנים האחרונות התגבשה ההכרה, לפיה - יישום נאות של עקרונות לניהול סיכונים מהווה גורם הכרחי לשמירת יציבות המערכת הבנקאית. לפיכך, פרסם בנק ישראל בשנים האחרונות שורת הוראות ניהול בנקאי תקין בנושא זה, הכוללות הנחיות המיועדות להטמיע את תפיסת ניהול הסיכונים במערכת הבנקאית ולהתאימה לעקרונות שגובשו על ידי ועדת "באזל". הסיכונים העיקריים אליהם חשוף הבנק במסגרת פעילותו הבנקאית כוללים:

סיכון אשראי - מוגדר כסיכון להיווצרות הפסדים כתוצאה מחוסר יכולת של לווה או צד נגדי לעמוד בהתחייבויותיו, בחלקן או במלואן כלפי הבנק, בכפוף לתנאים שהוסכמו. חשיפה משמעותית לסיכון אשראי, הנובעת מחולשות בתהליכי ניטור, בקרת וניהול תיק האשראי, יחד עם סטנדרטים לא נאותים בהליכי מתן האשראי ללווים וצדדים נגדיים, מהווה גורם מרכזי להפסדי בנקים בארץ ובעולם. החשיפה לסיכון אשראי עשויה להיווצר ממספר סיכונים, כגון: סיכון לווה, סיכון ריכוזיות לווים וקבוצת לווים, סיכון ריכוזיות ענפית ו/או גיאוגרפית, סיכון אשראי של צד נגדי, סיכון סליקה, וסיכון סביבתי.

סיכון שוק - מוגדר כסיכון לפגיעה בהכנסות הבנק וברווחיותו, בשל שינויים אפשריים בשווי ההון של הנכסים וההתחייבויות (מאזני וחוזף מאזני), הנובעים משינויים במחירי השוק, כגון: שינוי בשיעור האינפלציה, שינוי בשיעור הריבית, שינוי בשערי החליפין ושינויים בשוק ההון. סיכון שוק כולל את רכיבי הסיכון הבאים: סיכון בסיס, סיכון ריבית, סיכון מניות וסיכון אופציות.

סיכון נזילות - מוגדר כסיכון לרווחי הבנק וליציבותו, הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו. נזילות מוגדרת כיכולת הבנק לממן גידול בנכסים ולעמוד בפירעון התחייבויות במועד פירעון, מבלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון תפעולי - מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או בשל אירועים חיצוניים. סיכון זה שלוב בכל המוצרים, הפעילויות, התהליכים והמערכות בבנק. בנוסף, ייתכן שכשל שנגרם בשל התממשות סיכון תפעולי, ישפיע בצורה ישירה או עקיפה על סיכונים אחרים, כגון: סיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכוני נזילות, מוניטין ועוד. הסיכון התפעולי כולל רכיבי סיכון משמעותיים, לרבות סיכון המשכיות עסקית, סיכון משפטי, סיכון מעילות והונאות, סיכון ציות, סיכון טכנולוגיות המידע, סיכון דיווח כספי ועוד. הבנק מנהל את הסיכון התפעולי בהתאם להנחיות שנכללו בהוראות ניהול בנקאי תקין 350 ו-355, ומגדיר את סיכוני טכנולוגיות המידע, הציות והסיכון המשפטי כקטגוריות סיכון עצמאיות להן ניתן גילוי נפרד בדוח הסיכונים המפורסם באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory>

סיכון טכנולוגיות המידע - מוגדר כסיכון הנובע משימוש או מהיעדר שימוש בטכנולוגיית מידע או מתלות של תאגיד בה.

סיכון סייבר - מוגדר כסיכון לנזקים כספיים ואחרים, הנובעים מהתרחשות התקפה קיברנטית.

ככלל, איומים במרחב הקיברנטי מוגדרים כאיומים העשויים לגרום להשבתה, מניעת שירות מהותי, פגיעה מהותית בסודיות ושלמות המידע וביצוע פעילות עויינת והונאות.

מערכות המחשב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכת המחשב של החברה האם המפתחת, מתפעלת ומתחזקת אותן. שירותי המחשב והתפעול המסופקים לבנק על ידי החברה האם מעוגנים בהסכמים רב שנתיים על בסיס כלכלי. הסכמים אלו מפרטים את היקף, איכות וזמינות שירותי המחשב המסופקים לבנק ומבטיחים את רציפותם. נוסף על המערכות הקבוצתיות, הבנק מפעיל גם מערכות ייחודיות לו, אך מדובר בדרך כלל במערכות ניהוליות ותפעוליות במטה, ולא במערכות ליבה בנקאיות.

סיכון משפטי - מוגדר כחשיפת הבנק להפסדים, בין היתר, בשל היעדר יכולת לאכוף באופן משפטי הסכם, או בשל הליכים משפטיים שנפתחו נגד הבנק וכן חשיפה להפסדים בגין קנסות או צעדי עונשין הנובעים מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים. הסיכון המשפטי מהווה חלק מהסיכון התפעולי.

סיכון ציות והלבנת הון (לרבות מימון טרור) - מוגדר כחשיפת הבנק להטלת סנקציות משפטיות או רגולטוריות, להפסד פיננסי או לנזק תדמיתי, שהבנק עלול לספוג בשל אי מילוי חוקים, תקנות, הוראות הסדרה, נהלים פנימיים והקוד האתי החל על הבנק. ניהול סיכון ציות כולל בין היתר הוראות מתחום יחסי בנק לקוח, הוראות לא צרכניות, הוראות בתחום דיני ניירות ערך, הוראות בנושא פעילות חוצה גבולות ואיסור הלבנת הון. אי ציות להוראות החלות על הבנק בתחום הציות ואיסור הלבנת הון חושף את הבנק להטלת עיצומים כספיים, לסיכון מוניטין, וכן להליכים פליליים, אשר עלולים להינקט כנגד הבנק ועובדיו.

סיכון מוניטין - מוגדר כחשיפה אפשרית לפגיעה ברווחי הבנק, בגין תדמית שלילית שעלולה להיווצר לבנק בקרב לקוחות וצדדים אחרים הקשורים עם הבנק. הבנק מגדר את חשיפתו לסיכון זה, בין היתר, באמצעות הקפדה על ביצוע נהלים ויישום קפדני של הקוד האתי.

סיכון אסטרטגי - מוגדר כחשיפה אפשרית לפגיעה בהון הבנק, בתוצאותיו הכספיות ובמוניטין הנובעת מקבלת החלטות עסקיות שגויות, או מיישום לא נכון של החלטות עסקיות, או מהעדר תגובה לשינויים בתחרות ובהתפתחויות שונות בסביבה העסקית והציבורית.

בסיכון האסטרטגי נכלל גם סיכון "המודל העסקי", הנגזר מהשינויים שחלים בסביבת הפעילות העסקית של הבנק, הנובעים, בין היתר, מהתפתחויות מהירות של טכנולוגיות המידע, שחיקת מקורות ההכנסה, והגברת התחרות במערכת הבנקאית והחופץ בנקאית. במסגרת זו משקיע הבנק, בשיתוף עם החברה האם, מאמצים רבים בתחום הבנקאות הדיגיטלית, שיפור חוויית הלקוח ופיתוח מודלים אלטרנטיביים לפעילות הבנקאית - בהתאמה לשינויים המתרחשים בבנקאות הבינלאומית והמקומית.

ב. התיאבון לסיכון

התיאבון לסיכון הוגדר כ"רמת הסיכון המכסימלית" אותה מוכן הבנק לשאת במהלך העסקים הרגיל בהתחשב במאפייני סיכון, ומשמש לקביעת הסיכונים שהבנק מוכן לקבל בראיה צופת פני עתיד.

ה"תיאבון לסיכון" עקבי עם האסטרטגיה העסקית של הבנק ומהווה כלי מרכזי לפיקוח על הסיכונים שנוטל הבנק.

בעת קביעת המסגרת לניהול סיכונים, מתווה הדירקטוריון את "הצהרת התיאבון לסיכון", המהווה בסיס למדיניות ניהול הסיכונים, ולקביעת מגבלות וספי התרעה.

במסגרת התוויית "הצהרת התיאבון לסיכון", נלקחים בחשבון גורמים רלוונטיים, כגון: האסטרטגיה העסקית, שינויים סביבתיים, סיכונים מהותיים (קיימים ומתהווים), השפעות תרחישי קיצון, העקרונות לתכנון ההון (לרבות האילוצים הקיימים בנושא זה), מקורות המימון ומחויבויות שונות של הבנק (כגון: דרישות ומגבלות הנובעות מהליכי חקיקה והסדרה).

הצהרת התיאבון לסיכון מובאת לאישור הדירקטוריון בתדירות שנתית (בהתבסס על נתונים ומדדים מעודכנים). סטיות ממגבלות שנקבעו בהצהרת התיאבון לסיכון, מנוטרות על ידי הבנק ומדווחות לדירקטוריון באופן שוטף.

ג. קווי יסוד לניהול סיכונים

הדירקטוריון והנהלת הבנק נושאים באחריות לניהול הסיכונים בבנק ולקביעת תהליכים אפקטיביים לניהול סיכונים אלו. הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון, מזודאת שהמערכות והתהליכים שנקבעו במסגרת ניהול הסיכונים הקבוצתי הולמים את אופי פעילות הבנק.

מסמכי היסוד לניהול סיכונים גובשו על ידי הבנק בהתאמה למסמכים מקבילים של החברה האם, והבנק מתבסס במסגרת ניהול הסיכונים על תשתיות, תהליכים, ומתודולוגיות לניהול סיכונים שפותחו בחברה האם.

חריגות מהמגבלות שנקבעו לסיכונים השונים, והתפתחויות שחלו בפרופיל הסיכון של הבנק, מדווחים על ידי הבנק לחברה האם באופן שוטף.

הבנק פועל בהתאם למסגרת ניהול הסיכונים שנקבעה בקבוצה, בהתאמה לאופי הפעילות הייחודי של הבנק, הסביבה בה הוא פועל ובהתאם להנחיות בנק ישראל. ממשל ניהול הסיכונים בבנק מבוסס על שלושה קווי הגנה:

קו ההגנה הראשון - כולל את קווי העסקים ובהם יחידות עסקיות ותפעוליות, אשר נוטלות סיכונים ונושאות באחריות מלאה לניהול הסיכונים הגלומים בפעילותן באמצעות תהליכי ליבה בניהול סיכונים (נטילת סיכון, זיהוי מדידה והערכה, בקרה והפחתה, ניטור ודיווח).

קו ההגנה השני - כולל את יחידות המטה (משפטיות וחשבונאיות) ואת פונקציות ניהול הסיכונים אשר תפקידה לסייע להנהלה לקדם ראייה משולבת, כלל תאגידית של סיכונים, לתכנן ולפתח את מסגרת העבודה לניהול סיכונים, לקבוע מתודולוגיות, לאתגר את ניהול הסיכונים של קו ההגנה הראשון ולהציג את מכלול הסיכונים בפני ההנהלה והדירקטוריון.

קו ההגנה השלישי - כולל את הביקורת הפנימית אשר בוחנת את תקינותם ויעילותם של הבקורות ותהליכי ניהול הסיכונים ומאבחנת חולשות פוטנציאליות בבקרה הפנימית.

ככלל, בבנק מונו מנהלי סיכונים מקו ההגנה הראשון, במעמד חבר הנהלה, ובקרי סיכון מקו ההגנה השני. פיקוח ובקרה על ניהול סיכון מתבצעים באמצעות תהליכי ניהול סיכונים, פורמים ופונקציות מפתח בבנק.

הבנק עושה שימוש במבחני קיצון צופי פני עתיד ככלי משלים לתהליכי ניהול סיכונים (לרוב בסיכון אשראי, שוק ונזילות).

מבחני קיצון משמשים בתהליך שוטף לזיהוי והערכת מוקדי סיכון ואזורי פגיעות, בין היתר, כחלק מהערכת נאותות הלימות ההון (ICAAP), בעת בחינת נאותות תכנון ההון, לרבות עמידה במגבלות התיאבון לסיכון שקבע הדירקטוריון.

מבחני קיצון מבוצעים על פי הנחיות בנק ישראל ובהתאם למתודולוגיה שנקבעה בקבוצה, בהתאמות הנדרשות לאופי הפעילות של הבנק. הדירקטוריון והנהלה מעורבים בקביעת מטרות מבחני הקיצון, הגדרת התרחישים ובחינת את סבירות התוצאות. מנהלי סיכון האשראי, השוק והנזילות מתחזקים תכניות מגירה להפחתת סיכונים בשל התממשות תרחיש קיצון.

ד. מידע נוסף

מידע מפורט באשר לסיכונים השונים הכרוכים בפעילות הבנק ואופן ניהולם נכלל בדוח הסיכונים שפורסם באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory>

12. סיכון האשראי

א. סקירת סיכון האשראי ואופי ניהולו

מבנה ניהול סיכון האשראי בבנק, תואם את מודל ניהול הסיכונים (Management Enterprise Risk), אשר אומץ על ידי קבוצת דיסקונט וכולל הגדרת סמכות ואחריות של הגורמים המעורבים בניהול סיכון האשראי דירקטוריון, הנהלה ושלושה קווי הגנה בלתי תלויים:

קו ההגנה הראשון - נוטלי הסיכונים (בעיקר חטיבות האשראי): חטיבה לבנקאות מסחרית וחטיבה קמעונאית).

קו ההגנה השני - הגורמים האחראים לניהול סיכונים בלתי תלוי.

קו הגנה השלישי - ביקורת פנימית.

ניהול סיכון אשראי כולל גם ניהול סיכון ריכוזיות אשראי וניהול הסיכונים הסביבתיים.

מדיניות ניהול סיכון האשראי מהווה מסגרת לניהול הסיכון במטרה להשיג תשואה הולמת ביחס לפרופיל הסיכון ובהלימה למגבלות התיאבון לסיכון שהתווה הדירקטוריון. לבנק מסמכי אסטרטגיה ומדיניות אשראי המבוססים על הוראות הניהול הבנקאי התקין שאושרו על ידי הדירקטוריון. מסמכים אלה מתווים את עקרונות האשראי ומהם נגזרים נוהלי האשראי, היעדים העסקיים, הבקורות והמגבלות עליהן מתבצע מעקב שוטף.

ב. ניתוח איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

מערך ניהול סיכון האשראי בבנק כולל שתי יחידות לטיפול בחובות בעייתיים:

- יחידה ל"אשראים מיוחדים" הפועלת במסגרת החטיבה לבנקאות מסחרית בבנק, ומטפלת הן בניהול הסדרה ובבייה של אשראים בעייתיים הנמצאת בטיפול החטיבה לבנקאות מסחרית ושל אשראים אחרים (הנמצאים בטיפול משפטי), והן בסיווג ומדידת הפרשות להפסדי אשראי ללקוחות אלו.
- יחידה לפיקוח ובקרה הפועלת בחטיבה הקמעונאית, ועוסקת הן בניהול והסדרה של חובות בעייתיים המשתייכים לחטיבה הקמעונאית (לפני העברתם לטיפול משפטי), והן בסיווג וקביעת הפרשות להפסדי אשראי ללקוחות אלו.

להלן נתונים לגבי יתרת החובות הבעייתיים בבנק ומדדי סיכון:

(א) התפלגות החובות הבעייתיים:

(1) סיכון אשראי בעייתי - בחתך סווג החוב

31 בדצמבר 2017			
מאזני	חוץ מאזני	סך הכל	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
274	15	289	חובות פגומים
63	1	64	סיכון אשראי נחות
204	25	229	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
541	41	582	סך הכל סיכון אשראי בעייתי ⁽²⁾
(78)	(10)	(88)	בניכוי הפרשה להפסדי אשראי
463	31	494	סיכון אשראי בעייתי, נטו
83	-	83	* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 יום ומעלה
31 בדצמבר 2016			
מאזני	חוץ מאזני	סך הכל	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
335	15	350	חובות פגומים
59	1	60	סיכון אשראי נחות
166	30	196	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
560	46	606	סך הכל סיכון אשראי בעייתי ⁽²⁾
(105)	(12)	(117)	בניכוי הפרשה להפסדי אשראי
455	34	489	סיכון אשראי בעייתי, נטו
63	-	63	* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 יום ומעלה

(2) נכסים שאינם מבצעים

31 בדצמבר 2017			
מאזני	חוץ מאזני	סך הכל	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
219	15	234	חובות פגומים ⁽¹⁾
-	-	-	נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
219	15	234	סך הכל נכסים שאינם מבצעים
31 בדצמבר 2016			
מאזני	חוץ מאזני	סך הכל	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
272	15	287	חובות פגומים ⁽¹⁾
-	-	-	נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
272	15	287	סך הכל נכסים שאינם מבצעים

1. חובות שאינם צוברים הכנסות ריבית.
2. נתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של סיכון האשראי לציבור.

(ב) להלן נתונים לגבי התפתחות החובות הפגומים בבנק:

ליום 31 בדצמבר				
2016		2017		
חובות פגומים		חובות פגומים		
אחרים	שאורגנו מחדש	אחרים	שאורגנו מחדש	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
199	133	200	122	יתרה לתחילת השנה:
(64)	(8)	(71)	(6)	- יתרת חוב רשומה
135	125	129	116	- בניכוי הפרשות להפסדי אשראי
				יתרה נטו
				שינויים בחובות בשנת הדוח:
89	51	87	81	- חובות שנפגמו
(7)	(4)	(6)	(1) ⁽¹⁾	- חובות שנגרעו מסווג פגום
(92)	(47)	(163)	(59)	- גביות ומחיקות
11	(11)	14	(14)	- ארגונים מחדש שכשלו
1	(11)	(68)	7	סך הכל שינויים בחובות
				שינויים בהפרשות להפסדי אשראי:
(40) ⁽²⁾	(6) ⁽²⁾	(60)	(32)	- גידול בהפרשות
1	1	-	-	- הפרשות שנגרעו מסיווג פגום
(32) ⁽²⁾	(7) ⁽²⁾	102	26	- גביות ומחיקות
(7)	2	42	(6)	סך הכל שינויים בהפרשות
129	116	103	117	יתרה לסוף השנה*
				*ההרכב:
200	122	132	129	- יתרת חוב רשומה
(71)	(6)	(29)	(12)	- הפרשות להפסדי אשראי
129	116	103	117	יתרה לסוף השנה, נטו

1. מזה חובות בגין "ארגון מחדש עוקב" בסך 1 מיליון ש"ח.
2. סיווג מחדש.

בשנת 2017 אורגנו על ידי הבנק 1,320 אשראים בסך של 79 מיליוני ש"ח (2016 - 1,385 אשראים ו- 72 מיליוני ש"ח, בהתאמה). בנוסף, נרשמו בשנת 2017 303 כשלי אשראי בגין חובות שאורגנו מחדש בשנה הקודמת בהיקף של 16 מיליוני ש"ח (2016 - 259 כשלי אשראי, בהיקף של 7 מיליוני ש"ח).

(ג) מדדי איכות תיק האשראי:

להלן נתונים לגבי מדדים מסוימים המשמשים להערכת איכות תיק האשראי של הבנק, הנגזרים מנתוני החובות הבעייתיים שחושבו על פי הכללים שבהוראות החדשות (באחוזים):

31.12.2016	31.12.2017	
1.4	1.1	- שיעור יתרת האשראי הפגום, מתוך סך האשראי לציבור ⁽¹⁾
0.3	0.3	- שיעור יתרת האשראי ⁽²⁾ בפיגור של 90 יום ומעלה (שאינו פגום), מתוך סך האשראי לציבור
2.2	1.9	- שיעור סיכון האשראי הבעייתי ⁽²⁾ מתוך סך סיכון האשראי לציבור
0.2	0.5	- שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי, מהיתרה הממוצעת של האשראי ⁽²⁾
0.1	0.5	- שיעור המחיקות נטו, מיתרת האשראי הממוצעת ⁽²⁾

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.
2. הנתונים מתייחסים לאשראי לציבור בלבד.

(ד) איכות תיק האשראי:

(1) כללי

בהתאם להוראות שפרסם בנק ישראל, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם הכספיים מידע איכותי וכמותי שיהווה אינדיקציה לאיכות תיק האשראי שלהם.

הבנק מקיים מערכת בקרת אשראי המהווה גורם מרכזי בתהליך שמירת איכות תיק האשראי וניטור כשלי אשראי.

במסגרת זו פיתח הבנק מודלים לדירוג אשראי, המהווים מערכת "תומכת החלטה" ומתקיים מעקב שוטף לזיהוי ואיתור סממנים המצביעים על ירידה אפשרית בכושר הפירעון של הלווים, בין היתר באמצעות ניטור תקופת הפיגור של החובות, בתדירות יומית.

(2) נתונים כמותיים

להלן נתונים לגבי מדדים פיננסיים מסויימים המשמשים להערכת איכות תיק האשראי, בחתך קבוצות אשראי:

31 בדצמבר 2017				
אנשים פרטיים				
מסחרי	לדיר	אחר	סך הכל	
%	%	%	%	
0.6	0.1	0.3	0.5	שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי, מתוך האשראי
1.5	-	0.5	1.1	שיעור החובות הפגומים, מתוך האשראי
2.5	1.8	1.3	2.2	שיעור החובות הבעייתיים, מתוך האשראי
0.5	1.8	1.5	0.9	שיעור החובות בפיגור מעל 30 יום, מתוך האשראי

31 בדצמבר 2016				
אנשים פרטיים				
מסחרי	לדיר	אחר	סך הכל	
%	%	%	%	
0.2	-	0.3	0.2	שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי, מתוך האשראי
2.1	-	0.5	1.4	שיעור החובות הפגומים, מתוך האשראי
2.9	1.7	1.3	2.4	שיעור החובות הבעייתיים, מתוך האשראי
0.5	1.3	1.4	0.8	שיעור החובות בפיגור מעל 30 יום, מתוך האשראי

הנהלת הבנק עוקבת אחרי התפתחות אינדיקטורים אלו בתדירות רבעונית ובוחנת את משמעות התוצאות שהתקבלו הן ביחס לתקופות קודמות והן ביחס לנתונים המקבילים במערכת הבנקאית. בשנת 2017 נרשמה עליה בשיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי לעומת הנתון שנרשם בתקופה המקבילה אשתקד. עם זאת, מכיוון שפרמטרים אחרים (כגון: שיעור החובות הבעייתיים, ושיעור החובות הפגומים), מצביעים על שיפור במדדי האיכות, מעריכה הנהלת הבנק כי בתקופת הדוח לא חל שינוי מהותי באיכות תיק האשראי בבנק.

ג. ניתוח ההפרשה להפסדי אשראי

(א) להלן נתונים לגבי התפתחות ההפרשות להפסדי אשראי בבנק

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
אשראי לציבור					
סך הכל מיליוני ש"ח	בנקים וממשלות מיליוני ש"ח	סך הכל מיליוני ש"ח	פרטי		מסחרי מיליוני ש"ח
			אחר מיליוני ש"ח	לדיור מיליוני ש"ח	
376	-	376	59	17	300
יתרת הפרשה לתחילת השנה					
119	-	119	14	3	102
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
(218)	-	(218)	(57)	(1)	(160)
מחיקות חשבונאיות					
100	-	100	46	-	54
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות					
(118)	-	(118)	(11)	(1)	(106)
מחיקות חשבונאיות, נטו					
377	-	377	62	19	296
יתרת הפרשה לסוף השנה*					
25	-	25	2	-	23
* מזה-בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
אשראי לציבור					
סך הכל מיליוני ש"ח	בנקים וממשלות מיליוני ש"ח	סך הכל מיליוני ש"ח	פרטי		מסחרי מיליוני ש"ח
			אחר מיליוני ש"ח	לדיור מיליוני ש"ח	
367	1	366	55	16	295
יתרת הפרשה לתחילת השנה					
36	(1)	37	10	1	26
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
(137)	-	(137)	(57)	-	(80)
מחיקות חשבונאיות					
110	-	110	51	-	59
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות					
(27)	-	(27)	(6)	-	(21)
מחיקות חשבונאיות, נטו					
376	-	376	59	17	300
יתרת הפרשה לסוף השנה*					
28	-	28	2	-	26
* מזה-בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					

(ב) מדדי איכות תיק האשראי:

להלן נתונים לגבי יחסים פיננסיים מסוימים המשמשים להערכת רמת ההפרשות להפסדי אשראי בבנק והשינויים בנתונים אלו בהשוואה לאשתקד (באחוזים):

31.12.2016	31.12.2017	
1.6	1.4	- שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾ , מתוך סך האשראי לציבור ⁽¹⁾
108.1	134.9	- שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾ , מתוך האשראי הפגום
7.8	33.5	- שיעור המחיקות נטו, מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾
		- שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾ , מתוך האשראי הפגום
20.1	11.9	בתוספת האשראי בפיגור ⁽³⁾

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.

2. הנתונים מתייחסים לאשראי לציבור כלכלי.

3. אשראי שאינו פגום, בפיגור של 90 יום ומעלה.

ד. התפלגות סיכון האשראי בחתך ענפי משק*

להלן תמצית נתונים לגבי התפלגות סיכון האשראי לציבור - בחתך ענפי משק, בהשוואה לשנה הקודמת (במיליוני ש"ח).

ליום 31 בדצמבר 2017

ענף משק	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽²⁾	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽³⁾	הפסדי אשראי	
				הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות, נטו
תעשייה	2,543	2,432	68	9	5
בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁴⁾	4,137	4,007	81	1	-
- פעילות בנדל"ן	1,900	1,859	36	(5)	(1)
מסחר	4,854	4,664	144	56	58
שירותים עסקיים	1,609	1,529	35	6	8
ענפים מסחריים אחרים	4,295	4,185	61	28	17
סך הכל מסחרי	19,338	18,676	425	95	87
אנשים פרטיים - הלוואות לדיר	4,403	4,266	74	3	1
- אחר	5,357	5,120	58	14	11
סה"כ ציבור - פעילות בישראל	29,098	28,062	557	112	99
בנקים בישראל וממשלת ישראל	4,727	4,727	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	33,825	32,789	557	112	99
ציבור - פעילות בחו"ל	420	392	25	7	19
בנקים וממשלות בחו"ל	770	770	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	1,190	1,162	25	7	19
סך הכל	35,015	33,951	582	119	118

ליום 31 בדצמבר 2016

ענף משק	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽²⁾	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽³⁾	הפסדי אשראי	
				הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות, נטו
תעשייה	2,319	2,205	46	(2)	(1)
בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁴⁾	4,017	3,903	70	6	2
- פעילות בנדל"ן	2,134	2,045	71	3	(2)
מסחר	4,683	4,434	131	13	18
שירותים עסקיים	1,522	1,421	57	8	2
ענפים מסחריים אחרים	3,891	3,768	52	2	2
סך הכל מסחרי	18,566	17,776	427	30	21
אנשים פרטיים - הלוואות לדיר	3,902	3,804	62	1	-
- אחר	4,943	4,676	54	10	6
סה"כ ציבור - פעילות בישראל	27,411	26,256	543	41	27
בנקים בישראל וממשלת ישראל	5,724	5,724	-	(1)	-
סך הכל פעילות בישראל	33,135	31,980	543	40	27
ציבור - פעילות בחו"ל	519	452	63	(4)	-
בנקים וממשלות בחו"ל	656	656	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	1,175	1,108	63	(4)	-
סך הכל	34,310	33,088	606	36	27

1. סיכון אשראי מאזני חוץ אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כפי שחושב לצורך מנגלת חבות של לווה.
 2. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לכיצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
 3. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פנום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיר שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 יום או יותר.
 4. כולל הלוואות לדיר, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות כהליכי בנייה בסך של 85 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 193 מיליון ש"ח).
- * למידע מפורט באשר להתפלגות סיכון האשראי בבנק בחתך ענפי משק - ראה נספח מס' 1 להלן.

ה. חשיפה למדינות זרות

להלן תמצית נתונים לגבי חשיפת האשראי של הבנק למדינות זרות, כהגדרתה בהוראות בנק ישראל¹:

הצד הנגדי	31.12.2017 מיליוני ש"ח	31.12.2016 מיליוני ש"ח	השינוי אחוזים
ממשלות	471	314	50.0
בנקים	264	317	(16.7)
אחרים	209	261	(19.9)
סך הכל	944	892	5.8

בשנת 2017 נרשמה עליה בשיעור של 5.8% בחשיפת הבנק למדינות זרות, הנובעת מגידול בסך של 157 מיליון ש"ח בחשיפת הבנק לממשלות זרות (בעיקר ממשלת ארה"ב).

* למידע מפורט באשר להתפלגות חשיפת הבנק למדינות זרות - ראה נספח מס' 2 להלן.

ו. חשיפה למוסדות פיננסיים זרים

בעקבות השלכות המשבר הכלכלי על המוסדות הפיננסיים ברחבי העולם והחששות ליציבות של מוסדות פיננסיים מסוימים, בוחנת הנהלת הבנק באופן שוטף את חשיפת הבנק לבנקים ומוסדות פיננסיים בחו"ל, ומקימת דיונים לגבי היקף החשיפה והתאמתה להתפתחויות בבנקאות העולמית. התאמת החשיפה נשקלת תוך בחינת הפרמטרים הבאים:

- היקף החשיפה של הבנק למוסד הפיננסי, בכלל - וביחס להונו העצמי, בפרט.
- דירוג האשראי של המוסד הפיננסי (ככלל, הבנק מבצע עסקאות הכרוכות בחשיפת אשראי, רק עם מוסדות פיננסיים זרים המדורגים בדירוג "השקעה" ומעלה).
- דירוג האשראי של המדינה בה פועל המוסד הפיננסי.
- ניסיון העבר שנצבר בבנק לגבי המוסד הפיננסי.

היקף חשיפת האשראי המכסימלי לכל מוסד פיננסי זר, נקבע על ידי דירקטוריון הבנק. חריגות ממגבלה זו נבחנות על ידי הנהלת הבנק, עבור כל מוסד פיננסי, בתדירות יומית.

בעקבות המשבר הכלכלי העולמי, פרסם בנק ישראל הוראה, לפיה נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוח הדירקטוריון וההנהלה מידע כמותי ואיכותי לגבי חשיפת האשראי של התאגידים הבנקאיים הפועלים בישראל, למוסדות פיננסיים זרים (כהגדרתם בהוראה).

חשיפת האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾ ליום 31.12.2017 מסתכמת בסך של 286 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 353 מיליון ש"ח), כמפורט להלן:

31 בדצמבר 2017			דירוג אשראי חיצוני
סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי כוללי ⁽⁴⁾	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
27	-	27	AAA עד AA-
227	1	228	A+ עד A-
7	-	7	BBB+ עד BBB-
3	17	20	BB+ עד B-
-	4	4	ללא דירוג
264	22	286	סך כל חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים

1. כולל חשיפה בגין בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים, דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הנ"ל.
2. פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב ונכסים בגין מכשירים נגזרים.
3. בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי לרבות ערבויות להבטחת חובות של צד ג'.
4. יתרת הפקדונות שהופקדו במוסדות פיננסיים זרים הרשומים במדינות מסוימות הכלולות בתכנית החרום הכלכלית שגובשה עבורן באיחוד האירופאי וקרן המטבע הבינלאומית, הסתכמה ליום 31.12.2017 בסך של 6 מיליון ש"ח.

1. חשיפה למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾ (המשך)

31 בדצמבר 2016			
סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽⁴⁾	דירוג אשראי חיצוני
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
32 ⁽⁵⁾	-	32	AAA עד AA-
240	3	243	A+ עד A-
45	-	45	BBB+ עד BBB-
-	21	21	BB+ עד B-
- ⁽⁵⁾	12	12	ללא דירוג
317	36	353	סך כל חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים

1. כולל חשיפה בגין בנקים, בנקים להשקעות, כרוקרים, דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הנ"ל.
2. פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב ונכסים בגין מכשירים נגזרים.
3. בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי לרבות ערבויות להבטחת חובות של צד ג'.
4. יתרת הפקדונות שהופקדו במוסדות פיננסיים זרים הרשומים במדינות מסוימות הכלולות בתכנית החרום הכלכלית שנוכשה עבורן באיחוד האירופאי וקרן המטבע הבינלאומית, הסתכמה ליום 31.12.2016 בסך של 3 מיליון ש"ח.
5. סווג מחדש.

הערות:

1. המדינות העיקריות בהן רשומים המוסדות הפיננסיים הזרים הינן: ארה"ב, גרמניה, בריטניה ובלגיה. החשיפה המכסימלית של הבנק ליום 31 בדצמבר 2017, ביחס לקבוצת מוסדות זרים הפועלים באותה מדינה, אינה עולה על 15% מ"בסיס ההון" של הבנק (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל).
2. דירוג האשראי של המוסדות הפיננסיים הזרים המפורטים מעלה נערך בעיקר על ידי חברת הדירוג הבינלאומית: "Standard & poor's". דירוגי האשראי מעודכנים על ידי חברת הדירוג, בדרך כלל, בתדירות שנתית. לפיכך, ולאור ההתפתחויות האחרונות במגזר הבנקאות, ייתכנו פערים בין הדירוג האחרון שנערך על ידי חברת הדירוג - לבין הערכת הבנק.
3. כל חשיפות האשראי המאזני למוסדות פיננסיים זרים, כמפורט לעיל - כלולות בדוחות הכספיים בסעיף "פקדונות בבנקים", "השקעות בניירות ערך" ו"נכסים בגין מכשירים נגזרים". חשיפות האשראי המפורטות מעלה, נכללו בדיווח על "סיכון האשראי הכולל לציבור, לפי ענפי משק", שבנספח מס' 1 לדוח זה.

2. סיכונים אשראי בהלוואות לדיור

בשנים האחרונות נרשם בשוק הדיור גידול בביקושים ובהיקף הביצועים של הלוואות לדיור, שגרמו לעלויות מחירים שנגזרו ממחסור בהיצע הדירות ביחס לביקושים אלו.

העליה שנרשמה בהיקף ההלוואות לדיור (ובכלל זה עליה בהיקף הכספי הממוצע של הלוואות אלה), חורגת משיעורי הצמיחה במשק ומשיעורי העליה ברמת החיים ובהכנסות של משקי הבית.

לאור האמור לעיל, קיים חשש שתהליכים אלו עלולים לפגוע באיכות תיק האשראי לדיור ולהגדיל את חשיפת המערכת הבנקאית לסיכונים אשראי.

לפיכך, הגביר הבנק את הפיקוח על האשראי בתחום זה. הצעדים שנקטו על ידי הבנק, כוללים:

- הגבלת היקף ההלוואות שניתנות ב"בטחון דירת מגורים" (אך לא למטרת מגורים), באופן ששיעורן לא יעלה על 15% מיתרת האשראי לדיר.
- הגבלת היקפי ההלוואות העולות להטיל מעמסה על הלווה, כמתחייב מהוראה שפורסמה על ידי בנק ישראל, לפיה נאסר על התאגידים הבנקאיים לאשר הלוואות שמרכיב ההחזר הגלום בהן עולה על 50% מ"כושר ההחזר" של הלווה.
- יצוין בהקשר זה, כי הבנק אינו נוהג לאשר בדרך כלל הלוואות לדיר, שמרכיב ההחזר החודשי הצפוי בגין עולה על 40% מהכנסות הלווה.
- הגבלת היקפי ההלוואות המממנות שיעורים ניכרים משווי הנכס המשועבד, כמתחייב מהוראות שפורסמו על ידי בנק ישראל בנושא זה.
- הגבלת סיכון הריבית בהלוואה לדיר, כמתחייב מהגבלות שהוטלו על ידי בנק ישראל בנושא זה, לפיהן הוגבל מרכיב ההלוואות ב"ריבית משתנה" (כהגדרתן בהוראה שפרסם בנק ישראל), לשיעור שלא יעלה על שני שליש מההיקף הכולל של מסגרות ההלוואות שאושרו החל מיום 1.9.2013 (או לשיעור שלא יעלה על 33% בהלוואות הנושאות "ריבית משתנה" - המתעדכנת בתדירות גבוהה מחמש שנים).
- שימוש ב"מקדמי בטחון" (מבחני עמידות) בתהליך אישור מסגרת ההלוואה. דהיינו, בטרם אישור מסגרת ההלוואה, בוחן הבנק את ההשלכות הצפויות בגין שינויים תיאורטיים במשתני השוק (בעיקר עליה בשיעור של 2-3 נקודות האחוז בשיעור הריבית השנתי) - על כושר ההחזר של הלווה.
- שימוש שוטף בתרחישים תיאורטיים, לרבות תרחישי קיצון, לצורך ניתוח רגישות לגבי השינויים הצפויים בחשיפת הבנק לסיכונים אשראי - כנגזרת מהשינויים בפרמטרים הנבדקים.
- קיום מעקבים שוטפים אחר ההתפתחויות בשוק הדיר, לרבות: שינויים במחירי הנכסים, שינויים בהיקף ההחזרים החודשיים של ההלוואות, וכו'.
- עריכת הסדרים נקודתיים ללקוחות המתקשים לעמוד בהחזרים התקופתיים הנגזרים מהסכמי ההלוואות המקוריים. בעקבות ההתפתחויות בשוק הדיר, כאמור, פורסמה על ידי בנק ישראל הוראה, לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם השנתיים והרבעוניים גילוי לגבי סיכון האשראי בגין ההלוואות לדיר, והפעולות שנקטו על ידי התאגיד הבנקאי במסגרת ניהול סיכון זה.
- בנוסף, יכלול הגילוי נתונים כמותיים לגבי חשיפת האשראי לדיר ומאפיינים שונים המצביעים על איכות תיק האשראי לדיר של התאגיד הבנקאי.
- היקף תיק ההלוואות לדיר של הבנק ליום 31.12.2017 מסתכם ב- 4,198 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 3,744 מיליון ש"ח).
- היקף ההלוואות לדיר שבוצעו על ידי הבנק בשנת 2017 מסתכם בסך של כ- 976 מיליון ש"ח, מזה כ- 104 מיליון ש"ח בגין הלוואות שמוחזרו (2016 - 976 מיליון ש"ח ו- 68 מיליון ש"ח, בהתאמה).

להלן נתונים, לגבי מאפייני סיכון מסוימים של תיק ההלוואות לדיור של הבנק:

31.12.2016	31.12.2017	
%	%	
2.2	1.6	שיעור ההלוואות לדיור שמימנו למעלה מ- 75% משווי הנכס ⁽¹⁾
11.8	11.3	שיעור ההלוואות לדיור, שהחזר החודשי, בכל אחת מהן, עולה על 35% מהכנסת הלווה
69.0	67.4	שיעור ההלוואות לדיור בריבית משתנה, מסך תיק ההלוואות לדיור ⁽²⁾

1. בחישוב היחס לא נכללו התחייבויות למתן הלוואות שטרם נוצלו.
2. בחישוב היחס נכללו הלוואות בהן תדירות שינוי הריבית עולה על חמש שנים.

להלן נתונים באשר לפעילות הבנק בתחום ההלוואות לדיור, לרבות פרטים לגבי מאפייני תיק זה:

- התפלגות תיק ההלוואות לדיור (לרבות הלוואות בבטחון דירת מגורים) של הבנק בחתך מאפיינים עיקריים:

• התפלגות בחתך בסיסי הצמדה:

31.12.2016		31.12.2017		מגזר הצמדה
%	מיליוני ש"ח	%	מיליוני ש"ח	
60.9	2,280	64.0	2,687	לא צמוד
33.3	1,248	32.0	1,343	צמוד למדד
5.8	216	4.0	168	מט"ח וצמוד מט"ח
100.0	3,744	100.0	4,198	סך הכל

• התפלגות בחתך מדרגות אשראי:

31.12.2016		30.12.2017		מדרגות אשראי (אלפי ש"ח)	
%	מיליוני ש"ח	%	מיליוני ש"ח	מ	עד
44.7	1,674	44.0	1,849	-	600
34.9	1,306	36.2	1,521	600	1,200
18.0	675	18.4	771	1,200	4,000
2.4	89	1.4	57	4,000	-
100.0	3,744	100.0	4,198	סך הכל	

• התפלגות בחתך מאפייני איכות תיק האשראי:

שיעור השינוי	31.12.2016	31.12.2017	
%	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
12.1	3,744	4,198	יתרת חוב רשומה
50.0	50	75	סכום בפיגור
11.8	17	19	הפרשה להפסדי אשראי
20.9	62	75	יתרת חובות בעייתיים
12.5	1.6	1.8	שיעור החוב הבעייתי (%)

- התפלגות ההלוואות לדיור (לא כולל הלוואות ב"בטחון דירת מגורים" כלכד) שניתנו בשנת 2017, בהשוואה לשנה הקודמת - בחתך מאפיינים עיקריים:

• **התפלגות הביצועים בחתך שווי הבטחון**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017		2016			
מיליוני ש"ח		מיליוני ש"ח		%	
שווי הבטחון (אלפי ש"ח)					
מ	עד				
-	800	86	10.4	100	11.5
800	1,200	147	17.8	196	22.6
1,200	3,000	487	58.9	457	52.7
3,000	-	107	12.9	114	13.2
סך הכל		827	100.0	867	100.0

• **התפלגות הביצועים בחתך שיעור המימון (LTV)**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017		2016			
מיליוני ש"ח		מיליוני ש"ח		%	
שיעור המימון (LTV) (%)					
מ	עד				
-	45	284	34.3	226	26.1
45	60	416	50.3	338	39.0
60	-	127	15.4	303	34.9
סך הכל		827	100.0	867	100.0

• **התפלגות הביצועים בחתך כושר החזר הלווה**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017		2016			
מיליוני ש"ח		מיליוני ש"ח		%	
שיעור ההחזר מההכנסה (%)					
מ	עד				
-	30	529	64.0	467	53.9
30	40	226	27.3	296	34.1
40	60	2	0.2	2	0.2
60	-	-	-	-	-
הלוואות נדחות ("בולט")		70	8.5	102	11.8
סך הכל		827	100.0	867	100.0

• **התפלגות הביצועים בחתך תקופות לפירעון**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017		2016			
מיליוני ש"ח		מיליוני ש"ח		%	
תקופת הפרעון (שנים)					
מ	עד				
-	20	240	29.0	278	32.0
20	25	441	53.3	427	49.2
25	-	146	17.7	162	18.8
סך הכל		827	100.0	867	100.0

- להלן נתונים באשר להתפלגות ההלוואות לדיור - בחתך שיעור המימון ובחתך סכומי ההלוואות הכפופות לשינוי חוזי בתשלומים (ריבית משתנה).

31.12.2016			31.12.2017			שיעור המימון	סוג הבטוחה
סך הכל ⁽¹⁾	ריבית קבועה	ריבית משתנה	סך הכל ⁽¹⁾	ריבית קבועה	ריבית משתנה		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים	
2,738	1,925	813	3,136	2,139	997	- עד 60%	שיעבוד ראשון
959	660	299	1,009	693	316	- מעל 60%	
47	2	45	53	1	52		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
3,744	2,587	1,157	4,198	2,833	1,365		סך הכל

1. מזה - הלוואות הכוללות מרכיבים נדחים ("בולט") שיתרתם ליום 31.12.2017 הסתכמה בסך 112 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 89 מיליון ש"ח).

בשנת 2017 נרשמה עליה בשיעור של 12.1% בהיקף תיק ההלוואות לדיור של הבנק, העולה כמעט על הגידול שנרשם במערכת הבנקאית בישראל. הגידול בהיקף האשראי נגזר מהגידול בביקושים בשוק הדיור ומעליית רמת המחירים בשוק זה, על רקע סביבת הריבית הנמוכה השוררת במשק בשנים האחרונות.

כ- 46% מהגידול נרשם בהלוואות לדיור הנושאות ריבית קבועה, במטרה להקטין חשיפה אפשרית להרעה באיכות תיק האשראי בשל שינויים אפשריים בריבית המשתנה, ובהלימה להנחיות בנק ישראל.

לאור התהליכים שתוארו לעיל, בשוק הדיור בכלל, ובהלוואות לדיור בפרט, פרסם בנק ישראל הוראה, במסגרתה נדרשו התאגידים הבנקאיים לבחון תקופתית את תיק ההלוואות לדיור שלהם, להעריך אם חלו שינויים באיכות תיק זה ולתת ביטוי להערכה זו במסגרת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי.

הבנק מיישם את הנחיות בנק ישראל ממועד כניסתן לתוקף, לרבות הערכה שוטפת של ההפסדים הגלומים בתיק ההלוואות לדיור, בשל פגיעה אפשרית באיכות תיק זה, הנובעת מהתהליכים שתוארו לעיל.

אומדן ההפסדים מתבסס על תרחישים עתידיים אפשריים הכוללים: ירידה בהכנסה הפנויה של הלווים, גידול בסכומי ההחזר השוטפים של הלווים הנגזר מעליה צפויה בשיעור ה"ריבית המשתנה", וירידה בשווי הנכסים המשועבדים. להערכת הבנק ההפסד האפשרי הגלום בתיק האשראי של הבנק, הנגזר מתרחישים אלו, מסתכם ליום 31.12.2017 בסך של כ- 5 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 4 מיליון ש"ח). הבנק ערך הפרשה בגין הפסד אפשרי זה וכלל אותה במסגרת הפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי ליום 31.12.2017.

בהמשך לצעדים אלו, ולאור ההתפתחויות שארעו בשוק הדיור, כמפורט לעיל, שהגדילו להערכת בנק ישראל, את הסיכון הגלום בתיק האשראי לדיור במערכת הבנקאית, נדרשו התאגידים הבנקאיים על ידי בנק ישראל לשמר הפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בגין הלוואות אלו, בשיעור שלא יפחת מ- 0.35% מיתרת תיק ההלוואות לדיור (לא כולל הלוואות לדיור שבגינן נערכה הפרשה להפסדי אשראי "לפי עומק הפיגור"). יישום ההנחיה לא גרם לשינוי משמעותי בהוצאה בגין הפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בשנת 2017 (בשנת 2016 - זהה).

ח. סיכונים במתן אשראי לאנשים פרטיים

(1) כללי

לנוכח הגידול שנרשם בשנים האחרונות בהיקף החשיפה של התאגידים הבנקאיים לסיכוני אשראי לאנשים פרטיים, שלווה, לדעת בנק ישראל, גם בגידול ברמת הסיכון של התאגידים הבנקאיים ללקוחות אלו - פרסם בנק ישראל ביום 21 בפברואר 2017, תיקון להוראות הדיווח לציבור, במסגרתו נדרשו התאגידים הבנקאיים להרחיב את הגילוי המתייחס לסיכון אשראי זה. להלן פרטים באשר לצעדים הננקטים על ידי הבנק במסגרת ניהול סיכון האשראי לאנשים פרטיים, וההתפתחויות שחלו בשנת 2017 באשראי זה, לעומת השנה הקודמת.

(2) מאפייני תיק האשראי

הבנק גיבש מדיניות ומסגרת עבודה למתן אשראי לאנשים פרטיים. במסגרת זו נעזר הבנק במערכת תומכת החלטה (להלן: "המערכת"), הבוחנת מדדי פעילות ומדדי סיכון שונים של הלקוח הפרטי וקובעת לגביו דירוג סיכון (Credit Scoring) ורף מכסימלי למתן אשראי, המביא בחשבון את דרגת הסיכון, מקורות ההכנסה של הלקוח, וכן נתונים פיננסיים נוספים (כגון: "בטחונות"). המלצת המערכת נבחנת על ידי גורמי האשראי וההחלטה באשר להיקף האשראי שיועמד ללקוח ותנאיו, מתקבלת לאחר ניתוח הנתונים ובירור צורכי הלקוח.

מתן אשראי בהיקף העולה על המלצת המערכת, מחייב יישום תהליך חיתום מפורט וקפדני הכולל:

- בחינת מטרת האשראי והתאמתו לצורכי הלקוח.
- כושר ההחזר של הלקוח.
- מקורות ההכנסה של הלקוח.
- איתנותו הפיננסית של הלקוח.
- רמת העושר האישי של הלקוח.
- היסטוריית ההתנהלות הפיננסית של הלקוח בחשבון הבנק.
- קבלת נתונים פיננסיים ממקורות אחרים, ככל הניתן, לגבי הלקוח.

תהליך חיתום האשראי מלווה בתיעוד מנומק, לרבות השיקולים שעמדו בבסיס ההחלטה לקביעת מסגרת האשראי. במסגרת המדיניות נקבע "רף חיתום" מינימלי, למתן אשראי ללקוחות אלו, ומגבלות לגבי שיעור האשראי בדירוג נמוך ביחס לכלל תיק האשראי שניתן לאנשים פרטיים.

כמו כן, במטרה לצמצם את סיכון האשראי לאנשים פרטיים, נקבעו במסגרת מדיניות האשראי מגבלות על סמכויות גורמי האשראי למתן אשראי החורג מהמלצת המערכת (בהתאם לרמת הדירוג שנקבעה ללקוח), ואיסור על חריגה מהמלצות אלו ללקוחות בדירוג נמוך.

בנוסף, נקבעו במדיניות מתן האשראי לאנשים פרטיים עקרונות המיישמים סטנדרטים להתנהלות הוגנת מול הלקוחות, לרבות קביעת מגבלות על אוכלוסיית הלקוחות שלגביהם ניתן לייזום פניה למתן אשראי, ומתן גילוי נאות לגבי תנאי האשראי והכדאיות בקבלת האשראי עבור הלקוח.

האשראי לאנשים פרטיים מנוטר באופן שוטף באמצעות מערכות מידע המצביעות על התפתחויות שליליות שחלו בחשבונות הלקוחות, לרבות: ירידה בהכנסות, פיגורים בהלוואות, חריגות ממסגרות האשראי בחשבונות העובר ושב וכו'.

התפתחות האשראי לאנשים פרטיים נבחנת על ידי הבנק בתדירות רבעונית במספר היבטים:

- התפתחות מאפייני סיכון בתיק האשראי, לרבות:
 - עמידה במגבלות התיאבון לסיכון.
 - ההתפתחויות שחלו בדירוגי האשראי של הלקוחות.
 - ההתפתחויות שחלו במדדי איכות תיק האשראי, כגון: שיעור החובות הבעייתיים, שיעור המחיקות, שיעורי ההוצאה להפסדי אשראי, והשוואת פרמטרים אלו לפרמטרים המקבילים במערכת הבנקאית.
 - התפתחויות שחלו במדדים מקרו-כלכליים שעלולים להשליך על סיכון האשראי לאנשים פרטיים, לרבות: שיעור האבטלה, שיעור ההשתתפות בשוק העבודה וכו'.
- ההתפתחויות שחלו בתיק האשראי לאנשים פרטיים, בחתך יחידות ארגוניות, לרבות:
 - שיעור הגידול בתיק האשראי, ביחס לתקופות קודמות וביחס לשיעורי הגידול הממוצעים בבנק.
 - שיעור האשראי שניתן מעבר להמלצת מערכת המידע "תומכת החלטה".
 - שיעור האשראי שאינו מגובה בבטחונות.

- שיעור ההלוואות שבהן הלווה חשוף לגידול בתשלומים עקב שינויים אפשריים בשיעור הריבית.

- שיעור האשראי ללווים שלא דווחה הכנסה בחשבונותיהם בבנק.

בנוסף, נבחנים השינויים בתיק האשראי לאנשים פרטיים (בחתך דירוג הלקוחות), בתדירות חודשית ומתבצע מעקב שוטף לגבי לקוחות שנרשם גידול משמעותי בהיקף תיק האשראי שניתן להם, לרבות הנחיה לבצע תהליך חיתום נוסף ללקוחות אלו.

בשנת 2017 נרשם גידול בשיעור של 9.5% בהיקף האשראי שניתן לאנשים פרטיים (לא כולל הלוואות לדיר), שהסתכם ליום 31.12.2017 בסך 4,307 אלפי ש"ח. האשראי לאנשים פרטיים ליום 31.12.2017 מהווה 17.7% מתיק האשראי של הבנק (31.12.2016 - 17.6%), ועיקרו מהווה אשראי בריבית משתנה.

(3) נתונים כספיים

להלן נתונים על התפלגות האשראי לאנשים פרטיים (לא כולל הלוואות לדיר):

• התפלגות בחתך הכנסות הלקוח (המופקדות בבנק):

שיעור השינוי	31.12.2016 ⁽²⁾	31.12.2017	הכנסה חודשית ממוצעת ⁽³⁾
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אלפי ש"ח
7.7	2,628	2,831	עד 10 ⁽¹⁾
15.6	914	1,057	10 - 20
6.9	392	419	מעל 20
9.5	3,934	4,307	סך הכל אשראי מאזני

1. לרבות לקוחות שלא דווחה הכנסה בחשבונותיהם בבנק. יתרת האשראי ללקוחות אלו מסתכמת בסך של כ- 546 מיליון ש"ח (31.12.2016) - 522 מיליון ש"ח.
2. סוג מחדש.
3. ההכנסה החודשית הממוצעת נקבעה בהתבסס על תקבולים רציפים שנרשמו בחשבונות הלקוחות, כגון: משכורות, קצבאות, העברות מצד ג' ותקבולים קבועים אחרים.

• התפלגות בחתך חשיפה לשינויים בשיעור הריבית:

שיעור השינוי	31.12.2016	31.12.2017	סוג האשראי
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
3.5	541	560	אשראי בריבית קבועה
10.4	3,393	3,747	אשראי בריבית משתנה
9.5	3,934	4,307	סך כל האשראי

• התפלגות בחתך גודל האשראי ללווה:

שיעור השינוי	31.12.2016	31.12.2017	מדרגות האשראי ללווה
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אלפי ש"ח
4.8	1,260	1,320	עד 40
12.3	2,141	2,405	40 - 150
9.2	533	582	מעל 150
9.5	3,934	4,307	סך כל האשראי

• התפלגות בחתך תקופה נותרת ממוצעת לפרעון*

שערור השינוי	31.12.2016	31.12.2017	תקופה לפרעון
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	שנים
6.9	696	744	עד שנה
12.6	1,850	2,084	1 - 3
21.2	302	366	3 - 5
(11.1)	9	8	מעל 5 שנים
12.1	2,857	3,203	סך הכל

* הנתונים מתייחסים רק לאשראי שניתן במסגרת הלוואות.

• התפלגות בחתך איכות תיק האשראי:

שערור השינוי	31.12.2016	31.12.2017	סיווג החוב
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	חובות פגומים
5.3	19	20	חובות בפיגור של 90 יום ומעלה
20.0	15	18	חובות בעייתיים אחרים
-	18	15	סך הכל חובות בעייתיים
7.7	52	56	אשראי אחר (תקין)
9.5	3,882	4,251	סך הכל אשראי
9.5	3,934	4,307	

להלן נתונים לגבי התפלגות הבטחונות המבטיחים את האשראי:

שערור השינוי	31.12.2016	31.12.2017	סוג הבטחון
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	נכסים פיננסיים נזילים
1.0	513	518	בטחונות אחרים
84.9	86	159	סך כל הביטחונות
13.0	599	677	

להלן נתונים באשר להתפלגות הנכסים הפיננסיים שהפקידו הלקוחות הפרטיים בבנק:

שערור השינוי	31.12.2016	31.12.2017	סוג הנכס הפיננסי
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	פקדונות נזילים
3.3	6,422	6,631	ניירות ערך
1.8	2,513	2,559	סך כל הנכסים הפיננסיים
2.9	8,935	9,190	

* הנתונים מתייחסים לנכסים פיננסיים שהופקדו על ידי אנשים פרטיים בעלי חבות (כהגדרתם בהוראות בנק ישראל).

ט. סיכונים במתן אשראי בענף הבינוי והנדל"ן

(1) כללי

לאור הגידול שנרשם בשנים האחרונות בפעילות בענף הבינוי והנדל"ן בכלל ובהרחבת האשראי הבנקאי לענף זה, בפרט - פרסם בנק ישראל ביום 12 בפברואר 2017 חוזר, במסגרתו נדרשו התאגידים הבנקאיים להרחיב את הגילוי המתייחס לסיכון האשראי בענף זה.

(2) מאפייני תיק האשראי

להלן פרטים על מאפייני האשראי בענף הבינוי והנדל"ן, ניהול הסיכון, וההתפתחויות שנרשמו באשראי זה בשנת 2017, לעומת השנה הקודמת.

נוכח מהותיות החשיפה לענף זה, גיבש הבנק מדיניות ומסגרת עבודה למתן אשראי בענף הבינוי והנדל"ן. במסגרת מדיניות זו נקבעו עקרונות וקווי יסוד, לרבות:

- קביעת מגבלות לגבי שיעור הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן ביחס לכלל סיכון האשראי בבנק.
- קביעת מתודולוגיה למימון עסקאות.
- מתן דגש לגיוון בתיק (בחתך סוגי פעילויות), והתקשרות עם לקוחות המתאפיינים באינזונות פיננסית.
- הקפדה על יחס נאות בין סיכון האשראי לבטוחות המבטיחות סיכון זה (בפעילויות רלוונטיות, כגון: מימון בניה בשיטת "ליווי פיננסי סגור", מימון נדל"ן מסחרי וכו').

האשראי לציבור בענף זה נפרס לארבעה סוגי פעילויות עיקריות:

- מימון בניה למגורים.
- מימון בניה מסחרית.
- מימון נדל"ן מסחרי.
- מימון שירותי בניה (לרבות קבלנות ביצוע).

עיקר האשראי למימון בניה למגורים מתבצע בשיטת "ליווי פיננסי סגור", ומקצתו ניתן במסגרת "מימון קבוצות רכישה". האשראי לענף הבינוי והנדל"ן בישראל הסתכם ליום 31.12.2017 בסך של 6,037 מיליון ש"ח, ירידה בשיעור של 1.9%, לעומת יתרתו ביום 31.12.2016.

(3) נתונים כספיים

להלן נתונים על התפתחות סיכון האשראי לבינוי ונדל"ן בחתך מאפיינים עיקריים:

- **התפלגות בחתך סוג המימון** (במיליוני ש"ח)

שיעור השינוי (%)	31.12.2016	31.12.2017	
4.2	2,431	2,532	בניה למגורים
(8.0)	1,918	1,764	בניה לתעשייה ומסחר
(3.4)	1,802	1,741	ללא ביטחון נדל"ן
(1.9)	6,151	6,037	סך הכל

- **התפלגות בחתך סוג הביטחון** (במיליוני ש"ח)

שיעור השינוי (%)	31.12.2016	31.12.2017	
(19.8)	**981	787	קרקע "גולמית"
(2.5)	**1,564	1,525	נדל"ן בתהליך בניה
10.0	1,804	1,984	נדל"ן בנוי
(3.4)	1,802	1,741	ללא בטחון נדל"ן
(1.9)	6,151	6,037	סך הכל

* מהווה אשראי שניתן למימון שירותי בניה.
** סווג מחדש.

• התפלגות בחתך איכות תיק האשראי:

שינוי	31.12.2016	31.12.2017	סיווג החוב
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
(23.5)	98	75	חובות פגומים
-	3	3	חובות בפיגור של 90 יום ומעלה
(2.5)	40	39	חובות בעייתיים אחרים
(17.0)	141	117	סך הכל חובות בעייתיים
(1.5)	6,010	5,920	אשראי אחר (תקין)
(1.9)	6,151	6,037	סך כל האשראי

י. סיכון אשראי בענף "כלי רכב"

בעקבות הגידול שנרשם בשנים האחרונות בהיקף שוק הרכב בישראל, ולנוכח אינדיקציות שונות, המעידות לדעת בנק ישראל, על עליה ברמת הסיכון של חלק מהלווים בענף המסחר בכלי רכב (לרבות חברות הליסינג), פרסם בנק ישראל ביום 6 ביולי 2017 מסמך, במסגרתו נדרשו התאגידים הבנקאיים לנתח את סיכוני האשראי בענף זה (לרבות אשראי צרכני לרכישת רכב), באמצעות תרחישי קיצון שהתממשותם האפשרית עלולה לפגוע באיכות תיק האשראי, כגון:

- עליה בשיעור הריבית והשלכותיה האפשריות על היקף החובות, המסחר בענף ורווחיות הלקוחות העוסקים במסחר בכלי רכב.
- ירידה בשווי הבטחונות (כלי הרכב), והשלכותיה האפשריות על ערך המלאי של ציי הרכב ורווחיות הלקוחות בענף זה.
- משבר בשוק ההון והשלכותיו האפשריות על עלות הגיוס של החברות הפועלות בענף ועל יכולתן להעניק "הנחות ספק" ללקוחות הסופיים.

ניתוח סיכוני האשראי, כאמור, ייערך במעורבות פונקציית ניהול הסיכונים ותוצאותיו יובאו לדיון בהנהלת התאגיד הבנקאי או בדירקטוריון.

בניתוח סיכוני האשראי כאמור, ייכללו, ככל שיידרש, המלצות לגבי:

- הצורך בעדכון מדיניות האשראי לגבי ענף כלי רכב ולגבי אשראי צרכני לרכישת כלי רכב.
- הצורך בהידוק הבקורות לגבי לווים משמעותיים בענף ולגבי אשראי צרכני לרכישת רכב.
- הצורך בעידכון כללים ומגבלות המתייחסים למימון ענף המסחר בכלי רכב.

הבנק בחן את חשיפתו למתן אשראי בענף כלי הרכב, כנדרש על ידי בנק ישראל, במסגרת מסמך שנערך על ידי החטיבה לניהול סיכונים שנדון ביום 23 באוקטובר 2017 בפני ועדת אשראי בראשות מנכ"ל הבנק וביום 21 בנובמבר 2017 בועדת האשראי של הדירקטוריון. מהמסמך עולה כי חשיפת האשראי של הבנק לענף כלי הרכב - נמוכה. בנוסף, נכללו במסמך מספר המלצות לעדכון המדיניות ונהלי הבנק באשר למימון שניתן ללקוחות ענף זה.

יא. סיכון אשראי בגין מימון ממונף (LEVERAGED FINANCE)

סיכון אשראי ממונף מוגדר על ידי הבנק כחשיפה הנובעת ממתן אשראי ל"מימון עסקה הונית" (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 323), וכן מתן אשראי ללווים המאופיינים בשיעורי מינוף גבוהים העולים משמעותית על השיעורים המקובלים בענף פעילותם (כמצוין בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 327). להלן נתונים לגבי חשיפת הבנק למימון ממונף, בחתך ענפי משק:

שינוי	31.12.2016	31.12.2017	ענף הפעילות
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
(11)	67	56	מסחר
(4)	78	74	נדל"ן
(15)	145	130	סך הכל

יב. מידע נוסף

מידע מפורט באשר לניהול סיכון האשראי בבנק, לרבות ההיבטים האיכותיים והכמותיים הכרוכים בסיכון זה, נכלל בדוח הסיכונים המתפרסם באתר הבנק שכתובתו:

<https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory>

13. סיכון שוק

א. סקירת סיכון השוק ואופן ניהולו

• כללי

סיכון שוק מוגדר כסיכון לפגיעה בהכנסות הבנק וברווחיותו בשל שינויים אפשריים בשווי ההון של הנכסים וההתחייבויות (מאזני וחוץ מאזני) הנובעים משינויים במחירי השוק, כגון: שינוי בשיעור האינפלציה, שינוי בשיעור ריבית, שינוי בשערי חליפין, שינויים בשוק ההון וכו'.

• אסטרטגיות ותהליכים

מדיניות ניהול סיכונים השוק נועדה להקטנת רמת הסיכון הפיננסי הנוצר בפעילות השוטפת של הבנק מחד ולהגדלת רווחי הבנק כתוצאה מביצוע חשיפות יזומות ומבוקרות, מאידך.

הנושאים הכרוכים בניהול סיכונים השוק, לרבות: החשיפות לסיכונים שוק, והמסגרות שנקבעו להן ביחס למצב בפועל, מובאים לדיון ולאישור הדירקטוריון מדי רבעון, במסגרת "מסמך הסיכונים".

ניהול סיכונים השוק, בכפוף למסגרות שאושרו על ידי הדירקטוריון (לרבות טיפול בהתפתחויות חריגות בשווקים הפיננסיים), מותווה ומבוקר על ידי ה"פורום הפיננסי המצומצם", בהשתתפות בעלי תפקידים בחטיבה הפיננסית ובחטיבה לניהול סיכונים.

• המבנה והארגון של פונקציית ניהול סיכונים השוק והנזילות

ניהול סיכונים השוק והנזילות בבנק נמצא באחריות החטיבה הפיננסית. במסגרת ניהול הסיכון והמעקב אחר המגבלות השונות שנקבעו לחשיפות לסיכונים שוק ונזילות, מופקים דוחות לכימות הסיכונים. הדוחות מובאים לדיון ב"פורום הפיננסי המצומצם", המתכנס, ככלל, בתדירות שבועית. הפורום מדווח על הערכותיו והחלטותיו למנכ"ל ולהנהלת הבנק.

בנוסף מדווחים דיוני הפורום, אחת לחודש, ל"פורום הפיננסי המורחב" בראשות המנכ"ל, הכולל - מלבד חברי הפורום המצומצם גם נושאי תפקידים בכירים בבנק ובחברה האם. כאמור, ניהול סיכונים השוק והנזילות מפקח על ידי ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון המתכנסת, ככלל, בתדירות חודשית. הועדה דנה בסיכונים השונים להם חשוף הבנק, לרבות המגבלות הרצויות לחשיפות לסיכונים השוק. במידת הצורך ממליצה הועדה לדירקטוריון על שינויים במגבלות אלו.

ב. סיכון הריבית

(1) סקירת הסיכון ואופן ניהולו

• כללי

סיכון הריבית מוגדר כסיכון לפגיעה ברווחי הבנק או בהונו, בגין שינויים בשערי הריבית. בנוסף, השינויים בשיעורי הריבית כאמור, עלולים להשפיע גם על השווי הכלכלי של התאגיד הבנקאי, נכסיו, התחייבויותיו, וערכם של המכשירים החוץ מאזניים. חישוב נכסי הסיכון והקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון הריבית, נערך בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 208, לגבי "התיק הסחיר" של הבנק.

התיק הסחיר של הבנק כולל את תיק אגרות החוב למסחר של הבנק וכן עסקאות עתידיות המבוצעות למטרת מסחר (עסקאות IRS, עסקאות אקדמה במטבע חוץ ואופציות מטבע שנרכשו). חישוב הקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון הריבית נערך בהתאם לשיטת "התקופות לפרעון".

• אסטרטגיות ותהליכים

המדיניות באשר לסיכוני ריבית (הנובעים מאי התאמה בין מועדי השתנות הריבית על הנכסים, לבין אלו של ההתחייבויות בתחומי הפעילות השונים), מבוססת על ניהול מבוקר של פערים, כאמור, לרבות מתן אפשרות לחשיפה מוגבלת להפסדים בגין סיכון זה.

בהתאם למגבלות שאושרו על ידי הדירקטוריון ביום 28 במרס 2017 בנושא זה, לא יעלה ההפסד המכסימלי (הכלכלי), בגין תזוזה בשיעור של 1 נקודת אחוז בעקום הריבית - על שיעור דיפרנציאלי מהון הבנק, המחושב עבור כל אחד ממגזרי ההצמדה, כדלקמן:

- **במגזר השקלי הלא צמוד:** עד 2.0% מהון הבנק (בתרחיש עליית ריבית) ועד 3.0% מהון הבנק (בתרחיש ירידת ריבית).

- **במגזר הצמוד למדד:** עד 3.5% מהון הבנק (בתרחיש עליית ריבית) ועד 5.5% מהון הבנק (בתרחיש ירידת ריבית).

- **במגזר המט"ח:** עד 1.5% מהון הבנק.

בנוסף, נקבעה מגבלה עבור כלל מגזרי ההצמדה, לפיה - ההפסד הכולל של הבנק לא יעלה על 2.5% מהון הבנק (בתרחיש עליית ריבית), ועל 7.5% מהון הבנק (בתרחיש ירידת ריבית).

מרבית החשיפה להפסדים אפשריים (כלכליים) בגין סיכון הריבית, נובעת מפעילות הבנק במגזר הצמוד למדד, מאחר שבמגזר זה עיקר הנכסים וההתחייבויות הינם לתקופה ארוכה יחסית ובריבית קבועה. בנוסף לניהול החשיפה לסיכון הריבית "בגישה הכלכלית", הבנק בוחן גם את חשיפתו לסיכון הריבית "בגישה החשבונאית", באמצעות מדידת חשיפה זו בתרחישי קיצון שונים.

הבנק בוחן את השפעת התרחישים על ההון העצמי ברובד הראשון, בטווח מיידי ובטווח של שנה. הדירקטוריון קבע מגבלות להשלכות הנובעות מיישום תרחישי קיצון אלה, לשיעור שלא יעלה על 15% מההון העצמי של הבנק.

בנוסף, במסגרת ניהול סיכון הריבית מיושם על ידי הבנק "תרחיש ביניים" במסגרתו נמדדת השפעת החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית על ההון העצמי ברובד הראשון, ונבדק שהקישור המכסימלי בהון העצמי של הבנק הנגזר מתרחיש זה, אינה עולה על המגבלה שנקבעה (בשיעור של 4%).

לצורך מדידת סיכון הריבית, הבנק עושה שימוש בהנחות, הנבחנות בתדירות שנתית, לגבי היקף הפרעונות המוקדמים של הלוואות לדיור בריבית קבועה ולגבי שיעור "מיחזור" היתרות בפקדונות הציבור לפי דרישה.

האומדנים באשר לשיעור הפרעונות המוקדמים מתבססים על נתוני פרעונות מוקדמים, שנצפו בעבר בהלוואות מסוג זה. בנוסף, הבנק עושה שימוש בהנחות לגבי:

- שיעור המשיכות המוקדמות של פקדונות חיסכון.
- שיעור ה"מיחזור" של פקדונות לפי דרישה - בהתבסס על נתונים שנצפו בעבר לגבי משיכת פקדונות חיסכון בתחנות ביניים, ולגבי שיעורי המשיכות של פקדונות לפי דרישה.
- שיעור הפקדונות בחשבונות עובר ושב של לקוחות שאינם נושאים ריבית, שניתן לפרוס אותם לתקופות פרעון עתידיות (החלק ה"ציב"), בהתבסס על נתונים היסטוריים שנצפו בעבר.

סיכון הריבית בתיק הבנקאי נמדד בתדירות שבועית.

בנוסף לאמור לעיל, הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא "זכויות עובדים". בהתאם לכללי המדידה הנגזרים מכללים אלו, מנוכות התחייבויות הבנק לתשלום הטבות מוגדרות לעובדים (כהגדרתן בהוראות בנק ישראל), לערכן הנוכחי, בשיעור ריבית המבוסס על תשואות אגרות החוב של ממשלת ישראל, בתוספת מרווח הנגזר מהפער שבין תשואות אגרות חוב קונצרניות באיכות גבוהה הנסחרות בארה"ב, לבין תשואות אגרות החוב של ממשלת ארה"ב.

לפיכך, השווי ההוגן של התחייבויות אלו חשוף לשינויים בשיעורי הריבית של אגרות החוב הנ"ל. לאור האמור לעיל, חישובי החשיפה לריבית של הבנק כוללים התייחסות למרכיב ההתחייבויות בגין זכויות עובדים, כאמור, ומרכיב נכסי התוכנית בגינם.

• **המבנה והארגון של פונקציית ניהול סיכונים הריבית -**

סיכונים הריבית מנוהלים על ידי החטיבה הפיננסית. ניהול הסיכונים כולל מעקב אחר המגבלות שנקבעו לניהול סיכונים הריבית באמצעות הפקת דוחות לכימות ואמידת סיכון זה, בתדירות שבועית.

הדוחות מובאים לדיון ב"פורום הפיננסי המצומצם" המתכנס בתדירות שבועית. הפורום מדווח על הערכותיו והחלטותיו למנכ"ל ולהנהלת הבנק. בנוסף, מדווחים דיוני הוועדה אחת לחודש ל"פורום הפיננסי המורחב" בראשות המנכ"ל, הכולל - מלבד חברי ה"פורום המצומצם", גם נושאי תפקידים בכירים בבנק ובחברה האם. בנוסף, סיכונים הריבית מפוקחים על ידי ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון המתכנסת בתדירות רבעונית, לפחות. הוועדה דנה בסיכונים השונים להם חשוף הבנק, לרבות המגבלות הרצויות לחשיפות לסיכונים השוק. במידת הצורך ממליצה הוועדה לדירקטוריון על שינויים במגבלות אלו.

• **מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכון -**

כאמור, מדיניות הבנק בנושא ניהול סיכונים שוק - מבוססת על גידור החשיפות לסיכונים שוק, באמצעות הטלת מגבלות כמותיות על חשיפות אלו. לצורך העמידה במגבלות שנקבעו, מפעיל "אגף הפיננסי" בחטיבה הפיננסית, מערך למדידת הסיכונים ובדיקת קיום חריגות ממגבלות אלו.

האמצעים בהם נעשה שימוש לצורך העמידה במגבלות שנקבעו, כוללים:

- רכישת ומכירת מכשירים סחירים בכל מגזרי ההצמדה (בעיקר ניירות ערך לטווחים שונים).
- השקעה וגיוס מכשירים פיננסיים לא סחירים (בעיקר פקדונות של בנקים).
- פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים עם בנקים.

(2) ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים בריבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

• **כללי**

על פי הוראה שפורסמה על ידי בנק ישראל בנושא: "גילוי על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית", נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוח הדירקטוריון מידע לגבי היקף הנכסים וההתחייבויות החשופים לשינויים בשיעור הריבית, על פי שוויים ההוגן ולכלול ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית, על שוויים ההוגן של מכשירים פיננסיים אלה.

• **עקרונות המודל**

מאחר ולרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים - השווי ההוגן בגינם מחושב באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון: הערך הנוכחי של תזרימי המזומן העתידיים, המהוונים בריבית ניכיון בשיעור המשקף את שיעורי הריבית העדכניים בשוק למכשירים הפיננסיים ואת הסיכון הגלומה בהם, לפי הערכת ההנהלה.

השיטות וההנחות העיקריות שישמשו בחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים:

1. מכשירים פיננסיים סחירים: השקעה בניירות ערך והתחייבות בגין אגרות חוב שהונפקו על ידי הבנק - השווי ההוגן נקבע לפי שווי שוק.
2. מכשירים פיננסיים שאינם סחירים: אומדן השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים שאינם סחירים נקבע, בדרך כלל, על ידי היוון תזרימי מזומן עתידי, לפי שיעורי ריבית שבהם ביצע הבנק או היה מבצע, עסקאות דומות במועד הדיווח.

החשובים נערכו בהתאם למפורט להלן:

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור חושב לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים, המנוכים בשיעור ניכיון מתאים. הערך הנוכחי נמדד עבור תזרימי התקבולים העתידי (קרן וריבית) לכל הלוואה בנפרד, המנוכה בשיעור ריבית שמשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי. קביעת רמת הסיכון, כאמור, נגזרת ממודל דירוג לווים המשמש את הבנק ובוחן את רמת הסיכון של הלקוח בהתבסס על פרמטרים פיננסיים, ניהוליים וענפיים. בדרך כלל שיעורי הריבית ששימשו לצורך היוון תזרימי המזומנים נקבעו על פי שיעורי הריבית שלפיהם נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

תזרימי המזומנים עבור חובות בעייתיים, חושבו לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות בגין הפסדי אשראי שנוכו מיתרות החוב הרשומות של האשראי לציבור.

תזרימי המזומנים בגין הלוואות לדיור הניתנות לפרעון מוקדם, הוערכו על פי תחזית לפרעון מוקדם של אשראים אלה, המבוססת על מודל סטטיסטי. היוון תזרימי המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפרעון החוזיים של אותם אשראים, הגדיל את השווי ההוגן של אותם אשראים בכ- 12 מיליון ש"ח.

בחישוב השווי ההוגן של אשראי לציבור הצמוד למדד (עם ריצפת מדד), הופרדה האופציה הגלומה ממכשיר זה. להפרדת האופציה היתה השפעה זניחה על השווי ההוגן של המכשיר.

פקדונות וכתבי התחייבות נדחים - השווי ההוגן של פקדונות וכתבי התחייבות נדחים חושב בשיטת היוון תזרימי המזומנים עתידיים, לפי שיעור הריבית בו מגייס הבנק פקדונות דומים או כתבי התחייבות דומים לתאריך המאזן, בהתבסס על פרמטרים כגון: תקופת הפקדון, סוג ההצמדה וגודל הפקדון.

בחישוב השווי ההוגן של פקדונות הצמודים למדד או לשקל לפי ברירה - נלקחו בחשבון גם שינויים אפשריים בשווי ההוגן של הפקדון, בהתחשב בערך הזמן של הברירה ושינויים הצפויים במדד המחירים עד למועד הפרעון של הפקדונות.

פקדונות הציבור כוללים "מכשירים מורכבים", כדלקמן:

- על פי הנסיון שנצבר בבנק, חלק מהמפקידים נוהג לפרוע את הפקדונות קודם לתאריך הפרעון החוזי שלהם תמורת שוויים החוזי, בניכוי "קנס פרעון מוקדם". תזרימי המזומנים הצפויים בגין תוכניות החיסכון הוצגו בהתבסס על נתונים סטטיסטיים, הכוללים תחזיות לפרעונות מוקדמים של אותן תוכניות. היוון תזרימי המזומנים, על פי התחזית לפרעונות מוקדמים של תוכניות החיסכון, הקטין את השווי ההוגן של אותן תוכניות בכ- 41 מיליון ש"ח.

- פקדונות הציבור כוללים פקדונות עם אפשרות בחירה בין קבלת ריבית קבועה, לריבית משתנה: בחישוב השווי ההוגן הופרדה ה"אופציה הגלומה" במכשיר זה. להפרדת האופציה הגלומה, כאמור, הייתה השפעה זניחה על השווי ההוגן של המכשיר.

- "תוכניות חיסכון" עם אופציה לשינוי בסיס ההצמדה של התוכנית ואופציה להבטחת קרן ההפקדה: בחישוב השווי ההוגן הופרדה ה"אופציות הגלומות" מהתוכניות. להפרדת האופציות, כאמור, הייתה השפעה זניחה על השווי ההוגן של המכשיר.

• **מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים -** השווי ההוגן של יתרות בגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים המייצגות סיכון אשראי, הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח, תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאיכות האשראי של הצד הנגדי.

הערכת השווי ההוגן של "התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן", כללה התייחסות להפרש שבין הריבית שנקבעה בהסכם, לבין הריבית בעסקאות דומות במועד הדיווח.

• **מכשירים נגזרים -** מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי השוק. מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת, הלווקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

הערה:

תהליך הערכת השווי ההוגן באמצעות היוון תזרים המזומנים העתידי מבוסס על שיעורי ריבית ניכיון הנקבעים באופן סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה מהווה בהכרח אינדיקציה לשווי מימושו של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית.

תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכולו להיות שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון.

• נתונים כמותיים וניתוח רגישות

(א) נתונים המבוססים על הוראות בנק ישראל

(1) שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים

31 בדצמבר 2017

סך הכל	מטבע חוץ ⁽²⁾		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
33,815	413	1,527	2,746	29,129	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
3,959	537	1,401	1,139	882	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים וחוזי מאזניים ⁽³⁾
(31,328)	(500)	(1,868)	(3,104)	(25,856)	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
(4,028)	(461)	(1,049)	(280)	(2,238)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים וחוזי מאזניים ⁽³⁾
2,418	(11)	11	501	1,917	שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים

31 בדצמבר 2016

סך הכל	מטבע חוץ ⁽²⁾		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
31,429	457	1,545	3,737	25,690	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
2,970	478	1,466	545	481	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים וחוזי מאזניים ⁽³⁾
(29,599)	(626)	(2,094)	(3,389)	(23,490)	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
(3,019)	(303)	(945)	(300)	(1,471)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים וחוזי מאזניים ⁽³⁾
1,781	6	(28)	593	1,210	שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים

1. כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוזי מאזניים.
2. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
3. הסכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים חוזי מאזניים, כשהם מהווים בשיעורי הריבית ששימושו לחישוב השווי ההוגן.

• נתונים כמותיים וניתוח רגישות (המשך)

(א) נתונים המבוססים על הוראות בנק ישראל (המשך)

(2) השפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק

31 בדצמבר 2017

שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית ⁽¹⁾								שינוי בשווי ההוגן							
מטבע ישראלי				מטבע חוץ ⁽²⁾											
לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אחר	השפעות מקצות	סך הכל										
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח								
השינוי בשיעור הריבית								אחוזים							
- גידול מיידי מקביל של אחוז אחד								1,892	523	(11)	(19)	-	2,385	(33)	(1.4)
- גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז								1,915	504	9	(11)	-	2,417	(1)	(0.1)
- קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד								1,946	478	35	(7)	-	2,452	34	1.4

31 בדצמבר 2016

שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית ⁽¹⁾								שינוי בשווי ההוגן
מטבע ישראלי				מטבע חוץ ⁽²⁾		סך הכל	השפעות מקצות	
לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אחר	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח			
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח			
השינוי בשיעור הריבית								אחוזים
- גידול מיידי מקביל של אחוז אחד	1,198	607	(39)	(4)	-	1,762	(19)	(1.1)
- גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	1,208	594	(29)	5	-	1,778	(3)	(0.2)
- קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד	1,270	577	(17)	8	-	1,838	57	3.2

1. השווי ההוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה, בהנחה שחל השינוי שצוין בשיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל השווי ההוגן, נטו, של המכשירים הפיננסיים, הוא השווי ההוגן, נטו, של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים), בהנחה שחל השינוי שצוין בשיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

2. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

• נתונים כמותיים וניתוח רגישות (המשך)

(ב) נתונים המשמשים לצורך ניהול חשיפת הריבית

ניהול חשיפת הריבית בבנק מבוסס על מודל, במסגרתו מהווים תזרימי המזומנים העתידיים בשיעורי ריבית שאינם זהים לאלו ששימשו את הבנק לצורך הדיווח על חשיפת הבנק לשינויים בשיעור הריבית (בעיקר בכל הנוגע למרווחי הריבית בגין סיכוני אשראי).

להלן נתונים כמותיים לגבי השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים והשפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים - המבוססים על המודל המשמש את הבנק בניהול חשיפת הריבית:

(1) שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים

31 בדצמבר 2017

סך הכל	מטבע חוץ ⁽²⁾		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
35,777	427	1,575	2,797	30,978	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
3,945	535	1,429	1,131	850	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים
(31,726)	(500)	(1,854)	(3,640)	(25,732)	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
(4,012)	(456)	(1,051)	(283)	(2,222)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים
3,984	6	99	5	3,874	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

31 בדצמבר 2016

סך הכל	מטבע חוץ ⁽²⁾		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
33,490	476	1,619	3,852	27,543	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
2,962	481	1,507	532	442	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים
(30,004)	(626)	(2,083)	(3,880)	(23,415)	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
(3,002)	(307)	(938)	(292)	(1,465)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים
3,446	24	105	212	3,105	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

1. כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
2. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(3) מידע כמותי לגבי חשיפת הבנק לשינויים בשיעור הריבית

להלן ריכוז נתונים על פערי המח"מ במגזרי ההצמדה השונים והשפעתם על חשיפת הריבית של הבנק:

31 בדצמבר 2016			31 בדצמבר 2017		
מט"ח ⁽²⁾	צמוד מדד	לא צמוד	מט"ח ⁽²⁾	צמוד מדד	לא צמוד
1.20	2.46	0.53	1.35	2.09	0.57
(0.67)	(3.13)	(0.49)	(0.53)	(3.01)	(0.52)
0.53	(0.67)	0.04	0.82	(0.92)	0.05
0.5	2.4	0.5	0.9	2.8	0.8

1. בגין תזוזה בשיעור של 1 נקודת האחוז בעקום הריבית.
2. לרבות צמוד מט"ח.

באמצעות המח"מ (משך חיים ממוצע) ניתן למדוד את הרגישות של הנכסים וההתחייבויות לשינויים בריבית. מנתוני החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31.12.2017 עולה, כי במגזר הלא צמוד מרבית הנכסים וההתחייבויות הינם לתקופת פירעון קצרה של עד שלושה חודשים או בתנאים של ריבית משתנה, ולפיכך חשיפת הבנק לסיכון הריבית בגינם - נמוכה יחסית, בדרך כלל.

בתקופת הדוח גדלה חשיפת הבנק לירידת ריבית במגזר הלא צמוד, בעקבות מימוש אגרות חוב במגזר זה.

במגזר המט"ח מבצע הבנק חוזי החלפות פיננסיות בשיעור ריבית (I.R.S), עסקות פרוורד על שערי ריבית (F.R.A) ורכישת אגרות חוב ממשלתיות במט"ח - במטרה לצמצם, בין היתר, את החשיפה לסיכונים הנובעים משינויים אפשריים בשיעור הריבית.

במגזר צמוד המדד עולה מח"מ ההתחייבויות על מח"מ הנכסים ליום 31.12.2017 בכ- 11 חודשים (31.12.2016 - 8 חודשים). חישובי מח"מ הנכסים וההתחייבויות של מכשירים פיננסיים בעלי מספר תקופות פרעון אופציונליות, מבוססים על הנחות לגבי מועדי הפרעון של אותם מכשירים.

להלן פרטים על סוגי המכשירים הנ"ל, ההנחות לגביהם, והשפעתם על המח"מ של אותם מכשירים:

1. האשראי לציבור כולל הלוואות לדיר שניתנו לתקופות ארוכות יחסית. עם זאת, על פי נסיון העבר, חלק מהלוואות מסלק את הלוואותיו לפני תקופת הפרעון החוזי. הצגת תזרימי המזומנים בגין אשראי זה, בהתבסס על מודל המערך את תקופת הפרעון הצפויה של אשראים אלה, בהתבסס על ניסיון העבר ולא על פי מועדי הפרעון החוזיים, הקטינה את מח"מ הנכסים של הלוואות אלו, כדלקמן:

- במגזר הצמוד למדד: בכ- 10 חודשים.

- במגזר הלא צמוד: בכ- חודש.

- במגזר המט"ח: בכ- חודשיים.

2. פקדונות הציבור כוללים "תוכניות חיסכון", שהופקדו לתקופת זמן ארוכה יחסית. עם זאת, מנסיון העבר, חלק מהמפקידים מושך את פקדונותיו לפני מועד פרעונם החוזי. הצגת תזרימי המזומנים בגין תוכניות חיסכון אלה בהתבסס על נתונים סטטיסטיים הכוללים תחזית למשיכה מוקדמת של אותן תוכניות ולא על בסיס מועדי הפרעון החוזיים, הקטינה את מח"מ ההתחייבויות בכ- חודש.

(4) שימוש במכשירים נגזרים

הבנק מגדר את חשיפתו לשינויים בשיעורי הריבית באמצעות עסקאות במכשירים נגזרים (בעיקר מכשירים מסוג IRS במגזר המט"ח ובמגזר השקלי).

מכשירים אלו השפיעו על פער המח"מ והחשיפה לשינויים בשיעור הריבית של הבנק, כדלקמן:

31.12.2016			31.12.2017			פער המח"מ והשלכותיו
מטבע חוץ ⁽²⁾	צמוד מדד	לא צמוד	מטבע חוץ ⁽²⁾	צמוד מדד	לא צמוד	
						פער המח"מ (בשנים):
1.77	(0.68)	0.09	2.08	(0.73)	0.11	- לפני עסקאות בנגזרים
(1.24)	0.01	(0.05)	(1.26)	(0.19)	(0.06)	- השפעת עסקאות בנגזרים
0.53	(0.67)	0.04	0.82	(0.92)	0.05	פער המת"מ, נטו
						ההפסד המכסימלי ביחס להון (באחוזים) ⁽¹⁾
1.0	2.4	-	1.2	3.1	0.1	- לפני עסקאות בנגזרים
(0.5)	-	0.5	(0.3)	(0.3)	0.7	- השפעת עסקאות בנגזרים
0.5	2.4	0.5	0.9	2.8	0.8	הפסד מכסימלי נטו ⁽¹⁾

1. שיעור ההפסד הכלכלי המכסימלי (הנגזר ממודל המשמש את הבנק לניהול החשיפה לריבית), מחושב ביחס להון הבנק בגין תזוזה בשיעור של 1 נקודת האחוז בעקום הריבית.

2. לרבות צמוד למטבע חוץ.

מידע מפורט באשר לחשיפת הבנק לשינויים בשיעור הריבית במגזרי ההצמדה השונים נכלל בנספח מס' 3 לדוח זה.

(5) מידע נוסף

מידע מפורט באשר לניהול סיכון הריבית בבנק, לרבות ההיבטים האיכותיים והכמותיים הכרוכים בסיכון זה נכלל בדוח הסיכונים המתפרסם באתר הבנק שכתובתו:

<https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory>

ג. סיכון שער החליפין ומדד (סיכון בסיס)

(1) סקירת הסיכון ואופן ניהולו

סיכון הבסיס מוגדר כחשיפת הבנק להפסד שעלול להיגרם עקב שינויים באינפלציה ובשערי החליפין. הסיכון נמדד ביחס להפרש שבין הנכסים לבין ההתחייבויות הפיננסיות של הבנק (ה"הון הפעיל"), בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

מדיניות הבנק, לגבי סיכונים הבסיס הכרוכים בניהול תיק הנכסים הממומן ממקורות ההון הפעיל הכלכלי שלו, קובעת כי: 100% מהון זה יושקעו בנכסים צמודי מדד, 10%- עד 25% יושקעו בנכסים במט"ח ובצמודי מט"ח, והיתרה הנגזרת תוחזק בשקלים לא צמודים.

ההחלטות לגבי השקעת ההון הפעיל במגזרים השונים מתקבלות, במסגרת המגבלות שנקבעו, בהתבסס על ניתוח, בקרה ותחזיות לגבי התפתחויות כלכליות במשק, שיעורי ריבית במגזרים השונים ושינויים צפויים במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין של השקל. הבנק נעזר, לצורך ניהול סיכונים הבסיס, במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

היבטים אחרים הנוגעים לניהול סיכון זה, לרבות המבנה הארגוני של פונקציית ניהול הסיכון ומדיניות הגידור הנוגעת לסיכון זה - פורטו בסעיף ב' לפרק זה.

(2) סקירה כמותית

להלן נתונים תמציתיים הנוגעים לחשיפות הבנק לסיכון זה בחתך מגזרי הצמדה, ליום 31.12.2017 - בהשוואה לסוף השנה הקודמת, לפני השפעת עסקאות במכשירים נגזרים ואחריו (במיליוני ש"ח):

חשיפה "חשבונאית"						
31.12.2016			31.12.2017			
חשיפה נטו	השפעת נגזרים	לפני נגזרים	חשיפה נטו	השפעת נגזרים	לפני נגזרים	מגזר ההצמדה
1,135	(1,017)	2,152	1,574	(1,359)	2,933	שקל לא צמוד
759	319	440	544	922	(378)	שקל צמוד מדד
(7)	698	(705)	3	437	(434)	מטבע חוץ ⁽²⁾
1,887	-	1,887	2,121	-	2,121	חשיפת בסיס נטו

חשיפה "כלכלית" ⁽¹⁾						
31.12.2016			31.12.2017			
חשיפה נטו	השפעת נגזרים	לפני נגזרים	חשיפה נטו	השפעת נגזרים	לפני נגזרים	מגזר ההצמדה
1,811	(1,017)	2,828	2,358	(1,359)	3,717	שקל לא צמוד
174	319	(145)	(103)	922	(1,025)	שקל צמוד מדד
13	698	(685)	24	437	(413)	מטבע חוץ ⁽²⁾
1,998	-	1,998	2,279	-	2,279	חשיפת בסיס נטו

1. ניהול החשיפה לסיכונים בסיס מבוצע על פי נתוני ה"חשיפה הכלכלית". המרכיבים העיקריים של ההפרש שבין החשיפה ה"כלכלית", לבין ה"חשיפה החשבונאית" (המוגדרת: כפר שבו יתרות הנכסים וההתחייבויות הכספיים, על פי כללי מדידה חשבונאית מקובלים) - הינם כדלקמן:
 - הפרשות מסוימות, כגון: הפרשות בגין זכויות עובדים, סווג למגזר הצמוד למדד.
 - נכסי היעודה לתשלום פיצויי פרישה סווג למגזר ההצמדה המתאים, בגין כל מכשיר פיננסי שנכלל ביעודה, בנפרד.
 - הלוואות צמודות למדד שסווגו כ"חובות פגומים", סווג למגזר הלא צמוד (במקום לבסיס הנגזר מחוזה ההלוואה).
 - מכשירים פיננסיים המכילים אופציה גלומה, סווג למגזרי ההצמדה השונים על פי מודלים לתמחור אופציות.
 - פקדונות שבסיס ההצמדה שלהם אינו קבוע לאורך כל תקופת הפקדון, מסווגים למגזר ההצמדה ששימש לתמחור הפקדון.
 - ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי (בגין "חובות תקינים") נטו, לא נכללה ב"חשיפה הכלכלית".
2. לרבות צמוד למטבע חוץ.

להלן ניתוח השינויים שחלו בתקופת הדוח בחשיפת הבנק לסיכונים בסיס (על בסיס כלכלי):

עודף הנכסים במגזר הלא צמוד ליום 31 בדצמבר 2017 הסתכם בכ- 2,358 מיליון ש"ח, ושיעורו מכלל ההון הפעיל הגיע לכ- 103.5%, לעומת 90.6% בתום השנה הקודמת. עודף הנכסים במגזר מטבע חוץ וצמוד למטבע חוץ, ביחס להון הפעיל הסתכם ביום 31 בדצמבר 2017 בשיעור זניח, בדומה לאשתקד.

בשנת 2017 נרשמה הסטה בסך של 0.3 מיליארד ש"ח בהשקעת עודפי הנכסים של הבנק מהמגזר הצמוד, למגזר הלא צמוד - על רקע סביבת האינפלציה הנמוכה ששררה במשק.

נכסי הסיכון בגין חשיפת הבנק לסיכון שער החליפין מסתכמים ליום 31 בדצמבר 2017 ב- 48 מיליון ש"ח, והקטינו את יחס הלימות ההון של הבנק למועד זה בשיעור של כ- 0.03 נקודות האחוז (31.12.2016 - 0.01 נקודות האחוז).

(3) ניתוחי רגישות

• ניתוח רגישות לשינויים תיאורטיים בשער החליפין:

ניתוח הרגישות נערך לגבי תרחישים תיאורטיים של שינויים בשערי החליפין של המטבעות העיקריים, בטווח שבין +10%, ל-10%. הניתוח בוחן את השפעת התרחישים הנ"ל על הון הבנק ליום 31.12.2017, בהתבסס על היתרות הכספיות של הנכסים וההתחייבויות באותם מטבעות (לרבות פעילות במכשירים חוץ מאזניים) ליום 31.12.2017, בתוספת התאמות מסוימות (בעיקר בגין "חובות פגומים"). להלן ריכוז התוצאות של ניתוח הרגישות (במיליוני ש"ח):

10%-	- 5%	5%	10%	
(1)	(1)	1	1	דולר
1	1	(1)	(1)	יורו
*	*	*	*	לירה שטרלינג
*	*	*	*	פרנק שוויצרי
*	*	*	*	יין יפני
*	*	*	*	סך הכל
*	*	*	*	השפעת אופציות**
*	*	*	*	השפעה כוללת

* סכום נמוך מ- 0.5 מיליון ש"ח.
** לא כולל אופציות גלומות.

• ניתוח רגישות לשינויים תיאורטיים במדד המחירים לצרכן:

ניתוח הרגישות נערך לגבי תרחישים תיאורטיים של עליה או ירידה אפשרית בשיעור של 3 נקודות האחוז במדד המחירים לצרכן. הניתוח בוחן את השפעת התרחישים הנ"ל על הון הבנק ליום 31.12.2017, בהתבסס על נכסיו והתחייבויותיו של הבנק (לרבות בגין עסקאות פתוחות במכשירים נגזרים), הצמודים למדד המחירים לצרכן. להלן ריכוז התוצאות של ניתוח הרגישות, לאחר השפעת המס (במיליוני ש"ח):

השפעה על הון העצמי		
31.12.2016	31.12.2017	
14	11	עליה בשיעור של 3 נקודות האחוז
(15)	(11)	ירידה בשיעור של 3 נקודות האחוז

(4) מידע נוסף

מידע מפורט באשר לחשיפת הבנק לסיכון הבסיס נכלל בביאור 30 בדוחות הכספיים.

ד. סיכון מחיר מניות

(1) סקירת הסיכון ואופן ניהולו

• כללי

סיכון מניות מוגדר כחשיפת הבנק להפסד, עקב ירידה במחירי השוק של המניות הכלולות בתיק ניירות הערך של הבנק. חישוב נכסי הסיכון והקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון המניות, נערך בהתאם להנחיות שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208, לגבי התיק הסחיר של הבנק. ליום 31.12.2017 לא נכללו מניות בתיק הסחיר של הבנק (31.12.2016 - זזה).

• אסטרטגיות ותהליכים

כעקרון, הבנק נמנע - בדרך כלל, מהשקעות פיננסיות במניות בתיק הבנקאי. ליום 31.12.2017 כולל התיק הבנקאי ארבעה סוגי מניות:
- החזקה בשיעור של 31% מאמצעי ההון בחברה כלולה: "תפנית דיסקונט - ניהול תיקי השקעות בע"מ", העוסקת בניהול תיקי השקעות ללקוחות בקבוצת "דיסקונט".

- השקעה בקרנות הון סיכון - המתמחות בהשקעה בהון ובמתן אשראי ל"חברות הזנק" בתחום ה"היי טק".
- החזקות ריאליות בחברת א.י. אמריקה ישראל בע"מ (בשיעור של 14.8%).
- החזקות ריאליות בשיעור זניח במספר חברות מצומצם, הנובעות מהסכמים להסדרת חובות בעייתיים, שנחתמו בין הבנק לחייבים.

• המבנה הארגוני של פונקצית ניהול הסיכונים

ככלל, "מרכז ניירות ערך" (הכפוף לחטיבה הפיננסית) הינו האורגן האחראי על השקעות בניירות ערך בכלל, ובמניות בפרט.

עם זאת, מכיוון שחלק מההשקעות במניות הכלולות בתיק הבנקאי, נובעות מעסקאות אשראי שבוצעו על ידי החטיבה לבנקאות מסחרית, או שהן מהוות תחליף לעסקאות אשראי של הבנק - הוטלה האחריות לניהול הסיכון בקו ההגנה הראשון בגין השקעות אלו - על החטיבה לבנקאות מסחרית של הבנק.

באחריות לניהול הסיכונים בקו ההגנה השני, בגין הסיכונים הנובעים מחשיפת הבנק להשקעות במניות - נושאת החטיבה לניהול סיכונים.

• המדיניות והטיפול החשבונאי בהחזקות במניות

להלן פרטים לגבי הטיפול החשבונאי במניות הכלולות בתיק הבנקאי של הבנק:

- ההשקעה בקרנות הון סיכון מוצגת על בסיס העלות.
- במקרים בהם היה השווי ההוגן נמוך מעלות ההשקעה בקרנות, ערך הבנק הפרשה לירידת ערך בגין השקעה זו. ההפרשה בגין ירידת הערך נזקפה לדוח הרווח והפסד.
- ההשקעה בחברת "תפנית - דיסקונט ניהול תיקי השקעות בע"מ", מוצגת על בסיס השווי המאזני.
- החזקות ריאליות מוצגות על בסיס השווי ההוגן, או לפי הערכת ההנהלה - שאינה עולה על השווי ההוגן.

(2) סקירה כמותית

- להלן נתונים לגבי עלות המניות בתיק הבנקאי והשווי ההוגן שלהן (במיליוני ש"ח):

31.12.2016	31.12.2017	
18	14	עלות ⁽¹⁾
2	2	התאמה לשווי הוגן
20	16	שווי הוגן ⁽²⁾

1. בנין מניות אלו נערכה הפרשה לירידת ערך "בעלת אופי שונה מזמני", המסתכמת ליום 31 בדצמבר 2017 בסך של 7 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2016 - 5 מיליון ש"ח).
2. נתוני השווי ההוגן ליום 31.12.2017 אינם כוללים יתרות המבוססות על מחיר מצוטט בבורסה (31.12.2016 - זהה).

- להלן נתונים לגבי התפלגות ההשקעות במניות, בחתך סחירות (במיליוני ש"ח):

31.12.2016	31.12.2017	
20	16	השקעות לא סחירות
-	-	השקעות סחירות
20	16	סך הכל

(3) מידע נוסף

מידע מפורט באשר לניהול סיכון מחירי מניות בבנק, לרבות היבטים איכותיים וכמותיים הכרוכים בניהול סיכון זה, נכלל בדוח הסיכונים המתפרסם באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:

<https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory>

14. סיכוני נזילות ומימון

א. סיכון נזילות

(1) סקירת הסיכון ואופן ניהולו

• כללי

סיכון הנזילות מוגדר כחשיפה אפשרית להפסדים ולפגיעה ביציבות הבנק, הנובעת מחוסר יכולת של הבנק לספק את צורכי נזילותו. סיכון זה נגזר, בין היתר, מהתנהגות הלקוחות והתממשות עלויה לבוא לידי ביטוי בזמינות ובמחיר המקורות.

• ניהול סיכון הנזילות לטווח קצר ולטווח ארוך

על פי הוראת בנק ישראל בנושא: "ניהול סיכון הנזילות", נדרשו התאגידים הבנקאיים לקיים "יחס נזילות מזערי" (המוגדר כיחס שבין "כרית הנזילות", לבין התשלומים החזויים, נטו, בחודש הקרוב), שלא יפחת מ-1, בכל עת.

כמו כן הונחו התאגידים הבנקאיים לקיים מעקב אחרי "יחס המימון היציב", המוגדר כיחס שבין מקורות המימון היציבים שלהם, הצפויים להיפרע בטווח של שנה ומעלה, לבין השימושים ארוכי הטווח הצפויים להתממש בטווח זה - ולקבוע יעד ליחס זה. לאור הנחיות בנק ישראל נקבע בבנק יעד ל"יחס המימון היציב", שלא יפחת מ-1, שאושר על ידי דירקטוריון הבנק.

סיכון הנזילות מנוהל בבנק באמצעות כלים ניהוליים ומיחשוביים שפותחו בנושא זה, הכוללים אמצעים לפיקוח, מעקב ובקרה על נתוני הנזילות לטווח קצר.

במסגרת זו פותח בבנק מודל עדכני ל"ניהול סיכון הנזילות". המודל משמש לניהול סיכון הנזילות, ובדק את "פעור הנזילות" (המוגדר כפעור שבין הנכסים הנזילים להתחייבויות לפרעון של הבנק) ו"יחס הנזילות", לטווחים ותרחישים שונים, וכן את "אופק ההישרדות" של הבנק (המוגדר כתקופה העתידית שבה הבנק צפוי לפעול ללא "גרעונות נזילות"), בתרחישים שונים.

בנוסף, במסגרת ניהול סיכון הנזילות נבחנים השינויים שחלו בסיכון זה באמצעות כלים ומדדים נוספים, לרבות:

- שימוש ב"תרחישי לחץ הפוכים", במטרה לנטר תרחישים שעלולים לגרום לירידה ביחס הנזילות המזערי, מתחת לרף המינימלי הנדרש.
- בחינת התמהיל ומידת הריכוזיות של מקורות המימון.
- מעקב וניתוח באשר למצבת הנכסים הלא משועבדים.
- שימוש באינדיקטורים לצורך זיהוי מוקדם של סממנים המצביעים על הרעה אפשרית במצב הנזילות של הבנק.
- מעקב אחר תזרימי המזומנים החזויים של המכשירים הפיננסיים, ופערי הנזילות בגין תזרימים אלו.

(2) יחס כיסוי הנזילות

בהתאם להוראות בנק ישראל, בנושא: "יחס כיסוי הנזילות", נדרשים התאגידים הבנקאיים לשמר "יחס כיסוי נזילות" (המוגדר כיחס שבין "מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה", לסך "תזרימי המזומנים היוצא", נטו, בתקופה עתידית של 30 יום) - שלא יפחת מ-100% (בשנת 2016 - 80%).

להלן נתונים המשמשים בחישוב יחס כיסוי הנזילות בבנק:

31.12.2016	31.12.2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
7,603	7,741	נכסים נזילים באיכות גבוהה
5,287	5,546	תזרים מזומנים יוצא, נטו
אחוזים	אחוזים	
143.8	139.6	יחס כיסוי הנזילות

(3) התקופות לפירעון של נכסים והתחייבויות בחתך בסיסי הצמדה

להלן נתונים באשר לעודף ולגירעון בתזרים המזומנים של הבנק ליום 31.12.2017:

במגזר השקלי קיים גירעון בתקופות לפירעון עד חודש (לרבות השפעת עסקאות עתידיות) המסתכם בכ- 9.9 מיליארד ש"ח, בין היתר, עקב הוראת בנק ישראל, לפיה - אשראי שניתן בתנאי חח"ד ללא קו אשראי, או בחריגה ממנו (בהיקף של כ- 0.2 מיליארד ש"ח), יסווג כ"נכס ללא תקופת פרעון".

נתונים אלו מבוססים על מועדי הפרעון החוזיים של הנכסים וההתחייבויות של הבנק. עם זאת, לאור נסיון העבר - מרבית הפקדונות שסווגו לתקופות פרעון קצרות, מתחדשים באופן שוטף.

לפיכך, ובהתבסס על מודל הנזילות שבו עושה הבנק שימוש לצורך ניהול סיכון הנזילות (ראה להלן) - קיים בבנק בפועל ליום 31.12.2017 "פער נזילות" חיוני במגזר זה (לרבות במגזר הצמוד למדד ולמט"ח), לטווח עתידי של חודש, המסתכם בכ- 3.5 מיליארד ש"ח. בנוסף, ניתן לגשר על פערי נזילות בתקופות זמן שונות באמצעות פעילות בתיק ניירות ערך.

במגזר המט"ח קיים גירעון בתקופה לפירעון עד שנה, המסתכם בכ- 1.1 מיליארד ש"ח, המכוסה בתקופות הארוכות יותר (בהנחה שהפיקדונות יתחדשו באופן שוטף). גם במגזר זה ניתן לגשר על פני פערי הזמן שבין פרעון ההתחייבויות לנכסים, באמצעות פעילות בתיק ניירות הערך, או באמצעות פעילות במכשירים נגזרים מסוג "swaps" (שקל-מט"ח).

היקף העסקאות באופציות ליום 31.12.2017 בבנק זניח, ולפיכך, השפעת שינויים אפשריים במחירים המשמשים לקביעת שוויין ההוגן של האופציות על חשיפת הבסיס והחשיפה לסיכון הנזילות בבנק - אינה מהותית.

הבנק קבע מגבלות לגבי פרמטרים שונים המשמשים בניהול סיכון הנזילות, לרבות: "פער הנזילות", "יחס הנזילות", ו"אופק הנזילות". בהתאם למגבלות אלו, יחס הנזילות לטווח קצר לא יפחת מ- 1, גם בתרחישי קיצון.

(4) מצב הנזילות לטווח קצר ולטווח ארוך

בעקבות המשבר הכלכלי העולמי שהתרחש בשנת 2008, יישמו הבנקים המרכזיים בארץ ובעולם מדיניות מוניטרית מרחיבה, המתאפיינת בסביבת ריבית נמוכה מאוד. לפיכך, הסתמנה בשנים האחרונות נטייה הולכת וגוברת של ציבור הלקוחות לפעול לקיצור תקופת הפקדונות המופקדים במערכת הבנקאית (באמצעות העדפת פקדונות הניתנים למשיכה "לפי דרישה", על חשבון ירידה במשקלם היחסי של הפקדונות "לזמן קצוב").

במקביל, נרשמה עליה בהעדפת הציבור לממן את פעילותו באמצעות מקורות ארוכי טווח. ההתפתחויות שצוינו לעיל, תרמו לגידול בחשיפת הבנק לסיכונים נזילות.

הבנק מגדר את חשיפתו לסיכון הנזילות, בין היתר, באמצעות יישום אסטרטגיה להגדלת משקלם של המקורות המגויסים ממשקי בית ועסקים קטנים, שמתאפיינים בשיעורי מיחזור גבוהים.

אסטרטגיה זו עולה בקנה אחד עם הכללים שפורסמו על ידי בנק ישראל בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 221, בנושא: "יחס כיסוי הנזילות", במסגרתה נקבעו שיעורי מיחזור גבוהים (בשיעור של 80% - 97%), לפקדונות העומדים לפרעון בחודש הקרוב, שהופקדו על ידי לקוחות המשתייכים למגזר הקמעונאי.

במסגרת ניהול סיכון הנזילות וסיכון המימון לטווח ארוך, מתקיימים בחטיבה הפיננסית ובפורומים רלוונטיים אחרים, דיונים שוטפים בנושא: "גיוס מקורות לטווח ארוך" (מעל שנה).

הדרישה לניהול הנזילות המבנית לטווח ארוך, נגזרת גם מיישום צפוי של הנחיות בנק ישראל בנושא: "יחס המימון היציב" (NSFR), שהוגדר כיחס שבין סך "מקורות המימון היציבים" (המוגדרים כמקורות מימון קיימים, הצפויים לעמוד לרשות הבנק בטווח העולה על שנה ומעלה, בהסתברות גבוהה), לבין סך "השימושים הארוכים" (המוגדרים כשימושים קיימים שהבנק צפוי להמשיך ולממנם בטווח זמן של שנה ומעלה).

בשלב זה ועד לקביעת הנחיות מחייבות בנושא זה, נמדד יחס המימון היציב בבנק בהתאם לקריטריונים שנקבעו על ידי הבנק ויעדים שנקבעו על ידי הדירקטוריון (בחודש ינואר 2018 קבע הדירקטוריון מגבלה ליחס זה, לפיה לא יפחת יחס המימון היציב מ-1).

במסגרת ניהול סיכון הנזילות לזמן ארוך מגייס הבנק פקדונות לזמן ארוך מציבור הלקוחות, בין היתר, באמצעות הפקדות בהוראת קבע. בנוסף, במסגרת אסטרטגיית המימון לגיוון המקורות לזמן ארוך, הנפיק הבנק אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים כדלקמן:

- בשנת 2016 הנפיק הבנק (באמצעות חברה בת) אגרות חוב סחירות שיתרתן ליום 31 בדצמבר 2016 מסתכמת בסך 257 מיליון ש"ח. אגרות חוב אינן צמודות, נושאות ריבית בשיעור של 2.07% לשנה ועומדות לפירעון בתום שש שנים ממועד הנפקתן.

- בהתבסס על תפיסת ניהול הסיכונים הקבוצתית (כמפורט להלן), הנפיק הבנק לחברה האם ביום 27 בדצמבר 2017, כתב התחייבות נדחה, הכולל מנגנונים ל"ספיגת הפסדים" ("COCO"), בסך של 100 מיליון ש"ח. כתב ההתחייבות אינו צמוד, נושא ריבית בשיעור שנתי של 2.5% (בחמש השנים הראשונות), ועומד לפרעון בתשלום אחד בתום עשר שנים ממועד הנפקתו.

לפרטים נוספים באשר לתנאים הנלווים לכתב התחייבות נדחה זה - ראה פרק 8א, לעיל.

בהתאם לתפיסת ניהול הסיכונים הקבוצתית, ומאחר והבנק נמנה על קבוצת בנק דיסקונט לישראל בע"מ, מתאפשרת העברת נזילות בין הבנק לחברה האם, במסגרת הקשרים העסקיים שבין הצדדים.

עם זאת, במסגרת המדיניות לניהול סיכון הנזילות הקבוצתית שהונהגה בבנק ובחברה האם, הונחו הגופים הנכללים בקבוצה לקיים יכולת מימון עצמאית ובלתי תלויה בגופים החברים בקבוצה. הבנק פועל בהתאם למדיניות זו.

(5) מדיניות גיוס המקורות

• גורמי מאקרו סביבתיים

על רקע ההתמתנות שנרשמה במגמת האינפלציה בשנים 2012 - 2017, ולאור המשך ההאטה הכלכלית בחלק ממדינות "גוש היורו" והשלכותיה האפשריות על הפעילות הכלכלית המקומית - המשיך בנק ישראל בשנת 2017 ביישום המדיניות המרחיבה שנקטה על ידו בשנים 2016 - 2012, שהתבטאה בשימור רמת ריבית נמוכה מאוד במכרז המוניטרי - בשיעור של 0.10%, בלבד.

להלן נתונים לגבי האינדיקטורים הכלכליים שאיפיינו את שנת 2017:

- סביבת אינפלציה ממותנת: בשנת 2017 עלה מדד המחירים לצרכן בשיעור של 0.4% בלבד - נתון המצביע על המשך מגמת ביקושים ממותנת במשק.
 - מגמה מעורבת בהתפתחות מערכת שערי החליפין שבין השקל לבין המטבעות הזרים - שהתבטאה בתנודתיות בשיעור של עד כ- 10% שנרשמה בשער השקל לעומת המטבעות הזרים המרכזיים.
 - ירידה בהיקפי גיוס החוב באמצעות אגרות חוב על ידי ממשלת ישראל: בשנת 2017 נפדו אגרות החוב הממשלתיות בסך של כ- 23.4 מיליארד ש"ח, נטו, לעומת פדיונות בהיקף של 5.3 מיליארד ש"ח, נטו, שנרשמו בשנה הקודמת.
 - יציבות בציפיות האינפלציה של הציבור - שהסתכמו בתום שנת 2017 בשיעור 0.5%, בדומה לנתון שנרשם אשתקד.
- על רקע השפל בשיעורי הריבית במכרז המוניטרי בשנת 2017, כאמור, נרשמו תנודות שערים במרבית אפיקי ההשקעה בישראל. בעקבות התפתחויות אלו, נרשמו במהלך שנת 2017 שינויים בהרכב תיק הנכסים של הציבור, כדלקמן:

- עליה בשיעור של כ- 0.6% במשקל קרנות הנאמנות, בתיק הנכסים.
 - ירידה בשיעור של כ- 1.1% במשקלם של פקדונות הציבור בבנקים, בתיק הנכסים.
 - עליה בשיעור של כ- 0.2% במשקל המניות, בתיק הנכסים.
- הנתונים הנ"ל משקפים יציבות באפיקי החיסכון של הציבור, שלוותה בהעדפה קלה של האפיקים הסחירים (קרנות נאמנות ומניות), על חשבון האפיקים הסולידיים (פקדונות בנקאיים).

• מדיניות הבנק

במסגרת הכנת תוכנית המימון השנתית, מקיימת החטיבה הפיננסית, בשיתוף פורומים רלוונטים אחרים, דיונים באשר ליישום מדיניות ההנהלה לגבי ניהול סיכון הנזילות.

הדיונים כוללים הערכות באשר לכרית הנזילות הנדרשת למימון תוכנית העבודה השנתית בהיבט סיכון הנזילות, לרבות: הגידול הצפוי בשימושים, והשפעת מדיניות התמחור על מקורות המימון ועל מצב הנזילות.

מדיניות גיוס המקורות בבנק מכוונת ליצירת תשתית למקורות מימון יציבים ורווחיים לאורך זמן.

מקור המימון העיקרי לפעילות הבנק הינו ציבור הלקוחות בסניפי הבנק השונים הפרוסים בכל רחבי הארץ וכוללים לקוחות מסחריים ועסקיים, מלכ"רים, לקוחות קמעונאיים ומשקי בית.

במסגרת השאיפה ליצירת תשתית למקורות מימון יציבים, לגיון תמהיל המקורות ולשיפור מבנה הנזילות שלו, הושקעו על ידי הבנק בשנת 2017 מאמצי שיווק במטרה להרחיב בסיס הלקוחות הבינוניים והקטנים במוצרי פקדונות בנקאיים, בכלל - ובפיקדונות חסכון בהפקדות חודשיות, בפרט - פעילות התורמת לקשר ארוך טווח עם הלקוח ולתזרים שוטף של הפקדות בתכניות חסכון.

במסגרת מאמצים אלו, מפעיל הבנק מרכזי "בנקאות פרטית", המשרתים את מעגל הלקוחות בעלי עושר פיננסי.

להלן פרטים באשר להתפתחויות שנרשמו במקורות הבנק בשנת 2017, במגזרים השונים:

פקדונות לא צמודים - היקף הפקדונות הלא צמודים עלה בשנת 2017 בשיעור של 10.3% והסתכם ביום 31 בדצמבר 2017 בסך של 24,371 מיליון ש"ח. העליה בהיקף הפקדונות נובעת, בין היתר, מהתפתחות הפעילות הקמעונאית בבנק בשנת 2017 המתבצעת בעיקר במגזר הצמדה זה. במסגרת מדיניות גיוס הפקדונות הלא צמודים, שואף הבנק להרחיב את תשתית הלקוחות ולהגדיל את פיזור תיק הפקדונות תוך קיום רמת תעריפים דומה למקובל במערכת הבנקאית. במקביל, מפעיל הבנק חדר "עסקאות שקלים" שנועד לתת מענה לפקדונות גדולים, תוך מתן גמישות בהטבות לפקדונות אלה.

פקדונות צמודים למדד - היקף הפקדונות הצמודים למדד הסתכם ביום 31 בדצמבר 2017 בסך של כ- 2,225 מיליון ש"ח, המהווה ירידה בשיעור של כ- 11.0% לעומת יתרתם בסוף השנה הקודמת. הירידה בהיקף הפקדונות הצמודים נובעת, בין היתר, מסביבת האינפלציה הנמוכה ששררה בשנת 2017.

עיקר הגיוס במגזר זה בשנת 2017, התבצע באמצעות הפקדות חד פעמיות לתקופה של כשנתיים ובאמצעות הפקדות בהוראות קבע חודשיות.

פקדונות במטבע חוץ וצמודים למטבע חוץ - היקף הפקדונות ליום 31 בדצמבר 2017, הסתכם בכ- 2,240 מיליון ש"ח, המהווה ירידה בשיעור של כ- 13.8% לעומת יתרתם בסוף השנה הקודמת. הירידה שנרשמה באפיק חסכון זה, נובעת בעיקר, מסביבת הריבית הנמוכה השוררת במגזר זה.

כתבי התחייבות נדחים:

במסגרת המדיניות לגיון תמהיל המקורות ושיפור יחס הלימות ההון שלו גייס הבנק כתבי התחייבות נדחים כדלקמן:

- כתב התחייבות נדחה הכולל מנגנונים לספיגת הפסדים ("COCO"): ביום 27 בדצמבר 2017 גייס הבנק מהחברה האם כתב התחייבות נדחה הכולל מנגנונים לספיגת הפסדים ("COCO"), בסך 100 מיליון ש"ח.

לפרטים נוספים באשר לתנאים הנלווים לכתב התחייבות זה (לרבות שיעור הריבית המשתלם בגינו ומועד פרעונו), ראה פרק 8 לעיל.

- כתבי התחייבות אחרים: היקף כתבי התחייבות נדחים אחרים שגייס הבנק בעבר, מסתכם ליום 31.12.2017 ב- 669 מיליון ש"ח (31.12.2016 - זהה).

כתבי ההתחייבות דורגו על ידי חברת "מעלות - S&P" (להלן: "חברת הדירוג"), בדירוג "AA", הנמוך בדרגה אחת מהדירוג שנקבע ליתר ההתחייבויות של הבנק ("AA+"). הפער בדירוג נגזר ממתודולוגיית הדירוג של חברת הדירוג הבינלאומית "S&P" (חברת האם של "מעלות - S&P") - לפיה, כתבי ההתחייבות הנדחים ידורגו בדרגה אחת נמוכה יותר, מתחת לדירוג המנפיק.

הדירוג הנוכחי של כתבי ההתחייבות ("AA") אושר על ידי חברת הדירוג לאחרונה ביום 24 באוקטובר 2017.

אגרות חוב - במסגרת הפעילות לגיון תמהיל המקורות והגדלת משקל המקורות לטווח ארוך, הנפיק הבנק בשנת 2016 באמצעות חברה מוחזקת, אגרות חוב סחירות לא צמודות שיתרתן ליום 31 בדצמבר 2017 הסתכמה ב- 257 מיליון ש"ח (31.12.2016 - זהה).

אגרות החוב נושאות ריבית קבועה בשיעור של 2.07%, ועומדות לפרעון בתום שש שנים ממועד הנפקתן.

• נכסים נזילים

להלן נתונים על הנכסים הנזילים של הבנק:

כ- 12.5% מנכסי הבנק הינם מזומנים ופקדונות בבנקים לתקופה של עד שלושה חדשים - מהם כ- 89.7% פקדונות בבנק ישראל (31.12.2016: 10.4% ו- 83.2%, בהתאמה).

כ- 11.6% מנכסי הבנק הינם ניירות ערך סחירים בבורסה (31.12.2016 - 15.7%).

דהיינו, כ- 24.1% מסך נכסי הבנק ניתנים למימוש בזמן קצר (31.12.2016 - 26.0%). שיעורם הגבוה של הנכסים הנזילים נובע מיישום מדיניות המכוונת לשמר יחסי נזילות גבוהים בבנק, על רקע השפל הכלכלי וחוסר הוודאות השוררים במשק העולמי, כפועל יוצא מהמשבר הפיננסי המתמשך במדינות רבות בעולם.

(6) מאפיינים התנהגותיים של נכסים והתחייבויות פיננסיים

במסגרת ניהול סיכון הנזילות, מתקיימות הערכות באשר למאפיינים ההתנהגותיים של הנכסים והתחייבויות הפיננסיים (בעיקר בכל הנוגע לסטיה אפשרית ממועדי הפרעון החוזיים של מכשירים אלו). הערכת המאפיינים ההתנהגותיים של מכשירים אלו מבוססת על מודלים פנימיים ועל ההנחיות שנקבעו על ידי בנק ישראל בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 221, לצורך חישוב "יחס כיסוי הנזילות". ההיבטים ההתנהגותיים של נכסים והתחייבויות הוגדרו על ידי בנק ישראל במסגרת ההנחיות שנכללו בהוראה זו. המאפיינים ההתנהגותיים של הנכסים והתחייבויות הפיננסיים שנקבעו במודלים הפנימיים המשמשים את הבנק מבוססים על הערכות מומחה (לרבות הערכות גורמים עסקיים), על השוואה לפרמטרים מקובלים בקבוצה הבנקאית עליה נמנה הבנק, ועל כללים שנקבעו על ידי בנק ישראל.

(7) גילוי באשר למפקדים גדולים

להלן נתונים באשר להיקף הפקדונות של מפקדים גדולים בבנק (במיליוני ש"ח):

31.12.2016	31.12.2017	התפלגות המפקדים הגדולים
972	1,442	קבוצה - א'
960	916	קבוצה - ב'
675	673	קבוצה - ג'
2,607	3,031	סך הכל

(8) מידע נוסף

מידע מפורט באשר לניהול סיכון הנזילות בבנק, לרבות היבטים איכותיים וכמותיים הכרוכים בניהול סיכון זה, נכלל בדוח הסיכונים המתפרסם באתר האינטרנט של הבנק, בכתובת:

<https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory>

ב. סיכון המימון

(1) סקירת הסיכון ואופן ניהולו

סיכון המימון מוגדר כחשיפת הבנק לפגיעה בזמינות המקורות, לרבות פגיעה בהרכבם (שעלולה לאלץ את הבנק להשען על מקורות יציבים פחות).

במטרה לגדר סיכון זה פועלת הנהלת הבנק לגיוון היצע המקורות וליצירת תשתית למקורות מימון יציבים, בין היתר, באמצעות הרחבת בסיס הפקדונות במגזר הלקוחות הקמעונאיים המתאפיינים בשיעורי יציבות גבוהים.

בנוסף, עורכת החטיבה הפיננסית בשיתוף פורומים רלוונטיים אחרים, דיונים בתוכנית המימון של הבנק, במסגרתם נבחנת יכולת הבנק לספק מקורות מימון מתאימים לגידול הצפוי בנכסי הבנק, לרבות קביעת היקפי הפקדונות הנדרשים בחתכים שונים, כגון: סוגי המפקדים, תקופת הפקדונות, ומגזר ההצמדה שלהם.

ב. סיכון המימון (המשך)

(2) עמידה בתוכנית העסקית

במסגרת ניהול סיכון המימון ובמטרה לקיים מבנה מקורות נאות, לרבות גיוון מקורות ופיזור רחב, ככל האפשר של מפקידים, באמצעות שאיפה לצמצום משקלם היחסי של הפקדונות הסיטונאיים - נקבעו על ידי הבנק יעדים כמותיים בנושא זה, לרבות שיעור הפקדונות הקמעונאיים שיגויסו מכלל הפקדונות. סטייה מיעדים אלו עלולה לגרום לגידול במשקל הפקדונות הסיטונאיים, וכנגזרת מכך לקיטון במדדי הנזילות של הבנק המחושבים במסגרת מודל הנזילות הפנימי.

(3) מגבלות בשנת 2017

לא נקבעו בבנק מגבלות בנושא גיוס המקורות, למעט המגבלות העקיפות שנקבעו על ידי בנק ישראל במסגרת ההוראה בנושא: "יחס כיסוי הנזילות", המקנה משקל נמוך למיחזור פקדונות לא קמעונאיים.

(4) מדדים כמותיים

להלן התפלגות הרכב הפקדונות בבנק בחתך גודל הפקדון ליום 31.12.2017 והשינוי שחל בנתונים אלה, לעומת התפלגות הפקדונות בתחילת השנה:

השינוי	31.12.2016		31.12.2017		מדרגות הפקדון (מיליוני ש"ח)	
	%	מיליוני ש"ח	%	מיליוני ש"ח	מ	עד
5.4	42.0	11,421	41.8	12,043	1	-
1.4	24.3	6,609	23.2	6,701	10	1
10.1	33.7	9,169	35.0	10,092	מעל 10	
6.0	100.0	27,199	100.0	28,836	סך הכל	

(5) מסגרות אשראי העומדות לרשות הבנק ותנאיהן

הבנק רשאי לנצל מסגרות אשראי שמעמיד בנק ישראל עבור המערכת הבנקאית, הנושאות ריבית בשיעור של 0.2% לשנה (על פי השיעורים ששררו בסוף שנת 2017), בכפוף להעמדת בטחונות בהיקף שהוגדר על ידי בנק ישראל.

היקף האשראי הפוטנציאלי שהבנק רשאי לנצל במסגרת כללים אלו הסתכם ליום 31.12.2017 בסך של כ- 3.7 מיליארד ש"ח (31.12.2016 - 2.7 מיליארד ש"ח).

היקף אשראי זה נגזר מיתרת הפקדונות שהפקיד הבנק בבנק ישראל במסגרת המכרזים המוניתריים, מיתרות הזכות בחשבונות העובר ושב של הבנק בבנק ישראל ומהיקף אגרות החוב שהופקדו על ידי הבנק בבנק ישראל.

לבנק אין הסכמי מסגרת לניצול אשראי עם גופים פיננסיים אחרים.

(6) מידע נוסף

מידע מפורט באשר לניהול סיכון המימון בבנק, לרבות היבטים איכותיים וכמותיים הכרוכים בניהול סיכון זה, נכלל בדוח הסיכונים ליום 31.12.2017 המתפרסם באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:

<https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory>

15. הסיכון התפעולי

א. סקירת הסיכון ואופן ניהול

תפישת ניהול הסיכון התפעולי מבוססת על עקרונות ניהול סיכונים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין 310 ועקרונות ניהול סיכון מקובלים בעולם, במסגרתם היחידות השונות הנוטלות סיכון בבנק, נושאות באחריות מלאה לתהליכי ניהול סיכונים וליישום סביבת בקרה נאותה על פעילותן. תפישה זו עולה בקנה אחד עם תפישת ממשל ניהול הסיכונים המפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין 350 ו-355.

מסגרת ניהול הסיכון מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי, שאושר על ידי הדיקטוריון, בנוהלי עבודה פנימיים, ובתהליכי עבודה ומערכות. במסגרת זו הוגדרו התיאבון לסיכון, מגבלות החשיפה הפנימיות ואופן ניהול הסיכון, האחריות והסמכות של הגורמים המעורבים בניהול הסיכון, מתודולוגיות וכלים לזיהוי, למדידה להערכה ולניטור סיכונים, בקורות ומנגנוני דיווח.

מסגרת ניהול הסיכון תואמת להוראות בנק ישראל, ומבוססת על מסגרת ניהול הסיכון של החברה האם, בהתאמות הנובעות מאופי הפעילות של הבנק. ממשל ניהול הסיכון התפעולי מבוסס על שלושה קווי הגנה.

ב. מדדים כמותיים

הצהרת תיאבון לסיכון מגדירה מגבלות כמותיות ואיכותיות בהקשר עם ניהול הסיכון התפעולי. מגבלות פנימיות אלו, כגון: מגבלת כמות סיכונים תפעוליים ברמת סיכון שיורי גבוהה וגבוהה מאוד שאינה חורגת מהצהרת תיאבון לסיכון שמתווה הדיקטוריון ומגבלת סיכונים בעלי פוטנציאל נזק גדול, נמדדות ומנוטרות אחת לתקופה על ידי חטיבת ניהול הסיכונים.

הבנק מחשב את חשיפתו לסיכונים תפעוליים בהתאם ל"גישה הסטנדרטית" שנקבעה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 206, המבוססת על חלוקת פעילות הבנק לקווי עסקים שהוגדרו בהוראה וחישוב ההון הנדרש בגין כל אחד מקווי העסקים.

על פי הנחיות אלו חשיפת הבנק לסיכונים תפעוליים, נגזרת מדרישת ההון כאמור, ומיחסי ההון המינימליים שנקבעו על ידי בנק ישראל.

להלן נתונים לגבי דרישת ההון וחשיפת הבנק בגין סיכונים תפעוליים ליום 31.12.2017, לעומת הנתונים המקבילים אשתקד:

פירוט הפרמטרים	31.12.2017	31.12.2016	השינוי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
דרישת ההון	260	244	16
החשיפה לסיכון התפעולי	2,051	1,930	121

בשנת 2017 לא נרשם שינוי מהותי בהיקף החשיפה לסיכון תפעולי. הגידול בדרישת ההון הנגזרת מחשיפה זו, הסתכם ב- 16 מיליון ש"ח.

ג. מידע נוסף

מידע מפורט באשר לניהול הסיכון התפעולי בבנק, לרבות היבטים איכותיים וכמותיים הכרוכים בניהול סיכון זה, נכלל בדוח הסיכונים ליום 31.12.2017 המתפרסם באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:

<https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory>

16. סיכונים נוספים

א. סיכוני אבטחת מידע וסיכוני "סייבר"

פעילות התאגידים הבנקאיים נשענת על תשתיות טכנולוגיות מתקדמות וחדשנות טכנולוגית, לרבות תשתיות מיחשוב "פתוחות" וקבלת שירותי מיחשוב מצדדים שלישיים, המאפשרים מתן שירותים בנקאיים זמינים ללקוחות "בכל עת ובכל מקום".

תשתיות מתקדמות אלו חושפות את התאגידים הבנקאיים לסיכוני אבטחת מידע ו"סיכוני סייבר", שהתממשותם עלולה לשבש את פעילותם התקינה ולהוביל לפגיעה במוניטין, ירידה באמון הציבור, ואף לגרוע, במקרה קיצון, לפגיעה ביציבותם.

הבנק פועל לצמצום החשיפה לסיכוני אבטחת מידע וסיכוני סייבר (הן ברשת הפנימית והן ברשת האינטרנט), באמצעות מגוון תהליכים ואמצעים, ובכללם:

- הטמעת מערכות בקרה וניהול אמצעים נתיקים המחוברים לתחנות העבודה.
- הטמעת מערכת המשמשת להעברה מאובטחת, רב שכבתית, של קבצים מרשתות חיצוניות לרשת הפנימית, העומדת בסטנדרטים שנקבעו על ידי בנק ישראל בנושא: "קודים עוינים".
- הטמעת כלי הגנה לבסיסי נתונים.
- הטמעת מנגנונים לזיהוי משתמשים.
- הקשחת קריטריונים לתקשורת במערכות "גישה מרחוק".
- שיפור האמצעים למידור בין קבוצות משתמשים שונות.
- הטמעת אמצעי אבטחה משופרים לתקשורת עם סניפי הבנק.
- הטמעת תשתיות טכנולוגיות מתקדמות, בעלות עמידות גבוהה יותר להתקפות סייבר.
- הטמעת מנגנוני "IPS", לצמצום החשיפה להתקפות על קווי התקשורת.
- הטמעת אמצעי אבטחה להתגוננות בפני גורם עוין ביחידות הקצה.
- ביצוע תרגולות המדמות התקפות סייבר, הן בהיבט המשכיות עסקית והן לצורך מעקב אחר התנהלות עובדים ועמידה בנהלי הבנק.
- העלאת המודעות לנושא זה בקרב עובדים ומנהלים, באמצעות הרצאות והדרכות ובאמצעות עריכת תרגולות בסניפים וביחידות המטה.
- עריכת בקורות תקופתיות להערכת איכות אבטחת המידע, לרבות מבדקי חדירה למערכות, באמצעות גורם בלתי תלוי ומבדקי דלף מידע.
- עריכת סקרי סיכונים במערכות הבנק, לרבות בתחום הסייבר, בתדירות הנגזרת מרמת הסיכון.

בנוסף, הבנק מטמיע טכנולוגיות הגנה מתקדמות ומיישם פיתוח מתודולוגיות ותהליכים פרו-אקטיביים, במטרה להגן על יציבות ותפקוד הבנק.

לאור הסטנדרטים הגבוהים בהם פועלים הבנק והחברה האם שלו ואמצעי ההגנה שנקטו על ידם בתחום זה, כמפורט לעיל, לא נרשמו בשנת 2017 התקפות סייבר או אירועי אבטחת מידע משמעותיים, שגרמו לנזקים מהותיים (כספיים או אחרים).

16. סיכונים נוספים (המשך)

ב. סיכונים משפטיים

הסיכון המשפטי מוגדר כחשיפת הבנק להפסדים, בין היתר, בשל העדר יכולת לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, או בשל הליכים משפטיים שנפתחו נגד הבנק וכן חשיפה להפסדים בגין קנסות או צעדי עונשין הנובעים מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים.

במסגרת ניהול החשיפה לסיכונים משפטיים, הוכן בבנק מסמך מדיניות בנושא "ניהול הסיכונים המשפטיים", המגדיר את הסיכונים המשפטיים, דרכי המעקב אחרי סיכונים אלו והצעדים שיש לנקוט כדי למזער אותם, שאושר על ידי הדירקטוריון. עדכונים שוטפים בנושא זה מועלים באופן שוטף הן בפני ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון, והן בפני הדירקטוריון (במסגרת "מסמך הסיכונים").

ג. סיכוני ציות

סיכוני הציות והרגולציה מוגדרים כחשיפת הבנק להטלת קנסות ועיצומים מצד גורמי אכיפה ולפגיעה במוניטין של הבנק, בשל אי מילוי או כשלון בציות להוראות חוק (לרבות הוראות שפרסם המפקח על הבנקים).

במטרה להסדיר סטנדרטים הולמים לניהול הסיכון בתאגידים הבנקאיים, פרסם בנק ישראל ביום 3.6.2015 תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 308 בנושא: "ציות ופונקציות הציות בתאגיד הבנקאי".

בנוסף, נדרשו התאגידים הבנקאיים לגבש מדיניות כתובה בנושא: "מדיניות הציות", שתאושר על ידי הדירקטוריון.

הבנק גיבש מסמך מדיניות בנושא זה, שאושר על ידי הדירקטוריון ביום 28 בדצמבר 2015.

במסגרת ניהול החשיפה לסיכוני ציות (לענין החוקים ל"איסור הלבנת הון" ו"איסור מימון טרור"), התקבלה בעבר החלטה בבנק ובחברה האם, להפסקת מתן שירותים בנקאיים לבנקים זרים הפועלים בשטחי הרשות הפלסטינית.

ההחלטה יושמה לגבי הבנקים הפועלים ברצועת עזה, והושהתה בחלקה לגבי שירותים מסוימים הניתנים לבנקים זרים הפועלים בשטחי יהודה ושומרון (להלן: "הבנקים הפלסטינים") - לבקשת המדינה.

ביום 1 במאי 2016 פנתה החברה האם למפקחת על הבנקים ולמנכ"ל משרד האוצר, בבקשה להתיר לבנקים הנמנים על קבוצת דיסקונט לחדול כליל ממתן שירותים לבנקים הפלסטינים, או לחלופין לתת מענה נאות לסיכונים הכרוכים במתן שירות זה.

לנוכח הסיכונים הכרוכים בפעילות זו, הצטרף דירקטוריון הבנק ביום 28 ביוני 2016 לעמדת החברה האם.

בהמשך לצעדים אלו, מסר הבנק ביום 16 בינואר 2017 הודעה לבנקים הפלסטינים, על הפסקת מתן שירותי מזומנים לבנקים אלו, החל מיום 20 באפריל, 2017.

בחודש מרס 2017 נודע לבנק, כי מתקיימים הליכים לגיבוש כלים לגידור הסיכון הכרוך במתן שירותים לבנקים הפלסטינים, באמצעות מתן שיפוי בגין תביעות כספיות אפשריות. בתקופת הדוח הוצגה לבנק ולחברה האם טיוטה של כתב השיפוי, כאמור.

בנוסף, מתקיימים מגעים לגיבוש כתב חסיונות מפני הליכים פליליים, בקשר עם מתן שירותים, כאמור.

לפיכך, בעקבות פניית בנק ישראל, ומתווה שהוצג על ידו למתן שירותי מזומנים לבנקים הפלסטינים, במעורבות בנק ישראל, ממשיך הבנק, בשלב זה, במתן שירותי מזומנים לבנקים הפלסטינים, באמצעות מרכז המזומנים של החברה האם.

17. הערכת חשיפת הבנק לגורמי סיכון

להלן ריכוז גורמי הסיכון אליהם חשוף הבנק בפעילותו השוטפת, והתייחסות למידת ההשפעה האפשרית של כל אחד ממרכיבי הסיכונים על הבנק:

גורם הסיכון	השפעת הסיכון
1. השפעה כוללת של סיכוני האשראי	בינונית
סיכון בגין איכות לווים ובטחונות ⁽¹⁾	בינונית
סיכון בגין ריכוזיות ענפית ⁽²⁾	בינונית
סיכון בגין ריכוזיות לווים/ קבוצת לווים ⁽³⁾	נמוכה - בינונית
2. השפעה כוללת של סיכוני שוק	נמוכה - בינונית
סיכון ריבית ⁽⁴⁾	נמוכה - בינונית
סיכון אינפלציה ⁽⁵⁾	נמוכה
סיכון שער חליפין ⁽⁶⁾	נמוכה
סיכון מחירי מניות ⁽⁷⁾	נמוכה
3. סיכון נזילות ⁽⁸⁾	נמוכה - בינונית
4. סיכון תפעולי ⁽⁹⁾	בינונית
5. סיכון טכנולוגיית המידע ⁽¹⁰⁾	בינונית
6. סיכון סייבר ⁽¹¹⁾	בינונית - גבוהה
7. סיכון משפטי ⁽¹²⁾	נמוכה - בינונית
8. סיכון מוניטין ⁽¹³⁾	נמוכה - בינונית
9. סיכונים ציית ⁽¹⁴⁾	בינונית
10. סיכון אסטרטגי ⁽¹⁵⁾	בינונית

להלן עיקרי הנימוקים להערכות שצוינו לעיל:

(1) סיכון בגין איכות לווים ובטחונות - הדירוג הממוצע של הלווים בבנק נמצא בתחום "סביר עד טוב". בנוסף לכך, מעריכה הנהלת הבנק כי מדיניות קבלת הבטחונות וטיב הבטחונות שמקבל הבנק מהלווים - אינה שונה מהותית מהמקובל במערכת הבנקאית.

יצוין בהקשר זה, כי בשנת 2017 הסתכם שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי בשיעור של 0.50%, מיתרת האשראי, המהווה עליה של 0.34 נקודת האחוז לעומת הנתון שנרשם אשתקד (0.16%). הגידול בשיעור ההוצאה להפסדי אשראי נובע, הן מעליה בהוצאה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, (המוסכרת בעיקר בגידול במחיקת חובות נחותים ועליה בהיקף האשראי) והן מירידה בגביית חובות שנמחקו בעבר.

לאור האמור לעיל, ננקטו על ידי הבנק צעדים שונים במטרה להביא לשיפור באיכות תיק האשראי.

לפיכך, ולנוכח הגידול שנרשם בשנים האחרונות בהיקף תיק האשראי בבנק והערכות בנק ישראל באשר לעליה שחלה ברמת הסיכון של תיק האשראי של המערכת הבנקאית בענפים מסוימים (כגון: אנשים פרטיים ונדל"ן), מעריכה הנהלת הבנק את מידת החשיפה של הבנק בגין מרכיב זה - ברמה "בינונית".

(2) סיכון בגין ריכוזיות ענפית - שיעור האשראי הגבוה ביותר בבנק, בחתך "ענפי משק" הינו בגין אשראי שניתן ללווים שענף העיסוק שלהם הינו "ענף הבניה". שיעור סיכון האשראי הכולל ב"ענף הבניה" ביחס לכלל סיכון האשראי לציבור בבנק ליום 31.12.2017, מסתכם בכ- 20.9% (31.12.2016 - 22.7%). מאידך, שיעור סיכון האשראי בענף "אנשים פרטיים" ביחס לכלל סיכון האשראי לציבור בבנק (33.3%), נמוך מהשיעורים המקובלים במערכת הבנקאית. בנוסף, על פי מדדים מקובלים למדידת ריכוזיות ענפית ("מדד הרפינדל"), עולה - כי נתון ה"ריכוזיות הענפית" של הבנק, עולה על הנתון הממוצע בחמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל. לאור האמור לעיל, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק למרכיב סיכון זה - ברמה "בינונית".

(3) סיכון בגין ריכוזיות לווים/ קבוצת לווים - בהוראות בנק ישראל נקבעו מגבלות ביחס להיקף האשראי שיכול לתת תאגיד בנקאי ל"לווה", "קבוצת לווים" ו- "סך חבות הלווים הגדולים" (כהגדרת מונחים אלו בהוראות בנק ישראל).

שיעור האשראי שניתן ללווים ולקבוצות לווים ביחס לאמצעי ההון של הבנק ליום 31.12.2017, הינו כדלקמן:

- ללווה הגדול ביותר: 6.8%, הנמוך בכ- 54.7% מתחת למגבלה שנקבעה על ידי בנק ישראל.
- ל"קבוצת הלווים" הגדולה ביותר: 8.5%, הנמוך בכ- 66.0% מתחת למגבלה שנקבעה על ידי בנק ישראל.
- מגבלת "סך החבויות הגדולות" שנקבעה על ידי בנק ישראל (בשיעור 120% מהון הבנק), אינה אפקטיבית - מכיוון שיתרת האשראי ליום 31.12.2017 בבנק, אינה כוללת קבוצות לווים, שהיקף האשראי שניתן להן עולה על 10% מאמצעי ההון של הבנק.

בנוסף, נקבעו בבנק מגבלות נוספות שנועדו להפחית את ריכוזיות האשראי בבנק, לרבות הגבלת מספר הלקוחות הגדולים בבנק.

לאור המרווח הגדול יחסית בין שיעורי הריכוזיות הקיימים בבנק, לבין המגבלות שנקבעו על ידי בנק ישראל (ומגמת השיפור שנרשמה בנתונים אלו בשנים האחרונות) - ומכיוון שמדד אלטרנטיבי של פיזור האשראי בבנק (מדד "ג'יני"), מצביע גם הוא על רמת ריכוזיות נמוכה יחסית בבנק (שנמצאת אף היא במגמת שיפור בשנים האחרונות), מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק למרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה - בינונית".

(4) סיכון ריבית - להערכת הנהלת הבנק נקבעו על ידי הדירקטוריון מגבלות נאותות בנושא זה (כמפורט לעיל), וחשיפת הבנק בפועל נמוכה ממגבלות אלו. במסגרת חישוב החשיפה לסיכון זה נכללות גם התחייבויות ארוכות טווח לתשלום זכויות עובדים, בהתבסס על שוויין ההוגן הנגזר משיעורי ריבית עדכניים (כמתחייב מיישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא זה).

לאור היקף המרכיבים החשופים לשינויים בשיעור הריבית, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק למרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה - בינונית".

(5) סיכון אינפלציה - המגבלות שהציב הדירקטוריון בנושא השקעת ההון הפעיל הכלכלי במגזר ה"צמוד" (כמפורט לעיל), מותירות בידי הנהלת הבנק חופש פעולה גדול. יחד עם זאת, לאור היציבות היחסית שנרשמה בסביבת האינפלציה במשק המקומי (לרבות הציפיות להמשך מגמה זו), ומכיוון שהבנק עוקב מקרוב אחרי השינויים בתחזיות המקרו - כלכליות, ומגיב בצורה דינמית לשינויים בתחזיות אלו, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק למרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה".

(6) סיכון שער חליפין - להערכת הנהלת הבנק, המגבלות שקבע הדירקטוריון בנושא זה (כמפורט לעיל) שמרניות. בפועל, חשיפת ההון הפעיל הכלכלי של הבנק למגזר המט"ח נמוכה מהמגבלות שנקבעו, ולפיכך מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק בגין מרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה".

(7) סיכון מחירי מניות - לאור שיעורי ההשקעה הנמוכים של הבנק במכשיר זה, בדרך כלל, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק למרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה".

(8) סיכון נזילות - הבנק מיישם מדיניות המכוונת לניהול שמרני של סיכון הנזילות בהתייחס למגבלות שנקבעו על ידי בנק ישראל. בנוסף, פועל הבנק להגדלת הפיזור ושיפור בתמהיל הפקדונות, ומפעיל מודלים ומגבלות שונות לניהול סיכון הנזילות (כמפורט לעיל). פעולות אלו של הבנק מתבטאות בשיעור גבוה יחסית (139.6%) של יחס כיסוי הנזילות הממוצע לרבעון הרביעי של שנת 2017, כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 221 (ליום 30.9.2017 מסתכם יחס כיסוי הנזילות הממוצע במערכת הבנקאית בשיעור של כ- 123.5%). לפיכך, החליטה הנהלת הבנק להפחית בשנת 2017 את הערכת החשיפה של הבנק בגין מרכיב סיכון זה - ברמה "בינונית", לרמה "נמוכה - בינונית".

(9) סיכון תפעולי - בשנים האחרונות החל הבנק ביישום מספר תהליכים תפעוליים מרכזיים ובכללם: העתקת פעילויות תפעוליות מהסניפים ליחידת תפעול עורפי יעודית, והאחדת תהליכי העבודה בסניפים, באמצעות שינויים במתכונת העבודה.

בעקבות ההתקדמות שנרשמה בשנת 2017 ביישום תהליכים אלו, במהלכם לא נרשמו בבנק הפסדים מהותיים, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק למרכיב סיכון זה ברמה "בינונית".

(10) סיכון טכנולוגיית המידע - השירותים הבנקאיים והמידע שמספק הבנק ללקוחותיו מבוססים על תשתיות מיחשוב וטכנולוגיית המידע, המשמשות את הבנק.

לאור ההתפתחויות הנרשמות בתחום זה, הנגזרות מהשינויים העסקיים והדרישות הרגולטוריות, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק למרכיב סיכון זה - ברמה "בינונית".

(11) סיכון סייבר - הסיכון הוגדר כחשיפת הבנק לפגיעה בפעילותו ולנזקים אחרים, הנובעת מהתקפות קיברנטיות על מערכות המחשב של הבנק. מערכות המידע המשמשות את הבנק מבוססות על מערכות המחשב המרכזיות של החברה האם המתפעלת ומתחזקת אותן.

החברה האם מקצה משאבים להתמודדות עם הסיכונים ומשפרת את איכות ניהול הסיכון לרבות יישום דרישות הסדרה, קביעת מדיניות ונהלים, וחיזוק הכלים לניטור ובקרת הסיכון.

בנוסף, הבנק משקיע משאבים בביצוע תרגולות המדמות התקפות סייבר ובהעלאת המודעות לנושא זה, בקרב עובדים ומנהלים, באמצעות הדרכות והרצאות ובאמצעות עריכת תרגולות בסניפים וביחידות המטה.

עם זאת, בעקבות התגברות האיומים להתקפות קיברנטיות והעליה שנרשמה בעוצמה וברמת הסבירות שלהם, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק בגין מרכיב סיכון זה ברמה "בינונית גבוהה".

(12) סיכון משפטי - הסיכון המשפטי הוגדר, כאמור, כ"חשיפת הבנק לפגיעה בפעולותיו העסקיות או במצבו הכספי עקב היעדר יכולת לאכוף חוזים או עקב התממשות תביעות משפטיות או כתוצאה מהפעלת שיקול דעת מוטעה". החשיפה לסיכון זה כוללת גם חשיפה לקנסות או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית או הסדרים פרטיים. הבנק נערך לנטר ולבקר סיכונים אלו, ועד כה לא נרשמו בבנק הפסדים מהותיים בתחום זה. עם זאת, לאור העליה בהיקפי החקיקה המתייחסת לתאגידים בנקאיים, לרבות הטלת מגבלות ומטלות רבות בתחום זה על המערכת הבנקאית והתגברות צעדי האכיפה בתחום המשפטי בארץ ובעולם, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק למרכיב סיכון זה ברמה "נמוכה - בינונית".

(13) סיכון מוניטין - הסיכון מוגדר כ"חשיפת הבנק להפסדים כתוצאה מפגיעה בתדמיתו בקרב: לקוחות, משקיעים, אנליסטים וגופים רלוונטיים אחרים, שעלולה להשפיע לרעה על יכולת הבנק לפתח קשרים עסקיים או לשמר אותם, באופן שיקשה על הבנק לגייס מקורות מימון". בשנים האחרונות נרשמה עליה במודעות הצרכנית בציבור לגבי השירותים הניתנים על ידי המערכת הבנקאית ועלויותיה, ובפרסומים המופיעים באמצעי התקשורת בנושא זה בתדירות הולכת וגוברת. עם זאת, לאור השיפור שנרשם באיכות ניהול של סיכון זה, לרבות גידול במשאבים ובתשומת הלב הניהולית המוקדשים לתחום זה, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק בגין מרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה - בינונית".

(14) סיכון ציות - הסיכון מוגדר כחשיפת הבנק להטלת קנסות ועיצומים מצד גורמי אכיפה, ולפגיעה במוניטין הבנק בשל אי מילוי או כשל בציות להוראות חקיקה (לרבות הוראות שפורסמו על ידי המפקח על הבנקים). הבנק מנטר את החשיפה לסיכון זה באמצעות ביסוס תשתית נאותה (בהיבט הארגוני ובהיבט תהליכי העבודה), לרבות:

- מינוי פונקצית ציות ייעודית בלתי תלויה.
- קביעת מדיניות ציות המקיימת את הכללים שנקבעו על ידי בנק ישראל בנושא זה.
- אימוץ תוכנית אכיפה פנימית בנושא הייעוץ ללקוחות בתחום שוק ההון, המבוססת על קריטריונים שנקבעו על ידי הרשות לניירות ערך.

עם זאת, בשנים האחרונות נרשמה עליה בהיקף דרישות הרגולציה בארץ ובעולם ומסתמנת מגמה להעמיק דרישות אלו בין היתר, באמצעות הסכמים לחילופי מידע אוטומטיים, בין מדינות, והגדרת עבירות מס כ"עבירות מקור" לעניין החוקים לאיסור הלבנת הון, המלווה בהרחבת צעדי האכיפה על ידי הרשויות בארץ ובחו"ל (לרבות בגין חקיקה חוצת גבולות ("CROSS BORDER"). לאור האמור לעיל, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק בגין מרכיב סיכון זה - ברמה "בינונית".

(15) סיכון אסטרטגי - בשנים האחרונות חלו שינויים רבים בסביבת הפעילות העסקית בכלל ובסביבת הפעילות הבנקאית, בפרט - הנובעים בין היתר מהתפתחויות מהירות בטכנולוגיית המידע, שחיקת מקורות ההכנסה והגברת התחרות במערכת הבנקאית והחץ בנקאית.

לאור התפתחויות אלו, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק למרכיב סיכון זה - ברמה "בינונית".

מידע מפורט באשר לגורמי סיכון נוספים ואופן ניהולם נכלל בדוח הסיכונים המתפרסם באתר האינטרנט של הבנק, בכתובת: <https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory>

הערה:

בתהליך הערכת הסיכונים והשפעתם נעשה שימוש, בין היתר, במודלים (לגבי חשיפות לסיכונים הניתנות להערכה כמותית). עם זאת, לגבי חלק מסוגי הסיכונים נדרש להניח הנחות בדבר עצמת האירוע העתידי ובדבר ההסתברות שאירוע כזה אכן יקרה. הערכת הסיכונים והשפעתם, כפי שהובאה בטבלה לעיל, הינה הערכה סובייקטיבית של הנהלת הבנק. לאור האמור לעיל, יש להיזהר בבחינת גורמי הסיכון והערכת השפעתם, ובעריכת השוואות בעניין זה בין הבנקים.

חלק ד' - מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ובקורות

18. מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם פורט בביאור 1 בדוחות הכספיים.

יישומם של כללי חשבונאות אלו, על ידי הנהלת הבנק בעת עריכת הדוחות הכספיים, כרוך לעיתים בהנחות, הערכות ואומדנים שונים המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות הכספיות המדווחות של הבנק. ייתכן שהתממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מהאומדנים וההערכות בהם נעשה שימוש, כרוך במידה רבה של אי ודאות או רגישות למשתנים שונים. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשתנותם עשויה להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים לאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים".

הנהלת הבנק בדעה כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושקול דעתה המקצועי.

בהמשך לאמור לעיל, מובאת בפרק 19 להלן סקירה תמציתית של הערכות ואומדנים חשבונאיים בנושאים "קריטיים".

19. אומדנים חשבונאיים קריטיים

א. הפרשות להפסדי אשראי

(1) הפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני

אחת לרבעון בוחנת הנהלת הבנק על "בסיס פרטני" את מרבית תיק האשראי של הבנק, הכולל את כל החביונות שיתרתן עולה על 0.5 מיליון ש"ח, במטרה להעריך את ההפסד האפשרי הגלום בו.

היתרה הרשומה של ה"חובות הפגומים", נטו, הכלולה בתיק האשראי הנבחן על "בסיס פרטני" בבנק ליום 31 בדצמבר 2017, מסתכמת בכ- 220 מיליון ש"ח, נטו, ומהווה כ- 1.7% מתיק האשראי הנבחן על בסיס פרטני לאותו תאריך (31.12.2016 - 245 מיליון ש"ח ו- 2.1% - בהתאמה).

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי שנכללה במאזן הבנק בגין חובות אלו מסתכמת ליום 31 בדצמבר 2017 בכ- 41 מיליון ש"ח, ומתוכה נזקפה לדוח הרווח והפסד, בשנת 2017 הוצאה להפסדי אשראי, בסך של כ- 85 מיליון ש"ח (2016 - 77 מיליון ש"ח ו- 57 מיליון ש"ח, בהתאמה).

תהליך הערכת ההפרשות להפסדי אשראי בגין האשראי הנבחן על בסיס פרטני, כמפורט לעיל, מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים במידה רבה של אי ודאות (לרבות הערכות באשר לשווים ההוגן של הבטחונות, כושר ההחזר של החייב וכו') ונשענים על הערכות סובייקטיביות, הן לגבי הקטגוריה בה סווג החוב הבעייתי (כגון: הבחנה בין "חוב בהשגחה מיוחדת", "לחוב נחות"), והן לגבי הגורמים המשמשים בחישוב ההפרשה (לרבות הערכות באשר למועדי המימוש של הבטחונות והצפי לקבלת תקבולים נוספים).

האומדנים המשמשים בתהליך זה מבוססים בחלקם על פרמטרים כלכליים או משתני שוק, ובחלקם על הערכות הנשענות על ניסיון העבר (אך כפופות לעדכונים שוטפים, ככל הנדרש).

לפיכך, לשינוי באומדנים או בהערכות אלה, עשויה להיות השפעה משמעותית על ההפרשה להפסדי אשראי שנכללה בדוחות הכספיים של הבנק.

לאור האמור לעיל, נבחנים האומדנים וההערכות המשמשים בקביעת ההפרשות להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים על ידי הנהלת הבנק בתדירות רבעונית, במטרה לתקף, או לעדכן אומדנים והערכות אלה - לפי העניין.

(2) הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי

על פי הכללים שנקבעו בהוראות בנק ישראל, נדרשו התאגידים הבנקאיים לערוך בדוחותיהם הכספיים גם הפרשות להפסדי אשראי על "בסיס קבוצתי" (מעבר להפרשות להפסדי אשראי על "בסיס פרטני", כאמור לעיל).

הפרשות אלה נערכות בגין ההפסדים הגלומים בתיק האשראי של התאגיד הבנקאי, שבגינם לא נערכו הפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני, ומהוות אומדן להפסדי האשראי הצפויים בגין אשראים אלו ("תקינים ובעייתיים").

אומדן ההפרשות, כאמור, מבוסס על כללים שנקבעו בהוראת הדיווח לציבור בנושא: "הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי", המתייחסים לכלל מכשירי האשראי בבנק (למעט חובות שסווגו כ"פגומים" והלוואות לדיר שההפרשה להפסדי אשראי בגין מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור").

יתרת ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי ליום 31.12.2017 מסתכמת בכ- 327 מיליון ש"ח, והיא מהווה כ- 1.11% מהיתרה הרשומה של סיכון האשראי הכולל לציבור בבנק (31.12.2016 - 288 מיליון ש"ח ו- 1.03% - בהתאמה).

התהליך לקביעת שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי על "בסיס קבוצתי", בגין כל אחד מהמרכיבים המפורטים לעיל, כרוך באומדנים, הנחות והערכות סובייקטיביות, לרבות הערכות באשר למתאם שבין ממוצע שיעורי ההפסד ההיסטוריים, לבין הפסדי האשראי הלא מזוהים הגלומים בתיק האשראי של הבנק (עבור אשראים "תקינים" ועבור אשראים "בעייתיים"), ואומדנים הנגזרים משימוש במודל מובנה הכולל נתונים ופרמטרים המתייחסים הן למאפיינים ספציפיים לבנק והן למאפיינים ענפיים ומשקיים (לרבות הערכות באשר להתפתחויות הכלכליות הצפויות במשק, והשלכותיהן על איכות תיק האשראי בבנק).

לאור האמור לעיל, התהליך לקביעת "ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי", רגיש לשינויים אפשריים באומדנים או בהערכות הסובייקטיביות, כמתואר לעיל, באופן שסטיה אפשרית בגורמים אלו, עלולה להטות את סכום ה"הפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי" שנכללו בדוחות הכספיים - במידה מהותית. להלן נתונים באשר להשלכות הכספיות הנובעות מעליה אפשרית ב"מקדם ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי", על ההון העצמי של הבנק (לאחר מס):

השינוי בהון		השינוי בפרמטר
31.12.2016	31.12.2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
12	13	- עליה בשיעור של 0.1 נקודות האחוז ב"מקדם ההפרשה", בגין אשראי "תקין"
1	1	- עליה בשיעור 1 נקודת האחוז ב"מקדם ההפרשה", בגין "חובות בעייתיים"

ב. התחייבויות תלויות

כנגד הבנק תלויות ועומדות תביעות משפטיות בנושאים שונים, לרבות: חיוב ריבית שלא כדין (או שלא על פי המוסכם), התניית שירות בשירות, גביית עמלות או חיובים שונים שלא כדין, אי ביצוע הוראות והפעלת שיקול דעת מוטעה. לצורך הערכת ההפסדים האפשריים בגין תביעות אלו, מתבססת הנהלת הבנק על חוות דעתם של היועצים המשפטיים המייצגים את הבנק בתביעות אלו ומסווגת אותן לאחת מהקטגוריות הבאות:

- תביעות שצפוי הפסד בגין - לגביהן נערכת הפרשה בדוחות הכספיים על פי העובדות הידועות לבנק.
- תביעות שהסיכוי להפסד בגין קלוש - לגביהן לא נערכת הפרשה להפסד, אך ניתן גילוי בגין כאשר סכום התביעה הינו מהותי מאד.
- תביעות שאפשרות התממשותן איננה קלושה - לגביהן לא נערכת הפרשה להפסד, אך ניתן גילוי לסכום החשיפה הכולל של הבנק בגין. על פי הוראות בנק ישראל, יש לכלול בדוחות הכספיים גילוי באשר לתביעות המהותיות בקבוצה זו.

כאמור לעיל, שיוך התביעה לאחת הקטגוריות שצוינו לעיל, ועריכת הפרשות להפסדים (ככל שיידרשו), מבוססים על חוות דעתם של יועצים משפטיים רלוונטיים. חוות דעת אלה מבוססות על הערכות סובייקטיביות ומתייחסות בחלקן לנושאים שונים ובכללם בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שהניסיון והידע שנצברו בהם עד כה, אינם מספיקים. לפיכך, ייתכן שתוצאות התממשותן של חלק מהתביעות בפועל, תהיה שונה מחוות דעתם של היועצים המשפטיים. לאור היקף התביעות התלויות כנגד הבנק, ייתכן שלא התממשות חוות דעתם של היועצים המשפטיים כאמור, תהיה השפעה משמעותית על התוצאות הכספיות של הבנק.

התביעות שהוגשו כנגד הבנק נבחנות על ידי הנהלת הבנק ויועציו המשפטיים בתדירות רבעונית, תוך התייחסות להתפתחויות שחלו כהליכים המשפטיים המתנהלים בגין. בסיום התהליך מעדכנת הנהלת הבנק, את ההפרשות להפסדים אפשריים בגין תביעות אלה, ככל הנדרש.

ג. זכויות עובדים

(1) כללי

בהתאם להוראות שפורסמו על ידי בנק ישראל, נדרשו התאגידים הבנקאיים לחשב את ההפרשות ל"זכויות עובדים" בגין התחייבויותיהם לתשלום זכויות שונות לעובדיהם, בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית (ראה ביאור 1טו' בדוחות הכספיים).

חישוב ההפרשות לזכויות עובדים על פי כללי חשבונאות אלה, כרוך בשימוש בפרמטרים ואומדנים המבוססים בחלקם על נסיון העבר (כגון: "מחיר הכסף הרלוונטי לבנק") ובחלקם על תחזיות עתידיות (כגון: שיעורי התשואה הצפויים בשוקי ההון השונים). לפיכך, ההפרשות לזכויות עובדים הנגזרות מכללי מדידה אלו רגישות לשינויים בפרמטרים ובתחזיות המבססים אותן, באופן שסטיה אפשרית בגורמים אלו עלולה להטות את סכומי ההתחייבויות בגין זכויות עובדים שנכללו בדוחות הכספיים של הבנק - במידה מהותית.

להלן נתונים באשר להשלכות הכספיות הנובעות משינויים אפשריים בשיעור ההיוון (ירידה בשיעור של 1 נקודות האחוז), על הפרשות הבנק בגין זכויות עובדים:

גידול בהתחייבות		סוג ההתחייבות בגין זכויות עובדים
31.12.2016	31.12.2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
64	68	התחייבות לתשלום פיצויי פרישה
9	9	התחייבות לתשלום הטבות לאחר סיום העסקה

(2) התחייבות לתשלום פיצויי פרישה

ההפרשות בגין התחייבויות הבנק לתשלום פיצויי פרישה לעובדיו מחושבות על בסיס אקטוארי, הכולל הערכות באשר לשיעור העובדים שצפויים לפרוש במועד מוקדם מזה שנקבע בהסכמי ההעסקה (מכל סיבה שהיא), ובאשר להטבות נוספות שצפויים לקבל עובדים אלה.

חישובי ההפרשות בגין ההתחייבות לתשלום פיצויי פרישה על בסיס אקטוארי, כאמור, מבוססים על נסיון העבר ועל פרמטרים סטטיסטיים ותחזיות לגבי העתיד, כגון: תוחלת החיים הצפויה, שיעורי פרישה מוקדמים, גיל העובדים במועד פרישתם המוקדמת, שיעורי עליית השכר הריאלי הממוצעים בעתיד, ועוד. לפיכך, ההפרשה בגין התחייבות הבנק הנגזרת מהערכה אקטוארית זו, רגישה לשינויים אפשריים בפרמטרים או בתחזיות עליהם היא מבוססת, באופן שסטייה אפשרית בגורמים אלו עלולה להטות את סכום ההתחייבות הכלול בדוחותיו הכספיים של הבנק - במידה מהותית.

בבסיס החישוב האקטוארי נכללו ההנחות הבאות:

- שיעורי פרישת העובדים בעתיד מבוססים על שיעורי הפרישה הממוצעים שנצפו בשנים 2016 - 2004, ועל תחזיות ההנהלה.
- סכומי ההטבות הפוטנציאליות הנוספות העשויות להשתלם בעתיד לעובדי הבנק, מבוססות על הסכומים אותם שילם הבנק בעבר, ועל הערכות ההנהלה באשר לסכומי הפיצויים המוגדלים שעשוי הבנק לשלם בעתיד לעובדים הפורשים.
- סכומי ההטבות הנוספות שישולמו בעתיד, נוכו לערכם הנוכחי, בשיעור ריבית ממוצעת של 1.0% לשנה (31.12.2016 - 1.6%) (הנגזרת מאימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב והנחיות בנק ישראל).
- שיעור עליית השכר הריאלי הממוצע הצפוי בעתיד, יסתכם בכ- 2.5% לשנה.

בדוחות הכספיים ליום 31.12.2017 נכללו הפרשות בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה לעובדיו, על בסיס אקטוארי, בהתאם לכללים שנקבעו על ידי בנק ישראל. יתרת ההפרשות בגין התחייבויות אלו ליום 31.12.2017 מסתכמת בסך של 617 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 573 מיליון ש"ח).

להלן נתונים באשר להשלכות הכספיות בגין שינויים אפשריים בפרמטרים ובהנחות שעמדו בבסיס ההערכה האקטוארית, על הפרשות הבנק בגין התחייבותו לתשלום פיצויי פרישה לתאריך המאזן:

גידול בהתחייבויות		השינוי בפרמטר
31.12.2016	31.12.2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
31	36	- עליה בשיעור של 1 נקודות האחוז בשיעורי הפרישה של העובדים
9	9	- עליה בשיעור של 10 נקודות האחוז בשיעורי הפיצויים המשולמים
32	33	- עליה בשיעור של 0.5 נקודות האחוז בשכר הריאלי השנתי של העובדים

(3) הטבות לאחר סיום העסקה

עובדי הבנק זכאים לקבלת הטבות מסוימות לאחר צאתם לגמלאות (עובדי הבנק וחלק מגמלאיו הסכימו בעבר ליותר על זכותם לקבלת "עיתון יומי", לאחר צאתם לגמלאות בתמורה לקבלת סכום חד פעמי).

על פי כללי חשבונאות מקובלים יש לערוך הפרשה שתשקף את התחייבות הבנק בגין זכויות אלו. עם זאת, ההפרשה כפופה לגורמי אי ודאות, מכיוון שמימוש הזכויות שתוארו לעיל, מותנה בקיום "תנאי סף" מסוימים בעתיד - שאין ודאות להתממשותם בפועל.

לפיכך, עריכת ההפרשות בגין התחייבות צפויה זו כרוכה במבחני הסתברות באשר לעוצמתם האפשרית של פרמטרים מסוימים המשמשים בתחשיב, לרבות:

- מספר העובדים שיפרשו מהבנק במועד שנקבע לצאתם לגמלאות, ולא לפני כן.
- מספר העובדים שיממשו את ההטבות הניתנות לגמלאי הבנק, בתקופה המבוססת על תוחלת החיים הממוצעת.

לאור אי הודאות הכרוכה בעריכת ההפרשה החשבונאית בגין התחייבות הבנק, כאמור לעיל, הורה בנק ישראל לתאגידים הבנקאיים, לחשב את ההפרשות החשבונאיות בגין התחייבות עתידית זו, על בסיס אקטוארי, בהתחשב בהסתברות למימושה - ולהציג אותה בדוחות הכספיים על פי ערכה המהוון לתאריך עריכת ההפרשה.

בדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2017, נכללו הפרשות בגין התחייבות זו, בהתאם לכללים שנקבעו על ידי בנק ישראל המבוססים על תקני החשבונאות המקובלים בארה"ב (ראה ביאור 1טו' בדוחות הכספיים). יתרת ההפרשה בגין התחייבות זו, ליום 31.12.2017 מסתכמת בסך של 52 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 47 מיליון ש"ח).

ההפרשות נערכו על בסיס תחשיבים אקטואריים שנערכו על ידי אקטואר מומחה והתבססו על קריטריונים ופרמטרים שונים, לרבות:

- שיעור הפרישה הממוצע של עובדים, ברמות ותק שונות.
- תוחלת החיים הצפויה.
- גיל הפרישה מהעבודה.
- היוון תזרימי התשלומים הצפויים, בשיעור של 1.8% - 1.1% לשנה (31.12.2016 - 2.2% - 1.6%).

ההסתברות למימוש הזכויות, הנגזרת מההערכה האקטוארית כאמור, מתבססת על פרמטרים וכלים סטטיסטיים, הנגזרים מניסיון העבר ותחזיות לגבי העתיד. לפיכך, ההפרשה בגין התחייבות הבנק המחושבת על בסיס ההערכה האקטוארית כאמור, רגישה לשינויים אפשריים בפרמטרים או בתחזיות עליהם היא מבוססת, באופן שסטיה אפשרית בגורמים אלו, עלולה להטות את סכום ההתחייבות הכלול בדוחותיו הכספיים של הבנק - במידה מהותית.

להלן נתונים לגבי ההשפעה הצפויה בגין שינויים אפשריים בפרמטרים ובהנחות שעמדו בבסיס ההערכה האקטוארית, כאמור, על ההפרשות בגין התחייבות הבנק לתשלום הטבות לאחר הפרישה, לתאריך המאזן:

גידול בהתחייבויות		השינוי בפרמטר
31.12.2016	31.12.2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
1	1	- ירידה בשיעור של 1 נקודת האחוז בשיעורי הפרישה של העובדים
9	9	- ירידה בשיעור של 1 נקודת האחוז בשיעור ריבית ההיוון

ד. הצגת מכשירים פיננסיים על פי שוויים ההוגן

בהתאם להוראות בנק ישראל, נמדדים מכשירים פיננסיים מסויימים (בעיקר השקעות בניירות ערך בתיק ה"זמין למכירה" וב"תיק למסחר"), וכן מכשירים נגזרים - על פי שוויים ההוגן.

הוראות בנק ישראל מגדירות שווי הוגן כ"מחיר שהיה מתקבל במכירת נכס, או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות, ומבחינות בין שני סוגי נתונים שעשויים לשמש בקביעת השווי ההוגן, כדלקמן:

- **"נתונים נצפים"** - נתונים המשקפים את ההנחות שמשותפות אחרים בשוק משתמשים בהן לתמחור הנכס או ההתחייבות, ומבוססים על נתוני שוק שהושגו ממקורות בלתי תלויים.
- **"נתונים לא נצפים"** - נתונים המשקפים את הערכות התאגיד הבנקאי לגבי ההנחות של משותפות אחרים בשוק, בהתבסס על המידע הטוב ביותר של התאגיד הבנקאי.

בהתאם להוראות אלו נדרשו התאגידים הבנקאיים לערוך מדרג איכותי לכל הנכסים והתחייבויות הנמדדים בשיטת השווי ההוגן, על בסיס פילוח מקור הנתונים ששימש בקביעת השווי ההוגן ("נתונים נצפים", או "נתונים לא נצפים"), כדלקמן:

(א) קבוצת איכות גבוהה (רמה 1) - הכוללת נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות זהים.

(ב) קבוצת איכות ביניים (רמה 2) - הכוללת נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על נתונים נצפים במישרין או בעקיפין (אך אינם מחירים מצוטטים בשוק פעיל), לרבות מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות דומים.

(ג) קבוצת איכות נמוכה (רמה 3) - הכוללת נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על נתונים לא נצפים (כאשר נתונים נצפים רלוונטיים - אינם זמינים).

הקריטריונים ששימשו לסיווג הנכסים והתחייבויות לקבוצות האיכות השונות, כמפורט לעיל, כללו:

- בקבוצת האיכות הגבוהה (רמה 1), נכללים מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים, הנסחרים בשוק פעיל (המתאפיין במספר רב של משותפות ומחזורי מסחר גבוהים), ששערי המסחר בו משקפים את מחירי השוק בפועל.
- בקבוצת איכות הביניים (רמה 2), נכללים מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים, שאינם נסחרים בשוק פעיל, שקביעת שוויים ההוגן מבוססת על ציטוטים בשוק פעיל של מכשירים דומים, או על ציטוטים המתקבלים מגופים בלתי תלויים (להלן: מכשירים ששוויים ההוגן נקבע באמצעות "שירותי תמחור").
- המכשירים הפיננסיים (לרבות מכשירים נגזרים) ששוויים ההוגן נקבע באמצעות "שירותי תמחור" כוללים:
 - ניירות ערך שאינם סחירים.
 - מכשירים נגזרים הנסחרים מעבר לדלפק (O.T.C), במגזר השקלי ה"לא צמוד" ובמגזר ה"מט"ח", וחוזי סחורות.
- המחירים המצוטטים באמצעות "שירותי התמחור" מתקבלים בתדירות יומית (לגבי מכשירים נגזרים), או רבעונית (לגבי ניירות ערך שאינם סחירים), מגופים יעודיים, המספקים לבנק "מחירי ציטוט". הבנק נוהג לקבל ציטוטים ממקור בלתי תלוי אחד עבור כל אחד מסוגי המכשירים, ולהתבסס עליו בחישוב השווי ההוגן (לאחר ביצוע תהליך תיקוף - ראה הרחבה להלן). בדרך כלל לא נערכת התאמה לציטוטים שהתקבלו, למעט התאמות הנובעות מממצאים שהתגלו בתהליך התיקוף.
- "מחירי הציטוט" המתקבלים מספקי "שירותי התמחור" (שאינם קשורים למבצעי העסקאות), מבוססים, בדרך כלל, על מחירי נכסים והתחייבויות דומים הנסחרים בשוק פעיל, בהתאמות המתחייבות עבור הנכסים והתחייבויות הספציפיים שבגינם חושבו "מחירי הציטוט", ואינם מהווים, לפיכך, הצעות מחייבות לביצוע עסקאות באותם נכסים או התחייבויות.
- בקבוצת האיכות הנמוכה (רמה 3), נכללים מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים שקביעת שוויים ההוגן מבוססת על ציטוטים בשווקים לא פעילים, או על מודלים אחרים.

תיקוף השווי ההוגן - על פי הוראות בנק ישראל נדרשו התאגידים הבנקאיים לקיים "תהליך תיקוף" לגבי מכשירים פיננסיים (לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים), ששוויים ההוגן אינו מבוסס על מחירים הנקבעים בשוק פעיל. הבנק מקיים תהליך תיקוף לגבי נכסים והתחייבויות הנמדדים בשיטת השווי ההוגן ומשתייכים לקבוצות האיכות ברמה 2 ו-3. תהליך התיקוף כולל:

- בדיקה מדגמית של נתונים וחישובים.
- בדיקות לתיקוף עקומי הריבית ששימשו בהיוון תזרימי המזומנים, וכן בדיקת שיעורי הריבית וסטיות התקן ששימשו בחישוב השווי ההוגן של האופציות.
- בדיקת סבירות לגבי התוצאות שהתקבלו.
- בדיקת מרכיבי השינוי בשווי ההוגן לעומת תקופות דיווח קודמות.
- בדיקת הציטוטים שהתקבלו, ביחס לנתוני השוק של נכסים והתחייבויות דומים.

תהליך התיקוף מבוצע באופן בלתי תלוי ל"גורם המצטט", או לגורם שערך את חישוב השווי ההוגן.

קביעת סיכון האשראי - מרכיב סיכון האשראי (לרבות סיכון אשראי של צד נגדי), מהווה אחד מהפרמטרים המשמשים בקביעת שוויים ההוגן של נכסים והתחייבויות הנמדדים בשיטת השווי ההוגן.

השיטות בהן נעזר הבנק לצורך הערכת סיכון האשראי כוללות:

- שימוש בדירוגי אשראי לצורך קביעת דרגת סיכון האשראי.
- שימוש בציטוטים של חוזי אשראי (C.D.O) למכשירי אשראי דומים.
- שימוש בציטוטים של מכשירי אשראי דומים (הנסחרים בשוק פעיל), לצורך הערכת סיכון האשראי של המכשירים הפיננסיים (לרבות מכשירים נגזרים), שבגינם חושב סיכון האשראי.

להלן נתונים לגבי יתרות המכשירים הפיננסיים (לרבות מכשירים נגזרים), הכלולים בדוחות הכספיים לפי שוויים ההוגן, תוך אבחנה בין יתרות המבוססות על "נתונים נצפים", ליתרות המבוססות על "נתונים לא נצפים" וההכנסות (הוצאות) שנזקפו לדוח הרווח והפסד בגינם (במיליוני ש"ח):

נתונים מאזניים		נתונים תוצאתיים		סוג המכשיר הפיננסי
יתרות שווי הוגן ליום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2016	2017	2016	
1. ניירות ערך זמינים למכירה				
"נתונים נצפים"				
3,690	4,720	29	34	- נסחרים בשוק פעיל (רמה 1)
1,098	951	23	17	- אחרים (רמה 2)
12	13	(2)	-	"נתונים לא נצפים" - (רמה 3)
4,800	5,684	50	51	סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה
2. מכשירים נגזרים -				
"נתונים נצפים"				
-	-	1	1	- נסחרים בשוק פעיל (רמה 1)
(27)	(4)	(69)	(24)	- אחרים (רמה 2)
(42)	(47)	21	12	"נתונים לא נצפים" - (רמה 3)
(69)	(51)	(47)	(11)	סך הכל מכשירים נגזרים

השינויים בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים המשתייכים לקבוצת האיכות הנמוכה ("רמה 3"), בשנת 2017 נובעים מהגורמים הבאים:

- השפעת שיעור עליית מדד המחירים לצרכן, והשינוי בשער החליפין של השקל לעומת המטבעות הזרים הגדילו את השווי ההוגן של מכשירים אלו, בסך של 24 מיליון ש"ח (בשנת 2016 - 4 מיליון ש"ח).
 - השפעת השינויים בשיעורי ריבית השוק במגזרים השונים (שקל לא צמוד, שקל צמוד למדד ומטבע חוץ), הקטינו את השווי ההוגן של מכשירים אלו, בסך של 1 מיליון ש"ח (בשנת 2016 - גידול בסך של 12 מיליון ש"ח).
 - צבירת הריבית השוטפת, הקטינה את השווי ההוגן של מכשירים אלו, בסך של כ- 1 מיליון ש"ח (2016 - 3 מיליון ש"ח).
 - השינוי ב"מרכיב סיכון האשראי" הקטין את השווי ההוגן של ההתחייבויות בגין עסקאות במכשירים נגזרים, בסך של כ- 1 מיליון ש"ח (2016 - זהה).
- קביעת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים (לרבות מכשירים נגזרים), המשתייכים לדרגות איכות 2 ו- 3 מבוססת על הערכות והנחות הנשענות, בין היתר, על שיקול דעת סובייקטיבי.
- לפיכך, סטייה אפשרית בגורמים אלו עלולה להטות את שוויים ההוגן של מכשירים אלו במידה מהותית.

ה. היוון עלויות לפיתוח עצמי של תוכנה

כאמור בביאור 1א(4) בדוחות הכספיים, הבנק מהוון עלויות מסוימות בגין פיתוח עצמי של תוכנה וזקק אותן לסעיף "רכוש קבוע". עלויות אלו נגזרות מחלקו היחסי של הבנק בתשלומים בגין שירותי מחשב ששולמו לחברה האם בגין מרכיב העלויות לפיתוח עצמי של תוכנה (שהוצאו על ידי החברה האם והונו על ידי לסעיף "רכוש קבוע").

מדידת העלויות ששימשו לפיתוח עצמי של תוכנה, כמו גם תקופת השימוש העתידית הצפויה בגין תוכנות אלה, מבוססת על אומדנים משמעותיים הכרוכים במידה רבה של אי ודאות (לרבות אומדנים באשר לתקופת ההנאה הצפויה מהשימוש בתוכנה שפותחה) והערכות סובייקטיביות (לרבות הערכות באשר להיקף העבודה שהושקע בפיתוח התוכנה).

לפיכך, לשינוי באומדנים ובהערכות שתוארו לעיל, עשויה להיות השפעה מהותית על היקף הוצאות המחשב שהונו ונזקפו לסעיף רכוש קבוע, והוצאות הפחת העתידיות שייזקפו בגינם.

מערכות המידע העיקריות המשמשות את הבנק מבוססות על מערכות הליבה של החברה האם המספקת לבנק שירותי מחשב (לרבות פיתוחי תוכנה), מכח הסכמים שנחתמו בין הבנק לחברה האם, בנושא זה.

לפיכך, עלויות תוכנה שנזקפו לנכסים בספרי הבנק, כוללות גם את חלקו היחסי של הבנק בהשקעות החברה האם בפיתוחי תוכנה עצמיים, עבורה ועבור הבנק.

יתרת העלויות בגין פיתוח תוכנה שהונו על ידי הבנק מסתכמות ליום 31.12.2017 בסך של 45 מיליון ש"ח (31.12.2016 - זהה).

ו. ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה

השקעות בניירות ערך שסווגו ל"תיק הזמין למכירה" (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל), מוצגות לפי השווי ההוגן (המבוסס על מחירים מצוטטים בבורסה לאותם נכסים, או לנכסים דומים).

ככלל, הפערים בין שוויים ההוגן של ניירות ערך אלה, לבין עלותם המופחתת (המהווים רווחים או הפסדים הגלומים בניירות הערך שטרם מומשו), נזקפים לסעיף "רווח כולל אחר", במסגרת ההון העצמי (בכפוף לאמור להלן).

עם זאת, בהתאם להוראות בנק ישראל, וכללי חשבונאות מקובלים, זקיפת הפסדים שטרם מומשו לסעיף "רווח כולל אחר", מותנית בסיווגם כ"הפסדים בעלי אופי זמני" (הפסדים שסווגו כ"בעלי אופי שונה מזמני" - ייזקפו לדוח הרווח והפסד).

לפיכך, ניירות ערך בתיק הזמין למכירה, הכוללים הפסדים שטרם מומשו, כאמור, נבחנים על ידי הנהלת הבנק, בתדירות רבעונית, לצורך קביעת אופיים של הפסדים אלו.

במסגרת התהליך לבחינת אופיים של הפסדים שטרם מומשו בגין ניירות ערך זמינים למכירה נלקחים בחשבון על ידי הנהלת הבנק פרמטרים וקריטריונים רלוונטים שנקבעו מראש (ראה ביאור 1 יג' בדוחות הכספיים).

הנהלת הבנק קבעה קריטריונים, שבהתקיימם ובהעדר ראיות משמעותיות סותרות - ייחשבו ההפסדים שנצברו בגין ניירות ערך אלו, כ"בעלי אופי שונה מזמני", ובכללם:

- הפחתת ארבע יחידות דירוג (לפחות), מדירוג איגרת החוב (ביחס לדירוג ששרר במועד ההשקעה), לדירוג שאינו נכלל ב"דירוג השקעה".

- ירידת ערך העולה על 20% מעלות נייר הערך, בתקופה של חצי שנה, לפחות.

- אגרות חוב ששיעור התשואה לפדיון בגינן, במועד הבחינה - עולה על 20%.

בנוסף, נקבעו על ידי הנהלת הבנק קריטריונים רלוונטיים, שבהתקיימם יסווגו ההפסדים שנצברו בגין ניירות הערך, כ"הפסדים בעלי אופי שונה מזמני", בכל מקרה (ראה ביאור 1 יג' בדוחות הכספיים).

התהליך לקביעת אופי ההפסדים שנצברו בגין ניירות הערך, כאמור לעיל, מבוסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים במידה רבה של אי ודאות (לרבות: כושר ההחזר של מנפיק נייר הערך, והמתאם שבין הקריטריונים שנקבעו על ידי הבנק, לבין אופי ההפסדים שנצברו), ונשען על הערכות סובייקטיביות הן באשר לסיווג שנקבע למנפיק נייר הערך ("תקין" או "בעייתי"), והן באשר לקריטריונים המשמשים לסיווג אופי ההפסדים (לרבות: דירוג אגרות החוב, והערכות באשר לכוונת יכולת הבנק להחזיק באגרות החוב עד לפדיון). לפיכך, התהליך לקביעת אופי ההפסדים שנצברו בגין ניירות הערך שנכללו בתיק הזמין למכירה, וטרם מומשו - רגיש לשינויים אפשריים בפרמטרים ובהערכות העומדים בבסיסו, באופן שסטייה אפשרית בגורמים אלו, עלולה להטות את סכומי ההפסדים שיש לסווג לדוח הרווח והפסד - במידה מהותית.

יתרת ההפסדים שטרם מומשו הכלולים בתיק ניירות הערך הזמינים למכירה ליום 31.12.2017, הסתכמה בסך של 4 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 11 מיליון ש"ח), ומהווה כ- 0.1% מעלות ניירות ערך אלו (31.12.2016 - 0.2%). להערכת הנהלת הבנק, המבוססת על אמות המידה שפורטו לעיל - הפסדים אלו נובעים בעיקר משינויים שוטפים בתשואות לפדיון בשוק אגרות החוב ומהווים לפיכך "הפסדים בעלי אופי זמני".

לאור האמור לעיל, נזקפו הפסדים אלו לסעיף "רווח כולל אחר", במסגרת ההון העצמי.

20. גילוי לגבי בקורות ונהלים

א. בקורות לגבי הגילוי בדוחות הכספיים

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309 - העוסקת הן בבקורות ובהגלים לגבי הגילוי (סעיף 302 בחוק Sarbanes Oxley - להלן "SOX") והן בבקרה הפנימית על דיווח כספי (סעיף 404 SOX - ראה סעיף ב' להלן), קובעת בכל הנוגע לבקורות ולנהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים התקופתיים, כדלקמן:

- תאגיד בנקאי חייב לקיים בקורות ונהלים לגבי הגילוי על דיווח כספי.

- הנהלת התאגיד הבנקאי תעריך, בשיתוף המנהל הכללי והחשבונאי הראשי, את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים, לסוף כל רבעון.

בנוסף, חויבו המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של כל תאגיד בנקאי, להצהיר אישית, במסגרת הדוחות הכספיים - הצהרות (הכלולות בדוחות אלו) לגבי הגילוי הנכלל בדוחות, בהסתמך על סקירת הדוחות הכספיים והערכת יעילות הבקורות והנהלים לגבי המידע שנכלל בדוחות.

קיומן של בקורות אלו ותקפותן נבחנות ביחידות השונות של הבנק מידי רבעון. בנוסף, הוקמה בבנק "ועדת גילוי" בראשות המנהל הכללי הכוללת את כל חברי הנהלת הבנק. הועדה מתכנסת אחת לרבעון ודנה בנושאים שונים שהתעוררו במהלך פעילותו העסקית של הבנק, שעשויה להיות להם השלכה על הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים.

ב. בקרה פנימית על דיווח כספי

בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309 מפורטות גם חובות הנהלת התאגיד הבנקאי לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי (סעיף 404 SOX).

ההוראה קובעת, בכל הנוגע לבקרה הפנימית על דיווח כספי, כדלקמן:

- תאגיד בנקאי חייב לקיים בקרה פנימית על דיווח כספי.
 - הנהלת התאגיד הבנקאי תעריך מדי שנה את אפקטיביות מערך הבקרה הפנימית בתאגיד.
- במקביל להוראה זו, פרסם המפקח על הבנקים הוראת דיווח, בדבר: "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי", המיישמת את חובות הדיווח הנגזרות מסעיף 404 SOX. בהתאם להוראה זו יכלול בכל דוח שנתי "דוח בקרה פנימית", שיכלול:
- הצהרה על אחריות ההנהלה לקיומו ותחזוקתו של מערך ונהלי בקרה פנימית נאותים על דיווח כספי.
 - הערכה לגבי יעילותם של מערך וניהול הבקרה הפנימית על דיווח כספי.
- הערכת התאגיד הבנקאי, כאמור, תבוקר על ידי רואה החשבון המבקר - בהתאם לתקני ביקורת שיאומצו או שיתפרסמו על ידי ה- PCAOB, ובסיומה תומצא על ידי חוות הדעת.
- בשנת 2017 ערך הבנק, בסיוע יועצים חיצוניים, בדיקות מדגמיות לתיקוף מערך הבקרה הפנימית על דיווח כספי. הבדיקות כללו: עדכון התייעוד הקיים בגין תהליכים עסקיים המשליכים על דיווח כספי, סקירת הבקורות הקיימות בגין תהליכים אלו, סקירת בקורות חדשות שנוספו בתקופת הדוח, עדכון התייעוד בגין תהליכים שנוספו ושוננו בתקופת הדוח, ובדיקות שוטפות של הבקורות הקיימות והערכת מידת האפקטיביות שלהן.
- בנוסף לאמור לעיל, הבקרה הפנימית על דיווח כספי מבוססת על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של ה- "COSO".
- מערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי בבנק, בוקר על ידי רואי החשבון המבקרים ונמצא אפקטיבי. חוות הדעת של רואי החשבון המבקרים על הבקרה הפנימית, במתכונת שנקבעה על ידי בנק ישראל, נכללה בדוחות אלו לפני חוות הדעת על הדוחות הכספיים.

ג. הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

בהתבסס על בחינת הבקורות הקיימות בתהליכי הפקת והעברת המידע הקשורים לדוח הכספי, ועל תוצאות הדיונים שנערכו ב"ועדת הגילוי", העריכה הנהלת הבנק בשיתוף המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק את האפקטיביות של הבקורות והנהלים בתקופה המכוסה בדוח זה, לגבי הגילוי של הבנק.

על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק הסיקו, כי לתום תקופה זו, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינן אפקטיביות כדי: לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח השנתי, בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31.12.2017, לא אירעו שינויים בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי אשר השפיעו באופן מהותי, או שסביר שצפויים להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

חלק ה' - מידע נוסף

21. עניינים אחרים

מכתב בנק ישראל בנושא: "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל - התייעלות בתחום הנדל"ן"

בהמשך למכתב שפרסם בנק ישראל ביום 12 בינואר 2016 בנושא: "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל", במסגרתו נדרשו התאגידים הבנקאיים להתוות תכנית התייעלות "רב שנתית", בדגש על התייעלות בתחום כח האדם והוצאות השכר (לרבות מתן הקלות לעמידה ביעדי היעד של הלימות ההון לתאגידים שיישמו תוכניות התייעלות בתחום זה) - פרסם בנק ישראל ביום 13 ביוני 2017, מסמך בנושא: "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל - התייעלות בתחום הנדל"ן".

במסגרת המסמך התבקשו התאגידים הבנקאיים לבחון צעדי התייעלות גם בתחום הנדל"ן, לרבות התייחסות למיקומן הגיאוגרפי של יחידות ההנהלה והמטה. בנוסף, נכללה במסמך הקלה שתאפשר לתאגידים הבנקאיים לדחות את המועדים לעמידה ביעדי הלימות ההון, ותכלול את המרכיבים הבאים:

- רווח ההון הנובע ממכירת נכסי נדל"ן, שטרם הוכר בהון הרגולטורי.
 - הסכום המצטבר של העלויות הישירות שהושקעו בגין תוכנית התייעלות.
- מתן ההקלות כאמור, כפוף לאישור בנק ישראל ולתנאים כדלקמן:
- הצגת תוכנית קונקרטית להתייעלות בתחום הנדל"ן, שתכלול: תיאור יחידות המטה וההנהלה הכלולות בתוכנית, בחינת הכדאיות הכלכלית של התוכנית (לרבות הערכות באשר לחיסכון שיושג בהוצאות התפעול והתחזוקה) ועמידת התוכנית בצרכי התאגיד הבנקאי.
 - מחויבות קונקרטית לביצוע תוכנית ההתייעלות.
- הקלות אלו יחולו על תוכניות התייעלות שיאושרו עד ליום 30 ביוני 2018, ויפרסו לחמש שנים בשיטת "הקו הישר". בנוסף, החליט בנק ישראל, במסגרת המסמך, להאריך את התקופה המזכה בהקלות שנקבעו במכתב מיום 12.1.2016 גם לתוכניות התייעלות שיאושרו עד ליום 30.6.2018. הבנק לומד את ההנחיות החדשות שנכללו במסמך כאמור.

יהושע בורשטיין
המנהל הכללי

יאיר אבדין
יו"ר הדירקטוריון

26 בפברואר, 2018

בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ דין וחשבון שנתי

נספח 1 -

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק
על בסיס מאוחד

117

נספח 2 -

חשיפות למדינות זרות - על בסיס מאוחד

119

נספח 3 -

החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו
לשינויים בשיעורי הריבית

120

דוח הדירקטוריון וההנהלה

נספחים תוכן העניינים

נספח מס' 1 - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2017									
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾									
יתרת הפרשה	מחיקות חשבונאיות, להפסד אשראי	הוצאות בגין הפסדי אשראי	נטו	פגום	*מזה: חובות ⁽²⁾	סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך הכל	ענפי פעילות
אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי
9	3	3	2	5	353	395	5	383	395
1	-	-	-	-	76	85	-	85	85
45	5	9	22	68	2,259	2,541	68	2,432	2,543
49	-	1	42	81	2,173	4,136	81	4,007	4,137
7	(1)	(5)	33	36	1,856	1,900	36	1,859	1,900
1	-	-	1	1	115	132	1	168	170
94	58	56	93	144	4,295	4,851	144	4,664	4,854
4	3	5	3	8	263	306	8	287	310
37	8	12	15	30	1,187	1,308	30	1,265	1,309
7	1	4	-	2	90	131	2	125	132
7	-	1	3	3	525	551	3	632	636
26	8	6	23	35	1,290	1,608	35	1,529	1,609
6	2	3	8	12	1,011	1,258	12	1,240	1,258
293	87	95	245	425	15,493	19,202	425	18,676	19,338
19	1	3	-	74	4,170	4,403	74	4,266	4,403
62	11	14	20	58	4,304	5,342	58	5,120	5,357
374	99	112	265	557	23,967	28,947	557	28,062	29,098
-	-	-	-	-	239	239	-	244	244
-	-	-	-	-	-	-	-	4,483	4,483
374	99	112	265	557	24,206	29,186	557	32,789	33,825
1	-	(1)	1	1	128	177	1	177	178
-	-	-	-	-	25	32	-	36	36
2	-	1	-	-	121	136	-	136	136
-	-	-	3	3	3	3	16	-	17
-	-	-	-	1	28	29	1	27	29
-	-	-	-	-	3	7	-	7	7
-	19	7	7	7	16	17	7	9	17
3	19	7	11	12	324	401	25	392	420
-	-	-	-	-	274	290	-	299	299
-	-	-	-	-	-	-	-	471	471
3	19	7	11	12	598	691	25	1,162	1,190
377	118	119	276	569	24,804	29,877	582	33,951	35,015

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾ אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך של 24,804 מיליוני ש"ח, 5,064 מיליוני ש"ח, 74 מיליוני ש"ח ו- 5,073 מיליוני ש"ח, בהתאמה.
2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
5. סיכון אשראי שדירוג האשראי שלו ליום 31.12.2017, עומד במדיניות הבנק לביצוע אשראי חדש.
6. סיכון אשראי מאזני חוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיר שביגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של כ- 90 יום ומעלה.
7. כולל סיכון אשראי מאזני בגין הלוואות לדיר שניתנו "לקבוצות רכישה" בסך של 50 מיליון ש"ח, וסיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים אלה בסך של 35 מיליון ש"ח.

נספח מס' 1 - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד (המשך)

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2016									
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾					חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾				
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾									
הוצאות					יתרת				
בגין הפסדי חשבונאיות, מחיקות הפרשה להפסד					הפסד				
נטו					אשראי				
ענף פעילות					סך הכל				
אשראי ⁽⁵⁾					ביצוע דירוג				
בעייתי					מזה"ח: חובות ⁽²⁾				
סך הכל*					בעייתי ⁽⁶⁾				
פגום									
פעילות בישראל: ציבור-מסחרי									
חקלאות	397	386	4	396	353	4	2	(2)	9
כרייה וחציבה	97	96	-	97	89	-	-	-	1
תעשייה	2,319	2,205	46	2,319	2,026	46	17	(2)	41
בינוי ⁽⁷⁾	4,017	3,903	70	4,016	1,853	70	36	6	48
נדל"ן	2,134	2,045	71	2,134	2,034	71	62	(2)	11
אספקת חשמל ומים	322	319	-	322	112	-	-	-	1
מסחר	4,683	4,434	131	4,681	4,126	131	94	13	97
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	291	272	5	287	244	5	2	2	2
תחבורה ואחסנה	1,184	1,139	25	1,183	1,050	25	18	(1)	33
מידע ותקשורת	152	144	2	149	95	2	1	1	3
שירותים פיננסיים	390	385	3	390	276	3 ⁽⁸⁾	3	1	6
שירותים עסקיים אחרים	1,522	1,421	57	1,522	1,235	57	49	8	28
שירותים ציבוריים וקהילתיים	1,058	1,027	13	1,058	856	13	2	1	5
סך הכל מסחרי	18,566	17,776	427	18,272	14,349	428	286	30	285
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	3,902	3,804	62	3,902	3,713	62 ⁽⁸⁾	-	1	17
אנשים פרטיים-אחר	4,943	4,676	54	4,934	3,931	54	19	10	59
סך הכל ציבור בישראל	27,411	26,256	543	27,108	21,993	543	305	41	361
בנקים	347	347	-	347	334	-	-	(1)	-
ממשלה	5,377	5,377	-	5,377	-	-	-	-	-
סה"כ פעילות בישראל	33,135	31,980	543	27,442	22,327	543	305	40	361
פעילות בחו"ל									
תעשייה	209	192	18	207	188	18	2	-	2
בינוי ונדל"ן	127	127	-	123	16	-	-	(4)	-
מסחר	88	86	-	88	83	-	-	-	1
תחבורה ואחסנה	21	2	18	7	7	5	5	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	36	33	1	36	31	1	-	-	-
אנשים פרטיים- אחר	8	8	-	8	3	-	-	-	-
אחר	30	4	26	30	28	26	25	-	12
סה"כ ציבור בחו"ל	519	452	63	499	356	50	32	(4)	15
בנקים	342	342	-	333	312	-	-	-	-
ממשלות	314	314	-	314	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	1,175	1,108	63	832	668	50	32	(4)	15
סך הכל	34,310	33,088	606	28,274	22,995	593	337	36	376

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כולל: חובות⁽²⁾, אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך של 25,955 מיליוני ש"ח, 5,989 מיליוני ש"ח, 46 מיליוני ש"ח ו- 5,280 מיליוני ש"ח, בהתאמה.
2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
5. סיכון אשראי שדירוג האשראי שלו ליום 31.12.2016, עומד במדיניות הבנק לביצוע אשראי חדש.
6. סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של כ- 90 יום ומעלה.
7. כולל סיכון אשראי מאזני בגין הלוואות לדיור שניתנו ל"קבוצות רכישה" בסך של 91 מיליון ש"ח, וסיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים אלה בסך של 102 מיליון ש"ח.
8. סוג מחדש.

נספח מס' 2 - חשיפות למדינות זרות - על בסיס מאוחד⁽¹⁾

בסכומים מדווחים

(א) מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות

מועד הפרעון של החשיפה המאזנית		חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽³⁾						
מל שנה	עד שנה	חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾	חובות פגומים	סיכון אשראי בעייתי	סך הכל	לאחרים	לבנקים	לממשלות
		מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
סך כל החשיפה למדינות זרות:								
• ליום 31.12.2017:								
360	293	3	-	-	653	80	166	407
162	129	807 ⁽⁴⁾	-	2	291	129	98	64
522	422	810	-	2	944	209	264	471
10	1	21	-	-	11	11	-	-
LDC מזה								
• ליום 31.12.2016:								
333	164	6	-	-	497	95	128	274
170	225	881 ⁽⁴⁾	-	1	395	166	189	40
503	389	887	-	1	892	261	317	314
13	2	27	-	-	15	15	-	-
LDC מזה								

1. על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות ובטחונות נזילים. בלוח זה נכלל מידע מפורט לגבי מדינות שחשיפות האשראי של הבנק בגין עולה על 1% מסך נכסי הבנק.
2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
3. סיכון אשראי מאזני חוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים, מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה וקבוצת לווים.
4. כולל חשיפה למבטחי משנה זרים בסך 768 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 827 מיליון ש"ח), הנובעת מהסכמים שנחתמו בין הבנק לבין מבטחי המשנה, במסגרתם התחייבו המבטחים לשפות את הבנק בגין התממשות חשיפה לסיכונים אשראי הגלומה בערבויות "חוק מכר דירות" מסוימות שהונפקו על ידי הבנק (ראה פרק 38(4), לעיל).

(ב) מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן עולה על 0.75% מסך נכסי הבנק

ליום 31.12.2017 לא היו בבנק חשיפות אשראי בגין מדינות זרות, ששיעורן עולה על 0.75% מכלל נכסי הבנק (אך נופלות מ- 1%), (ליום 31.12.2016 - זהה).

(ג) מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות

חשיפת הבנק בגין מדינות זרות עם בעיות נזילות מסתכמת ליום 31.12.2017 בסך של 4 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 3 מיליון ש"ח).

* חשיפת הבנק למדינות: פורטוגל, ספרד, יוון ואיטליה שנכללו בתכנית הסיוע שהושקה על ידי הבנק המרכזי האירופאי וקרן המטבע הבינלאומית ליום 31.12.2017 - מסתכמת בסך 8 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 6 מיליון ש"ח).

נספח מס' 3 - החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

בסכומים מדווחים

31 בדצמבר 2017

עם דרישה ועד חודש מיליוני ש"ח	מחודש ועד 3 חודשים	מ-3 חודשים ועד שנה	משנה ועד 3 שנים	מ-3 ועד 5 שנים
מטבע ישראלי לא צמוד				
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים נכסים פיננסיים*	22,806	1,991	893	1,453
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	243	201	393	4
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	2	4	12	21
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-
סה"כ שווי הוגן	23,051	2,196	1,298	1,478
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות התחייבויות פיננסיות*				
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	18,712	2,102	2,509	1,204
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	274	348	1,091	409
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	1	3	6	2
סה"כ שווי הוגן	18,987	2,453	3,606	1,615
מכשירים פיננסיים, נטו				
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	4,064	(257)	(2,308)	(137)
החשיפה המצטברת במגזר	4,064	3,807	1,499	1,362
מטבע ישראלי צמוד למדד				
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים נכסים פיננסיים*	40	119	928	708
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	-	200	502	406
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	-	-	3	2
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-
סה"כ שווי הוגן	40	319	1,433	1,116
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות התחייבויות פיננסיות*				
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	11	200	560	1,005
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	-	6	102	92
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	1	2	6	14
סה"כ שווי הוגן	12	208	668	1,111
מכשירים פיננסיים, נטו				
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	28	111	765	5
החשיפה המצטברת במגזר	28	139	904	909

הערות כלליות:

1. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
2. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי הוגן בגין המכשיר הפיננסי.
3. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנחה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי, אל השווי הוגן בגינו.
4. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים, מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים, שנגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול בשיעור של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

31 בדצמבר 2016									
משך חיים ממוצע אפקטיבי שנים	שיעור תשואה פנימי אחוזים	סך הכל שווי הוגן מיליוני ש"ח	משך חיים ממוצע אפקטיבי שנים	שיעור תשואה פנימי אחוזים	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון	מכל 20 שנים	מ-10 ועד 20 שנים	מ-5 ועד 10 שנים
0.54	3.32	25,690	0.58	3.63	29,129	68	28	157	858
0.29		428	0.31		841	-	-	-	-
-		53	-		41	-	-	-	-
-		-	-		-	-	-	-	-
**0.53		26,171	**0.57		30,011	68	28	157	858
0.45	0.20	23,490	0.47	0.22	25,856	-	-	97	376
1.08		1,458	1.06		2,223	-	-	-	97
-		13	-		15	-	-	-	-
-		-	-		-	-	-	-	-
**0.49		24,961	**0.52		28,094	-	-	97	473
					1,917	68	28	60	385
		1,210				1,917	1,849	1,821	1,761
2.56	1.20	3,737	2.43	2.02	2,746	2	20	27	215
1.80		532	1.30		1,131	-	-	2	13
-		13	-		8	-	-	-	-
-		-	-		-	-	-	-	-
**2.46		4,282	**2.09		3,885	2	20	29	228
3.24	0.38	3,389	3.16	0.25	3,104	-	-	55	594
2.13		265	1.45		255	-	-	-	-
-		35	-		25	-	-	-	-
-		-	-		-	-	-	-	-
**3.13		3,689	**3.01		3,384	-	-	55	594
					501	2	20	(26)	(366)
		593				501	499	479	505

* למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
 ** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

נספח מס' 3 - החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)

בסכומים מדווחים

31 בדצמבר 2017

עם דרישה ועד חודש מיליוני ש"ח	מחודש ועד 3 חודשים	מ-3 חודשים ועד שנה	משנה ועד 3 שנים	מ-3 ועד 5 שנים
מטבע חוץ***				
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים				
640	101	161	381	381
514	547	749	31	81
1	2	4	-	-
-	-	-	-	-
1,155	650	914	412	462
סה"כ שווי הוגן				
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות				
1,751	260	320	19	5
353	472	458	28	14
1	2	5	7	-
-	-	-	-	-
2,105	734	783	54	19
סה"כ שווי הוגן				
מכשירים פיננסיים, נטו				
(950)	(84)	131	358	443
(950)	(1,034)	(903)	(545)	(102)
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר				
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית				
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים				
23,486	2,211	1,982	2,542	1,943
757	948	1,644	441	89
3	6	19	23	5
-	-	-	-	-
24,246	3,165	3,645	3,006	2,037
סה"כ שווי הוגן				
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות				
20,474	2,562	3,389	2,228	1,540
627	826	1,651	529	73
3	7	17	23	5
-	-	-	-	-
21,104	3,395	5,057	2,780	1,618
סה"כ שווי הוגן				
מכשירים פיננסיים, נטו				
3,142	(230)	(1,412)	226	419
3,142	2,912	1,500	1,726	2,145
החשיפה המצטברת במגזר				

הערות כלליות:

1. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
2. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן בגין המכשיר הפיננסי.
3. שיעור תשואה פינמי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן בגינו.
4. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים, מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים, שנגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול בשיעור של 0.1%) בשיעור התשואה הפינמי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

31 בדצמבר 2016									
מ-5 ועד 10 שנים	מ-10 ועד 20 שנים	מ-20 ועד 30 שנים	ללא תקופת פרעון	סך הכול שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי אחוזים	משך חיים ממוצע אפקטיבי שנים	סך הכול שווי הוגן מיליוני ש"ח	שיעור תשואה פנימי אחוזים	משך חיים ממוצע אפקטיבי שנים
276	-	-	-	1,940	2.14	2.24	2,002	2.00	1.94
9	-	-	-	1,931		0.47	1,943		0.43
-	-	-	-	7		-	1		-
-	-	-	-	-		-	-		-
285	-	-	-	3,878		**1.35	3,946		**1.20
13	-	-	-	2,368	0.94	0.16	2,720	0.69	0.17
168	2	-	-	1,495		1.11	1,232		1.80
-	-	-	-	15		-	16		-
-	-	-	-	-		-	-		-
181	2	-	-	3,878		**0.53	3,968		**0.67
104	(2)	-	-	-					
2	-	-	-	-			(22)		
1,349	184	48	82	33,827	3.42	0.83	31,442	2.98	0.87
22	2	-	-	3,903		0.68	2,903		0.66
-	-	-	-	56		-	67		-
-	-	-	-	-		-	-		-
1,371	186	48	82	37,786		**0.81	34,412		**0.85
983	152	-	-	31,328	0.28	0.71	29,599	0.27	0.74
265	2	-	-	3,973		1.10	2,955		1.47
-	-	-	-	55		-	64		-
-	-	-	20	20		-	19		-
1,248	154	-	20	35,376		**0.76	32,637		**0.81
123	32	48	62	2,410					
2,268	2,300	2,348	2,410				1,775		

* למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
 ** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
 *** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
 **** כולל מניות, המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".
 ***** כולל אופציות של מניות, המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".
 ***** כולל התחייבויות לא כספיות, המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".

אני יהושע בורשטיין, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2017 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים ברווח הכולל, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾, וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון וההנהלה".

26 בפברואר, 2018

יהושע בורשטיין
מנכ"ל הבנק

אני אבי רישפן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2017 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים ברווח הכולל, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾, וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון והנהלה".

26 בפברואר, 2018

אבי רישפן
סמנכ"ל בכיר, חשבונאי ראשי

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון והנהלה של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון והנהלה").

מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון והנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך, גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות, הן יכולות לספק מידה סבירה של ביטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-COSO Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission.

בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2017, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2017 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק ה"ה סומך חייקין וה"ה זיו האפט כפי שצוין בדוח שלהם בעמוד מספר 129 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2017.

אבי רישפן
סמנכ"ל בכיר, חשבונאי ראשי

יהושע בורשטיין
מנהל כללי

יאיר אבידן
יו"ר הדירקטוריון

26 בפברואר, 2018

דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2017

129	דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות - בקרה פנימית על דיווח כספי
130	דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות - דוחות כספיים שנתיים
131	דוחות רווח והפסד מאוחדים
132	דוח מאוחד על הרווח הכולל
133	מאזנים מאוחדים
134	דוח על השינויים בהון
135	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
137	ביאורים לדוחות הכספיים

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ - בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ וחברות מאוחדות שלו (להלן: "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן: "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר:

1. מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו);
 2. מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק;
 3. מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים;
- בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.
- לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי "COSO".
- ביקרו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים המאוחדים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים המאוחדים של הבנק, לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017, והדוח שלנו מיום 26 בפברואר 2018, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

זיו האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

תל אביב, 26 בפברואר, 2018

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ והחברות המאוחדות שלו (להלן: "הבנק"), לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים המאוחדים של הבנק, לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של הבנק והחברות המאוחדות שלו לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק והחברות המאוחדות שלו, לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-COSO Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission, והדוח שלנו מיום 26 בפברואר 2018 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

זיו האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

דוחות רווח והפסד מאוחדים לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

2015	2016	2017	ביאור	
974	⁽¹⁾ 1,057	1,174	2	הכנסות ריבית
⁽¹⁾ 101	124	155	2	הוצאות ריבית
873	933	1,019		הכנסות ריבית, נטו
67	36	119	13, 29	הוצאות בגין הפסדי אשראי
806	897	900		הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
				הכנסות שאינן מריבית
37	36	10	3	הכנסות מימון שאינן מריבית
310	304	316	4	עמלות
33	9	5	5	הכנסות אחרות
380	349	331		סך כל ההכנסות שאינן מריבית
				הוצאות תפעוליות ואחרות
518	581	558	6	משכורות והוצאות נלוות
152	154	158	15	אחזקה ופחת בניינים וציוד
171	175	173	7	הוצאות אחרות
841	910	889		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
345	336	342		רווח לפני מיסים
⁽¹⁾ 137	⁽¹⁾ 145	124	8	הפרשה למיסים על הרווח
208	191	218		רווח לאחר מיסים
2	2	2	14	חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות, לאחר מיסים
210	193	220		רווח נקי
			9	רווח למניה (באלפי שקלים חדשים)
1.69	1.55	1.77		מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב:

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

אבי רישפן
סמנכ"ל בכיר, חשבונאי ראשי

יהושע בורשטיין
מנהל כללי

יאיר אבידן
יו"ר הדירקטוריון

1. סווג מחדש בגין היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "מיסים על ההכנסה" - ראה ביאור 1ד(1).

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 26 בפברואר, 2018

דוח מאוחד על הרווח הכולל

בסכומים מדווחים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
210	193	220	רווח נקי
			רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:
(49)	(37)	23	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי השווי ההוגן, נטו
13	(40)	(9)	התאמת ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים, נטו ⁽¹⁾
(36)	(77)	14	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מיסים
13	25	(5)	השפעת המס המתייחס
(23)	(52)	9	רווח (הפסד) כולל אחר לאחר השפעת המס
187	141	229	סך הכל הרווח הכולל

1. מהווה בעיקר, התאמות לאומדנים אקטואריים בגין הפרשות לפיצויי פרישה והטבות לאחר סיום העסקה וכן הפחתת סכומים שנרשמו בתקופות קודמות ברווח כולל אחר.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מאזנים מאוחדים ליום 31 בדצמבר

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

2016	2017	ביאור	נכסים
3,422	4,339	11	מזומנים ופקדונות בבנקים
6,002	5,076	12	ניירות ערך ⁽¹⁾ (2)
22,349	24,291	13, 29	אשראי לציבור
(348)	(352)	13, 29	הפרשה להפסדי אשראי
22,001	23,939		אשראי לציבור, נטו
9	6	14	השקעה בחברות כלולות
358	351	15	בניינים וציוד
26	27	26	נכסים בגין מכשירים נגזרים
346	399	16	נכסים אחרים
32,164	34,137		סך הכל נכסים
			התחייבויות והון
27,199	28,836	17	פקדונות הציבור
259	200	18	פקדונות מבנקים
149	140		פקדונות הממשלה
926	1,026	19	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
79	101	26	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,308	1,361	20	התחייבויות אחרות ⁽³⁾
29,920	31,664		סך הכל התחייבויות
2,244	2,473	22	הון
32,164	34,137		סך הכל התחייבויות והון

1. היתרה כוללת ניירות ערך ששועבדו למלווים בסך 371 מיליוני ש"ח (31.12.2016 - 369 מיליוני ש"ח).
 2. היתרה כוללת ניירות ערך המוצגים לפי השווי ההוגן בסך 4,800 מיליוני ש"ח (31.12.2016 - 5,693 מיליוני ש"ח).
 3. היתרה כוללת הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בסך 25 מיליוני ש"ח (31.12.2016 - 28 מיליוני ש"ח).
- הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון

בסכומים מדווחים

הון מניות נפרע	קרנות הון	סך הכל הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר	יתרת רווח	סך הכל הון
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
51	152	203	(22)	1,735	1,916
יתרה ליום 1 בינואר 2015					
-	-	-	(23)	-	(23)
הפסד כולל אחר נטו, לאחר השפעת המס					
-	-	-	-	210	210
רווח נקי לשנה					
51	152	203	(45)	1,945	2,103
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015					
-	-	-	(52)	-	(52)
הפסד כולל אחר נטו, לאחר השפעת המס					
-	-	-	-	193	193
רווח נקי לשנה					
51	152	203	(97)	2,138	2,244
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016					
-	-	-	9	-	9
רווח כולל אחר נטו, לאחר השפעת המס					
-	-	-	-	220	220
רווח נקי לשנה					
51	152	203	(88)	2,358	2,473
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017					

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים מאוחד לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

2015	2016	2017	
			תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
210	193	220	רווח נקי לשנה
259	⁽¹⁾ 342	504	התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעילות (נספח א')
469	535	724	מזומנים נטו מפעילות שוטפת
			שינוי נטו בנכסים שוטפים
(294)	254	(76)	פקדונות בבנקים
(1,658)	⁽¹⁾ (1,732)	(2,161)	אשראי לציבור
(1)	5	(1)	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(5)	-	10	ניירות ערך למסחר
34	2	(13)	נכסים אחרים
(1,924)	(1,471)	(2,241)	סך הכל שינוי בנכסים שוטפים
			שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות
1,328	1,811	1,637	פקדונות מהציבור
(33)	(200)	(59)	פקדונות מבנקים
12	(2)	(9)	פקדונות הממשלה
13	(43)	22	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
7	44	(4)	התחייבויות אחרות
1,327	1,610	1,587	סך הכל שינוי בהתחייבויות שוטפות
(128)	674	70	מזומנים נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת
			תזרימי מזומנים לפעילות השקעה
(2,748)	(4,980)	(1,784)	רכישת ניירות ערך זמינים למכירה
2,560	1,330	1,664	תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
848	761	947	תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה
-	-	27	תמורה מפדיון אגרות חוב מוחזקות לפדיון
(59)	(80)	(52)	רכישת בניינים וציוד
81	17	11	תמורה ממימוש בניינים וציוד
6	-	5	דיבידנד שהתקבל מחברה כלולה
688	(2,952)	818	מזומנים נטו, מפעילות (לפעילות) השקעה
			תזרימי מזומנים מפעילות מימון
-	253	100	הנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(28)	(26)	(33)	פרעון כתבי התחייבות נדחים
(28)	227	67	מזומנים נטו, מפעילות (לפעילות) מימון
532	(2,051)	955	גידול (קיטון) במזומנים
(6)	(18)	(28)	השפעת השינויים בשער החליפין על יתרת המזומנים
4,881	5,407	3,338	יתרת המזומנים לתחילת השנה
5,407	3,338	4,265	יתרת המזומנים לסוף השנה

1. הוצג מחדש.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

נספחים לדוח על תזרימי המזומנים מאוחד לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר

בסכומים מדווחים

2015	2016	2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
			נספח א' - התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעילות שוטפת
(2)	(2)	(2)	חלק הבנק ברווחים נטו, של חברות כלולות
57	56	60	פחת על בניינים וציוד (לרבות ירידת ערך)
169	⁽¹⁾ 146	219	הוצאות בגין הפסדי אשראי
8	40	170	הפסד נטו מניירות ערך זמינים למכירה ומוחזקים לפדיון
(1)	-	2	הפרשה לירידת ערכם של ניירות זמינים למכירה
1	-	-	הפסד שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר
(33)	(8)	(4)	רווח ממימוש בניינים וציוד
36	18	(45)	מיסים נדחים, נטו
(1)	47	43	גידול (קיטון) בהפרשות לזכויות עובדים
19	27	33	התאמת ערכם של אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
6	18	28	הפרשי שער שנזקפו על יתרת המזומנים
259	342	504	סה"כ התאמות לתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

נספח ב' - פעולות שלא במזומן

7	4	12	רכישת בניינים וציוד
(313)	242	(87)	השאלת ניירות ערך (החזרת ניירות ערך שהושאלו)

נספח ג' - מידע על ריבית ומיסים שהתקבלו (שולמו)

1,047	1,121	1,238	ריבית שהתקבלה
6	-	5	דיבידנדים שהתקבלו
(186)	(114)	(125)	ריבית ששולמה
(104)	(151)	(178)	מיסים על הכנסה ששולמו
-	19	15	מיסים על הכנסה שהתקבלו

(1) הוצג מחדש.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם. הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

א. כללי

1. בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן - "הבנק") הינו תאגיד בנקאי. הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2017, מתייחסים לנתונים הכספיים של הבנק ושל החברות המוחזקות שלו (להלן: "המאוחד") וערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
 2. מכיוון שאין פער מהותי בין נתוני הבנק לנתונים במאוחד, מוצגים הדוחות הכספיים והביאורים הנלווים אליהם על בסיס מאוחד בלבד. מידע באשר לנתונים הכספיים של הבנק, נכלל בביאור מס' 34.
 3. הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 26 בפברואר 2018.
 4. הגדרות -
- דוחות כספיים אלה:
- א. חברות מאוחדות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.
 - ב. חברות כלולות - חברות, למעט חברות מאוחדות, שהשקעת הבנק בהן, במישרין או בעקיפין כלולה בדוחות הכספיים, על בסיס השווי המאזני.
 - ג. חברות מוחזקות - חברות מאוחדות וחברות כלולות.
 - ד. מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל. בדרך כלל זהו המטבע של הסביבה שבה הבנק מפיק ומוציא את עיקר המזומנים. מטבע הפעילות של הבנק הינו השקל.
 - ה. מטבע ההצגה - המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.
 - ו. צדדים קשורים - כהגדרתם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור שפורסמו על ידי בנק ישראל. ובעלי עניין
 - ז. מדד - מדד המחירים לצרכן בישראל שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
 - ח. סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילויי דעת מספר 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.
 - ט. סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.
 - י. שווי הוגן - המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה, בין משתתפים בשוק במועד המדידה.
 - יא. עלות - עלות בסכום מדווח.
 - יב. דיווח כספי - דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.
 - יג. תקני דיווח כספי בינלאומיים - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS), לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC), או פרשנויות שנקבעו על ידי הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC).
 - יד. כללי חשבונאות - כללי חשבונאות שנדרשים ליישם בנקים אמריקאיים, הנקבעים על ידי רשויות מקובלים בפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ניירות ערך בארה"ב, המוסד לתקינה בחשבונאות בארה"ב, וגופים נוספים בארה"ב ומיושמים בהתאם להיררכיית דיווח שנקבעה בקודיפיקציה של תקני החשבונאות שפרסם המוסד לתקינה חשבונאית בארה"ב (FAS 168).

ב. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח הכספי

הדוחות הכספיים הוכנו על פי מדרג תקני דיווח כספי, כדלקמן:

- ככלל, הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם לכללים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו (להלן: "הוראות המפקח").
- בעיקר הנושאים, הוראות המפקח מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. בנושאים הנותרים (שהינם פחות מהותיים), הוראות המפקח מבוססות על תקני דיווח כספיים בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP).
- כאשר תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או שאינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים - נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

2. בסיס הצגת הנתונים הכספיים

הנתונים מוצגים בדוחות הכספיים כדלקמן:

(א) נתונים מאזניים

- פריטים כספיים - מוצגים בערכים נומינליים היסטוריים.
- פריטים לא כספיים - מוצגים בערכים מדווחים.

(ב) נתונים תוצאתיים

- הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים כספיים - מוצגות בערכים נומינליים היסטוריים.
- הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים לא כספיים (כגון: פחת והפחתות, והוצאות והכנסות מראש) - נגזרות מהתנועה בפריט הלא כספי המאזני.

3. מטבע פעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בשקלים חדשים (ש"ח), שהינו מטבע הפעילות של הבנק.

4. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים נערכו על בסיס העלות ההיסטורית, למעט נכסים והתחייבויות, כמפורט להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים, הנמדדים בשיטת השווי ההוגן (כגון: השקעות בניירות ערך, אשראי הנובע מהשאלת ניירות ערך, ויעודות בגין זכויות עובדים).
- נכסים והתחייבויות הנובעים מהפרשות (כגון: הכנסות לקבל והוצאות לשלם, הפרשות למיסים נדחים, והתחייבויות בגין זכויות עובדים).
- השקעות בחברות כלולות המטופלות בשיטת "השווי המאזני".

5. שימוש באומדנים

עריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, כרוכה בשיקול דעת, הנחות ושימוש באומדנים שהשפיעו על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות ועל הגילוי המתייחס לנכסים והתחייבויות תלויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות בתקופות הדיווח. האומדנים מבוססים על הנחות שנערכו על ידי הנהלת הבנק והן כרוכות באי ודאות או רגישות למשתנים שונים.

ב. בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך)

5. שימוש באומדנים (המשך)

הערכות ההנהלה מבוססות על ניסיון העבר, נתונים נצפים והנחות סבירות המותאמות לנסיבות של כל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם מתעדכנים באופן שוטף, ותוצאותיהם נזקפות לדוחות הכספיים בתקופה שבה נערך העדכון. יובהר עם זאת, שהתממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים הנ"ל, עשויה להיות שונה מההערכות שנכללו בדוחות הכספיים. למידע נוסף באשר לשינויים באומדנים שונים הנובעים מיישום כללי חשבונאות והוראות דיווח חדשות - ראה סעיף ד' להלן.

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

1. אימוץ תקני חשבונאות אמריקאיים מסוימים

ביום 27 בינואר 2014, הפיץ בנק ישראל טיוטת מזכר לדיון הכולל מתווה לאימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, על ידי התאגידים הבנקאיים בישראל - לאור יתרונות משמעותיים שרואה בנק ישראל באימוץ תקינה זו. עד כה טרם פורסמה הוראה מחייבת בנושא זה.

בהמשך לאמור לעיל, פרסם בנק ישראל ביום 13 באוקטובר 2016, תיקון להוראות הדיווח לציבור, במסגרתו נדרשו התאגידים הבנקאיים לאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושאים הבאים:

- מיסים על ההכנסה.
- נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו.
- רכוש קבוע וירידת ערך רכוש קבוע, נדל"ן להשקעה.
- רוח למניה.
- תזרים מזומנים.
- דיווח לתקופת ביניים.
- היוון עלויות ריבית.
- מדידה וגילוי של ערבבויות.

הנחיות באשר לכללי המדידה והגילוי בנושאים שנכללו בתיקון להוראה, נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2018 (למעט ההנחיות בנושא "מיסים על ההכנסה, שנכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2017 - ראה סעיף ד'1), להלן. להערכת הבנק ליישום הכללים החדשים לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

2. תיקון להוראות ניהול בנקאי מס' 314 ו-315

במסגרת ההוראות שפורסמו על ידי בנק ישראל בנושא: "חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", נדרשו התאגידים הבנקאיים להמשיך ולחשב את סכומי ההפרשה הנוספת והכללית בהוראת ניהול בנקאי תקן 315, ולוודא שהפרשות אלו אינן עולות על סכומי ההפרשות לאשראי "על בסיס קבוצתי", כהגדרתן בהוראות בנק ישראל.

ביום 10 ביולי 2017 פרסם בנק ישראל תיקונים להוראות ניהול בנקאי תקן מס' 314 במסגרתן בוטלה הדרישה לחשב "הפרשה כללית" ו"הפרשה נוספת להפסדי אשראי".

עם זאת, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול במסגרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי מרכיב בגין הפרשה להפסדי אשראי עבור אשראי שניתן ואין לגביו דוחות כספיים מעודכנים.

התיקונים להוראות נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2018. להערכת הבנק ליישום התיקונים להוראות כאמור, לא צפויות להיות השלכות מהותיות על ההפרשות להפסדי אשראי בבנק.

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

3. תיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא: "שיפור ההצגה של הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום ההעסקה"

בהמשך לשינויים בכללי החשבונאות האמריקאיים, בנושא: "תגמול - הטבות פרישה - שיפור ההצגה של הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום ההעסקה", פרסם בנק ישראל ביום 1 בינואר 2018 תיקון להוראות הדיווח לציבור, המאמץ את השינויים בכללי החשבונאות האמריקאיים בנושא זה.

במסגרת התיקון להוראה יסווג הוצאות להטבה מוגדרת בגין זכויות עובדים, לדוח הרווח והפסד, כדלקמן:

- מרכיב עלות השירות יסווג לסעיף "הוצאות שכר ונלוות"
 - יתר מרכיבי ההוצאות (הכנסות) הנובעים מהטבה מוגדרת בגין זכויות עובדים, יסווג לסעיף "הוצאות אחרות".
- התיקון לכללי הגילוי והדיווח כאמור נכנס לתוקף החל מיום 1 בינואר 2018.
- להערכת הבנק ליישום התיקון לכללי הדיווח, כאמור, לא תהיה השפעה על הדוחות הכספיים, מעבר להיבטי הדיווח.

ד. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שיושמו לראשונה בתקופת הדיווח

1. תיקון הוראות הדיווח לציבור באשר לדיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "מיסים על ההכנסה"

התיקון להוראות הדיווח לציבור בנושא זה, פורסם על ידי בנק ישראל ביום 22 באוקטובר, 2015. בהתאם להנחיות שנכללו בתיקון להוראה, נדרשו התאגידים הבנקאיים ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא זה, לרבות כללי המדידה והגילוי שנכללו בתקני החשבונאות והדיווח בארה"ב - החל מיום 1 בינואר 2017.

בעדכון להוראות שפורסם ביום 13 באוקטובר 2016, נכללו מספר שינויים ובכללם:

- הכנסות והוצאות ריבית בגין מיסים על ההכנסה יסווג לסעיף "מיסים על ההכנסה".
- קנסות לרשויות המס יסווג לסעיף "מיסים על ההכנסה".
- השפעת שינויים בשיעור המס על המיסים הנדחים תיזקף לדוח הרווח והפסד - גם בגין הפרשי עיתוי שהוכרו מחוץ לרווח והפסד.
- הפרשים זמניים בגין תקופות שקדמו לכניסת ההנחיות לתוקף (ביום 1.1.2017), יטופלו בהתאם להוראות ששררו עד ליום 31.12.2016.

הבנק יישם את ההנחיות החדשות שנכללו בתיקון להוראה, במועד שנקבע לכניסתן לתוקף, בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בנושא זה וסיווג מחדש את נתוני ההשוואה על פי ההנחיות שנכללו בהוראה. הפרשים זמניים בגין תקופות קודמות טופלו בהתאם לכללים ששררו עד ליום 31.12.2016. ליישום כללי החשבונאות החדשים לא היו השפעות מהותיות על הדוחות הכספיים.

2. תיקון הוראות הדיווח לציבור באשר לדיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "מטבע חוץ"

התיקון להוראות הדיווח לציבור בנושא זה פורסם על ידי בנק ישראל ביום 21 במרס, 2016.

בהתאם להנחיות שנכללו בתיקון להוראה נדרשו התאגידים הבנקאיים ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא זה, לרבות כללי המדידה והגילוי שנכללים בתקני החשבונאות והדיווח בארה"ב - החל מיום 1 בינואר 2017, בכפוף להוראות מעבר שנקבעו בהוראה, כמפורט להלן:

- על פי כללי המדידה הנהוגים בארה"ב בנושא זה, נזקפים הפרשי שער בגין ניירות ערך זמניים למכירה במטבע חוץ - לסעיף "רווח כולל אחר" במסגרת ההון העצמי (במקום לדוח הרווח והפסד כמתחייב מההוראות הקודמות של המפקח על הבנקים).

ד. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שיושמו לראשונה בתקופת הדיווח (המשך)

2. תיקון הוראות הדיווח לציבור באשר לדיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "מטבע חוץ" (המשך)

- במטרה לאפשר לתאגידים הבנקאיים ללמוד את ההשלכות הנובעות מהשינויים בכללי המדידה כאמור, ולהיערך ליישומם, נכללו בתיקון להוראה הנחיות מעבר, במסגרתן נדחה מועד הכניסה לתוקף של מרכיב זה בכללי המדידה החדשים, עד ליום 1.1.2019 (להלן: "תקופת הביניים").

לפיכך החל מהמועד שנקבע לכניסתו לתוקף של ההנחיות החדשות (1.1.2017), ועד לתום תקופת הביניים, משיכו התאגידים הבנקאיים לזקוף הפרשי שער בגין ניירות ערך זמינים למכירה - לרווח והפסד.

הבנק יישם את כללי המדידה החדשים, לרבות ההקלות שנקבעו בתקופת המעבר, במועד כניסתם לתוקף. ליישום כללי החשבונאות החדשים, לא הייתה השלכה מהותית על הדוחות הכספיים בתקופת הדוח.

3. תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין, בנושא: "דרישות ההון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים"

בעקבות עדכון המלצות "ועדת באזל", בנושא: דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים שפורסם בחודש יולי 2012, פרסם בנק ישראל ביום 22 באוקטובר 2015 וביום 1 ביוני 2016, תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 203 ו-204, במסגרתו נקבעו הנחיות חדשות המתייחסות להגדרת "צדדים נגדיים מרכזיים" ומשקל הסיכון שייקבע עבורם, כדלקמן:

- "צד מרכזי כשיר" הוגדר כישות בעלת היתר לפעול כצד נגדי מרכזי על ידי רגולטור (או מפקח), לגבי מוצרים ספציפיים המוצעים על ידו.
- החשיפה ל"צדדים מרכזיים כשירים", תשוקלל בשיעור של 2% (במקום 0% בעבר).
- החשיפה לסכומים שהועברו ל"קרן הסיכונים" תשוקלל בשיעור של 1250%.
- למרות האמור לעיל, דרישת ההון הכוללת, בנושא זה, לא תעלה על 20% מסך החשיפה ל"צד המרכזי הכשיר".

בהמשך להוראות אלו פרסם בנק ישראל ביום 28 בדצמבר 2016 הנחיה, המתירה לתאגידים הבנקאיים לחשב את סכום החשיפה בגין פעילות הלקוחות בבורסת המעו"ף ב"גישת התרחישים". בנוסף, פירסם בנק ישראל ביום 2 ביולי 2017 הנחיה, המתירה לתאגידים הבנקאיים לסווג את מסלקת הבורסה ומסלקת המעו"ף כ"צדדים מרכזיים נגדיים כשירים". ההנחיות שנכללו בהוראות נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2017 ויושמו על ידי הבנק במועד זה.

יישום ההנחיות שנכללו בהוראה לא השפיע מהותית על יחס הלימות ההון של הבנק.

4. תיקון להנחיות בנק ישראל בנושא: "חובות פגומים סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי"

ביום 20 בפברואר 2017 פרסם בנק ישראל, במסגרת "קובץ שאלות ותשובות", הבהרות בנושא: חובות בעייתיים. בהתאם להבהרות אלו, נדרשו התאגידים הבנקאיים להביא בחשבון, בעת הסיווג של חובות בעייתיים, גם את חוזקו של "מקור ההחזר הראשוני" של החייב.

"מקור ההחזר הראשוני" - הוגדר על ידי בנק ישראל כ"מקור מזומנים יציב לאורך זמן, אשר חייב להימצא תחת שליטת החייב, ואשר חייב להיות מופרד, במפורש או במהות, לכיסוי החוב. כדי שהמקור החזר יוכר כ"מקור החזר ראשוני", על הבנק להראות שהחייב צפוי להפיק, בהסתברות גבוהה, תוך פרק זמן סביר, תזרים מזומנים מתאים מפעילות עסקית נמשכת, אשר ישמש לפרעון התשלומים הנדרשים, באופן מלא, במועד שנקבע בהסכם".

ההבהרות שנקבעו בתיקון להנחיות, כאמור, נכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2017. הבנק מיישם את הכללים החדשים החל ממועד כניסתם לתוקף. ליישום הכללים לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. סיווג מחדש

בעקבות החלטה לביצוע רה-ארגון בחטיבה לבנקאות מסחרית (מקודם: החטיבה העסקית המסחרית) שהתקבלה ביום 29.11.2016, פוצלה פעילות האגף העסקי בחטיבה, בין שני אגפים מסחריים, החל מיום 1 בינואר 2017. לאור האמור לעיל, מוצגת הפעילות של שני אגפים אלו, החל מיום 1 בינואר 2017, בביאור על תוצאות הבנק בחתך מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה, במסגרת מגזר "בנקאות מסחרית" (לפרטים נוספים ראה ביאור 28 להלן). נתוני ההשוואה לתקופות שקדמו ליום 1 בינואר 2017, סווגו בהתאם.

ו. איחוד הדוחות הכספיים

1. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים של הבנק ושל החברות המאוחדות שלו. יתרות ועסקאות הדדיות בין החברות שאוחדו בוטלו בדוחות הכספיים המאוחדים.
2. הדוחות הכספיים של הבנק כוללים גם את הדוחות הכספיים של חברת מרכנתיל הנפקות בע"מ, שהינה "חברת שירות" כהגדרתה בהוראות בנק ישראל.

ז. השקעה בחברות מוחזקות

ההשקעה בחברות מוחזקות נכללה בדוחות הכספיים לפי שיטת השווי המאזני, בהתבסס על דוחותיהן הכספיים המבוקרים.

ח. מטבע חוץ והצמדה

1. פריטים כספיים במטבע חוץ או הצמודים לו, או הצמודים למדד המחירים לצרכן, כלולים בדוחות הכספיים כדלקמן:
 - אלה במטבע חוץ או הצמודים לו:
 - לפי שערי החליפין היציגים שפורסמו על ידי בנק ישראל לתאריך המאזן, או לתאריך אחר בהתאם לתנאי העסקאות.
 - אלה הצמודים למדד המחירים לצרכן:
 - לפי המדד הידוע בתאריך המאזן, או לפי המדד בגין החודש האחרון של השנה, בהתאם לתנאי העסקאות.
2. הכנסות והוצאות במטבע חוץ נכללו בדוחות רווח והפסד לפי שערי החליפין היציגים ששררו בעת התהוותן.
3. הפרשי שער והצמדה שהתהוו עקב התאמת נכסים והתחייבויות במטבע חוץ או הצמודים לו, או למדד המחירים לצרכן, כלולים בדוחות רווח והפסד בסעיפים המתאימים.
4. להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן:

שיעור השינוי ב- %			31 בדצמבר			
2015	2016	2013	2014	2015	2016	2017
(1.0)	(0.2)	0.4	107.4	106.3	106.1	106.5
מדד המחירים לצרכן ("בגין" חודש דצמבר) - בנקודות						
(0.9)	(0.3)	0.3	107.4	106.4	106.1	106.4
מדד המחירים לצרכן ("דוע" בחודש דצמבר) - בנקודות						
0.3	(1.5)	(9.8)	3.889	3.902	3.845	3.467
שער החליפין של הדולר של ארצות הברית - בשקלים חדשים						

ט. ניירות ערך

1. ניירות ערך בידי הבנק

א. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים סווגו ניירות הערך שבידי הבנק, לשלוש קטגוריות:

- **אגרות חוב מוחזקות לפדיון** - מהוות אגרות חוב שלבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון. אגרות החוב מוצגות לפי העלות, בתוספת הפרשי הצמדה (או הפרשי שער) וריבית שנצברו וכן מרכיב הנכיון או הפרמיה שנצרו בעת הרכישה וטרם הופחתו, ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני! הכנסות ריבית בגין אגרות חוב אלו מוכרות על בסיס צבירה ונזקפות לדוח הרווח והפסד.
- **ניירות ערך למסחר** - מהווים ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למכורם בתקופה קרובה - מוצגים לפי השווי ההוגן ליום הדיווח. רווחים והפסדים בגין התאמות לשווי ההוגן - נזקפו לדוח רווח והפסד.
- **ניירות ערך זמינים למכירה** - מהווים ניירות ערך שלא סווגו בקטגוריות הקודמות - מוצגים לפי השווי ההוגן ליום הדיווח, למעט מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין ומוצגות לפי העלות בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך. הפרשים בין העלות המופחתת של ניירות ערך אלה לבין השווי ההוגן, בניכוי השפעת המס, מוצגים בדוח על השינויים בהון בסעיף "רווח כולל אחר". הפרשים בין עלות ניירות הערך לעלותם המופחתת - נזקפים לרווח והפסד על בסיס צבירה.

ב. עלות ניירות ערך שמומשו נזקפת לדוח רווח והפסד על בסיס "ממוצע נע".

ג. באשר לטיפול החשבונאי המיושם לגבי ירידת ערכם של ניירות ערך - ראה סעיף יג' להלן.

2. ניירות ערך בידי אחרים

ניירות ערך זמינים למכירה שהושאלו על ידי הבנק לאחרים - מוצגים לפי שוויים ההוגן בסעיף "אשראי לציבור" או "פקדונות בבנקים", לפי העניין. השינויים בערכם של ניירות ערך אלו, על בסיס צבירה, נזקפים לדוח הרווח והפסד בסעיף "הכנסות מריבית". ההפרש בין שווי השוק של ניירות ערך אלו, לבין עלותם המופחתת, נזקף לדוח על השינויים בהון בסעיף "רווח כולל אחר".

י. אשראי לציבור, חובות פגומים וסיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי

1. אשראי לציבור

האשראי לציבור, כמו גם יתרות חוב אחרות שלא נקבעו לגביהן כללי הצגה נפרדים (כגון: פקדונות בבנקים), מוצג על פי "יתרת החוב הרשומה" שלו, המוגדרת כ"יתרת החוב (לרבות ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער שנצברו על החוב), בניכוי מחיקות חשבונאיות" (ולפני הפרשות להפסדי אשראי).

2. חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי

ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות קטנים והומוגניים מוערכת על בסיס קבוצתי. אוכלוסיית חובות אלו כוללת את כלל ההלוואות לדיור בבנק (שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור"), וחובות אחרים שיתרתם החוזית נמוכה מ- 500 אלף ש"ח.

3. חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מחושבת על בסיס פרטני

חובות אלו כוללים חבויות שיתרתם החוזית עולה על 500 אלף ש"ח (למעט הלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינן מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור"), וכן "חובות בעייתיים בארגון מחדש".

י. אשראי לציבור, חובות פגומים וסיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. חובות פגומים:

• סיווג:

- החובות שסווגו כ"פגומים", כוללים את סוגי החובות הבעייתיים הבאים:
 - כל החובות הבעייתיים שאורגנו מחדש.
 - חובות שנבדקו על בסיס פרטני, שתקופת הפיגור בגינם עולה על 90 יום (למעט "חובות המובטחים היטב ונמצאים בתהליך גביה" - כהגדרתם בהוראה); חובות שבחשבון העובר ושכ שלהם לא נזקפו בתקופה מסוימת תקבולים בהיקף שאינו נופל מיתרת החוב הממוצעת שלהם; חובות שחורגים ברציפות ממסגרת האשראי שאושרה להם - למעלה מ - 90 יום וכן חובות בטיפול משפטי (לרבות: הקפאת הליכים, כינוס נכסים ופשיטת רגל).
 - כל חוב אחר שנבדק על בסיס פרטני ולהערכת הבנק לא ניתן יהיה לגבות מהחייב את כל הסכומים המגיעים ממנו, לפי התנאים החוזיים של החוב.

• חזרה מסיווג "פגום"

- חוב יחדל להיות מסווג כ"פגום", בכל אחד מהמקרים הבאים:
 - לא קיימים בגין החוב "מרכיבי פיגור" (ולהערכת הבנק, יתרת החוב תשולם במלואה).
 - החוב "מובטח היטב ונמצא בהליכי גביה".

• צבירת ריבית

- הכללים שמיישם הבנק בנושא צבירת ריבית בגין "חובות פגומים", כוללים:
 - הפסקת צבירת הכנסות ריבית בגין "חובות פגומים" - החל ממועד סיווגם כ"פגומים".
 - ריבית שנצברה על "חוב פגום", עד לסיווגו כ"פגום" וטרם נגבתה - מבוטלת.
 - על אף האמור לעיל, הבנק ממשיך לצבור ריבית בגין "חובות בעייתיים שאורגנו מחדש", כאשר הצפי לפרעון האשראי נתמך בהערכת אשראי מבוססת.

• הכרה בהכנסות ריבית:

- הכנסות ריבית בגין חובות פגומים נזקפות לדוח הרווח והפסד בהתקיים התנאים הבאים:
 - עם חזרת חוב מסיווג פגום (ביטול הסיווג), מוכרות הכנסות ריבית, כדלקמן:
 1. הריבית השוטפת בגין יתרת החוב הרשומה של החוב נזקפת לרווח והפסד באופן שוטף.
 2. ריבית שנמחקה בעבר ולא נצברה לרווח והפסד - נזקפת כהכנסה תקופתית, במשך התקופה העתידית שנותרה לפרעון החוב, בשיטת "הריבית האפקטיבית".
 - עם גביית חוב פגום (כאשר גביית יתרת החוב הרשומה, מובטחת) - מוכרת הכנסת הריבית השוטפת בגין יתרת החוב הרשומה (על פי שיעור הריבית החוזי).
 - יתרת הריבית שלא הוכרה כאמור - נזקפת לרווח והפסד לאחר שנגבתה מלוא יתרת החוב הרשומה.

י. אשראי לציבור, חובות פגומים וסיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. חובות פגומים: (המשך)

• חובות שאורגנו מחדש:

(1) הגדרה

- שינוי בתנאי חוב של חייב (לרבות שינוי בשיעור הריבית שנושא החוב או בתנאי הפרעון), הנובע מקשיים פיננסיים של החייב, מוגדר כ"ארגון מחדש של חוב בעייתי (ומסווג כ"חוב פגום").
- כמו כן, יש לסווג "חובות נחותים" כ"חובות בעייתיים שאורגנו מחדש", כאשר:
- בעת חידוש אשראי שסווג כ"חוב נחות", לא נערך תהליך חיתום עדכני המשקף שינויים שחלו ברמת הסיכון של החוב.
 - כאשר תהליך החיתום שנערך לחוב לא לווה בעדכון התמחור של החוב (המשקף התאמה לעליה שחלה ברמת הסיכון שלו), או לחילופין בנקיטת צעדים אחרים שיגרמו להפחתה ברמת הסיכון של החוב (כגון: העמדת בטחונות נוספים, או ערבים חדשים).

(2) הקלה בקריטריונים לסיווג "חובות בעייתיים בארגון מחדש":

- במקרים מסוימים ניתן להימנע מסיווג שינויים שנערכו בתנאי החוב המקורי של הלקוח, כ"חובות בעייתיים שאורגנו מחדש", כגון:
- הסדרי החוב החדשים גרמו ל"עיכוב זניח" בלבד (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל), בתשלומי הלקוח.
 - הסדר החוב שנערך ללקוח כלל חיתום עדכני של חבות הלקוח (לרבות התאמת תמחור החוב לרמת הסיכון העדכנית של החייב), או לחלופין ננקטו פעולות אחרות (כגון: חיזוק בטחונות), שיגרמו להפחתת רמת הסיכון של החייב, לרמתה המקורית.

(3) "ארגון מחדש עוקב" -

- חוב בסיווג זה הוגדר כהסדר חוב נוסף שנערך במהלך תקופת הסדר החוב המקורי (שסווג כ"ארגון מחדש של חוב בעייתי"). בהתאם להנחיות שפורסמו על ידי בנק ישראל, ניתן יהיה שלא לסווג את הסדר החוב החדש ("הארגון העוקב"), כ"חוב בעייתי שאורגן מחדש", בכפוף לתנאים כדלקמן:
- החייב אינו מצוי עוד "בקשיים פיננסיים" (כהגדרתם בהוראות בנק ישראל).
 - הסדר החוב החדש אינו כולל "ויתור" (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל).

2. מחיקות חשבונאיות:

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראות בנק ישראל, הבנק מבחין בין שני סוגי מחיקות חשבונאיות, כדלקמן:

• מחיקות של חובות שסווגו כפגומים:

- חובות פגומים שנחשבים לבלתי ניתנים לגביה, או בעלי ערך נמוך, שהותרתם כנכס אינם מוצדקת, או שהיא כרוכה במאמצים ארוכי טווח - נמחקים חשבונאית. בהקשר לכך, נקבעו כללים למחיקת חובות פגומים, על פי המאפיינים הבאים:
- חוב פגום "שגבייתו מותנית בבטחון" - נמחק חשבונאית חלק החוב העודף על השווי בר הגביה של הבטחון.
 - חוב בעייתי שאורגן מחדש - נמחק סכום "הויתור המותנה" שנכלל בהסדר החוב.
 - חוב פגום אחר - יתרת החוב העודפת על סכומי התקבולים הצפויים מהחייב - נמחקת חשבונאית, אלא אם קיימות בידי הבנק ראיות שצפויה גביה נוספת מהחייב ובתנאי שקיימת וודאות לגבי ההפסד שייגרם לבנק. ככלל, מחיקה חשבונאית בגין אי וודאות לגבי היקף ההפסד שייגרם לבנק, אינה נדחית, לאחר שחלפו שנתיים ממועד סיווג החוב כפגום.
 - חובות בגין ארגונים מחדש שכשלו, נמחקים חשבונאית לאחר שחלפו 60 יום מתחילת הפיגור.

י. **אשראי לציבור, חובות פגומים וסיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי** (המשך)

2. **מחיקות חשבונאיות:** (המשך)

• **מחיקת חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי:**

מחיקת חובות אלו נערכת על בסיס הכללים ומאפייני החוב הבאים:

- חוב מובטח בדירת מגורים - נמחק חלק החוב העודף על השווי ההוגן של דירת המגורים - בחלוף 180 יום מתחילת הפיגור בחוב.
- חובות של יחידים או תאגידים בפשיטת רגל, או בכינוס נכסים - נמחק חלק החוב העודף על שווי הבטחונות שבידי הבנק (ובתנאי שגביית הבטחון צפויה), לאחר שחלפו 60 יום ממועד צו הכינוס, או מיום מתן צו הפירוק (לפי העניין).
- חוב שנוצר במרמה - נמחק חשבונאית בחלוף 90 יום ממועד גילוי המרמה.
- חובות אחרים - נמחק חשבונאית חלק החוב העודף על הבטחון שבידי הבנק (ובתנאי שתפיסת הבטחון החלה והינה מובטחת) - בחלוף 150 יום מתחילת הפיגור בחוב.

3. **הפרשות להפסדי אשראי**

ההפרשה להפסדי אשראי משקפת את הערכת הבנק לגבי הפסדי אשראי הגלומים בתיק הנכסים שלו. בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראות בנק ישראל, נחלקים כללי המדידה של ההפרשות והפסדי אשראי לשתי קבוצות, כדלקמן:

• **חובות שההפרשות להפסדי אשראי בגינם מחושבים על בסיס פרטי:**

ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות אלו, מחושבת באחת מהשיטות הבאות:

- עבור חובות פגומים המובטחים בבטחון - ההפרשה להפסדי אשראי נגזרת מהפער שבין יתרת החוב הרשומה של החוב הפגום, לשווי ההוגן של הבטחונות.
- עבור חובות פגומים אחרים - ההפרשה להפסדי אשראי נגזרת מהפער שבין יתרת החוב הרשומה של החוב הפגום, לבין הערך הנוכחי של סכומי התקבולים הצפויים מהחייב. שיעור ההיוון המשמש בחישוב הערך הנוכחי, כאמור, נגזר משיעור הריבית החוזי של החוב הפגום.

• **חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי:**

ההפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי מחושבת על פי הכללים הבאים:

- חובות שאינם הלוואות לדיור:

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראות בנק ישראל לציבור נדרשו התאגידים הבנקאיים לערוך הפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בגין כלל מכשירי האשראי בבנק (למעט חובות שסווגו כ"פגומים" והלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור"), כמפורט להלן:

ההפרשה הקבוצתית בגין אשראים אלו מחושבת כמכפלה של יתרות החוב הרשומות של האשראים (המפולחות בחתך "ענפי משק"), ב"מקדם הפרשות להפסדי אשראי" (כמפורט להלן), עבור כל אחד מענפי המשק, כאמור - תוך הבחנה בין: "אשראי מסחרי בעייתי", "אשראי בעייתי לאנשים פרטיים" ואשראי אחר.

"מקדם הפרשות להפסדי אשראי" הוגדר בהנחיות אלו, כצירוף של שני המרכיבים הבאים:

• **"מקדם החלטה" -** המהווה אומדן להפרשות הגלומות בתיק האשראי של הבנק, בהתבסס על הפסדים שנרשמו בעבר בתאגיד הבנקאי.

י. **אשראי לציבור, חובות פגומים וסיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי** (המשך)

3. **הפרשות להפסדי אשראי** (המשך)

• **חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי:** (המשך)

• **"מקדם התאמה" -** המוגדר כתוספת הנדרשת להפרשות להפסדי אשראי בגין "גורמים סביבתיים" שלא נלקחו בחשבון במסגרת קביעת "מקדם ההחלטה", ומשקף, בין היתר, מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף, השלכות צפויים בגין שינויים מקרו כלכליים ובגין שינויים אחרים, כגון: איכות האשראי בכל ענף, מגמת החובות הבעייתיים בכל ענף, ריכוזיות האשראי וכו'.

לאור האמור לעיל נערך על ידי הבנק אומדן באשר ל"מקדם ההחלטה", עבור כל אחד מענפי המשק, ועבור כל אחת מקבוצות המשנה, כאמור לעיל, בהתבסס על "טווח הפרשות" המחושב על בסיס נתוני המחיקות שדווחו על ידי הבנק בשבע השנים שקדמו למועד החישוב.

להערכת הבנק, "מקדם ההחלטה" שנקבע בתהליך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי, כאמור, הינו האומדן הטוב ביותר (בתוך "טווח ההפרשות"), לגבי שיעורי ההפסדים הלא מזוהים, הגלומים בתיק האשראי, עבור כל אחת מהקבוצות שפורטו לעיל.

כמו כן, מחושב על ידי הבנק "מקדם התאמה" בגין "גורמים סביבתיים", כאמור לעיל - באמצעות מודל מובנה המבוסס על פרמטרים שנקבעו בהוראות שפורסמו על ידי בנק ישראל בנושא זה.

- הלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינן מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור":
ההפרשות להפסדי אשראי בגין אשראים אלו מחושבות, לכל הפחות, על פי השיעורים שנקבעו בנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 314, הנגזרים מעומק הפיגור של כל אחת מההלוואות.

- בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, ההתאמות האיכותיות בגין אנשים פרטיים, אינן נופלות משיעור של 0.75%.

- מכשירי אשראי חוץ מאזניים (שלא סווגו כפגומים):
ההפרשה להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי זה, מחושבת באמצעות הכפלת יתרת החוב הרשומה של סיכון האשראי ב"מקדם הפרשות להפסדי אשראי" שנקבע על ידי הבנק, (לאחר המרה ל"שווה ערך אשראי" - בהתאם למקדמי "CCF" שנקבעו בכללי "באזל", או על פי מודל עסקי אחר).

בהתאם לכללים שנקבעו בהוראות בנק ישראל לא נכללו במסגרת ההפרשות להפסדי אשראי, הפרשות מסוימות להפסדי אשראי אותן נדרשו התאגידים הבנקאיים לקיים בעבר, כגון: "הפרשה כללית" ו"הפרשה נוספת לחובות מסופקים" (שעריכתן נדרשה על פי ההוראות שהיו בתוקף עד ליום 31.12.2010).

עם זאת, הבנק ממשיך לחשב בכל תקופת דיווח את סכום ה"הפרשה הנוספת לחובות מסופקים", כהגדרתה בהוראות בנק ישראל, בכדי לוודא שיתרת ההפרשה להפסדי אשראי, על בסיס קבוצתי, אינה נופלת מסכום ההפרשה הנוספת והכללית לחובות מסופקים - כנדרש בהוראות בנק ישראל (למידע נוסף באשר לשינויים שחלו בדרישה זו ביום 1 בינואר 2018 - ראה סעיף ג(2), לעיל).

יא. רכוש קבוע

1. הרכוש הקבוע מוצג לפי העלות בניכוי פחת שנצבר, והפרשות לירידת ערך. העלות כוללת עלויות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכסים וכל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכסים למיקום ולמצב הדרושים להפעלתם.

2. רכיבים מזוהים הכלולים בנכס קבוע, שתקופת חייהם שונה מתקופת החיים של הנכס העיקרי - הופרדו וטופלו בנפרד.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. רכוש קבוע (המשך)

3. הפחת מחושב לפי שיטת "הקו הישר", בהתאם לאומדן אורך החיים השימושי של כל חלק ממרכיבי הרכוש הקבוע, כמפורט להלן:

שנים	סוג הרכוש הקבוע
25-30	מבנים
6-17	ריהוט וציוד
5	מחשבים
5	עלויות תוכנה
10	שיפורים במושכר

תקופת ההפחתה של שיפורים במושכר נקבעה בהתאם לתקופת ההנאה הצפויה משיפורים אלו, או תקופת השכירות, כנמוך מביניהם.

4. עלויות מסוימות בגין פיתוח עצמי של תוכנות מחשב מהוונות להשקעה בציוד. עלויות אלה מופחתות בשיטת "הקו הישר", ממועד תחילת השימוש בתוכנות, לאורך תקופת ההנאה הכלכלית בגין, אך לא יותר מ- 5 שנים.

בהתאם להנחיות שפרסם בנק ישראל, הבנק מהווה עלויות ששימשו לפיתוח עצמי של תוכנה, בכפוף למגבלות הבאות:

- פיתוחי תוכנה בסכומים שאינם עולים על 500 אלף ש"ח, נזקפים להוצאות ולא לרכוש קבוע.
- עלויות השכר המהוונות לרכוש הקבוע, לוקחות בחשבון "חוסר יעילות כלכלי" וסטיות אפשריות בדיווחי השעות של עובדים העובדים בפיתוחי התוכנה.
- השקעות בפרוייקטים לפיתוח עצמי של תוכנה המהוונות לרכוש הקבוע, כוללות רק הוצאות בגין עובדים שרוב זמנם מוקדש לפיתוח תוכנה בפועל.

5. חכירות, בהן נושא הבנק באופן משמעותי (על פי שיעורים שנקבעו בתקינה החשבונאית), בסיכונים ובהטבות הנובעות מהנכס - מסווגות כחכירות מימוניות ונכללו בסעיף "בניינים וציוד". עלות הנכסים החכורים נקבעת על פי דמי החכירה המינימליים או שוויי ההוגן, כנמוך מביניהם.

6. נכסים המיועדים למימוש מוצגים לפי העלות בניכוי פחת, או השווי ההוגן - כנמוך מביניהם.

יב. הוצאות הנפקה

הוצאות הנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים מופחתות יחסית ליתרות שטרם נפרעו, בכל שנה.

יג. ירידת ערך ניירות ערך

הצורך בסיווג ירידה שחלה בשוויי ההוגן של ניירות ערך בתיק הזמין למכירה או בתיק אגרות החוב המוחזקות לפדיון, כ"ירידה בעלת אופי שונה מזמני", נבחן על ידי הבנק בכל תקופת דיווח, בהתבסס על מבחנים וקריטריונים, כדלקמן:

1. שיעור ההפסד ביחס לעלות נייר הערך.
2. משך התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו.
3. שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו.
4. הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק בנייר הערך לתקופת זמן ארוכה מספיק, שתאפשר עליה בשווי ההוגן של נייר הערך, או עד לפדיונו.
5. שיעור התשואה לפדיון של איגרת החוב, ביחס לתקופה לפדיון ולתשואות מקובלות בענף.
6. מצבו הכלכלי של מנפיק נייר הערך ויכולתו לעמוד בהתחייבויותיו.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג. ירידת ערך ניירות ערך (המשך)

- ירידת ערך, תסווג כ"ירידה בעלת אופי שונה מזמני", בכל אחד מהמקרים הבאים:
1. ירידת הערך מומשה לאחר תאריך המאזן, או שנייר הערך שבגינו נרשמה ירידת הערך מיועד להימכר בתוך פרק זמן קצר.
 2. דירוג איגרת החוב הופחת משמעותית (בארבע יחידות דירוג לפחות, לדירוג שאיננו נכלל ב"דירוג השקעה") - לעומת הדירוג במועד רכישתה.
 3. איגרת החוב שבגינה נרשמה ירידת הערך - סווגה על ידי הבנק כ"חבות בעייתית".
 4. חל כשל בתשלום של איגרת החוב שבגינה נרשמה ירידת הערך.
 5. נרשמה ירידת ערך משמעותית בשווי ההוגן של נייר הערך, ביחס לעלותו (בשיעור של 20% לפחות), ובידי הבנק אין ראיות אובייקטיביות, לרבות ניתוחים כלכליים ועסקיים, המזכירים ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.
- במקרים בהם סווגה ירידת ערך כ"בעלת אופי שונה מזמני" ונזקפה לרווח והפסד, תופחת במקביל עלותו של נייר הערך לשווי ההוגן ותשמש כבסיס עלות חדש. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות, תיזקפנה לסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת "רווח כולל אחר מצטבר" ולא לרווח והפסד. הכנסות ריבית בגין אגרות חוב שהופחתו בעבר מוכרות על בסיס העלות החדש.

יד. ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

(1) כללי

- הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בתקן החשבונאות הבינלאומי מס' 36 לגבי נכסים הכלולים בתחולת התקן (בעיקר מבנים), שעלותם עולה על "השווי בר ההשבה" שלהם. ההפרשה לירידת ערך נבחנת, עבור כל מבנה בנפרד. ערכם של הסכומים "ברי ההשבה", נקבע כדלקמן:
- במבנים המשמשים כסניפי הבנק: על פי היוון תזרים המזומנים העתידי הצפוי מהסניף, או השווי ההוגן, כגבוה מביניהם.
 - במבנים אחרים, על פי הערכות שמאי תקופתיות.

(2) עלויות לפיתוח עצמי של תוכנות מחשב

- הצורך בעריכת הפרשות לירידת ערך של עלויות בגין פיתוח עצמי של תוכנות מחשב, נבחן על ידי הבנק בכל תקופת דיווח, בהתבסס על סממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, ובכללם:
- הצפי שהתוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים.
 - שינויים מהותיים שחלו באופן או בהיקף השימוש בתוכנה, או בשימוש הצפוי בתוכנה.
 - עריכת שינויים מהותיים בתוכנה (או צפי לשינויים מהותיים בעתיד).
 - חריגה משמעותית בעלויות לפיתוח או הסבת תוכנה המיועדת לשימוש עצמי - ביחס לסכומים שנצפו.
 - ההסתברות להשלמת פיתוח התוכנה ושימוש שיעשה בה בעתיד.
- ככל שלפחות אחד מהסממנים שצוינו לעיל - שלילי, ייבחן הצורך בעריכת הפרשה לירידת ערך של התוכנה.

טו. זכויות עובדים

התחייבויות הבנק והחברות המאוחדות שלו לעובדין, הנובעות מיחסי עובד-מעביד, הדין והנהוג - מכוסות על ידי הפרשות מתאימות, הנגזרות מכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, שאומצו על ידי המפקח על הבנקים במסגרת תיקון להוראות הדיווח לציבור (להלן: "התיקון להוראות"). שנכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2015. הבנק מיישם את כללי המדידה שנקבעו בתיקון להוראות החל מהמועד שנקבע לכניסתו לתוקף.

טו. זכויות עובדים (המשך)

בהתאם להנחיות שנכללו בתיקון להוראות מחושבות הפרשות הבנק בגין זכויות עובדים, כדלקמן:

1. הפרשות בגין התחייבויות לתשלום זכויות עובדים הנובעות מ"תוכנית להטבה מוגדרת" (כגון: פיצויי פרישה והתחייבויות לתשלום "הטבות אחרות לאחר סיום העסקה"), וכן התחייבויות אחרות לזמן ארוך, נמדדות על בסיס אקטוארי ומוצגות על בסיס ה"שווי ההוגן" באמצעות ניכוי התשלומים העתידיים בגין התחייבויות אלו לשוויים הנוכחי, בהתבסס על שיעורי ההיוון הנגזרים מתשואות אגרות החוב של ממשלת ישראל, בתוספת המרווח הממוצע שבין תשואת אגרות חוב "קונצרניות" הנסחרות בארה"ב בדירוג "AA" ומעלה, לבין תשואת אגרות החוב של ממשלת ארה"ב. בהתאם להנחיות שנכללו בתיקון להוראות, ההפרשות בגין התחייבויות לתשלום פיצויי פרישה כוללות גם התחייבויות משתמעות, בגין הטבות נוספות (מעבר להתחייבות החוזית), שישולמו לעובדים שיפרשו בעתיד.
 2. תשלומים הנובעים מתוכנית להפקדה מוגדרת, במסגרתה התחייב גוף אחר (כגון: חברת ביטוח או קרן פנסיה), לשאת במלוא ההתחייבות לתשלום פיצויי פרישה לעובדים בתמורה לקבלת תשלומים שוטפים - נזקפים לסעיף "הוצאות שכר" בדוח הרווח והפסד עם התהוותם.
 3. הפרשות בגין התחייבויות לתשלום "היעדרויות המזכות בפיצוי" (כגון: "הקצבת חופשה"), נמדדות על בסיס ההתחייבות החוזית הנומילית הנגזרת מהסכמי העבודה הנהוגים (ולא על בסיס אקטוארי). השינוי בערך של הפרשות אלו נזקף במלואו להוצאות השכר בדוח הרווח והפסד.
 4. נכסים בגין תוכנית להטבה מוגדרת, הנובעים מהפקדות בקופות גמל לקצבה ופיצויים ומשמשים לכיסוי התחייבויותיהם של הבנק וחברות מאוחדות שלו לתשלום פיצויי פרישה - נמדדים על בסיס שוויים ההוגן.
 5. שינויים בהפרשות להתחייבויות בגין זכויות עובדים ושינויים בשוויים ההוגן של נכסי תוכנית להטבה מוגדרת, נזקפים לדוח הרווח והפסד או להון העצמי בסעיף "רווח כולל אחר", כדלקמן:
 - שינויים שוטפים הנגזרים מ"ערך הזמן" של הפרשות בגין הטבות המשולמות בסיום העסקה (או לאחריה), הנמדדות על בסיס אקטוארי (כגון: התחייבויות לתשלום "פיצויי פרישה" והתחייבויות לתשלום "הטבות אחרות לאחר סיום העסקה"), נזקפים לסעיף הוצאות השכר בדוח הרווח והפסד.
 - שינויים בשווי ההוגן של נכסי תוכנית להטבה מוגדרת הנובעים מהשינוי השוטף ב"ערך הזמן" של התשואה שנחזתה על נכסי התוכנית בתחילת התקופה - נזקפים לסעיף הוצאות השכר בדוח רווח והפסד.
 - שינויים בהפרשות אחרות בגין זכויות עובדים (כגון: הקצבת חופשה), נזקפים לסעיף הוצאות השכר בדוח הרווח והפסד, עם התהוותם.
 - שינויים בהפרשות להתחייבויות בגין זכויות עובדים הנמדדות על בסיס אקטוארי ושינויים בנכסי תוכנית להטבה מוגדרת, הנובעים מתיקונים אקטואריים (כגון: שינויים בהנחות האקטואריות, שינויים ב"ריבית ההיוון", ושינויים בשווי ההוגן של נכסי תוכנית להטבה מוגדרת הנובעים משינויים שחלו בתשואות הנכסים בשוק ההון) - נזקפים בדוחות הכספיים כדלקמן:
 - שינויים אקטואריים בהפרשות בגין התחייבויות לתשלום הטבות בסיום העסקה (או לאחריה) ובשווי ההוגן של נכסי תוכנית להטבה מוגדרת, נזקפים להון העצמי בסעיף "רווח כולל אחר" ומופחתים בשנים הבאות לדוח הרווח והפסד בשיטת ה"קו הישר", לאורך תקופת השירות הממוצעת העתידית של העובדים הרלוונטיים.
 - שינויים בהפרשות להתחייבויות בגין זכויות עובדים אחרות הנמדדות על בסיס אקטוארי (כגון: התחייבויות לתשלום "דמי מחלה") - נזקפים לסעיף הוצאות השכר בדוח הרווח והפסד, עם התהוותם.
- למידע נוסף באשר לשינויים שחלו בסיווג הוצאות בגין זכויות עובדים לסעיפי הרווח והפסד, שנכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2018 - ראה סעיף ג'(3) לעיל.

טז. התחייבויות תלויות

1. הבנק ערך הפרשות מתאימות לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק יועצו המשפטיים צפוי הפסד בגין.
2. בהתאם להוראות בנק ישראל, הבנק מסווג את התביעות שהוגשו נגדו - לאחת מהקטגוריות הבאות, בהתאם להסתברות למימוש החשיפה להפסד בגין תביעות אלו, כדלקמן:
 - תביעות שההפסד בגין צפוי (Probable): מוגדרות, בדרך כלל, כתביעות שההסתברות למימוש החשיפה להפסד בגין - עולה על 70%. בגין תביעות אלו נערכה הפרשה להפסד בדוחות הכספיים, בהתאם לעובדות הידועות לבנק.
 - תביעות שהסיכוי להפסד בגין אפשרי (Reasonably Possible): מוגדרות, בדרך כלל, כתביעות שההסתברות למימוש החשיפה להפסד בגין - עולה על 20% ונמוכה מ-70%. לא נערכה הפרשה להפסד בגין, אך ניתן גילוי לגביהן - כאשר סכום התביעה, מהותי (ראה ביאור 24).
 - תביעות שהסיכוי להפסד בגין קלוש (Remote): מוגדרות, בדרך כלל, כתביעות שההסתברות למימוש החשיפה להפסד בגין - נמוכה מ-20%. לא נערכה הפרשה להפסד בגין, אך ניתן גילוי לגביהן - כאשר סכום התביעה מהותי ביותר.
3. הוראות בנק ישראל מאפשרות לתאגידים הבנקאיים, במקרים מסוימים, שלא לאמוד את סיכויי התביעה, אם לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועצו המשפטיים, לא ניתן להעריך את התממשות החשיפה לסיכון בגין התביעה. תביעות מהותיות העומדות בקריטריונים אלו - דווחו בנפרד בביאור 24ב(7) להלן.

יז. עסקאות בכרטיסי אשראי

האשראי לציבור כולל גם יתרות חוב הנובעות מעסקאות בכרטיסי אשראי שבוצעו על ידי לקוחות הבנק - באמצעות כרטיסי אשראי שהונפקו ללקוח על ידי הבנק, בשיתוף עם חברות כרטיסי האשראי (גם אם הודעת החיוב טרם נשלחה ללקוח על ידי חברת כרטיסי האשראי).

יח. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

1. הכנסות והוצאות מימון כלולות על בסיס צבירה, בכפוף לאמור להלן:
 - לגבי מדיניות הכרה בהכנסות והוצאות ממכשירים פיננסיים נגזרים, ראה סעיף יט' להלן.
 - לענין ההכרה בהכנסות בגין חובות פגומים - ראה סעיף י' (4) לעיל.
 - הכנסות מעמלות בגין "יצירת הלוואה" מסווגות כ"הכנסות ריבית" ומוכרות בדוח הרווח והפסד לאורך חיי הלוואה, בשיטת "התשואה האחידה".
 - במקביל, הכנסות מעמלות בגין פרעון מוקדם של הלוואות, שנגבו לאחר 1 בינואר 2014 נזקפות לדוח הרווח והפסד עם גבייתן. עמלות שנגבו לפני מועד זה נזקפות לרווח והפסד בתקופה של שלוש שנים.
 - עמלות הקצאת אשראי ועמלות מימון אחרות נזקפות לדוח הרווח והפסד, בהתאם לתקופת העסקאות.
2. עמלות תפעוליות בגין מתן שירותים, נזקפות לדוח הרווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכות לקבלתן.
3. לענין הכנסות מניירות ערך - ראה סעיף ט' לעיל.
4. הכנסות והוצאות אחרות מוכרות על בסיס צבירה.

יט. מכשירים פיננסיים נגזרים

1. במהלך פעילותו מבצע הבנק עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים (כגון: חוזי מטבע, חוזי ריבית, עסקאות החלפה פיננסיות של מטבע (swap), אופציות על שערי מטבע חוץ וכו'), הן עבור לקוחותיו במסגרת פעילותו כסוחר והן עבור עצמו - במסגרת ניהול סיכונים השוק אליהם חשוף הבנק (סיכון בסיס, סיכון ריבית וסיכון נזילות) ובמטרה להקטין ככל האפשר את חשיפתו לסיכונים אלה.

יט. מכשירים פיננסיים נגזרים (המשך)

2. בהתאם להוראות בנק ישראל מוצגים המכשירים הנגזרים, בדוחות הכספיים, על פי שוויים ההוגן. השינוי בשוויים ההוגן של המכשירים הנגזרים נזקף לדוח הרווח והפסד או להון העצמי (כמרכיב של "רווח כולל אחר") - בהתאם ליעודו של המכשיר הנגזר.
- בהתאם להוראות אלו, יש לראות בהטבות מסוימות גלומות בחלק מחוזי ההתקשרות שמבצע הבנק "מכשירים נגזרים משובצים" (ראה ביאור 26), ולטפל בהן כמפורט להלן:
- על פי ההוראה יש להפריד את ההטבות שהוגדרו כ"מכשירים נגזרים משובצים", מ"החוזים המארחים" ולטפל בהן כמכשירים נגזרים - דהיינו, למדוד אותם על בסיס שוויים ההוגן בכל עת. המכשיר הנגזר המשובץ מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח והשינוי בשווי ההוגן נזקף לדוח רווח והפסד.
3. לתאריך המאזן לא היו בבנק מכשירים נגזרים מגדרים.

כ. קיזוז נכסים והתחייבויות

1. הבנק מקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם, נטו, בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:
 - א. בגין אותן ההתחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה, לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים.
 - ב. קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו, או בו זמנית.
2. הבנק מקזז בין פקדונות שפרעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי - לבין האשראי שניתן מפקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי. הכנסות, נטו, מהפעילות הנ"ל נכללו בסעיף "עמלות תפעוליות".

כא. מיסים על ההכנסה

1. הבנק וחברות מאוחדות שלו נוקטים בשיטה של ייחוס מיסים בשל הפרשים בעיתוי זקיפת הכנסות והוצאות מסוימות לצרכי מס. כן נכללה עתודה למיסים בגין ההפרש שבין עלותם המופחתת של נכסים לא כספיים ברי פחת המוצגת בדוחות הכספיים, לבין העלות המופחתת כאמור, לצרכי מס. המיסים הנדחים חושבו לפי שיטת ההתחייבות ובהתאם לשיעור המס הצפוי לחול בתקופה בה ימומשו המיסים הנדחים, בהתבסס על שיעור המס וחוקי המס אשר נחקקו עד לתאריך המאזן. מימושם של המיסים הנדחים מותנה בקיום רווחים חייבים במס בעתיד. להערכת ההנהלה יהיו מיסים נדחים אלה ניתנים למימוש בעתיד.
 2. בחישוב המיסים הנדחים לא הובאו בחשבון המיסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעה בחברות מוחזקות, מאחר שהבנק מתכוון להמשיך להחזיק בחברות אלו ולא לממשן.
 3. לא נערכה עתודה למיסים נדחים בגין עודפים שנצברו בחברות מאוחדות שאינן "מוסדות כספיים", מאחר שאין בכוננת חברות אלו לחלק עודפים אלו כדידנד בעתיד הנראה לעין.
 4. מסים שוטפים ומיסים נדחים מוכרים בדוח הרווח והפסד, למעט אם מקורם בעסקה או אירוע המיוחסים ישירות להון.
 5. ההפרשה למיסים על הכנסות הבנק וחברות מאוחדות מסוימות שהינן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר של מוסדות כספיים נכלל בדוחות הרווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".
 6. הבנק מקזז נכסים והתחייבויות בגין מסים נדחים, ככל שקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה, לקיזוז נכסים והתחייבויות של מיסים שוטפים והם מיוחסים להכנסה חייבת במס המדווחת לאותה רשות מס.
- למידע נוסף באשר לכללי המדידה שיושמו על ידי הבנק החל מיום 1 בינואר 2018, הנובעים מהתיקון להוראות הדיווח לציבור בנושא: "מיסים על ההכנסה" - ראה סעיף ד'(1), לעיל.

כב. מדידות שווי הוגן וחלופות שווי הוגן

פריטים מסוימים (בעיקר מכשירים נגזרים וניירות ערך בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר) נמדדים בדוחות הכספיים על פי שוויים הוגן. בנוסף, ניתן בדוחות כספיים אלו (בביאור 32), מידע לגבי שוויים הוגן של כלל המכשירים הפיננסיים בבנק.

מדידת השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים נערכת על פי כללים שפרסם בנק ישראל, המבוססים על תקן החשבונאות FAS-157 שפורסם בארה"ב.

על פי כללים אלו, מוגדר השווי הוגן כ"מחיר שהיה מתקבל במכירת נכס, או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות ב"עסקה רגילה" (עסקה בה מתקיימת חשיפה לשוק בתקופה הקודמת למועד המדידה, עבור עסקאות שמעורבים בהן נכסים או התחייבויות הדומים למכשירים הרלוונטיים למדידה), בין משתתפים בשוק במועד המדידה".

הכללים שפורסמו בהוראה מאפשרים שימוש בשלוש גישות שונות להערכת שווי הוגן, כדלקמן:

- **"גישת השוק"** - לפיה, השווי הוגן של הנכסים וההתחייבויות ייקבע בהתבסס על מחירים ומידע רלוונטי שמקורו בעסקאות שוק לגבי נכסים והתחייבויות זהים או בני השוואה.
- **"גישת ההכנסה"** - לפיה, השווי הוגן ייקבע בהתבסס על היוון תזרימי מזומנים עתידיים לערכם הנוכחי, בהתבסס על שיעורי היוון מקובלים בשוק לגבי הנכסים וההתחייבויות הרלוונטיים.
- **"גישת עלות"** - לפיה, השווי הוגן ייקבע בהתבסס על עלות השחלוף של הנכס או ההתחייבות הרלוונטיים.

בנוסף, נכללה בהוראה הבחנה בין שני סוגי נתונים המשמשים בקביעת השווי הוגן:

- **"נתונים נצפים"** - המשקפים את ההנחות שמשתתפים אחרים בשוק משתמשים בהן לתמחור הנכס או ההתחייבות, ומבוססים על נתוני שוק שהושגו ממקורות בלתי תלויים.
- **"נתונים לא נצפים"** - המשקפים את הערכות התאגיד הבנקאי, לגבי ההנחות של משתתפים אחרים בשוק - בהתבסס על המידע הטוב ביותר של התאגיד הבנקאי.

ההנחות שנקבעו בהוראה מנחות את התאגידים הבנקאיים לעשות שימוש גדול ככל האפשר ב"נתונים נצפים", ושימוש נמוך ככל האפשר ב"נתונים לא נצפים" בתהליך קביעת השווי הוגן של נכסים או התחייבויות הנמדדים בשיטה זו. בנוסף, נקבע בהוראה מדרג איכותי לנכסים והתחייבויות הנמדדים לפי שיטת השווי הוגן, כדלקמן:

- א. קבוצת איכות גבוהה (דרג 1) - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי הוגן שלהם מבוססת על מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות זהים.
 - ב. קבוצת איכות ביניים (דרג 2) - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי הוגן שלהם מבוססת על נתונים נצפים במישרין או בעקיפין (אך אינם מחירים מצוטטים בשוק פעיל), לרבות מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות דומים.
 - ג. קבוצת איכות נמוכה (דרג 3) - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי הוגן שלהם מבוססת על נתונים לא נצפים (כאשר נתונים נצפים רלוונטיים - אינם זמינים).
- ההנחות והכללים שיושמו על ידי הבנק לצורך סיווג הנכסים וההתחייבויות לקבוצות האיכות השונות, כאמור לעיל, כללו:

- בקבוצת האיכות הגבוהה (דרג 1), נכללו: מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים הנסחרים בשוק פעיל המתאפיין במספר רב של משתתפים ומחזורי מסחר משמעותיים, כגון: השקעות בניירות ערך סחירים וחוזי אופציה נסחרים בבורסה.
- בקבוצת איכות הביניים (דרג 2), נכללו: מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים, שאינם נסחרים בשוק פעיל, שקביעת שוויים הוגן מבוססת על ציטוטים בשוק פעיל של מכשירים דומים, או על ציטוטים המתקבלים מגופים בלתי תלויים, כגון: השקעות בניירות ערך לא סחירים ועסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מסוג "שקל - מט"ח", או "מט"ח - מט"ח".

כב. מדידות שווי הוגן וחלופות שווי הוגן (המשך)

- בקבוצת האיכות הנמוכה (דרג 3), נכללו: מכשירים פיננסיים נגזרים לא סחירים, שקביעת שוויים ההוגן מבוססת על ציטוטים בשווקים לא פעילים, כגון: עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מסוג "מדד - מט"ח", או "שקל-מדד" כן כוללים חישובי השווי הוגן גם מרכיבים בגין סיכון האשראי (בגין חובות) ובגין סיכון אשראי של צד נגדי (בגין מכשירים נגזרים). מדידת מרכיב סיכון האשראי מבוססת על הכללים שנקבעו לחישוב הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות (לרבות הפרשות להפסדי אשראי המחושבות על בסיס קבוצתי).

מדידת מרכיב סיכון האשראי של צד נגדי (CVA), מבוססת על מרווחי האשראי של חוזי CDS סחירים של הצד הנגדי לעסקה (במידה וקיימים כאלה), או על מרווחים המבוססים על דירוג האשראי של הלקוח.

בנוסף, הותר לתאגידים הבנקאיים להחיל את שיטת ה"שווי ההוגן" על מכשירים פיננסיים מסוימים, שעל פי הוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל לא נדרש ליישם לגביהם שיטת מדידה זו. על אף האמור לעיל, הבנק לא יישם בתקופות המדווחות את שיטת ה"שווי ההוגן", לגבי פריטים שאין חובה ליישם לגביהם שיטת מדידה זו.

כג. דוח על תזרימי מזומנים

הדוח על תזרימי המזומנים כולל תזרימי מזומנים הנובעים מפעילות שוטפת, פעילות השקעה ופעילות מימון. ככלל, מוצגים תזרימי המזומנים הנובעים מפעילות המתייחסת הן לנכסים והן להתחייבויות בסכומם, נטו, למעט תזרימי מזומנים בקשר לבניינים וציוד, ניירות ערך זמינים למכירה והשקעות בחברות מוחזקות. סעיף המזומנים כולל מזומנים ופקדונות בבנקים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים.

כד. רווח למניה

הרווח למניה מחושב באמצעות חלוקת הרווח (הפסד), בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שהיו במחזור בשנים המדווחות עבור כל סוג מניה בנפרד.

כה. דיווח על מגזרי פעילות

מגזר פעילות הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות, תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד. המתכונת לדיווח על מגזרי הפעילות של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

סיווג התוצאות הכספיות בחתך מגזרי פעילות בבנק מבוסס על פילוח נתוני ההכנסות וההוצאות בחתך קבוצות לקוחות הומוגניות, שמאפייני פעילותן הבנקאית תואמים את ההגדרות שנקבעו לכל מגזר פעילות.

פילוח הנתונים הכספיים בחתך מגזרי פעילות נעשה בשתי גישות:

- "מגזרי פעילות פיקוחיים" - בהתאם להגדרות שנקבעו לכל מגזר פעילות פיקוחי בהוראות בנק ישראל, ראה ביאור 27.

- "מגזרי פעילות בגישת ההנהלה" - בהתאם להגדרת מגזרי הפעילות, התואמים את המבנה הארגוני ופעילות הבנק - ראה ביאור 28.

כו. בעלי עניין וצדדים קשורים

מידע לגבי יתרות מאזניות וחוץ מאזניות וכן על התוצאות הכספיות כגון עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים נכלל בגין כל אדם שהוגדר כבעל עניין או צד קשור, לפי הגדרות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור, או כ"איש קשור" לפי ההגדרות שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 312, או בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "צדדים קשורים".

ביאור 2 - הכנסות והוצאות ריבית

ההרכב:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
א. הכנסות ריבית			
931	1,014	1,120	מאשראי לציבור
4	3	2	מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים
4	7	7	מפקדונות בבנקים
35	33	45	מאגרות חוב (ראה ג' להלן)
-	(1)	-	מנכסים אחרים
974	1,057	1,174	סך כל הכנסות הריבית
ב. הוצאות ריבית			
(78)	(94)	(120)	על פקדונות הציבור
(2)	(2)	(2)	על פקדונות הממשלה
(2)	(1)	-	על פקדונות מבנקים
(19)	(27)	(33)	על אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(1)	-	-	על התחייבויות אחרות
(101)	(124)	(155)	סך כל הוצאות הריבית
873	933	1,019	סך הכנסות ריבית, נטו
ג. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות חוב			
10	10	9	מוחזקות לפדיון
25	23	36	זמינות למכירה
-	-	-	למסחר
35	33	45	סך הכל הכנסות ריבית מאגרות חוב

1. סווג מחדש בגין היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא: מיסים על ההכנסה - ראה ביאור ד1 (1).

ביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית

ההרכב:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר			
(51)	(12)	(48)	הוצאות נטו בגין מכשירים נגזרים ALM ⁽¹⁾
63	30	17	רווחים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ⁽⁴⁾
(2)	(2)	(1)	הפסדים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ⁽⁴⁾
31	19	44	הפרשי שער, נטו ⁽⁵⁾
3	-	-	רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה
(9)	-	-	הפסדים ממכירת מניות זמינות למכירה
-	-	(2)	הפרשה לירידת ערך בגין מניות זמינות למכירה
35	35	10	סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר
ב. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר⁽²⁾ (3)			
2	1	1	הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים
-	-	(1)	הפסדים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר, נטו
2	1	-	סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר
37	36	10	סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית

1. מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
2. כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.
3. למידע נוסף לגבי הכנסות ריבית מהשקעה באגרות חוב למסחר - ראה ביאור 2.
4. סוג מרווח כולל אחר מצטבר.
5. למעט הפרשי שער על עסקאות שסווגו לסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר".

ביאור 4 - עמלות

ההרכב:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
154	148	149	ניהול חשבון
31	33	38	כרטיסי אשראי
21	19	18	פעילות בניירות ערך
13	11 ⁽¹⁾	12	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
17	17	19	טיפול באשראי
31	30	30	הפרשי המרה
10	11	10	פעילות סחר חוץ
26	29	32	עמלות מעסקי מימון
7	6 ⁽¹⁾	8	עמלות אחרות
310	304	316	סך הכל עמלות תפעוליות

1. סווג מחדש.

ביאור 5 - הכנסות אחרות

ההרכב:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
33	8	4	רווח הון ממכירת בניינים וציוד
-	1	1	הכנסות אחרות
33	9	5	סך הכל הכנסות אחרות

ביאור 6 - משכורות והוצאות נלוות

ההרכב:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
365	377	360	משכורות
24	17	15	הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות, חופשה ומחלה
(45)	(9)	-	הטבות לזמן ארוך (מענקי "ותק")
101	102	98	ביטוח לאומי ומס שכר
			הוצאות בגין פיצויים (ראה ביאור 21):
32	50	41	- הטבה מוגדרת
8	8	7	- הפקדה מוגדרת
16	17	17	הוצאות בגין תגמולים - הפקדה מוגדרת
2	4	4	הטבות אחרות לאחר פרישה שאינן פנסיה (ראה ביאור 21)
15	15	16	הוצאות בגין הטבות אחרות לעובדים
518	581	558	סך הכל משכורות והוצאות נלוות

ביאור 7 - הוצאות אחרות

ההרכב:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
11	10	10	שיווק ופרסום
17	17	20	הובלות ותקשורת
61	60	53	שירותי מחשב
4	4	4	משרדיות
2	5	7	ביטוח
30	35	36	שירותים מקצועיים
4	2	1	הדרכה והשתלמות
3	3	3	שכר חברי דירקטוריון
2	2	2	דמי ניהול לחברה האם
2	2	4	עמלות
35	35	33	אחרות
171	175	173	סך הכל הוצאות אחרות

ביאור 8 - הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות

א. ההרכב (במיליוני ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
			מיסים שוטפים
98	121	167	בגין שנת החשבון
⁽²⁾ 3	⁽²⁾ 6	2	בגין שנים קודמות ⁽¹⁾
101	127	169	סך הכל מיסים שוטפים
			מיסים נדחים
34	18	(45)	בגין שנת החשבון
2	-	-	בגין שנים קודמות
36	18	(45)	סך הכל מיסים נדחים (ראה פירוט להלן)
137	145	124	סך הכל הוצאות מיסים

הרכב ההוצאות (הכנסות) בגין מיסים נדחים (במיליוני ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
32	-	(45)	הוצאות (הכנסות) מיסים נדחים לפני השפעת הפריטים המפורטים להלן:
-	-	-	- בגין ניכויים מועברים לצורך מס
4	18	-	- בגין שינוי בחוקי המס
-	-	-	- אחר
36	18	(45)	סך הכל הוצאות (הכנסות) מיסים נדחים

* הנתונים המוצגים לעיל אינם כוללים את השפעת המס בגין פריטים שנכללו בהון. הוצאות המס בגין מרכיבים שנזקפו לרווח כולל אחר הסתכמה בשנת 2017 בקטיון בסך של 7 מיליון ש"ח (2016 - גידול בסך של 21 מיליון ש"ח; 2015 - קטיון בסך של 5 מיליון ש"ח)

ב. מס תיאורטי

התאמה בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח מפעולות רגילות היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל, לבין ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד (במיליוני ש"ח):

2015	2016	2017	
129	121	120	סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי
			מס (חסכון במס) בגין:
2	2	1	- הוצאות לא מוכרות
(3)	(2)	(1)	- הפרשי פחת, תיאום פחת ורווח הון
⁽²⁾ 5	⁽²⁾ 6	2	- מיסים בגין שנים קודמות ⁽¹⁾
4	18	1	- התאמת המיסים הנדחים עקב שינוי בשיעור המס
-	-	1	- אחר
137	145	124	סך הכל מיסים על ההכנסה
37.58	35.90	35.04	שיעור המס הסטטוטורי (%)

1. כולל מיסים הנובעים מיישום הסכמים שנחתמו עם רשויות המס בנושא: "הכרה בהוצאות בגין הפסדי אשראי של חובות בעייתיים".

2. סווג מחדש בגין יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא: "מיסים על ההכנסה" - ראה ביאור ד'1 (1) להלן.

ביאור 8 - הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

ג. התנועה במיסים נדחים:

שינויים שנזקפו לרווח והפסד					
יתרה ליום 31.12.2016	בגין שינוי בשיעור המס	אחר	שנזקפו לרווח כולל אחר	יתרה ליום 31.12.2017	שיעור מס ממוצע 2017
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים
נכסי מיסים נדחים:					
126	-	25	-	151	34.2
131	-	10	2	143	34.2
28	-	-	1	29	34.4
2	-	-	-	2	34.2
1	-	-	-	1	30.4
288	-	35	3	326	34.2
התחייבויות מיסים נדחים:					
3	-	(8)	8	3	34.2
12	-	(2)	-	10	34.2
1	-	-	-	1	10.0
16	-	(10)	8	14	30.1
272	-	45	(5)	312	
שינויים שנזקפו לרווח והפסד					
יתרה ליום 31.12.2015	בגין שינוי בשיעור המס	אחר	שנזקפו לרווח כולל אחר	יתרה ליום 31.12.2016	שיעור מס ממוצע 2017
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים
נכסי מיסים נדחים:					
110	(9)	25	-	126	34.5
113	(7)	14	11	131	34.2
58	(3)	(27)	-	28	34.4
2	-	-	-	2	34.2
2	-	(1)	-	1	24.1
285	(19)	11	11	288	34.3
התחייבויות מיסים נדחים:					
4	-	13	(14)	3	34.2
15	(1)	(2)	-	12	34.2
1	-	-	-	1	10.0
20	(1)	11	(14)	16	30.5
265	(18)	-	25	272	

ביאור 8 - הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

ד. שומות מס

- לבנק הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2013.
- לחברות המאוחדות שומות מס הנחשבות כסופיות עד וכולל שנת המס 2013.

ה. מסים נדחים

הבנק רושם מסים נדחים בגין הפרשים במועד הכרת הוצאות (הכנסות) מסוימות לצורכי מס, לבין הרישום של אותן הוצאות (הכנסות), לפי כללי החשבונאות החלים על הבנק.
להערכת הבנק המרכיבים בגינם נרשמו המיסים הנדחים יוכרו כהוצאה (הכנסה) לצורכי מס בעתיד.

ביאור 9 - רווח למניה

מאוחד			
2015	2016	2017	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
			1. רווח למניה
			מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב:
1.69	1.55	1.77	- רווח נקי
			2. כמות המניות
			ממוצע משוקלל של מספר המניות:
124,430	124,430	124,430	- מניות בנות 0.1 שקלים חדשים*

* לפרטים נוספים באשר לאיחוד שלושת סוגי המניות שהונפקו על ידי הבנק בעבר, לסוג מניות אחד - ראה ביאור 22. נתוני ההשוואה הוצגו מחדש, במטרה לשקף למפרע את השינויים שחלו בכמות המניות.

ביאור 10 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת מס

התאמות בגין			
סך הכל	הטבות לעובדים	ניירות ערך ⁽¹⁾	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
(22)	(79)	57	יתרה ליום 1.1.2015
(23)	7	(30)	השינוי, נטו, בשנת 2015
(45)	(72)	27	יתרה ליום 31.12.2015
(52)	(29)	(23)	השינוי, נטו, בשנת 2016
(97)	(101)	4	יתרה ליום 31.12.2016
9	(6)	15	השינוי, נטו, בשנת 2017
(88)	(107)	19	יתרה ליום 31.12.2017

1. התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.

ביאור 10 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחריו:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			
לפני מס	השפעת המס	אחר מס	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
39	(13)	26	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:
			- רווחים, נטו, שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
(16)	5	(11)	- רווחים שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾
23	(8)	15	השינוי בגין התאמת ניירות ערך, נטו
הטבות לעובדים:			
(19)	6	(13)	- הפסד אקטוארי לתקופה
10	(3)	7	- הפסד שסווג מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾
(9)	3	(6)	השינוי בגין הטבות לעובדים, נטו
14	(5)	9	שינוי, נטו לשנה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
לפני מס	השפעת המס	אחר מס	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
(9)	3	(6)	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:
			- הפסדים, נטו, שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
(28)	11	(17)	- רווחים שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾
(37)	14	(23)	השינוי בגין התאמת ניירות ערך, נטו
הטבות לעובדים:			
(65)	18	(47)	- הפסד אקטוארי לתקופה
25	(7)	18	- הפסד שסווג מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾
(40)	11	(29)	השינוי בגין הטבות לעובדים, נטו
(77)	25	(52)	שינוי, נטו לשנה

1. נכלל בדוח הרווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.
2. נכלל בדוח הרווח והפסד בסעיף משכורות והוצאות נלוות.

ביאור 10 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחריו (המשך):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
לפני מס	השפעת המס	אחרי מס	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
12	(4)	8	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:
			- רווחים, נטו, שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
(61)	23	(38)	- רווחים שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾
(49)	19	(30)	השינוי בגין התאמת ניירות ערך, נטו
הטבות לעובדים:			
2	(1)	1	- רווח אקטוארי לתקופה
11	(5)	6	- הפסד שסווג מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾
13	(6)	7	השינוי בגין הטבות לעובדים, נטו
(36)	13	(23)	שינוי, נטו לשנה

1. נכלל בדוח הרווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.
2. נכלל בדוח הרווח והפסד בסעיף משכורות והוצאות נלוות.

ביאור 11 - מזומנים ופקדונות בבנקים

ההרכב:

31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
2,776	3,826	מזומנים ופקדונות בבנק ישראל
646	513	פקדונות בבנקים מסחריים
3,422	4,339	סך הכל מזומנים ופקדונות בבנקים
3,338	4,265	מזה - מזומנים ופקדונות בבנק ישראל ובבנקים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים

ביאור 12 - ניירות ערך

ההרכב:

31 בדצמבר 2017

התאמות לשווי הוגן					אגרות חוב מוחזקות לפדיון ⁽¹⁾
שווי הוגן**	הפסדים	רווחים	עלות מופחתת*	הערך במאזן	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
225	-	23	202	202	- של ממשלת ישראל
17	-	-	17	17	- של ממשלות זרות
57	-	2	55	55	- של מוסדות פיננסיים בישראל
299	-	25	274	274	סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון
					ניירות ערך זמינים למכירה ⁽⁴⁾
					אגרות חוב ⁽¹⁾
4,280	1	24	4,257	4,280	- של ממשלת ישראל
453	3	-	456	453	- של ממשלות זרות
55	-	7	48	55	- של אחרים - בישראל ⁽³⁾
4,788	4	31	4,761	4,788	סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה
12	-	2	10	12	מניות ⁽²⁾
4,800	4 ^(6/5)	33 ⁽⁵⁾	4,771	4,800	סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה
					ניירות ערך למסחר
					אגרות חוב ⁽¹⁾
2	-	-	2	2	- של ממשלת ישראל
-	-	-	-	-	- של אחרים - בישראל
-	-	-	-	-	- זרים
2	-	-	2	2	סך הכל ניירות ערך למסחר
5,101	4	58	5,047	5,076	סך הכל ניירות ערך

* במניות - עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך.

** נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. כן כוללים נתוני השווי הוגן בתיק הזמין למכירה - מניות בסך 2 מיליון ש"ח, שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - שעל פי הערכת ההנהלה אינה עולה על שוויין ההוגן.

הערות:

- לגבי תוצאות הפעילות בגין השקעה באגרות חוב - ראה ביאורים 2 ו-3.
- הסעיף כולל יתרה בסך 10 מיליון ש"ח, בגין החזקה בשיעור של 14.8% בחברת א.י. אמריקה ישראל.
- כולל אגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית בסך 13 מיליון ש"ח.
- לענין ניירות ערך ששועבדו, ראה ביאור 25.
- כלולים ברווח כולל אחר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", בניכוי השפעת המס.
- שיעור ההפסד מהתאמות לשווי הוגן, אינו עולה על 20% מהעלות המופחתת של אגרות החוב. מזה - הפסדים בסך 3 מיליון ש"ח, בגין אגרות חוב הנמצאות ב"פוזיציות הפסד" מתחת לשנה, והפסדים בסך 1 מיליון ש"ח בגין אגרות חוב הנמצאות ב"פוזיציות הפסד" מעל שנה.

ביאור 12 - ניירות ערך (המשך)

ההרכב (המשך):

31 בדצמבר 2016

התאמות לשווי הוגן					
הערך במאזן	עלות מופחתת*	רווחים	הפסדים	שווי הוגן**	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
אגרות חוב מוחזקות לפדיון⁽¹⁾					
204	204	24	-	228	- של ממשלת ישראל
19	19	-	-	19	- של ממשלות זרות
83	83	3	-	86	- של מוסדות פיננסיים בישראל
306	306	27	-	333	סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון
ניירות ערך זמינים למכירה⁽⁴⁾					
אגרות חוב ⁽¹⁾					
5,171	5,174	7	10	5,171	- של ממשלת ישראל
295	296	-	1	295	- של ממשלות זרות
205	197	8	-	205	- של אחרים - בישראל ⁽³⁾
5,671	5,667	15	11	5,671	סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה
13	11	2	-	13	מניות ⁽²⁾
5,684	5,678	17 ⁽⁵⁾	11 ⁽⁶⁾⁽⁵⁾	5,684	סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה
ניירות ערך למסחר					
אגרות חוב ⁽¹⁾					
2	2	-	-	2	- של ממשלת ישראל
8	8	-	-	8	- של אחרים - בישראל
2	2	-	-	2	- זרים
12	12	-	-	12	סך הכל ניירות ערך למסחר
6,002	5,996	44	11	6,029	סך הכל ניירות ערך

* במניות - עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך.

** נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. כן כוללים נתוני השווי ההוגן בתיק הזמין למכירה - מניות בסך 3 מיליון ש"ח, שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - שעל פי הערכת ההנהלה אינה עולה על שוויין ההוגן.

הערות:

- לגבי תוצאות הפעילות בגין השקעה באגרות חוב - ראה ביאורים 2 ו-3.
- הסעיף כולל יתרה בסך 10 מיליון ש"ח, בגין החזקה בשיעור של 14.8% בחברת א.י. אמריקה ישראל.
- כולל אגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית בסך 13 מיליון ש"ח.
- לענין ניירות ערך ששוועבדו, ראה ביאור 25.
- כלולים ברווח כולל אחר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", בניכוי השפעת המס.
- שיעור ההפסד מהתאמות לשווי הוגן, אינו עולה על 20% מהעלות המופחתת של אגרות החוב. אגרות החוב שבגינן נרשמו הפסדים אלו נמצאות ב "פוזיציות הפסד" מתחת לשנה.

ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי:

ליום 31 בדצמבר 2017					
אשראי לציבור					
פרטי					
מסחרי	לדיוור	אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
12,597	-	36	12,633	513	13,146
יתרת חוב רשומה של חובות ⁽¹⁾ :					
שנבדקו על בסיס פרטי					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
50	4,198	-	4,248	-	4,248
- לפי עומק פיגור					
3,139	-	4,271	7,410	-	7,410
- אחר					
15,786	4,198	4,307	24,291	513	24,804
סך הכל חובות ⁽¹⁾					
חובות פגומים:					
110	-	19	129	-	129
- בארגון מחדש					
131	-	1	132	-	132
- אחרים					
241	-	20	261	-	261
סך הכל חובות פגומים					
חובות בעייתיים אחרים:					
16	49	18	83	-	83
- בפיגור 90 יום ומעלה					
140	26	18	184	-	184
- אחרים					
156	75	36	267	-	267
סך הכל חובות בעייתיים אחרים					
397	75	56	528	-	528
סך הכל חובות בעייתיים					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ⁽¹⁾ :					
218	-	1	219	-	219
שנבדקו על בסיס פרטי					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
-	4	-	4	-	4
- לפי עומק פיגור					
55	15	59	129	-	129
- אחר					
273	19	60	352	-	352
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי*					
41	-	-	41	-	41
* מזה - בגין חובות פגומים					

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.

ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך):

ליום 31 בדצמבר 2016					
אשראי לציבור					
פרטי					
מסחרי	לדיוור	אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
יתרת חוב רשומה של חובות ⁽¹⁾ :					
11,751	-	40	11,791	646	12,437
שנבדקו על בסיס פרטני					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
91	3,744	-	3,835	-	3,835
- לפי עומק פיגור					
2,829	-	3,894	6,723	-	6,723
- אחר					
14,671	3,744	3,934	22,349	646	22,995
סך הכל חובות ⁽¹⁾					
חובות פגומים:					
104	-	18	122	-	122
- בארגון מחדש					
199	-	1	200	-	200
- אחרים					
303	-	19	322	-	322
סך הכל חובות פגומים					
חובות בעייתיים אחרים:					
14	34	15	63	-	63
- בפיגור 90 יום ומעלה					
115	29	18	162	-	162
- אחרים					
129	63	33	225	-	225
סך הכל חובות בעייתיים אחרים					
432	63	52	547	-	547
סך הכל חובות בעייתיים					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ⁽¹⁾ :					
227	-	1	228	-	228
שנבדקו על בסיס פרטני					
שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
-	4	-	4	-	4
- לפי עומק פיגור					
47	13	56	116	-	116
- אחר					
274	17	57	348	-	348
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי [*]					
77	-	-	77	-	77
* מזה - בגין חובות פגומים					

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.

ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך):

ב. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
אשראי לציבור					
פרטי					
מסחרי	לדיוור	אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
300	17	59	376	-	376
יתרת הפרשה לתחילת השנה					
102	3	14	119	-	119
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
(160)	(1)	(57)	(218)	-	(218)
מחיקות חשבונאיות					
54	-	46	100	-	100
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות					
(106)	(1)	(11)	(118)	-	(118)
מחיקות חשבונאיות, נטו					
296	19	62	377	-	377
יתרת הפרשה לסוף השנה*					
23	-	2	25	-	25
* מזה - בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
אשראי לציבור					
פרטי					
מסחרי	לדיוור	אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
295	16	55	366	1	367
יתרת הפרשה לתחילת השנה					
26	1	10	37	(1)	36
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
(80)	-	(57)	(137)	-	(137)
מחיקות חשבונאיות					
59	-	51	110	-	110
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות					
(21)	-	(6)	(27)	-	(27)
מחיקות חשבונאיות, נטו					
300	17	59	376	-	376
יתרת הפרשה לסוף השנה*					
26	-	2	28	-	28
* מזה - בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					

ביאור 14 - השקעה בחברות מוחזקות

א. ההרכב:

31 בדצמבר		
2016	2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
		חברות כלולות
3	3	השקעה במניות לפי שיטת השווי המאזני
2	2	השקעה בהלוואות
4	1	רווחים שנצברו ממועד הרכישה
9	6	סך הכל השקעות בחברות כלולות

ב. חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות

3	3	חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות, לפני מיסים
1	1	הפרשה למס
2	2	חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות, לאחר מיסים

ג. להלן פרטים על חברות מוחזקות

ד"בידנד שנרשם		תרומה לרווח הנקי		ערך השקעה לפי שווי מאזני		שיעור החזקה ⁽¹⁾	תחום פעילות עיקרי	שם החברה
2016	2017	2016	2017	31.12.16	31.12.17			
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%		
								חברות כלולות
-	5	2	2	⁽²⁾ 9	⁽²⁾ 6	31.0	ניהול תיקי השקעות	תפנית דיסקונט ניהול תיקי השקעות בע"מ
								חברות מאוחדות
-	-	-	-	-	-	100.0	חברה להנפקות	מרכנתיל הנפקות בע"מ
-	-	1	1	3	4	100.0	סוכנות ביטוח	מרכיט סוכנות לביטוח (1996) בע"מ
-	-	-	-	8	-	100.0	חדלה להתקיים	ב.מ.ד. חיתומים וייזום השקעות בע"מ
-	5	3	3	20	10			סך הכל

הערות:

1. חלק הבנק בהון, בזכויות הצבעה, ובזכות לקבלת רווחים.
2. מזה השקעה בהלוואות - 2 מיליון ש"ח (31.12.2016 - זהה).

ביאור 15 - בניינים וציוד

א. ההרכב:

סך הכל	עלויות תכנה	ציוד, ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
עלות⁽¹⁾				
1,175	429	366	380	יתרה ליום 31.12.2015
77	26	23	28	תוספות
(17)	-	(3)	(14)	גריעות
1,235	455	386	394	יתרה ליום 31.12.2016
60	30	12	18	תוספות
(13)	-	(1)	(12)	גריעות
1,282	485	397	400	יתרה ליום 31.12.2017
פחת שנצבר^{(1) (2)}				
829	355	289	185	יתרה ליום 31.12.2015
56	25	16	15	פחת השנה
(8)	-	(3)	(5)	גריעות
877	380	302	195	יתרה ליום 31.12.2016
60	28	17	15	פחת השנה
(6)	-	(1)	(5)	גריעות
931	408	318	205	יתרה ליום 31.12.2017
351	77	79	195	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2017
358	75	84	199	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2016
346	74	77	195	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2015
10.2	20.0	10.2	8.3	שיעור הפחת הממוצע בשנת 2017 (אחוזים)
10.6	20.0	10.2	8.0	שיעור הפחת הממוצע בשנת 2016 (אחוזים)

1. היתרה כוללת עלויות פיתוח תוכנות שהונו בסך של 45 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 45 מיליון ש"ח).
2. הפחת שנצבר כולל הפסדים שנצברו מירידת ערך בסך 2 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 2 מיליון ש"ח).

ביאור 15 - בניינים וציוד

ב. זכויות במקרקעין:

1. הבנק הינו בעל זכויות בדרך של חכירה ושכירות מוגנת בבניינים ומקרקעין לתקופות המסתיימות בשנים שבין 2017 עד 2044. יתרתן המופחתת של הזכויות הנ"ל הסתכמה כדלקמן:

31 בדצמבר		
2016	2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
83	77	חכירה מהוונת
3	1	שכירות מוגנת וחכירה בלתי מהוונת
86	78	סך הכל נכסים בחכירה ושכירות מוגנת

2. מקרקעין ומבנים שעלותם המופחתת מהווה סכום זניח, אינם בשימוש הבנק ומהווים "נדל"ן להשקעה" (31 בדצמבר 2016 - כ- 1 מיליוני ש"ח).

3. זכויות במקרקעין שעלותן המופחתת הסתכמה בסך של כ- 113 מיליוני ש"ח טרם נרשמו על שם הבנק בלשכות רישום המקרקעין (31 בדצמבר 2016 - כ- 118 מיליוני ש"ח), עקב עיכובים בפעולות מקדימות לרישום מצד מנהל מקרקעי ישראל (מזה כ- 73 מיליון ש"ח בגין מבנה המשרדים של הנהלת הבנק ויחידות המטה הראשיות, שנרכש בשנת 2009, ובגין קרקע שנרכשה בשנת 2016, ומיועדת לשמש את הנהלת הבנק ויחידות המטה בעתיד).

4. הסעיף כולל מבנים המיועדים למכירה שעלותם המופחתת ליום 31.12.2017 הסתכמה בכ- 1 מיליון ש"ח. (31.12.2016 - 2 מיליון ש"ח). לפרטים נוספים באשר להתקשרויות למכירת מבנים אלה, ראה ביאור 24 ב' (12) להלן.

ביאור 16 - נכסים אחרים

ההרכב:

31 בדצמבר		
2016	2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
28	22	מיסים שוטפים- עודף מקדמות ששולמו על הפרשה
272	312	מיסים נדחים לקבל, נטו
9	13	הוצאות מראש
14	10	הכנסות לקבל
23	42	חייבים אחרים ויתרות חובה
346	399	סך הכל נכסים אחרים

ביאור 17 - פקדונות הציבור

א. ההרכב⁽¹⁾:

31 בדצמבר		
2016	2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	סוג הפקדון
5,776	6,727	פקדונות לפי דרישה - אינם נושאי ריבית
2,128	1,914	- נושאי ריבית
7,904	8,641	סך הכל לפי דרישה
19,295	20,195	פקדונות לזמן קצוב
27,199	28,836	סך הכל פקדונות הציבור

1. הפקדונות גויסו מהציבור בישראל.

ב. ההרכב פקדונות הציבור בחתך מפקידים:

31.12.2016	31.12.2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	סוג המפקיד
11,929	12,249	אנשים פרטיים
4,115	4,320	גופים מוסדיים
11,155	12,267	תאגידים ואחרים
27,199	28,836	סך הכל פקדונות הציבור

ג. התפלגות הפקדונות לפי גודל הפקדון של מפקיד

מדרגות הפקדון (במיליוני ש"ח):

31.12.2016	31.12.2017	מ	עד
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		
11,421	12,042	-	1
6,609	6,701	1	10
2,539	2,660	10	100
3,742	3,534	100	500
2,888	3,899	מעל 500	-
27,199	28,836	סך-הכל	

ביאור 18 - פקדונות מבנקים

ההרכב:

31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
		בנקים בישראל
		• בנקים מסחריים
67	117	- פקדונות לפי דרישה
100	-	- פקדונות לזמן קצוב
-	-	- קיבולים
167	117	סך הכל פקדונות מבנקים בישראל
		בנקים מחוץ לישראל
		• בנקים מסחריים
10	7	- פקדונות לפי דרישה
28	25	- פקדונות לזמן קצוב
54	51	- קיבולים
92	83	סך הכל פקדונות מבנקים מחוץ לישראל
259	200	סך הכל פקדונות מבנקים

ביאור 19 - אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

ההרכב:

31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017	שיעור תשואה פנימי*	משך חיים ממוצע שנים	שיעור הריבית	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%		%	
257	257	2.1	4.2	2.1	(1) אגרות חוב סחירות במטבע ישראלי לא צמוד ⁽¹⁾
					(2) כתבי התחייבות נדחים ⁽³⁾
-	100	2.5	5.0	2.5	- הכוללים מנגנונים לספיגת הפסדים ⁽²⁾
669	669	3.9	3.7	3.3-6.9	- אחרים
926	1,026				סך הכל

* משך חיים ממוצע הינו ממוצע תקופות התשלומים, על פי שקלול תזרימי המזומנים העתידיים, המהווים לפי שיעור התשואה הפנימי. שיעור התשואה הפנימי הינו שיעור הריבית הנדרש כדי לנכות את תזרימי המזומנים העתידיים - ליתרה המאזנית של הסעיף.

1. אגרות החוב הסחירות הונפקו על ידי הבנק בשנת 2016. אגרות החוב אינן צמודות, נושאות ריבית קבועה בשיעור של 2.07% ועומדות לפרעון בתום שש שנים ממועד הנפקתן.
2. ביום 27 בדצמבר 2017 הנפיק הבנק לחברה האם כתב התחייבות נדחה (בלתי סחיר) בסך של 100 מיליון ש"ח, הכולל מנגנונים לספיגת הפסדים, כדלקמן:
 - כתב ההתחייבות יימחק בחלקו או במלואו בעת שיחס ההון העצמי של הבנק ברובד הראשון ירד מתחת לשיעור של 5% ("ארוע מכון לספיגת הפסדי קרן"). הסכום שיימחק כאמור יהיה בהיקף שיספיק לשיפור יחס ההון העצמי ברובד הראשון של הבנק, לשיעור של 5%.

ביאור 19 - אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים (המשך)

2. כתב התחייבות נדחה הכולל מנגנונים לספיגת הפסדים (המשך)
- כתב התחייבות יימחק במלואו, בהתרחש אחד מהאירועים הבאים, כמקדם מביניהם ("אירוע מכונן לאי קיימות"):
 - המפקח על הבנקים הודיע לבנק שמחיקת כתב התחייבות הכרחית, מכיוון שבלעדיו הבנק יגיע ל"נקודות האי קיימות".
 - המפקח על הבנקים הודיע לבנק על החלטה לבצע הזרמת הון מהמגזר הציבורי, או תמיכה שוות ערך, שתמנע מהבנק להגיע ל"נקודות האי קיימות".
- כתב התחייבות הנדחה אינו צמוד, נושא ריבית בשיעור שנתי של 2.5% ויעמוד לפרעון במלואו ביום 27 בדצמבר 2027. בנוסף, עומדת לבנק הזכות לפרוע את כתב התחייבות הנדחה בפרעון מוקדם, בתום חמש שנים מיום הנפקתו, בכפוף לקבלת אישור מוקדם מהמפקח על הבנקים.
- ככל שהבנק לא עשה שימוש בזכות זו, יתעדכן שיעור הריבית המשולמת בגין כתב התחייבות הנדחה, בתום חמש שנים ממועד ההנפקתו, בהתאם לשינויים שיחולו בתשואות לפדיון של אגרות החוב הממשלתיות לתקופה של חמש שנים, בשוק ההון.
3. זכויותיהם של כתבי ההתחייבות הנדחים, נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של הבנק בין מובטחים ובין שאינם מובטחים.

ביאור 20 - התחייבויות אחרות

ההרכב (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017	
177	137	הפרשות בגין הוצאות שכר ונלוות
21	26	הפרשות בגין שירותי מחשב
383	419	עודף ההתחייבויות בגין פיצוי פרישה לעובדים על נכסי התוכנית (ראה ביאור 21)
28	25	הפרשה להפסדי אשראי בגין סעיפים חוץ מאזניים (ראה ביאור 13 ב')
32	30	הכנסות מראש
50	9	מוסדות
550	616	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
67	99	זכאים אחרים ויתרות זכות
1,308	1,361	סך הכל התחייבויות אחרות

ביאור 21 - הטבות לעובדים

א. כללי:

1. פיצויי פרישה

א. התחייבויות הבנק לתשלום פיצויי פרישה לעובדיו מכוסות על ידי הפקדות בקופות פיצויים ועל ידי הפרשות מתאימות. ההתחייבויות לפיצויים מחושבות על בסיס אקטוארי הלוקח בחשבון גם הטבות אותן עשוי הבנק לשלם לעובדים שיפרשו בעתיד - מעבר להתחייבות החוזית הקיימת בגינם. ההפרשה בגין התחייבות זו נוכחה לערכה הנוכחי בתאריך המאזן, בריבית היוון ממוצעת בשיעור של 1.0% (31.12.2016 - 1.6%), המבוססת על הכללים שנקבעו בהוראות בנק ישראל. כמו כן זכאים המנהל הכללי ומספר מנהלים נוספים למענק פרישה נוסף בהיקף שבין 4 ל- 9 משכורות חודשיות.

ביאור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

א. כללי (המשך)

ב. התחייבות הבנק לפיצויי פרישה אינה כוללת רכיבים מסוימים בגין הזכויות לקבלת פיצויי פרישה המתייחסות לעובדים שהצטרפו להסכם פנסיה - ממועד הצטרפותם להסכם, מאחר שעל פי ההסכם נושאת קרן הפנסיה בהתחייבות לתשלום הסכומים המגיעים לעובדים בגין רכיבים אלו. כמו כן לא נכללו ביעודה לפיצויים הצבירות בגין אותם רכיבים בקרן הפנסיה, שכן כספים אלו אינם נמצאים בשליטתו של הבנק.

ג. היוון ההתחייבות לפיצויי פרישה נערך עד ליום 30.9.2017, לפי משך החיים הממוצע של ההתחייבות. החל מיום 31.12.2017 מהוונות ההתחייבויות הנ"ל בהתאם לתקופות הספיציפיות של כל התחייבות בנפרד. השינוי בשיטת החישוב, כאמור, סווג כ"הפרש אקטוארי", והקטין את ההפרשות בגין פיצויי פרישה, בסכום לא מהותי.

2. חופשות

עובדי הבנק זכאים לחופשה שנתית לפי הסכמי העבודה הקיימים ובכפוף להוראות חוק חופשה שנתית התשי"א-1951. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות לחופשה בגין התחייבות זו. חישוב ההפרשה מבוסס על השכר האחרון בתוספת הוצאות נלוות.

3. הטבות לאחר סיום העסקה

גימלאי הבנק ועובדיו זכאים להטבות מסוימות לאחר צאתם לגמלאות. התחייבות הבנק לתאריך המאזן בשל הטבות אלו חושבה על בסיס אקטוארי ונוכחה לערכה הנוכחי, בשיעורי היוון ממוצעים של 1.8%-1.1% (31.12.2016): 2.2%-1.6% המבוססים על הכללים שנקבעו בהוראות בנק ישראל.

4. ימי מחלה

ביום 28 באפריל 2015, נחתם הסכם בין הבנק לבין ההסתדרות ונציגות העובדים במסגרתו הוקנתה לעובדים אפשרות להמיר, סמוך למועד פרישתם לגמלאות, חלק מימי המחלה שנצברו לזכותם, לימי חופשה, בכפוף לקיום תנאים מתלים.

הבנק ערך הפרשה בגין התחייבות זו על בסיס אקטוארי וכלל אותה בדוחות הכספיים בסעיף "התחייבויות אחרות".

ב. פירוט ההתחייבויות לעובדים בחתך סוגי הטבות ונכסי התוכניות בגינם (במיליוני ש"ח):

31 בדצמבר		
2016	2017	
573	617	התחייבות לתשלום פיצויי פרישה
(190)	(198)	יעודה לתשלום פיצויי פרישה
383	419	התחייבות לפיצויי פרישה, נטו
28	25	התחייבות לתשלום ימי חופשה
7	8	התחייבות בגין ימי מחלה שלא נוצלו
47	52	התחייבות לתשלום הטבות לאחר סיום העסקה
465	504	עודף התחייבות לתשלום הטבות לעובדים
-	-	נכלל בנכסים אחרים
465	504	נכלל בהתחייבויות אחרות
465	504	סך הכל

ביאור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

ג. מידע באשר לתוכניות להטבה מוגדרת (התחייבות לתשלום "פיצויי פרישה", והתחייבות לתשלום הטבות מסוימות לאחר סיום העסקה):

1. מחויבויות ומצב המימון:

(א) שינויים בהתחייבויות בגין הטבה מוגדרת (במיליוני ש"ח)

עמודה לפיצויי פרישה		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	
537	573	יתרה לתחילת השנה
17	19	עלות השירות
17	18	עלות הריבית
58	24	הפסד אקטוארי
629	634	סך הכל הצטברויות
(56)	(17)	הטבות ששולמו
573	617	יתרה לסוף השנה

ההטבות לגמלאים לאחר פרישה		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	
44	47	יתרה לתחילת השנה
1	1	עלות השירות
2	2	עלות הריבית
1	4	הפסד אקטוארי
48	54	סך הכל הצטברויות
(1)	(2)	הטבות ששולמו
47	52	יתרה לסוף השנה

(ב) שינויים בשווי ההוגן של נכסי התוכנית:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	
233	190	יתרה לתחילת השנה
8	5	תשואה חזויה על נכסי התוכנית
(6)	9	רווח (הפסד) אקטוארי
11	11	הפקדות לתוכנית
246	215	סך הכל צבירות
(56)	(17)	הטבות ששולמו
190	198	יתרה לסוף השנה

ביאור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

ג. מידע באשר לתוכניות להטבה מוגדרת (התחייבות לתשלום "פיצויי פרישה", והתחייבות לתשלום הטבות מסוימות לאחר סיום העסקה) (המשך):

1. מחויבויות ומצב המימון (המשך):

(ג) נתונים מאזניים:

הטבות לגמלאים לאחר פרישה*		עתודה לפיצויי פרישה, נטו	
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר	
2016	2017	2016	2017
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
52	47	419	383
52	47	617	573
-	-	(198)	(190)
52	47	419	383

* המחויבויות בגין הטבות לגמלאים מהווה גם "מחויבות בגין הטבה מצטברת".

(ד) נתונים שנזקפו לרווח כולל אחר מצטבר, לפני השפעת המס:

הטבות לגמלאים לאחר פרישה		עתודה לפיצויי פרישה, נטו	
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר	
2016	2017	2016	2017
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	-	-	-
15	12	148	142
15	12	148	142

(ה) עודף התחייבות על נכסי תוכנית:

עתודה לפיצויי פרישה, נטו	
ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
617	573
(198)	(190)
419	383

ביאור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

ג. מידע באשר לתוכניות להטבה מוגדרת (התחייבות לתשלום "פיצויי פרישה", והתחייבות לתשלום הטבות מסוימות לאחר סיום העסקה) (המשך):

2. נתונים תוצאתיים:

(א) רכיבי עלות ושינויים בהתחייבויות ובנכסים שנזקפו לרווח והפסד:

עתודה לפיצויי פרישה, נטו			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2016	2015	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
19	17	20	עלות השירות
18	17	17	עלות הריבית
37	34	37	סך הצבירה השוטפת
(5)	(8)	(10)	תשואה חזויה על נכסי התוכנית
הפחתת סכומים שלא הוכרו בעבר:			
9	8	5	- הפסד אקטוארי, נטו
-	16	-	הפסדים מצמצומים, סילוקים והטבות מיוחדות בגין פרישה
41	50	32	סך עלות ההטבה, נטו
7	8	8	הוצאות בגין תוכנית להפקדה מוגדרת
48	58	40	סך ההוצאה

הטבות לגמלאים לאחר פרישה			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2016	2015	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
1	1	2	עלות השירות
2	2	3	עלות הריבית
3	3	5	סך הצבירה השוטפת
הפחתת סכומים שלא הוכרו בעבר:			
1	1	1	- הפסד אקטוארי, נטו
-	-	(4)	רווחים מצמצומים וסילוקים
4	4	2	סך הכל עלות ההטבה, נטו

ביאור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

ג. מידע באשר לתוכניות להטבה מוגדרת (התחייבות לתשלום "פיצויי פרישה", והתחייבות לתשלום הטבות מסוימות לאחר סיום העסקה) (המשך):

2. נתונים תוצאתיים (המשך):

(ב) שינויים בהתחייבויות ונכסים שנזקפו לרווח כולל אחר לפני השפעת המס:

עתודה לפיצויי פרישה, נטו			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
57	64	15	הפסד אקטוארי שוטף, נטו
(5)	(8)	(9)	הפחתת הפסד אקטוארי
52	56	6	סך הכל שינויים שוטפים
-	(16)	-	הפחתת הפסד אקטוארי בגין סילוק
(53)	-	-	הפחתה של נכס בגין היישום לראשונה
(1)	40	6	סך הכל נזקף לרווח כולל אחר
32	50	41	עלות ההטבה, נטו
31	90	47	סך הכל הוכר בעלות ההטבה וברווח כולל אחר

הטבות לגמלאים לאחר פרישה			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
2	1	4	הפסד אקטוארי שוטף, נטו
(1)	(1)	(1)	הפחתה שוטפת של הפסד אקטוארי
1	-	3	סך הכל שינויים שוטפים
(5)	-	-	הפחתת הפסד אקטוארי בגין סילוק
(8)	-	-	הפחתה של נכס בגין היישום לראשונה
(12)	-	3	סך הכל נזקף לרווח כולל אחר
2	4	4	עלות ההטבה, נטו
(10)	4	7	סך הכל הוכר בעלות ההטבה וברווח כולל אחר

ביאור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

ג. מידע באשר לתוכניות להטבה מוגדרת (התחייבות לתשלום "פיצוי פרישה", והתחייבות לתשלום הטבות מסוימות לאחר סיום העסקה) (המשך):

2. נתונים תוצאתיים (המשך):

(ג) אומדנים באשר לסכומים שנכללים ברווח כולל אחר, לפני השפעת המס, שצפוי שיופחתו ויזקפו לדוח הרווח והפסד בשנה העוקבת:

הטבות לגמלאים לאחר פרישה		עתודה לפיצויי פרישה, נטו		
לשנה שהסתיימה ביום 31.12.2017	אומדן לשנת 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31.12.2017	אומדן לשנת 2018	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
1	1	9	9	הפסד אקטוארי, נטו
-	-	-	-	עלות שירות קודם
1	1	9	9	סך הכל

3. הנחות ומבחני רגישות:

(א) הנחות ששימשו בחישוב ההתחייבויות לתשלום הטבות

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
אחוזים	אחוזים	הפרמטר הנבחן
1.6-2.2	1.0-1.8	שיעור ההיוון
2.0	2.0	שיעור עליית המדד
4.3	4.3	שיעור הגידול בתגמול
0.0-23.5	0.0-23.5	שיעור עזיבה

(ב) הנחות ששימשו בחישוב עלויות השכר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
אחוזים	אחוזים	אחוזים	הפרמטר הנבחן
1.0 - 2.7	1.3-2.5	1.3-2.3	שיעור ההיוון
3.8	3.8	2.9	תשואה חזויה על נכסי התוכנית
4.3	4.3	4.3	שיעור הגידול בתגמול

ביאור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

ג. מידע באשר לתוכניות להטבה מוגדרת (התחייבות לתשלום "פיצויי פרישה", והתחייבות לתשלום הטבות

מסוימות לאחר סיום העסקה) (המשך):

3. הנחות ומבחני רגישות (המשך):

(ג) השפעת השינוי בנקודת אחוז אחת על הפרשות בגין התחייבויות לתשלום הטבות (במיליוני ש"ח):

עתודה לפיצויי פרישה			
גידול בנקודת האחוז			
31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
(62)	(64)	(68)	שינוי בשיעור ההיוון
63	64	66	שינוי בשיעור המדד/תגמול
21	31	36	שינוי בשיעור עזיבה

עתודה לפיצויי פרישה			
קיטון בנקודת האחוז			
31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
62	64	68	שינוי בשיעור ההיוון
(63)	(64)	(66)	שינוי בשיעור המדד/תגמול
(21)	(31)	(36)	שינוי בשיעור עזיבה

הטבות לגמלאים לאחר פרישה			
גידול בנקודת האחוז			
31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
(9)	(9)	(9)	שינוי בשיעור ההיוון
-	-	-	שינוי בשיעור המדד/תגמול
(1)	(1)	(1)	שינוי בשיעור עזיבה

הטבות לגמלאים לאחר פרישה			
קיטון בנקודת האחוז			
31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
9	9	9	שינוי בשיעור ההיוון
-	-	-	שינוי בשיעור המדד/תגמול
1	1	1	שינוי בשיעור עזיבה

ביאור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

ג. מידע באשר לתוכניות להטבה מוגדרת (התחייבות לתשלום "פיצויי פרישה", והתחייבות לתשלום הטבות מסוימות לאחר סיום העסקה) (המשך):

4. מידע באשר לנכסי התוכנית:

(א) התפלגות השווי ההוגן בחתך רמות איכות:

ליום 31 בדצמבר 2017				
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך הכל	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
9	-	-	9	מזומנים ופקדונות בבנקים
				אגרות חוב:
17	-	-	17	- ממשלתיות
80	31	-	111	- קונצרניות
40	14	-	54	מניות
-	-	7	7	אחר
146	45	7	198	סך הכל נכסי התוכנית

ליום 31 בדצמבר 2016				
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך הכל	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
16	-	-	16	מזומנים ופקדונות בבנקים
				אגרות חוב:
12	-	-	12	- ממשלתיות
73	33	-	106	- קונצרניות
37	13	-	50	מניות
-	-	6	6	אחר
138	46	6	190	סך הכל נכסי התוכנית

(ב) יעדי הקצאה של נכסי התוכנית לפי סוגי נכסים:

החלק היחסי בפועל		יעד הקצאה		
ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2018		
אחוזים	אחוזים	אחוזים		
9	5	6	מזומנים ופקדונות בבנקים	
			אגרות חוב:	
6	9	9	- ממשלתיות	
56	56	55	- קונצרניות	
26	27	27	מניות	
3	3	3	אחר	
100	100	100	סך הכל נכסי התוכנית	

ביאור 21 - הטבות לעובדים (המשך)

ג. מידע באשר לתוכניות להטבה מוגדרת (התחייבות לתשלום "פיצויי פרישה", והתחייבות לתשלום הטבות מסוימות לאחר סיום העסקה) (המשך):

5. תזרימי מזומנים לנכסי התוכנית:

(א) הפקדות:

תחזית	הפקדות בפועל	
2018	2017	2016
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
11	11	11
סך כל ההפקדות		

(ב) תשלומים עתידיים צפויים בגין הטבות:

שנה	מיליוני ש"ח
2018	44
2019	32
2020	32
2021	27
2022	28
2023 - 2027	155
2028 ואילך	439
סך הכל	757

ביאור 22 - הון

ההרכב

ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2016	
רשום	מונפק ונפרע	רשום
25,000	12,443	מניות רגילות בנות 0.1 שקל חדש
-	-	מניות רגילות א' בנות 0.1 שקל חדש
-	-	מניות רגילות ב' בנות 0.1 שקל חדש
-	-	מניות רגילות 0.01 שקל חדש
12,443	25,000	סה"כ מניות

ביום 27 באפריל 2017, החליטה האסיפה הכללית של הבנק על שינוי תקנון ההתאגדות של הבנק, במסגרתו אוחדו שלושת סוגי המניות הקודמים שהונפקו על ידי הבנק, לסוג מניות אחד - מניות רגילות בנות 0.1 שקל חדש. לאחר איחוד סוגי המניות כאמור, מסתכם ההון המונפק והנפרע של הבנק בסך של 12,443 ש"ח ומורכב מ- 124,430 מניות רגילות בנות 0.1 שקל חדש כל אחת. בעקבות האמור לעיל, חושבו מחדש בתקופת הדוח נתוני ההשוואה המתייחסים לרווח למניה, במטרה להתאים את נתוני הרווח למניה בתקופות הקודמות למספר המניות העדכני.

א. הלימות הון

1. כללי

יחסי הלימות ההון מחושבים בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211 - 201, שפורסמו בשנת 2013 (להלן: "כללי באזל").

2. תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329 בנושא "דרישת הון נוספת"

בעקבות עליות משמעותיות שנרשמו במחירי הדיור בישראל (שללו בגידול מואץ בהיקף ההלוואות לדיור ובמשקלן בתיק האשראי של התאגידים הבנקאיים), והגדילו להערכת בנק ישראל, את הסיכונים הגלומים בתיקי האשראי של התאגידים הבנקאיים, פרסם בנק ישראל ביום 28 בספטמבר 2014 תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329.

במסגרת התיקון להוראה נקבעו לכל אחד מהתאגידים הבנקאיים דרישת הון עצמי ודרישת הון כוללת מינימליות נוספות (מעבר למגבלות שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 201), בשיעור המהווה 1% מהיקף תיק ההלוואות לדיור של כל אחד מהתאגידים הבנקאיים.

ההנחיות החדשות הגדילו את דרישות ההון המינימליות של הבנק ליום 31.12.2017 בכ-0.18% לשיעור של 9.18% (עבור יחס ההון העצמי ברובד הראשון), ו-12.68% (עבור יחס הלימות ההון הכולל).

3. הוראות מעבר

במסגרת "כללי באזל" נקבעו "הוראות מעבר" המאפשרות אימוץ הדרגתי של ההנחיות - בכל הנוגע להחמרת הקריטריונים להכרה בהון, להתאמות פיקוחיות, ולאיומץ כללי חשבונאות מסוימים, כדלקמן:

- הדרישות לניכוי "עודף מיסים נדחים" (כהגדרתן בהוראות), יופעלו בהדרגה בשנים 2017 - 2014 (להלן: "תקופת המעבר"), ויאומצו במלואן החל מיום 1.1.2018.

האימוץ ההדרגתי יכלול ניכוי חלק מסוים בלבד "מעודף המיסים הנדחים", והכרה בחלקו האחר כ"נכסי סיכון". עודף המיסים הנדחים שהוכר ליום 31.12.2017 כ"נכס סיכון" מסתכם ב- 13 מיליון ש"ח.

- על אף שכתבי התחייבות הנדחים שהונפקו עד ליום 31.12.2013 אינם כשירים להכרה כ"מרכיב הון פיקוחי" - ברובד השני, הוגדר עבור כתבי התחייבות אלה מנגנון לאימוץ הדרגתי, שיופעל בשנים 2021 - 2014 (להלן: "תקופת המעבר"), לפיו ניתן יהיה להכיר בתקופת המעבר בחלק מכתבי התחייבות אלה כ"הון ברובד השני", בשיעורים הולכים ופוחתים, עד לביטולם המלא בתום תקופת המעבר.

היקף כתבי התחייבות הנדחים שייגרע מההון בשנת 2018 בהתאם להוראות המעבר, כאמור, יסתכם בשנת 2018 בסך של 65 מיליון ש"ח (המהווה קיטון בשיעור של 0.28 נקודות האחוז ביחס הלימות ההון של הבנק).

- יתרת רווחים או הפסדים אקטואריים (כהגדרתם בהוראת המעבר), הנובעת מאיומץ כללי החשבונאות האמריקאיים בנושא "זכויות עובדים", תיוחס להון העצמי ברובד הראשון בהדרגה בשנים 2017 - 2014 (להלן: "תקופת המעבר"), עד להכללתה המלאה בהון הבנק בתום תקופת המעבר (1 בינואר 2018).

יתרת ההפסדים האקטואריים שלא נוכתה מההון הפיקוחי בהתאם להוראות המעבר כאמור מסתכמת ליום 31.12.2017 בסך של 21 מיליון ש"ח. סכום זה ינוכה מההון הפיקוחי בשנת 2018 (המהווה קיטון בשיעור של 0.09 נקודות האחוז ביחס הלימות ההון של הבנק).

א. הלימות הון (המשך)

4. רכישת שיפוי לתיק "ערבויות המכר"

ביום 18.1.2017 חתם הבנק עם מבטחי משנה בעלי דירוג בינלאומי גבוה, על הסכם (המאריך את תוקפה של התקשרות קודמת שנחתמה בין הצדדים בשנת 2016), במסגרתו התחייבו מבטחי המשנה לשפות את הבנק בגין הפסדי אשראי עתידיים שעלולים להיגרם לו, בשל חילוט אפשרי של ערבויות שנכללו בהסכם.

ההסכם חל על ערבויות (לרבות התחייבויות למתן ערבויות), שמנפיק הבנק במסגרת מימון פרויקטים בתחום הבניה מכח "חוק מכר דירות" וערבויות אחרות הקשורות לפרוייקטים אלו - ויהיה בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2017.

היקף הערבויות (לרבות התחייבויות למתן ערבויות), עליהן חל ההסכם, מסתכם ליום 31.12.2017 בסך של 1.4 מיליארד ש"ח.

ההתחייבות לשיפוי של מבטחי המשנה, כאמור, הפחיתה את נכסי הסיכון של הבנק (בהתאם לאישור שהתקבל מבנק ישראל) ליום 31.12.2017 בסך של 0.6 מיליארד ש"ח (31.12.2016 - זהה), המהווה עלייה בשיעור של כ- 0.3 נקודות האחוז ביחס ההון העצמי ברובד הראשון.

במהלך חודש ינואר 2018 הוארך תוקף ההסכם (אליו צורפו שני מבטחי משנה בדירוג בינלאומי גבוה נוספים), עד ליום 31.12.2018.

5. ניכוי מההון בגין נכס מס נדחה

בהתאם להנחיות שפורסמו על ידי בנק ישראל בשנת 2016, הותר לתאגידים הבנקאיים שלא לנכות עודפי מס נדחה (כהגדרתם בהוראה), עד לגובה ההפרשות למס שכן שנכללו בהתחייבויות הבנק, ככל שלהערכת הבנק קיימת ודאות גבוהה למימוש המס הנדחה.

עודפי מס נדחה כאמור, שלא נוכו מההון, בעקבות פרסום הבהרות אלו, ישוקללו כ"נכס סיכון" בשיקלול של 250%.

יישום הנחיות אלו, הגדיל את יחס ההון העצמי של הבנק ברובד הראשון ליום 31.12.2017 בשיעור של 0.16 נקודות האחוז ואת יחס הלימות ההון הכולל בשיעור של כ- 0.14 נקודות האחוז (31.12.2016 - 0.09 ו- 0.08 נקודות האחוז, בהתאמה).

6. תנודתיות ברכיבי ההון

הון הבנק המשמש לחישוב יחס הלימות ההון, כולל רכיבים שהשינוי בערכם נגזר, בין היתר, משינויים תקופתיים במשתני שוק, והערכות אקטואריות, כגון:

- תנודות במחירי השוק, המשמשים למדידת שוויים ההוגן של ניירות ערך בתיק הזמין למכירה - הנזקפות לרווח כולל אחר בסעיף "התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך".

- תנודות במחירי השוק של אגרות החוב הממשלתיות והמרווח על אגרות החוב הקונצרניות באיכות גבוהה הנסחרות בארה"ב, המשמשים לחישוב שוויין ההוגן של זכויות עובדים מסוימות ונזקפות לרווח כולל אחר בסעיף: "הפרשים אקטואריים בגין זכויות עובדים".

א. הלימות הון (המשך)

7. יעדים

לאור דרישות ההון שנקבעו על ידי בנק ישראל במסגרת "כללי באזל", ובהוראת ניהול בנקאי תקין 329 (ראה סעיף 2 לעיל), עדכן דירקטוריון הבנק ביום 28.3.2017 את המגבלות באשר ליחסי ההון המינימליים בבנק, כדלקמן:

- יחס ההון העצמי של הבנק ב"רובד הראשון", לא יפחת משיעור של 9.5% (31.12.2016 - 9.2%)

- יחס הלימות ההון הכולל של הבנק, לא יפחת משיעור של 13.0% (31.12.2016 - 12.7%).

8. הקלה בגין תוכנית התייעלות

ביום 12 בינואר 2016, פרסם בנק ישראל מכתב בנושא: "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל", במסגרתו הודיע בנק ישראל על הקלות שיינתנו בחישוב יחס הלימות ההון, לבנקים שיישמו תוכנית התייעלות (שתעמוד באמות המידה שנקבעו על ידו), לרבות היתר לפריסת ההשלכות הנובעות מתוכנית ההתייעלות - לתקופה של חמש שנים.

במהלך השנים 2016 ו-2017 השיק הבנק תוכנית התייעלות בעלות כוללת של 59 מיליון ש"ח, שקיבלה את אישור בנק ישראל, לצורך יישום ההקלות.

בעקבות יישום התוכנית, הגדיל הבנק את ההפרשות בגין ההתחייבות לתשלום פיצויי פרישה לעובדיו בסך של 23 מיליון ש"ח.

הגידול בהפרשות כאמור, סווג כ"הפרש אקטוארי", ונזקק לסעיף "רווח כולל אחר", במסגרת ההון העצמי (לאחר ניכוי חסכון במס בסך 8 מיליון ש"ח).

בהתאם להנחיות שנכללו במכתב בנק ישראל הותר לתאגידים הבנקאיים שיישמו את תוכנית ההתייעלות, כאמור, לפרוס את השלכות התוכנית על ההון הפיקוחי של הבנק לתקופה של חמש שנים בשיטת "הקו הישר".

יישום ההקלות שפורטו לעיל, הגדיל את יחס ההון העצמי ברובד הראשון של הבנק ליום 31.12.2017 ב- 0.05 נקודות האחוז (31.12.2016 - זהה).

9. הנפקת כתב התחייבות נדחה הכולל מנגנונים לספיגת הפסדים

ביום 27 בדצמבר 2017 הנפיק הבנק לחברה האם כתב התחייבות נדחה הכולל מנגנונים ל"ספיגת הפסדים", בסך של 100 מיליון ש"ח.

כתב ההתחייבות הוכר על ידי בנק ישראל כהון פיקוחי ברובד השני, לענין חישוב יחס הלימות ההון.

לפרטים נוספים על התנאים הנלווים לכתב ההתחייבות הנדחה - ראה ביאור 19 לעיל.

ביאור 23 - הלימות ההון, נזילות ומינוף (המשך)

א. הלימות הון (המשך)

10. מידע כספי:

31 בדצמבר		
2016	2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
(א) הון לצורך חישוב יחס ההון		
2,244	2,473	הון עצמי
⁽²⁾ 48	⁽²⁾ 30	פערים בין ההון העצמי להון ברובד הראשון והתאמות פיקוחיות
2,292	2,503	הון עצמי ברובד הראשון, לאחר התאמות וניכויים
627	683	הון ברובד השני, לאחר ניכויים
2,919	3,186	סה"כ הון כולל
(ב) יתרות משקללות של נכסי סיכון		
19,164	20,773	סיכון אשראי
22	56	סיכון שוק
1,930	2,051	סיכון תפעולי
21,116	22,880	סה"כ יתרות משקללות של נכסי סיכון
31 בדצמבר		
2016	2017	
אחוזים	אחוזים	
(ג) יחס הון לרכיבי סיכון		
⁽²⁾ 10.85	⁽²⁾ 10.94	• יחס הון עצמי ברובד הראשון לרכיבי סיכון
⁽²⁾ 13.82	⁽²⁾ 13.92	• יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
⁽¹⁾ 9.16	⁽¹⁾ 9.18	• יחס הון עצמי ברובד הראשון המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
⁽¹⁾ 12.66	⁽¹⁾ 12.68	• יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

1. יחסי הלימות ההון המינימליים של הבנק נקבעו בשיעור של 9.0% (עבור יחס ההון העצמי ברובד הראשון), ו- 12.5% (עבור יחס הלימות ההון הכולל) - בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 201. על אף האמור לעיל, בהתאם להנחיות שנכללו בתיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329 (ראה סעיף 2 לעיל), הועלתה דרישת ההון המינימלית המתייחסת לבנק, ליום 31.12.2017 בשיעור של כ- 0.18% (31.12.2016 - 0.16%).
2. הנתון כולל התאמות בגין תוכנית התייעלות - בהתאם להנחיות שפרסם בנק ישראל ביום 12.1.2016 (ראה סעיף 8 לעיל).

ביאור 23 - הלימות ההון, נזילות ומינוף (המשך)

א. הלימות הון (המשך)

10. מידע כספי (המשך):

31 בדצמבר		
2016	2017	
		(ד) רכיבי הון לצורך חישוב יחס ההון (במיליוני ש"ח)
		(1) הון ברובד הראשון
2,244	2,473	• ההון העצמי
41	21	• הבדלים בין ההון העצמי להון ברובד הראשון
2,285	2,494	סה"כ הון ברובד הראשון לפני התאמות פיקוחיות
		• התאמות פיקוחיות:
-	-	- מיסים נדחים לקבל
(2)	(2)	- השקעה בהון תאגידיים פיננסיים שלא אוחדו
(1)	(1)	- התאמות פיקוחיות אחרות
(3)	(3)	סך הכל התאמות פיקוחיות - לפני התאמות בגין תוכנית התייעלות
10	12	התאמות בגין תוכנית התייעלות
7	9	סך כל ההתאמות הפיקוחיות
2,292	2,503	סה"כ הון ברובד הראשון
		(2) הון ברובד השני
388	323	• מכשירים פיקוחיים - כפופים להוראות המעבר
-	100	- אחרים
239	260	• הפרשות וקרנות
627	683	הון ברובד השני לפני ניכויים
-	-	• ניכויים מההון ברובד השני
627	683	סה"כ הון ברובד השני
2,919	3,186	הון כולל כשיר
		(ה) השפעת הוראות המעבר על יחס הלימות ההון ברובד הראשון (באחוזים)
10.60	10.79	- יחס ההון ברובד הראשון - לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת ההתאמות בגין תוכנית ההתייעלות
0.20	0.10	- השפעת הוראות המעבר ⁽¹⁾
10.80	10.89	יחס ההון ברובד הראשון - לפני השפעת ההתאמות בגין תוכנית ההתייעלות
0.05	0.05	- השפעת ההתאמות בגין תוכנית ההתייעלות
10.85	10.94	יחס ההון העצמי ברובד הראשון

1. כולל השלכות הנובעות מיישום כללי החשבונאות החדשים בנושא: "זכויות עובדים", שנכנסו לתוקף החל מיום 1.1.2015.

ביאור 23 - הלימות ההון, נזילות ומינוף (המשך)

ב. יחס כיסוי הנזילות

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין (מס' 221), בנושא יחס כיסוי הנזילות נדרשו התאגידים הבנקאיים לקיים "יחס כיסוי נזילות" (המוגדר כיחס שבין "מלאי הנכסים הנזילים האיכותיים", לסך תזרים המזומנים היוצא, נטו, בתקופה עתידית של 30 יום) - שלא יפחת מ-100%. בהוראה נקבעו כללים הן באשר ל: "מלאי הנכסים הנזילים האיכותיים", והן באשר לתזרים המזומנים היוצא, נטו, בתקופה עתידית של 30 יום, כדלקמן:

- **מלאי נכסים נזילים איכותיים** - הכולל נכסים נזילים איכותיים מאוד ("רמה 1"), לרבות: מזומנים בקופות, פקדונות בבנק ישראל וניירות ערך של ממשלת ישראל, ונכסים נזילים איכותיים אחרים ("רמה 2") - בעיקר: ניירות ערך בדירוג איכות גבוה.
 - **תזרים מזומנים יוצא בתקופה של 30 יום** - המוגדר כתזרים המזומנים היוצא הצפוי, בתרחיש קיצון מוגדר בתקופה עתידית של 30 יום, לרבות תזרימים יוצאים צפויים בגין פיקדונות קמעונאיים, פקדונות מתאגידים לא פיננסיים, ותאגידים פיננסיים (והנחת "שיעורי מיחזור" שונים בגין כל אחד מסוגי הפקדונות).
- עם זאת, נכללו בהוראה כללי מעבר, המאפשרים לתאגידים הבנקאיים לקיים בתקופת ביניים, יחסי כיסוי נזילות מינימליים נמוכים מהנדרש.

תוקף ההקלות שנקבעו בהוראות המעבר כאמור, פג ביום 1.1.2017.

לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר		שיעורי הנזילות (באחוזים)
2016	2017	
142.1	139.6	• יחס כיסוי הנזילות
80.0 ⁽¹⁾	100.0 ⁽¹⁾	• יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

1. בשנת 2016 - 80%; החל מיום 1.1.2017 - 100%.

ג. יחס המינוף

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין (מס' 218) בנושא: "יחס המינוף", הוגדר יחס זה, כיחס שבין "מדידת ההון", לבין "מדידת החשיפה", כדלקמן:

- **"מדידת ההון"** - הוגדרה כ"הון העצמי ברובד הראשון", לרבות השלכות הנובעות מיישום הוראות המעבר.
- **"מדידת החשיפה"** - הוגדרה כצירוף החשיפות הבאות: "חשיפה מאזנית" (הנכסים שנכללו בדוחות הכספיים), "חשיפה בגין גזרים", "חשיפה לעסקאות מימון ניירות ערך", ו"חשיפה בגין פריטים חוץ מאזניים".

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראה נדרשו התאגידים הבנקאיים לקיים יחס מינוף שלא יפחת מ-5% החל מיום 1 בינואר 2018, לכל המאוחר. להלן נתונים לגבי מרכיבי יחס המינוף בבנק:

31.12.2016		31.12.2017		מרכיבי התחשיב
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
2,292	2,503	2,292	2,503	• ההון העצמי, ברובד הראשון
34,901	36,756	34,901	36,756	• סך החשיפות
אחוזים		אחוזים		שיעורי המינוף
6.6	6.8	6.6	6.8	• יחס המינוף
5.0 ⁽¹⁾	5.0 ⁽¹⁾	5.0 ⁽¹⁾	5.0 ⁽¹⁾	• יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

1. החל מיום 1 בינואר, 2018.

ביאור 24 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה⁽¹⁾

31 בדצמבר	
2017	2016
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
20	18

1. יתרת האשראי מפקדונות לפי מידת הגביה⁽²⁾

במטבע ישראלי צמוד למדד

2. תזרימים בגין עמלת גביה מפעילות זו - במאוחד ובבנק (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר							
2017				2016			
עד שנה	משנה ועד 3 שנים	מ-3 ועד 5 שנים	מ-5 ועד 10 שנים	מ-10 ועד 20 שנה	מעל 20 שנה	סך הכל	סך הכל

במגזר הצמוד למדד:

-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-

1. אשראים ופקדונות שהחזרתם למשקיע מותנית בגביית האשראים (או הפקדונות), עם עמלת גביה במקום מרווח.

2. הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שהתקבלו בגינם בסך 4 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2016 - 5 מיליוני ש"ח) לא נכללו בלוח זה.

* סך ההכנסות הצפויות בתקופה זו - נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

1. קיימות התחייבויות והתקשרויות אחרות לתאריך המאזן כדלקמן:

31 בדצמבר	
2017	2016
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
32	25
272	292
30	30
29	29
29	29
28	29
25	27
131	148
272	292

התקשרות להשקעה בבניינים וציוד

חוזי שכירות לזמן ארוך

להלן פירוט דמי השכירות לתשלום בשנים הבאות:

שנה ראשונה

שנה שנייה

שנה שלישית

שנה רביעית

שנה חמישית

שנה שישית ואילך

סך הכל

2. בנוסף לאמור לעיל, חלק מסניפי הבנק נמצאים במבנים השכורים בשכירות מוגנת. דמי השכירות לתשלום בשנה הקרובה, מסתכמים בכ- 1 מיליוני ש"ח (31.12.2016 - זהה).

3. לבנק התקשרות להשקעה בארבע קרנות הון סיכון פעילות. ההתחייבות העתידית המכסימלית של הבנק להשקעה בקרנות אלו, מעבר להשקעה שבוצעה עד ליום המאזן, מסתכמת בכ- 1 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 2 מיליון ש"ח).

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

4. הבנק חבר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב ולפיכך התחייב לפצות, ביחד עם יתר חברי הבורסה, את מסלקת הבורסה אם ייגרם לה נזק כתוצאה מחוסר מלאי, או מחוסר כיסוי כספי של אחד מחברי הבורסה. במטרה להבטיח את הפעילות הסדירה בבורסה, החליט דירקטוריון מסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב על הקמת קרן סיכונים, בה ישתתפו כל חברי מסלקת הבורסה ובכללם הבנק. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים, כאמור לעיל, מסתכם ליום 31 בדצמבר 2017 בסך של כ- 10 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 17 מיליון ש"ח). היקף קרן הסיכונים ושיעור השתתפות הבנק מתעדכנים על ידי מסלקת הבורסה מעת לעת. לפרטים נוספים באשר לבטוחה שהופקדה על ידי הבנק לכיסוי התחייבויותיו אלה - ראה ביאור 25.
5. הבנק חבר במסלקת מעו"ף בע"מ, ואחראי יחד עם יתר חברי מסלקת מעו"ף כלפי המסלקה לכל חבות כספית המתחייבת מעסקאות באופציות המתבצעות בבורסה. בנוסף התחייב הבנק כלפי מסלקת מעו"ף לשלם כל חיוב כספי העשוי לנבוע מפעילות לקוחותיו בגין כתיבת אופציות הנסלקות על ידי המסלקה. לצורך כך הקימה מסלקת מעו"ף קרן סיכונים. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים לתאריך המאזן מסתכם בסך של כ- 5 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 5 מיליון ש"ח). המהווים כ- 0.17% מהיקף קרן הסיכונים באותו מועד. הבנק נדרש להעמיד לטובת מסלקת מעו"ף בטוחה בסכום שיבטיח הן את חבותו האפשרית בגין חלקו בקרן הסיכונים, כאמור והן בגין חבות הנובעת מאחריותו כלפי המסלקה (ראה ביאור 25).
6. במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק תובענות משפטיות, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות. בין היתר עולות בתביעות אלה טענות בדבר חיובי ריבית שלא כדין (או שלא על פי המוסכם), התנית שירות בשירות, אי ביצוע הוראות, חיוב חשבונות שלא כדין והפעלת שיקול דעת מוטעה. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי התובענות, לרבות הבקשות לאישור התביעות כיייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החבות שתגרם לבנק כתוצאה מהתובענות האמורות. סכום החשיפה הנוספת בשל תובענות שהוגשו נגד הבנק, כאמור לעיל, בנושאים שונים שסבירות התממשותן אפשרית, מסתכם ליום 31 בדצמבר 2017 בסך של כ- 32 מיליון ש"ח (31.12.2016 - זהה). להלן פירוט של התובענות המהותיות שהוגשו כנגד הבנק:
 - א. ביום 2 במרס 2014 הוגשה כנגד הבנק וארבעה בנקים נוספים תביעה ובקשה לאשרה כתובענה ייצוגית, על ידי אחד מלקוחות הבנק וארבעה תובעים נוספים (המהווים לקוחות של יתר הבנקים הנתבעים), שפעילותם הבנקאית כללה, בין היתר, המרת מטבע חוץ לשקלים (וליהפך), באמצעות מכירה ורכישת מטבע חוץ. לטענת התובעים שערי החליפין המשמשים את הבנקים הנתבעים למכירה (או רכישת) מטבע חוץ ללקוחותיהם, שונים משערי החליפין השוררים בשוק הבינבנקאי. הרווח הנגזר לבנקים הנתבעים בגין דפוס פעולה זה, מהווה לדעת התובעים, "עמלת הפרשי שער", שאינה כלולה בתעריפוני הבנקים הנתבעים, בניגוד לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 ובניגוד לכללי הבנקאות (גילוי נאות ומסירת מסמכים), התשנ"ב-1992. בנוסף, רכישת מטבע חוץ (או מכירתו), כאמור, כרוכה בתשלום "עמלת חליפין". לטענת התובעים, התעריף שנקבע בגין עמלה זו, זהה בכל הבנקים הנתבעים, ומהווה לפיכך, "הסדר כובל" אסור. סכום הנזק האישי שנגרם לכאורה ללקוח, מוערך על ידו בכ- 800 ש"ח והסכום הכולל הנקוב בבקשה לתביעה ייצוגית כנגד כל חמשת הבנקים הנתבעים מוערך על ידי התובעים בכ- 2.07 מיליארד ש"ח (כתב התביעה אינו נוקב בחלקו של הבנק בסכום התביעה הכולל).
 - ב. ביום 5 בינואר 2014 הוגשה כנגד הבנק תביעה ובקשה לאשרה כתובענה ייצוגית על ידי אחד מלקוחותיו, עקב נזקים שנגרמו לו, לטענתו, בשל סכומי ריבית "עודפים" שנזקפו לחובתו בגין אשראים שנוהלו בחשבון העובר ושב שלו. לטענת הלקוח, בשנים האחרונות העלה הבנק מספר פעמים את שיעורי ריבית החובה בחשבון, עוד לפני שפג תוקף מסגרת האשראי בחשבון ומבלי שחלה הרעה במצבו העסקי. לדעת הלקוח, מתכונת פעולה זו סותרת את מערכת ההסכמים שנחתמה בינו לבין הבנק ועומדת בניגוד לפסיקות משפטיות מחייבות ולהוראות בנק ישראל. לפיכך, מבקש הלקוח להשיב לו את חיובי הריבית "העודפים", בגין התקופות שמיום העלאת הריבית ועד למועד פקיעת תוקף מסגרת האשראי.

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

6. תביעות שהוגשו כנגד הבנק (המשך)

ב. תביעה מיום 15 בינואר 2014 (המשך):

סכום הנזק האישי שנגרם לכאורה ללקוח, מוערך על ידו בכ- 400 ש"ח, והסכום הכולל הנקוב בבקשה לתביעה ייצוגית, המייצג לטענת התובע את העלות העודפת שנגרמה לכלל לקוחות הבנק, בנושא זה, מסתכם להערכתו בכ- 139 מיליון ש"ח, בתוספת ריבית והפרשי הצמדה.

ביום 23.7.2017 הוגשה לבית המשפט, על ידי הצדדים, בקשה מוסכמת לאישור הסדר פשרה, במסגרתה עתיד הבנק לשלם לקבוצה מסוימת מלקוחות הבנק, ככל שאושר ההסדר המוצע - סך של 3.2 מיליון ש"ח. בספרי הבנק נערכה הפרשה מתאימה בגין הסדר הפשרה המוצע, כאמור.

ג. ביום 23 בדצמבר 2015 הוגשה כנגד החברה האם וכנגד הבנק תביעה ובקשה לאשרה כתובענה ייצוגית, על ידי לקוח של החברה האם, שחויב על ידי החברה האם, במספר מקרים בעמלה עבור שירות "משלוח הודעות", בגין התראות שנשלחו אליו בנוגע לחריגות ממסגרת האשראי שנרשמו בחשבונו. לטענת התובע, חשבונו חויב על ידי החברה האם בעמלה בגין שירות זה, למרות שבפועל לא חרג כלל ממסגרת האשראי שהוקצתה לו בחשבונו העובר ושכ.

בנוסף, לטענת התובע, משלוח ההודעה וגביית העמלה בגינה, נובעים מדפוס פעולה אוטומטי שגוי שמתקיים לכאורה בחברה האם. הבנק צורף לכתב התביעה, למרות שהתובע אינו לקוח של הבנק, מכיוון שמערכות התפעול בבנק, מבוססות על מערכת המחשב המרכזית של החברה האם. לפיכך, הניח התובע, שדפוס הפעולה השגוי (לטענתו) הנוהג בחברה האם, מתקיים לכאורה גם בבנק.

סכום הנזק האישי שנגרם לכאורה לתובע, מוערך על ידו ב- 272 ש"ח, והסכום הכולל הנקוב בבקשה לתביעה הייצוגית, המשקף את הנזק הכולל שנגרם, לכאורה, ללקוחות שני הבנקים, בגין דפוס פעולה נטען זה, מוערך על ידי התובע בכ- 61 מיליון ש"ח (כתב התביעה אינו נוקב בחלקו של הבנק בסכום התביעה הכולל).

ד. ביום 17 באוגוסט 2016, הוגשה כנגד הבנק ותשעה בנקים נוספים (להלן: "הבנקים הנתבעים"), תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, על ידי עמותה המבקשת לייצג את לקוחות הבנקים הנתבעים בגין נזקים שנגרמו להם בשל עמלות עודפות, לכאורה, שנגבו מהם על ידי הבנקים הנתבעים (התביעה התקבלה בבנק ביום 1.11.2016).

לטענת התובעת, הבנקים הנתבעים נוהגים לגבות מלקוחות שאינם מוגדרים כ"עסק קטן" כמשמעותו ב"כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) התשס"ח - 2008" (להלן: "כללי הבנקאות"), עמלות שונות החורגות מהתעריפים שנקבעו ב"תעריפון" שפורסם ב"כללי הבנקאות", מכיוון שלדעת התובע ה"תעריפון המלא" שפורסם ב"כללי הבנקאות", חל על כלל לקוחות הבנקים (ולא רק על "אנשים פרטיים" ו"עסקים קטנים"). להערכת התובעת, סכומי העמלות העודפים, לכאורה, ששילמו לקוחות הבנקים הנתבעים, בגין דפוס פעולה נטען זה, מסתכמים בכ- 1 מיליארד ש"ח (הבקשה לאישור התובענה הייצוגית, אינה נוקבת בחלקו של הבנק מסכום התביעה הכולל). ביום 7.11.2017 ניתן בבית המשפט המחוזי פסק דין המורה על מחיקת התביעה.

ה. ביום 30 במרס 2017 הוגשה כנגד הבנק וכנגד גורמים אחרים (להלן: "הנתבעים הנוספים", כמפורט להלן), תביעה על ידי לקוח לשעבר של הבנק, שקיבל בעבר אשראי לצורך רכישת מקרקעין. לאחר שהלקוח לא עמד בהתחייבויותיו כלפי הבנק, מימש הבנק את בטוחת המקרקעין ששוועדה לטובתו בגין האשראי שניתן. לטענת הלקוח נפלו פגמים רבים הן בהתנהלות הבנק כלפיו והן בפעולות שנערכו על ידי כונס הנכסים שמונה מטעם הבנק והשמאי שהעריך את שווי המקרקעין לבקשת כונס הנכסים ("הנתבעים הנוספים"). לפיכך, הבטוחה מומשה בסכום הנופל משמעותית משווייה ההוגן. סכום הנזק שנגרם לתובע, לטענתו, בגין התנהלות כל הנתבעים, מוערך על ידו בכ- 40 מיליון ש"ח (כתב התביעה אינו נוקב בחלקו של הבנק בסכום התביעה הכולל).

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

6. תביעות שהוגשו כנגד הבנק (המשך)

ו. ביום 4 בינואר 2017 הוגשה כנגד הבנק ושני בנקים נוספים (להלן: "הבנקים הנתבעים"), תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, על ידי מספר לקוחות של הבנקים הנתבעים, בשל נזקים שנגרמו להם, לטענתם - הנובעים מדפוס פעולה שגוי, לכאורה, במסגרתו נוהגים הבנקים הנתבעים לחייב את חשבונות לקוחותיהם בריבית פיגורים בתדירות גבוהה מזו שהוסכמה עימם (אחת לרבעון). סכום הנזק האישי שנגרם לכאורה לתובעים, מוערך על ידם בכ- 3,207 ש"ח, והסכום הכולל הנקוב בבקשה לתביעה ייצוגית, המשקף את הנזק הכולל שנגרם, לכאורה, לכלל הלקוחות המחויבים בריבית פיגורים בבנקים הנתבעים, מוערך על ידי התובעים בכ- 340 מיליון ש"ח (מזה - חלקו של הבנק מוערך על ידי התובעים בכ- 12 מיליון ש"ח). ברבעון השלישי של שנת 2017, הגישו התובעים בקשה להסתלקות ולמחיקת התביעה. הבקשה אושרה על ידי בית המשפט ביום 3 בספטמבר 2017.

ז. ביום 7 במאי 2017, הוגשה כנגד הבנק תביעה על ידי בעלי מניות לשעבר (להלן: "התובעים"), של מספר חברות שקיבלו בעבר אשראים מהבנק. לאחר שהחברות חרגו ממסגרות האשראי שניתנו להן ולא עמדו בהתחייבויותיהן כנגד הבנק, ביטל הבנק את מסגרות האשראי שהועמדו להן. לטענת התובעים, לא היתה לבנק הצדקה מספקת לביטול מסגרות האשראי, ובכל מקרה המסגרות בוטלו לאחר מתן הודעה מוקדמת קצרה מדי, בניגוד להסכמי ההלוואה ובניגוד להוראות בנק ישראל. בשל פעולות הבנק, נאלצו התובעים לטענתם, לממש את אחזקותיהם בחברות (לאחר שאלו נקלעו להליכי חדלות פרעון ומונה להם כונס נכסים) ואף למכור את רכושם הפרטי. סכום הנזק שנגרם לתובעים אלה בשל פעולות הבנק מוערך על ידם בכ- 35 מיליון ש"ח.

ח. ביום 27 במרץ 2017, הוגשה כנגד הבנק ובנק נוסף (להלן: "הבנקים הנתבעים"), תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית על ידי לקוחות שהפקידו פקדונות כספיים בבנקים הנתבעים. לטענת התובעים, הבנקים הנתבעים שינו את מתכונת ניהול הפקדונות הכספיים שנהגה ידם בעבר והפסיקו לחדש אוטומטית פקדונות כספיים בהגיע מועד פרעונם (לרבות חידוש אוטומטי של הטבות הריבית בפקדונות, ככל שניתנו), ללא גילוי נאות ללקוחותיהם ובניגוד להוראות בנק ישראל. הנזק האישי שנגרם לתובעים בגין שינוי המתכונת לניהול פקדונות בבנק כאמור, מוערך ידם בכ- 976 ש"ח. להערכת התובעים סך הנזק שנגרם לכלל המפקידים בבנקים הנתבעים (הנובע, בעיקר, מאי חידוש אוטומטי של הטבות הריבית שהוענקו למפקידים), אינו ניתן לקביעה, בשלב זה - אך מוערך על ידם בסכומים ניכרים. בדיון שהתקיים ביום 12 בנובמבר 2017, הודיע התובע על הסתלקותו מהתביעה ומהבקשה לאישור התובענה הייצוגית.

7. להלן פרטים בקשר לתובענות מהותיות שהוגשו כנגד הבנק, שלא ניתן להעריך, בשלב זה, את סיכוייהן:

א. ביום 7 באוגוסט 2017 הוגשה כנגד הבנק תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, על ידי אחד מלקוחותיו (להלן: "התובע").

לטענת התובע, הבנק נוהג לגבות עמלה בגין עריכת מסמכי ערבות, גם במועד הארכת תוקף הערבות, בניגוד לנהלי הבנק ולמערכת ההסכמים שבין הבנק ללקוחותיו.

סכום הנזק האישי שנגרם לתובע, לטענתו, מסתכם בכ- 2,215 ש"ח, והסכום הכולל הנקוב בבקשה לתביעה ייצוגית המשקף את הנזק הכולל שנגרם, לכאורה, לכלל לקוחות הבנק בגין דפוס פעולה זה, מוערך על ידי התובע בכ- 24 מיליון ש"ח. לאור פרק הזמן הקצר שחלף ממועד הגשת התביעה, לא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייה.

ב. (1) ביום 15 בדצמבר 2016 הוגשה תביעה בבית המשפט הפדרלי באוסטרליה, כנגד הבנק וכנגד החברה האם, על ידי מפרק של שתי חברות אוסטרליות, התובע מהבנק החזר בסך של כ-11 מיליון דולר אוסטרלי בגין חשבונותיהן של שתי החברות שבפירוק. כתב התביעה נמסר לבנק ביום 4 בספטמבר 2017. לאור פרק הזמן הקצר שחלף ממועד מסירת כתב התביעה לבנק, לא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייה.

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

7. פרטים בקשר לתובענות מהותיות שהוגשו כנגד הבנק (המשך)

ב. תביעה מיום 15 בדצמבר 2016 (המשך):

(2) לבנק נודע כי, ביום 15 ביוני 2017 (בעקבות בקשה לבית המשפט באוסטרליה, בהליך המתנהל בין רשות המיסים האוסטרלית וחברה הקשורה לחברות שזינו לעיל), נתן בית משפט השלום בתל אביב צו, המתיר לעורך דין ישראלי לגבות עדויות וראיות משלושה מעובדי הבנק (חלקם לאחר שפרשו מעבודתם), וזאת בהתאם לבקשה לעזרה משפטית בין מדינות. בשלב זה נדחו מועדי מתן העדות למועד בלתי ידוע. באותו עניין, ביום 14 בנובמבר 2017, נתן בית המשפט צו למסירת מסמכים המופנה לבנק. הבנק הגיש הודעת ערעור על החלטה ליתן צו כאמור, ולחילופין בקשת רשות ערעור (למען הזהירות) ובקשה לעיכוב ביצוע הצו. ביום 12 בפברואר 2018 הושגה הסכמה בין הצדדים (שקיבלה תוקף פסק דין), במסגרתה - נמחק הערעור, מחד, וניתן עיכוב ביצוע לצו להמצאת מסמכים, מאידך (שיעמוד בתוקפו עד לאחר שיחלוף שבוע מהמועד בו תומצא לבנק החלטה חדשה של בית המשפט, שתינתן לאחר שבית המשפט ידון ויכריע בעמדת הבנק).

ג. ביום 12 בדצמבר 2017, הוגשו כנגד הבנק ושלושה בנקים נוספים (להלן: "הבנקים הנתבעים") תביעה ובקשה לאשרה כתובענה ייצוגית על ידי אחד מלקוחות הבנק ושלושה תובעים נוספים (להלן: "התובעים"), שנטלו מהבנקים הנתבעים הלוואות במסגרת "הקרן לעסקים קטנים" (המובטחות בחלקן בערבות המדינה), ונדרשו במסגרת התהליך לאישור ההלוואות, להעמיד בטוחה נוספת בגין חלק ההלוואות שלא הובטח בערבות כאמור. לטענת התובעים, דרישת הבנקים הנתבעים להעמדת בטוחה כאמור, (שהוגדרה בכתב התביעה כ"פקדון פיקטיבי"), הינה פעולה אסורה, המהווה לדעתם "התניית שירות בשירות", והריבית האפקטיבית על ההלוואה, הנגזרת מדפוס פעולה זו, עולה בכ- 33% על הריבית הנקובה בחוזה ההלוואה. בנוסף, לדעת התובעים שיעור הסיכון שנקבע להלוואות אלו על ידי הבנקים הנתבעים, עולה על שיעור הסיכון המקובל במערכת הבנקאית להלוואות מסוג זה, בניגוד למערכת ההסכמים בנושא זה, שנחתמו בין הבנקים הנתבעים למדינה. סכום הריבית העודפת ששולמה על ידי לקוח הבנק (המהווה חלק מכלל התובעים), מוערך על ידו למעלה מ- 1,000 ש"ח, והסכום הנקוב בבקשה לתביעה הייצוגית, המייצג לדעת התובע את הריבית העודפת הכוללת ששולמה על ידי כלל לקוחות הבנק שנטלו הלוואות מסוג זה - מוערך על ידו לבלמעלה מ-124 מיליון ש"ח. לאור פרק הזמן הקצר שחלף ממועד הגשת התביעה, לא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייה.

ד. ביום 14 בדצמבר 2017, הוגשה כנגד הבנק תביעה ובקשה לאשרה כתובענה ייצוגית על ידי אחד מלקוחותיו שננקטו נגדו הליכי גביה, לאחר שלא עמד בהתחייבויותיו כלפי הבנק. לטענת הלקוח במסגרת הליכים אלו חויב חשבונו בהוצאות גביה בסך 9 ש"ח, מבלי שקיימת תשתית חוקית המאפשרת לבנק לגבות סכום זה. הנזק שנגרם לכאורה ללקוח מסתכם ב-9 ש"ח, והסכום הנקוב בתביעה הייצוגית המייצג לדעת התובע את סכומי הגביה השגויים בהם חויבו כלל לקוחות הבנק שכנגדם ננקטו הליכי גביה בשבע השנים האחרונות, מוערך על ידו בכ-10 מיליון ש"ח. לאור פרק הזמן הקצר שחלף ממועד הגשת התביעה, לא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייה.

ה. ביום 1 בפברואר 2018 הוגשה כנגד הבנק ובנק נוסף (להלן: "הבנקים הנתבעים"), תביעה על ידי תאגיד ובעל מניותיו (להלן: "הלקוחות"), שקיבלו בעבר אשראים מהבנקים הנתבעים. לאחר שהלקוחות חרגו ממסגרות האשראי שניתנו להם ולא עמדו בהתחייבויותיהם כלפי הבנקים הנתבעים, בוטלו מסגרות האשראי שהועמדו להם, חובותיהם הועמדו לפרעון מיידי ולתאגיד מונה כונס נכסים. לטענת התובעים, הבנקים הנתבעים פעלו בחוסר תום לב, מבלי שניתנה לתובעים שהות מספקת לניהול משא ומתן או מציאת פתרון אחר, ובכך גרמו לקריסת החברה ולמחיקת שווי פעילותה. סכום הנזק שנגרם לתובעים מוערך על ידם בכ- 35 מיליון ש"ח (כתב התביעה אינו נוקב בחלקו של הבנק בסכום התביעה הכולל).

לאור פרק הזמן הקצר שחלף ממועד הגשת התביעה, לא ניתן להעריך בשלב זה, את סיכוייה.

ביאור 24 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

8. מערכות המיחשוב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכות המחשב של חברת האם, המתפעלת ומתחזקת אותן. שירותי המיחשוב והתפעול המסופקים לבנק על ידי החברה האם מעוגנים בהסכמים על בסיס כלכלי.

הסכמים אלו כוללים:

- הסכם למתן שירותי מחשב לתקופה בלתי קצובה, המפרט את היקף, איכות וזמינות שירותי המחשב המסופקים לבנק, לרבות הבטחה לרציפות שירותים אלו הן בתקופת ההתקשרות והן בתקופת המעבר - אם ירצה אחד מן הצדדים להפסיק את ההתקשרות הקיימת.

- הסכם "תמחור" הקובע את עלות שירותי המחשב, המתחדש מעת לעת. ביום 31.12.2016 פג תוקפו של הסכם "התמחור" הקודם. עם זאת, נקבע בהסכם התמחור הקודם מנגנון מעבר לפיו, העקרונות והעלויות שנקבעו בהסכם זה ימשיכו לחול גם בשנת 2017.

במהלך שנת 2017 גבשו הצדדים בסיוע מומחה חיצוני מתווה להסכם תמחור חדש, ולמנגנון ההתחשבות בגין הסכם זה.

במסגרת העקרונות שגובשו בין הצדדים, נקבע בין היתר:

- עלות שירותי המחשב שמשלם הבנק לחברה האם תעלה בהדרגה במשך 4 שנים מכ- 64 מיליון ש"ח בשנת 2017, לכ- 81 מיליון ש"ח בשנת 2021. עלות שירותי המחשב שישלם הבנק לחברה האם בשנת 2018 תסתכם בכ- 68 מיליון ש"ח.

- עלות שירותי המחשב שמשלם הבנק, כאמור תהיה צמודה למדד המחירים לצרכן.
- מנגנון התמחור שגובש במתווה, יעמוד בתוקפו לכל תקופת ההתקשרות לקבלת שירותי מחשב מהחברה האם, אלא אם יחליטו הצדדים שנוצרו נסיבות המחייבות לעדכן את הסכם התמחור.
- העקרונות שגובשו במתווה כאמור, אושרו על ידי דירקטוריון הבנק ביום 27 בדצמבר 2017.

9. מתן פטור והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה:

ביום 29 בנובמבר 2009 אישרה האסיפה הכללית של הבנק הצעת החלטה, במסגרתה התחייב הבנק להעניק פטור מראש ושיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק בתנאים מסוימים.

לאור פרק הזמן שחלף ממועד אישור ההחלטה הקודמת, והתפתחויות שחלו בנושא זה, אישר הדירקטוריון ביום 31.1.2016 תיקון למסמך ההתחייבות הקודם, המפרט את התחייבות הבנק ואת תנאיה, כדלקמן:

במסגרת המסמך התחייב הבנק לפטור מראש דירקטורים ונושאי משרה בבנק וכן דירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברות בנות, מאחריות בשל נזק שייגרם לבנק (ולאותן חברות בנות) עקב הפרת חובת זהירות מצד הדירקטור או נושא המשרה.

בנוסף, התחייב הבנק לשפות דירקטורים ונושאי משרה, בשל התחייבות כספית אפשרית שתוטל עליהם, ובגין הוצאות התדיינות סבירות בגין סוגי אירועים מסוימים המפורטים במסמך. הפטור מאחריות והתחייבות למתן השיפוי, כאמור - כפופים לעקרונות ולהתניות הבאים:

א. הפטור מאחריות והתחייבות למתן השיפוי, יחולו רק על הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק ובאותן חברות בנות, בגין מעשים (או מחדלים) שבוצעו על ידם במסגרת מילוי תפקידם.

ב. הפטור מאחריות והתחייבות למתן שיפוי, לא יחולו בשל אירועים הכרוכים בפעולות או מחדלים, כדלקמן:

- הפרת חובת אמונים.
- הפרת חובת זהירות שנעשתה בכוונה ובפזיזות (למעט אם נעשתה ברשלנות בלבד).
- פעולה שנעשתה מתוך כוונה להפיק רווח אישי שלא כדין.
- קנס או כופר שהוטל על נושא המשרה.

ביאור 24 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

9. מתן פטור והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה (המשך):

ג. במסגרת התיקון להחלטה הקודמת, הועלה הסכום המירבי של השיפויים שיינתנו לכל נושאי המשרה והדירקטורים בבנק - משיעור של 10% מהונו העצמי של הבנק, ל- 25% - ובתנאי שמימוש השיפוי לא יגרום לחריגה ממגבלות השיפוי שנקבעו בהחלטת השיפוי של החברה האם.

10. תכנית להעתקת הנהלת הבנק ויחידות המטה המרכזית:

במהלך שנת 2016 חתם הבנק על הסכם במסגרתו רכש הבנק (יחד עם החברה האם וחברה נוספת בקבוצה) קרקע בראשון לציון, המיועדת להקמת יחידות ההנהלה והמטה של הבנק בתמורה ל- 10.5 מיליון ש"ח בתוספת מע"מ. למידע נוסף על ההתקשרות - ראה פרק 27(2) בדוח על הממשל התאגידי.

11. הנפקת כתב התחייבות נדחה הכולל מנגנונים לספיגת הפסדים

ביום 27 בדצמבר הנפיק הבנק לחברה האם כתב התחייבות נדחה, הכולל מנגנונים לספיגת הפסדים בסך של 100 מיליון ש"ח. למידע נוסף באשר לתנאים הנלווים לכתב התחייבות זה - ראה ביאור 19 לעיל.

12. מכירת מבנים

ביום 24 באוקטובר 2017, נחתם על ידי הבנק הסכם, במסגרתו מכר הבנק את זכויותיו במבנה שהיה בבעלותו בתמורה לכ- 3 מיליון ש"ח. הרווח בגין מכירת המבנה צפוי להסתכם בכ- 2 מיליון ש"ח, ועתיד להיזקף בספרי הבנק כהכנסה - במועד מסירת החזקה בשנת 2018.

13. הצעה למכירת החזקות הבנק במניות הבורסה

ביום 6 באפריל 2017 פורסם: "חוק ניירות ערך (תיקון מס' 60) (שינוי מבנה הבורסה), התשע"ז-2016 במסגרתו הפכה הבורסה לחברה למטרות רווח והקצתה מניות לבעלי מניותיה (ובכללם הבנק). עם זאת, בהתאם לכללים שנקבעו בחוק, יחויבו בעלי המניות להעביר לבורסה את הפער שבין התמורה שתתקבל על ידם ממכירת החזקותיהם במניות הבורסה (ככל שתיקשר עסקה כזו), לבין חלקם היחסי בהון העצמי של הבורסה (כ- 500 מיליון ש"ח).

בהתאם לכך, ובמענה להצעת הבורסה - הגיש הבנק ביום 18 בינואר 2018 הצעה למכירת מלוא החזקותיו במניות הבורסה בתמורה לכ- 4 מיליון ש"ח (המשקף את חלקו היחסי בהון הבורסה).

הרווח שייזקף בספרי הבנק, ככל שתענה ההצעה, עתיד להסתכם בכ- 4 מיליון ש"ח.

הצעת הבנק תעמוד בתוקף עד ליום 18 באפריל 2018. הבורסה רשאית לקבל את ההצעה (במלואה או בחלקה), או שלא להיענות לה כלל.

ביאור 25 - שיעבודים

א. בהתאם להסכם שנחתם בין הבנק לבין מסלקת המעו"ף, הפקיד הבנק בטוחה לטובת מסלקת מעו"ף, בגין אחריותו כלפי המסלקה עבור עסקאות שביצע הבנק ושביצעו לקוחותיו ועבור חלקו בקרן הסיכונים (ראה ביאור 224ב(5)).

בהתאם להסכם התחייבה המסלקה להשיב את סכום הבטוחה על פירותיה לבנק. עם זאת, למסלקת מעו"ף זכות לממש את הבטוחה, כולה או חלקה - על פי שיקול דעתה, כנגד הפחתת חוב הבנק כלפיה - בסכום זהה (ראה סעיף ה' להלן).

ב. בהתאם להסכם שנחתם בין הבנק לבין מסלקת הבורסה הפקיד הבנק בטוחה לטובת מסלקת הבורסה, בגין אחריותו לפצות את מסלקת הבורסה בשל נזק כספי הנובע מחוסר מלאי (או מחוסר כיסוי כספי של אחד מחבריה) ובגין חלקו של הבנק בקרן הסיכונים שהוקמה על ידי מסלקת הבורסה (ראה ביאור 224ב(4)).

להבטחת ההסכם רשם הבנק ביום 13.4.2005 שיעבוד קבוע, בדרגה ראשונה, לטובת מסלקת הבורסה בגין בטוחה זו והזכויות בגינה (ראה סעיף ה' להלן).

ביאור 25 - שיעבודים (המשך)

ג. במטרה לייעל את פעילות סליקת הכספים במשק ולצמצם את חשיפת בנק ישראל בתחום זה, הושקה על ידי בנק ישראל מערכת לסליקת תשלומים גדולים ב"זמן אמת" (מערכת RTGS) המאפשרת העברת כספים מהירה וסופית בין הבנקים המקושרים למערכת - ובתנאי שיתרת הנזילות בבנקים לא תפחת מההיקף הנדרש לביצוע העברות הכספים. לאור הסדרי הסליקה החדשים - הבנק עשוי להזדקק, מעת לעת, לקבלת אשראי לפרקי זמן קצרים מבנק ישראל. במטרה להבטיח את התשלום המלא של הסכומים שיגיעו לבנק ישראל בגין אשראי זה - שיעבד הבנק ביום 15 בנובמבר 2010 לטובת בנק ישראל, בשיעבוד קבוע בדרגה ראשונה, את כל הנכסים וההתחייבויות שהופקדו על ידו ב"חשבון הבטוחות" המתנהל במסלקת הבורסה לניירות ערך (בנוסף לשיעבוד הצף, בדרגה ראשונה, שנרשם על נכסים אלו ביום 23 ביולי 2007). להלן נתונים לגבי הרכב הנכסים שהופקדו (במיליוני ש"ח):

2016	2017	
295	298	בטוחות שהופקדו ⁽¹⁾ - יתרה ממוצעת
296	298	- יתרה לסוף השנה
296	298	- היתרה הגבוהה במשך השנה

ד. בנוסף, הבנק מפקיד מעת לעת פקדונות בבנק ישראל המהווים (ביחד עם ניירות הערך שהופקדו כאמור), בטוחה המאפשרת לבנק להשתתף במכרזי האשראי של בנק ישראל, בעת הצורך. להלן נתונים באשר לפקדונות שהופקדו על ידי הבנק בבנק ישראל (במיליוני ש"ח):

2016	2017	
היתרה בסוף השנה	היתרה בסוף השנה	היתרה הגבוהה
2,379	2,487	3,597
		היתרה בסוף השנה
		3,372

פקדונות בבנק ישראל

בשנת 2017 לא השתתף הבנק במכרזי אשראי, כאמור (2016 - זהה).

ה. להלן נתונים באשר לבטוחות שהופקדו לטובת מסלקת המעו"ף ומסלקת הבורסה (במיליוני ש"ח):

2016	2017	
היתרה בסוף השנה	היתרה הממוצעת	היתרה הגבוהה
2	2	2
48	48	48
50	50	50
		סך הכל
		50
		למסלקת המעו"ף
		- מזומנים
		2
		- ניירות ערך ⁽¹⁾
		48
		סך הכל
		50
		למסלקת הבורסה
		- מזומנים
		4
		- ניירות ערך ⁽¹⁾
		13
		סך הכל
		17

א. הבנק מפקיד אגרות חוב אצל ברוקרים זרים, להבטחת פירעון עסקאות באופציות שמבצעים לקוחותיו. שווי הבטוחה ליום 31.12.2017 הסתכם ב- 1 מיליון ש"ח (היתרה הגבוהה והממוצעת בשנת 2017 - 1 מיליון ש"ח).

ב. במסגרת הפעילות במכשירים נגזרים, הבנק מתקשר עם בנקים אחרים (המשמשים כצד נגדי לעסקאות אלו) בהסכמי CSA, במטרה להפחית את סיכוני האשראי הגלומים בפעילות במכשירים נגזרים.

בהתאם להסכמים אלו, כאשר חשיפת האשראי של אחד הצדדים לעסקת הנגזרים עולה על סף מסוים שנקבע מראש, מתחייב הצד השני לעסקה, להעביר פקדון לצד האחר, בגובה סכום החשיפה העודף. היקף הפקדונות שהופקדו על ידי הבנק בגין הסכמים אלו, מסתכמת ליום 31 בדצמבר 2017 בסך של כ- 9 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 3 מיליון ש"ח).

1. נתונים משקפים את השווי לביטחון של הבטוחה, עבור הגוף שלטובתו שועבדו בטוחות אלו.

א. כללי

א. בפעילותו השוטפת, חשוף הבנק לסיכונים שוק ובהם: סיכון בסיס, סיכון ריבית וסיכון נזילות. במסגרת ניהול סיכונים השוק ובמטרה להקטין ככל האפשר את החשיפה לסיכונים שוק, כאמור לעיל, מפעיל הבנק מגוון רחב של מכשירים נגזרים.

המכשירים הנגזרים הנמצאים בשימוש הבנק, כוללים:

חוזי מטבע (כולל אופציות) - חוזים להחלפה בין שני מטבעות במועד עתידי על פי שער חליפין שנקבע מראש. במסגרת המכשירים הפיננסיים מסוג זה נכללות, בין היתר: עסקאות אקדמה (Forward), עסקאות החלפה פיננסיות של מטבע (Swap) ואופציות להבטחת שערי החליפין בין מטבעות בעתיד.

חוזי ריבית - עסקאות להחלפה בין תזרימי מזומנים הנובעים מריבית המחושבת על פי שיעורים קבועים, לבין ריבית המחושבת לפי שיעורים משתנים וכן חוזים להבטחת שיעורי ריבית עתידיים.

אופציות על מחירי מניות - אופציות על מדד מניות המעו"ף ומניות אחרות, בהן פועל הבנק כמתווך בלבד עבור לקוחותיו.

חוזים בגין מתכות - עסקאות להבטחת מחיריהן של מתכות בעתיד. בעסקאות אלו פועל הבנק כמתווך בלבד עבור לקוחותיו, תוך התחייבות של הלקוח לבצע עסקה הפוכה לעסקה העתידית הראשונית, עד למועד מימוש העסקה הראשונית.

ב. הפעילות במכשירים נגזרים כרוכה בחשיפה לסיכונים כדלקמן:

סיכון אשראי - מוגדר כהפסד הצפוי לבנק, אם הצד הנגדי לחוזה, לא יעמוד בתנאי החוזה. מאחר שהסכום הנקוב בעסקה אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי שלה, הוגדר סיכון האשראי בהקשר למכשירים פיננסיים נגזרים, בהתבסס על עלות ההתקשרות בעסקה דומה, לו הוקמה במועד מדידת הסיכון עבור לקוח בעל מאפיינים דומים, לתקופה שנותנה עד לפקיעת המכשיר הנגזר.

הבנק קובע מסגרות ספציפיות ללקוחות הפועלים במכשירים נגזרים. חשיפת האשראי הנגרמת בגין פעילות זו מבוקרת באופן שוטף, כמקובל לגבי מסגרות אשראי אחרות. מדיניות הבנק לגבי הבטחות הנדרשים לגבי פעילות הלקוחות במכשירים נגזרים, אינה שונה ממדיניותו לגבי הבטחות הנדרשים בגין חשיפות אשראי אחרות.

סיכון שוק - מוגדר כחשיפת הבנק להפסד בגין תנודות בשווי ההון של המכשיר הנגזר, בשל שינויים במשתני שוק כגון: שערי חליפין, שיעורי ריבית ושיעור האינפלציה.

סיכון נזילות - מוגדר כחשיפת הבנק להפסד פוטנציאלי, בשל העדר אפשרות לסגור חשיפה במכשיר נגזר במהירות על ידי סילוקה במזומן, או על ידי יצירת חשיפה הפוכה. סיכון זה קיים בעיקר בעסקאות שסחירות נמוכה, או שאינן נסחרות בבורסות או בשווקים מוסדיים. להערכת הנהלת הבנק, בהתחשב בחלקו היחסי בשוק זה, הבנק יכול לסגור את הפוזיציות שלו במכשירים נגזרים במהירות יחסית ולכן אין הוא חשוף לסיכון נזילות משמעותי בפעילות זו.

ג. בנוסף לאמור לעיל, הבנק מתקשר במסגרת פעילותו, בחוזים שבפני עצמם אינם מהווים מכשירים נגזרים, אך הם נחשבים כ"חוזים מארחים" המכילים "מכשירים נגזרים משובצים". ה"חוזים המארחים" הינם מכשירים פיננסיים המקנים לצד הנגדי לחוזה הטבה (אופציה) בתנאים מסוימים, שמאפייניהם הכלכליים אינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים של ה"חוזים המארחים" (לדוגמה: פקדון המבטיח ללקוח את המסלול הגבוה מבין: הפרשי הצמדה למדד או לשער החליפין). בהתאם להוראות בנק ישראל, יש לראות בהטבות אלו: "מכשירים נגזרים משובצים".

ביאור 26 - מכשירים נגזרים (המשך)

ב. היקף הפעילות (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2017					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
				שקל-מדד	אחר
(א) סכום נקוב של מכשירים נגזרים					
1. נגזרים ALM ⁽²⁾⁽¹⁾					
2,047	-	-	838	-	1,209
חוזי Forward					
חוזי אופציה לא סחירים:					
4	-	-	4	-	-
8	-	-	8	-	-
1,661	-	-	1,342	319	-
Swaps ⁽³⁾					
3,720	-	-	2,192	319	1,209
סה"כ נגזרים ALM					
2. נגזרים אחרים ⁽¹⁾					
63	63	-	-	-	-
חוזי Forward					
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:					
1,030	-	993	37	-	-
1,030	-	993	37	-	-
חוזי אופציה אחרים:					
17	-	-	17	-	-
17	-	-	17	-	-
2,157	63	1,986	108	-	-
סה"כ נגזרים אחרים					
124	-	-	124	-	-
3. חוזי החלפת מטבע חוץ (SPOT)					
(ב) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים					
1. נגזרים ALM ⁽²⁾					
27	-	-	24	-	3
96	-	-	83	11	2
2. נגזרים אחרים					
5	1	4	-	-	-
5	1	4	-	-	-
3. סך הכל					
32	1	4	24	-	3
-	-	-	-	-	-
32	1	4	24	-	3
101	1	4	83	11	2
-	-	-	-	-	-
101	1	4	83	11	2

הערות:

1. למעט חוזי החלפות מטבע חוץ SPOT.
2. נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
3. מזה חוזי החלפת שיעורי ריבית בסך 291 מיליון ש"ח, בהם הסכים הבנק לשלם שיעור ריבית קבוע.
4. מזה שווי הוגן ברוטו חיובי של נכסים בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 5 מיליון ש"ח.
5. מזה סך של 56 מיליון ש"ח, המהווה יתרת התחייבויות בגין חוזי מטבע חוץ שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו (ליום 31.12.2017 לא היו בבנק יתרות נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו).

ביאור 26 - מכשירים נגזרים (המשך)

ב. היקף הפעילות (במיליוני ש"ח) (המשך)

31 בדצמבר 2016					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
				שקל-מדד	אחר
(א) סכום נקוב של מכשירים נגזרים					
1. נגזרים ALM ⁽²⁾⁽¹⁾					
1,065	-	-	455	-	610
חוזי Forward					
חוזי אופציה לא סחירים:					
-	-	-	-	-	-
• אופציות שנכתבו					
8	-	-	8	-	-
• אופציות שנקנו					
1,672	-	-	1,044	628	-
Swaps ⁽³⁾					
2,745	-	-	1,507	628	610
סה"כ נגזרים ALM					
2. נגזרים אחרים ⁽¹⁾					
-	-	-	-	-	-
חוזי Forward					
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:					
791	-	787	4	-	-
• אופציות שנכתבו					
791	-	787	4	-	-
• אופציות שנקנו					
חוזי אופציה אחרים:					
2	-	-	2	-	-
• אופציות שנכתבו					
2	-	-	2	-	-
• אופציות שנקנו					
1,586	-	1,574	12	-	-
סה"כ נגזרים אחרים					
149	-	-	149	-	-
3. חוזי החלפת מטבע חוץ (SPOT)					
(ב) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים					
1. נגזרים ALM ⁽²⁾					
25	-	-	21	-	4
שווי הוגן ברוטו חיובי					
76	-	-	67	9	-
שווי הוגן ברוטו שלילי					
2. נגזרים אחרים					
4	-	4	-	-	-
שווי הוגן ברוטו חיובי					
4	-	4	-	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי					
3. סך הכל					
29	-	4	21	-	4
שווי הוגן ברוטו חיובי ⁽⁴⁾					
-	-	-	-	-	-
סכומים שקוזזו במאזן					
29	-	4	21	-	4
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
80	-	4	67	9	-
שווי הוגן ברוטו שלילי ^{(4),(5)}					
-	-	-	-	-	-
סכומים שקוזזו במאזן					
80	-	4	67	9	-
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					

הערות:

- למעט חוזי החלפות מטבע חוץ SPOT.
- נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
- מזה חוזי החלפת שיעורי ריבית בסך 558 מיליוני ש"ח, בהם הסכים הבנק לשלם שיעור ריבית קבוע.
- מזה שווי הוגן ברוטו חיובי של נכסים בגין מכשירים נגזרים משוכצים בסך 3 מיליון ש"ח וששווי הוגן ברוטו שלילי בסך של 1 מיליון ש"ח.
- מזה סך של 57 מיליון ש"ח, המהווה יתרת התחייבויות בגין חוזי מטבע חוץ שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו (ליום 31.12.2016 לא היו בבנק יתרות נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו).

ביאור 26 – מכשירים נגזרים (המשך)

ג. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2017					
בורסות	בנקים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ	
2	12	-	18	32	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים
					סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
-	(8)	-	(6)	(14)	- הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
-	(2)	-	-	(2)	- הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון שנתקבל במזומן
2	2	-	12	16	נכסים בגין מכשירים נגזרים, נטו
26	4	-	15	45	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
28	6	-	27	61	סך סיכון האשראי בגין מכשירים נגזרים
2	33	-	66	101	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
					סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
-	(8)	-	(6)	(14)	- מכשירים פיננסיים
-	(9)	-	-	(9)	- בטחון במזומן ששועבד
2	16	-	60	78	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים, נטו
31 בדצמבר 2016					
בורסות	בנקים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ	
2	15	-	12	29	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים
					סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
(1)	(5)	-	(5)	(11)	- הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
-	(4)	-	-	(4)	- הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון שנתקבל במזומן
1	6	-	7	14	נכסים בגין מכשירים נגזרים, נטו
-	7	-	12	19	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
1	13	-	19	33	סך סיכון האשראי בגין מכשירים נגזרים
2	11	-	67	80	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
					סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
(1)	(5)	-	(5)	(11)	- מכשירים פיננסיים
-	(1)	-	-	(1)	- בטחון במזומן ששועבד
1	5	-	62	68	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים, נטו

1. ההפרש, אם הוא חיובי, בין הסכומים בגין מכשירים נגזרים שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון האשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים.

ביאור 26 - מכשירים נגזרים (המשך)

ד. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2017					
עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	סה"כ	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
					חוזי ריבית:
201	605	403	-	1,209	• שקל-מדד
1	-	34	284	319	• אחר
1,246	1,067	12	99	2,424	חוזי מטבע חוץ
1,985	-	1	-	1,986	חוזים בגין מניות
63	-	-	-	63	חוזי סחורות ואחרים
3,496	1,672	450	383	6,001	סך הכל
2,508	1,086	436	450	4,480	31 בדצמבר 2016

ביאור 27 - מגזרי פעילות פיקוחיים

א. כללי:

הנתונים הכלולים בביאור זה מציגים את התפלגות הנכסים ההתחייבויות ואת תוצאות הפעולות בבנק בחתך "מגזרי פעילות פיקוחיים" בהתאם להגדרות שנקבעו על ידי בנק ישראל במסגרת תיקון להוראות הדיווח לציבור, בנושא זה שפורסם ביום 3 בנובמבר 2014, כדלקמן:

- **"משקי בית":** לקוחות פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים אופייניים לאלו של משקי בית (נמוך מ- 3 מיליוני ש"ח).
- **"בנקאות פרטית":** לקוחות פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליון ש"ח.
- **"עסקים זעירים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נופל מ- 10 מיליון ש"ח.
- **"עסקים קטנים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נע בין 10, ל- 50 מיליון ש"ח.
- **"עסקים בינוניים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נע בין 50, ל- 250 מיליון ש"ח.
- **"עסקים גדולים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי עולה על 250 מיליון ש"ח.

א. כללי (המשך)

- **“מגזר ניהול פיננסי”:** הכולל בעיקרו פעילות בנקאית שלא שויכה למגזרי הפעילות האחרים, לרבות:
 - פעילות מסחר - כגון, השקעה בניירות ערך למסחר, ופעילות במכשירים נגזרים שלא יועדה לגידור ואינה מהווה חלק ממערך ניהול הנכסים והתחייבויות של הבנק.
 - פעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות - פעילות במכשירים פיננסיים המהווה חלק מניהול הסיכונים ומניהול ההון הפעיל שלא למטרות מסחר, כגון: השקעה בניירות ערך זמינים למכירה ואגרות חוב מוחזקות לפדיון, פעילות במכשירים נגזרים במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות ופעילות עם בנקים וממשלות.
 - פעילות השקעה - השקעה במניות של חברות כלולות והשקעה במניות זמינות למכירה.
- מידת התוצאות העסקיות וסיווגן למגזרי הפעילות השונים, כאמור לעיל, מבוססת על המתודולוגיה שנקבעה בבנק בנושא זה, כמפורט להלן:
- הכנסות ריבית -** לכל מגזר פעילות נזקף “מרווח ריבית” המהווה סיכום של המרכיבים הבאים:
 - ההפרש שבין הכנסות הריבית ששייכו לאותו מגזר (בפעילות אשראי), לבין עלות הריבית המחושבת לפי “מחיר מעבר”.
 - ההפרש שבין עלות הריבית (בפעילות פקדונות), לבין הכנסות הריבית בגין אותם פקדונות, כשהכנסות אלו מחושבות על פי “מחיר מעבר”.
- “מחיר המעבר” - נקבע בהתבסס על מחירי ציטוט פקדונות בשוק המוסדי (ומהווה אינדיקציה לעלות השולית של גיוס פקדונות בבנק).
- על פי מתודולוגיה זו, בה מותאם מחיר מעבר ספציפי לכל מוצר אשראי או פקדון, בכל אחד ממגזרי ההצמדה - מגזרי הפעילות אינם נושאים בסיכוני שוק אלא בסיכון אשראי בלבד.
- רווחים או הפסדים מפעילות מימון הנובעים משינוי בתנאי השוק, נזקפים למרכז ניהול הנכסים וההתחייבויות (ננ”ה), שאילו נזקפות גם ההכנסות מניהול ההון הפעיל של הבנק. רווחים או הפסדים אלו סווגו למגזר: “ניהול פיננסי”.
- הוצאות בגין הפסדי אשראי -** נזקפות למגזרי הפעילות השונים, בהתאם לשיוך הלקוח שבגינו נרשמו ההוצאות.
- הכנסות תפעוליות -** עמלות והכנסות תפעוליות אחרות נזקפות למגזרי הפעילות השונים, בהתאם לשיוך הלקוח שבגינו נזקפה ההכנסה.
- הוצאות תפעוליות -** מכיוון שהתפלגות הפעילות בחתך “מגזרי פעילות פיקוחיים”, אינה עולה בקנה אחד עם המבנה הארגוני בבנק, מבוססת הקצאת ההוצאות התפעוליות למגזרים אלו על התפלגות העלויות בחתך מגזרי פעילות ב”גישת ההנהלה”, והתאמתן לחתך הפעילות ה”פיקוחי”, - באמצעות שימוש במפתח “התפלגות ההכנסות”.
- להלן פרטים באשר למתודולוגיה ששימשה את הבנק להקצאת עלויות תפעוליות בדיווח על מגזרי פעילות בגישת ההנהלה:
 - הוצאות ישירות הניתנות לזיהוי מדויק נזקפו למגזר הפעילות הרלוונטי.
 - הוצאות ישירות שאינן ניתנות לזיהוי מדויק והוצאות עקיפות - סווגו למגזרי הפעילות השונים, בהתבסס על אומדנים והערכות שנערכו ביחידות הבנק השונות.
 - למידע נוסף באשר להתפלגות התוצאות העסקיות של הבנק בחתך מגזרי פעילות, התואם את המבנה הארגוני של הבנק (“מגזרי פעילות בגישת ההנהלה”) - ראה ביאור 28 להלן.

ביאור 27 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ב. נתונים כספיים - ריכוז (במיליוני ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017							
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים ⁽²⁾	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פנינסי	סך הכל
367	-	599	100	49	-	59	1,174
(51)	(13)	(24)	(3)	(12)	(11)	(41)	(155)
316	(13)	575	97	37	(11)	18	1,019
5	16	(9)	(8)	3	17	(24)	-
321	3	566	89	40	6	(6)	1,019
118	4	154	32	10	-	13	331
439	7	720	121	50	6	7	1,350
17	-	86	13	3	-	-	119
349	15	423	54	21	3	24	889
366	15	509	67	24	3	24	1,008
73	(8)	211	54	26	3	(17)	342
27	(3)	77	20	9	1	(7)	124
46	(5)	134	34	17	2	(10)	218
-	-	-	-	-	-	2	2
46	(5)	134	34	17	2	(8)	220
8,294	17	10,803	2,840	1,623	4	9,421	33,002
-	-	-	-	-	-	7	7
8,117	6	10,677	2,864	1,640	2	-	23,306
20	-	172	32	37	-	-	261
66	-	17	-	-	-	-	83
8,465	4	10,997	3,012	1,469	-	-	23,947
8,551	4	11,186	3,044	1,506	-	-	24,291
10,573	1,442	7,266	1,334	3,582	3,903	-	28,100
236	10	285	38	14	2	1,981	2,566
10,809	1,452	7,551	1,372	3,596	3,905	1,981	30,666
10,711	1,538	7,153	1,469	3,645	4,320	-	28,836
6,127	8	9,915	3,577	1,969	21	526	22,143
6,384	6	10,324	3,762	1,881	12	511	22,880
3,236	1,385	1,903	585	2,276	785	-	10,170
284	-	539	85	37	-	-	-
37	3	27	4	3	6	-	-
321	3	566	89	40	6	-	-

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.

2. לרבות עסקים זעירים.

ביאור 27 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ב. נתונים כספיים - ריכוז (במיליוני ש"ח) (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016							
מסקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים ⁽³⁾	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	סך הכל
324	-	541	98	53	2	⁽²⁾ 39	1,057
(50)	(12)	(23)	(3)	(4)	(11)	(21)	(124)
274	(12)	518	95	49	(9)	18	933
9	15	(6)	(10)	(7)	15	(16)	-
283	3	512	85	42	6	2	933
114	4	145	32	10	-	44	349
397	7	657	117	52	6	46	1,282
11	-	17	10	(3)	-	1	36
353	17	431	55	24	3	27	910
364	17	448	65	21	3	28	946
33	(10)	209	52	31	3	18	336
22	(3)	88	21	12	1	⁽²⁾ 4	145
11	(7)	121	31	19	2	14	191
-	-	-	-	-	-	2	2
11	(7)	121	31	19	2	16	193
7,456	25	9,687	2,756	1,767	40	8,951	30,682
-	-	-	-	-	-	9	9
7,282	13	9,564	2,784	1,788	38	-	21,469
19	-	223	43	37	-	-	322
49	-	12	2	-	-	-	63
7,683	18	9,931	2,745	1,567	20	-	21,964
7,751	18	10,166	2,790	1,604	20	-	22,349
10,136	1,412	6,870	1,224	1,929	4,359	-	25,930
230	11	281	35	16	2	2,038	2,613
10,366	1,423	7,151	1,259	1,945	4,361	2,038	28,543
10,361	1,568	6,996	1,307	2,852	4,115	-	27,199
5,490	10	9,115	3,352	2,131	54	583	20,735
5,873	10	9,248	3,473	1,964	33	515	21,116
3,536	1,412	1,970	848	2,186	864	-	10,816
248	-	488	82	39	-	-	-
35	3	24	3	3	6	-	-
283	3	512	85	42	6	-	-

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.

2. סוג מחדש בגין היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "מיסים על ההכנסה" - ראה ביאור 1' (1).

3. לרבות עסקים זעירים.

ביאור 27 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ב. נתונים כספיים - ריכוז (במיליוני ש"ח) (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015							
מסקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים ⁽³⁾	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	סך הכל
287	-	507	92	60	2	26	974
(53)	(12)	(22)	(2)	(4)	(11)	⁽¹⁾ 3	(101)
234	(12)	485	90	56	(9)	29	873
12	15	(5)	(9)	(15)	13	(11)	-
246	3	480	81	41	4	18	873
127	6	146	28	8	-	65	380
373	9	626	109	49	4	83	1,253
9	-	36	24	(2)	-	-	67
338	11	396	47	21	2	26	841
347	11	432	71	19	2	26	908
26	(2)	194	38	30	2	57	345
14	(1)	78	15	13	1	⁽¹⁾ 17	137
12	(1)	116	23	17	1	40	208
-	-	-	-	-	-	2	2
12	(1)	116	23	17	1	42	210
6,493	17	9,255	2,587	1,880	62	7,692	27,986
-	-	-	-	-	-	7	7
6,289	8	9,109	2,591	1,907	61	-	19,965
26	-	206	59	41	-	-	332
32	-	-	-	-	-	-	32
6,764	13	9,205	2,582	1,770	56	-	20,390
6,822	13	9,411	2,641	1,811	56	-	20,754
9,859	1,602	6,572	913	1,333	3,224	-	23,503
222	7	260	30	14	1	1,973	2,507
10,081	1,609	6,832	943	1,347	3,225	1,973	26,010
9,947	1,783	6,638	1,019	1,512	4,489	-	25,388
4,641	10	8,525	3,346	2,250	67	742	19,581
4,942	11	8,858	3,330	2,205	56	610	20,012
3,737	1,428	2,042	810	2,328	1,290	-	11,635
212	-	454	79	40	1	-	-
34	3	26	2	1	3	-	-
246	3	480	81	41	4	-	-

1. סווג מחדש בגין היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "מיסים על ההכנסה" - ראה ביאור 11.
2. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.
3. לרבות עסקים זעירים.

ביאור 27 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ג. נתונים כספיים - אנשים פרטיים (במיליוני ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017									
סך הכל אנשים פרטיים	מגזר משקי בית				מגזר בנקאות פרטית				
	לדיוור	אשראי	אחר	סך הכל	לדיוור	אשראי	אחר	סך הכל	
112	12	243	367	-	-	-	-	367	הכנסות מריבית - מחיצוניים
-	-	-	(51)	(51)	-	-	(13)	(64)	הוצאות ריבית - לחיצוניים
112	12	192	316	-	-	-	(13)	303	הכנסות (הוצאות) ריבית מחיצוניים, נטו
(60)	(3)	68	5	-	-	-	16	21	ריבית בין מגזרית
52	9	260	321	-	-	-	3	324	הכנסות ריבית, נטו
2	24	92	118	-	-	-	4	122	הכנסות שאינן מריבית
54	33	352	439	-	-	-	7	446	סך ההכנסות
3	-	14	17	-	-	-	-	17	הוצאות בגין הפסדי אשראי
39	27	283	349	-	-	-	15	364	הוצאות תפעוליות
42	27	297	366	-	-	-	15	381	סך ההוצאות התפעוליות והאחרות
12	6	55	73	-	-	-	(8)	65	רווח (הפסד) לפני מיסים
5	2	20	27	-	-	-	(3)	24	הפרשה למיסים על הרווח
7	4	35	46	-	-	-	(5)	41	רווח נקי (הפסד)
3,978	439	3,877	8,294	4	2	11	17	8,311	יתרה ממוצעת של נכסים
3,967	426	3,724	8,117	4	2	-	6	8,123	מזה - אשראי לציבור ⁽¹⁾
-	-	20	20	-	-	-	-	20	אשראי לציבור לסוף התקופה: ⁽¹⁾
48	-	18	66	-	-	-	-	66	- חובות פגומים
4,148	492	3,825	8,465	2	2	-	4	8,469	- בפיגור מעל 90 יום
4,196	492	3,863	8,551	2	2	-	4	8,555	- אחר
-	-	10,573	10,573	-	-	-	1,442	12,015	סך הכל אשראי לציבור
-	-	218	236	-	-	-	10	246	יתרה ממוצעת של התחייבויות:
-	18	18	10,809	-	-	-	1,452	12,261	- פקדונות הציבור
-	-	-	10,711	-	-	-	1,538	12,249	- אחר
-	-	-	10,711	-	-	-	1,538	12,249	סך הכל התחייבויות
2,579	448	3,100	6,127	4	2	2	8	6,135	יתרת פקדונות לסוף התקופה:
2,691	464	3,229	6,384	2	2	2	6	6,390	נכסי סיכון - יתרה ממוצעת
-	-	-	3,236	-	-	-	1,385	4,621	- יתרה לסוף תקופה
-	-	-	3,236	-	-	-	1,385	4,621	נכסים בניהול - יתרה ממוצעת
52	9	223	284	-	-	-	-	284	מרכיבי הכנסות הריבית:
-	-	37	37	-	-	-	3	40	- מרווח מפעילות מתן אשראי
52	9	260	321	-	-	-	3	324	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.

ביאור 27 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ג. נתונים כספיים - אנשים פרטיים (במיליוני ש"ח) (המשך):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016									
סך הכל אנשים פרטיים	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך הכל	אחר	אשראי	לדיור	סך הכל	אחר	אשראי	לדיור	
324	-	-	-	-	324	218	10	96	הכנסות מריבית - מחיצוניים
(62)	(12)	(12)	-	-	(50)	(50)	-	-	הוצאות ריבית - לחיצוניים
262	(12)	(12)	-	-	274	168	10	96	הכנסות (הוצאות) ריבית מחיצוניים, נטו
24	15	15	-	-	9	67	(3)	(55)	ריבית בין מגזרית
286	3	3	-	-	283	235	7	41	הכנסות ריבית, נטו
118	4	4	-	-	114	91	21	2	הכנסות שאינן מריבית
404	7	7	-	-	397	326	28	43	סך ההכנסות
11	-	-	-	-	11	10	-	1	הוצאות בגין הפסדי אשראי
370	17	17	-	-	353	286	25	42	הוצאות תפעוליות
381	17	17	-	-	364	296	25	43	סך ההוצאות התפעוליות והאחרות
23	(10)	(10)	-	-	33	30	3	-	רווח (הפסד) לפני מיסים
19	(3)	(3)	-	-	22	18	2	2	הפרשה למיסים על הרווח
4	(7)	(7)	-	-	11	12	1	(2)	רווח נקי (הפסד)
7,481	25	15	2	8	7,456	3,554	356	3,546	יתרה ממוצעת של נכסים
7,295	13	3	2	8	7,282	3,401	346	3,535	מזה - אשראי לציבור ⁽¹⁾
									אשראי לציבור לסוף התקופה: ⁽¹⁾
19	-	-	-	-	19	19	-	-	- חובות פגומים
49	-	-	-	-	49	15	-	34	- בפיגור מעל 90 יום
7,701	18	3	2	13	7,683	3,533	453	3,697	- אחר
7,769	18	3	2	13	7,751	3,567	453	3,731	סך הכל אשראי לציבור
									יתרה ממוצעת של התחייבויות:
11,548	1,412	1,412	-	-	10,136	10,136	-	-	- פקדונות הציבור
241	11	11	-	-	230	214	16	-	- אחר
11,789	1,423	1,423	-	-	10,366	10,350	16	-	סך הכל התחייבויות
11,929	1,568	1,568	-	-	10,361	10,361	-	-	יתרת פקדונות לסוף התקופה:
5,500	10	3	3	4	5,490	2,785	412	2,293	נכסי סיכון - יתרה ממוצעת
5,883	10	4	2	4	5,873	2,916	451	2,506	- יתרה לסוף תקופה
4,948	1,412	1,412	-	-	3,536	3,536	-	-	נכסים בנייה - יתרה ממוצעת
									מרכיבי הכנסות הריבית:
248	-	-	-	-	248	200	7	41	- מרווח מפעילות מתן אשראי
38	3	3	-	-	35	35	-	-	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
286	3	3	-	-	283	235	7	41	סך הכל הכנסות ריבית

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.

ביאור 27 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ג. נתונים כספיים - אנשים פרטיים (במיליוני ש"ח) (המשך):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015									
סך הכל אנשים פרטיים	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך הכל	אחר	אשראי	לדיור	סך הכל	אחר	אשראי	לדיור	
287	-	-	-	-	287	188	10	89	הכנסות מריבית - מחיצוניים
(65)	(12)	(12)	-	-	(53)	(53)	-	-	הוצאות ריבית - לחיצוניים
222	(12)	(12)	-	-	234	135	10	89	הכנסות (הוצאות) ריבית מחיצוניים, נטו
27	15	15	-	-	12	70	(2)	(56)	ריבית בין מגזרית
249	3	3	-	-	246	205	8	33	הכנסות ריבית, נטו
133	6	6	-	-	127	104	20	3	הכנסות שאינן מריבית
382	9	9	-	-	373	309	28	36	סך ההכנסות
9	-	-	-	-	9	6	-	3	הוצאות בגין הפסדי אשראי
349	11	11	-	-	338	276	25	37	הוצאות תפעוליות
358	11	11	-	-	347	282	25	40	סך ההוצאות התפעוליות והאחרות
24	(2)	(2)	-	-	26	27	3	(4)	רווח (הפסד) לפני מיסים
13	(1)	(1)	-	-	14	14	1	(1)	הפרשה למיסים על הרווח
11	(1)	(1)	-	-	12	13	2	(3)	רווח נקי (הפסד)
6,510	17	9	2	6	6,493	3,007	355	3,131	יתרה ממוצעת של נכסים
6,297	8	-	2	6	6,289	2,837	335	3,117	מזה - אשראי לציבור ⁽¹⁾
אשראי לציבור לסוף התקופה: ⁽¹⁾									
26	-	-	-	-	26	26	-	-	- חובות פגומים
32	-	-	-	-	32	7	-	25	- בפיגור מעל 90 יום
6,777	13	3	2	8	6,764	3,063	424	3,277	- אחר
6,835	13	3	2	8	6,822	3,096	424	3,302	סך הכל אשראי לציבור
יתרה ממוצעת של התחייבויות:									
11,461	1,602	1,602	-	-	9,859	9,859	-	-	- פקדונות הציבור
229	7	7	-	-	222	206	16	-	- אחר
11,690	1,609	1,609	-	-	10,081	10,065	16	-	סך הכל התחייבויות
11,730	1,783	1,783	-	-	9,947	9,947	-	-	יתרת פקדונות לסוף התקופה:
4,651	10	3	3	4	4,641	2,378	333	1,930	נכסי סיכון - יתרה ממוצעת
4,953	11	3	3	5	4,942	2,532	355	2,055	- יתרה לסוף תקופה
5,165	1,428	1,428	-	-	3,737	3,737	-	-	נכסים בניהול - יתרה ממוצעת
מרכיבי הכנסות הריבית:									
212	-	-	-	-	212	171	8	33	- מרווח מפעילות מתן אשראי
37	3	3	-	-	34	34	-	-	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
249	3	3	-	-	246	205	8	33	סך הכל הכנסות ריבית

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.

ביאור 27 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ד. נתונים כספיים - פעילות עסקית (במיליוני ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017									
סך הכל פעילות עסקית	עסקים גדולים			עסקים בינוניים			עסקים קטנים וזעירים		
	סך הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוי ונדל"ן
748	49	39	10	100	79	21	599	448	151
(39)	(12)	(12)	-	(3)	(1)	(2)	(24)	(20)	(4)
709	37	27	10	97	78	19	575	428	147
(14)	3	6	(3)	(8)	(7)	(1)	(9)	-	(9)
695	40	33	7	89	71	18	566	428	138
196	10	8	2	32	19	13	154	129	25
891	50	41	9	121	90	31	720	557	163
102	3	3	-	13	16	(3)	86	84	2
498	21	20	1	54	37	17	423	341	82
600	24	23	1	67	53	14	509	425	84
291	26	18	8	54	37	17	211	132	79
106	9	6	3	20	14	6	77	49	28
185	17	12	5	34	23	11	134	83	51
15,266	1,623	1,325	298	2,840	2,228	612	10,803	7,745	3,058
15,181	1,640	1,339	301	2,864	2,253	611	10,677	7,648	3,029
241	37	37	-	32	21	11	172	120	52
17	-	-	-	-	-	-	17	14	3
15,478	1,469	1,133	336	3,012	2,365	647	10,997	7,987	3,010
15,736	1,506	1,170	336	3,044	2,386	658	11,186	8,121	3,065
12,182	3,582	3,490	92	1,334	907	427	7,266	5,896	1,370
337	14	14	-	38	26	12	285	229	56
12,519	3,596	3,504	92	1,372	933	439	7,551	6,125	1,426
12,267	3,645	3,581	64	1,469	1,011	458	7,153	5,750	1,403
15,461	1,969	1,578	391	3,577	2,788	789	9,915	7,227	2,688
15,967	1,881	1,472	409	3,762	2,940	822	10,324	7,544	2,780
4,764	2,276	1,950	326	585	242	343	1,903	1,531	372
661	37	30	7	85	68	17	539	405	134
34	3	3	-	4	3	1	27	23	4
695	40	33	7	89	71	18	566	428	138

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.

ביאור 27 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ד. נתונים כספיים - פעילות עסקית (במיליוני ש"ח) (המשך):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016									
סך הכל פעילות עסקית	עסקים גדולים			עסקים בינוניים			עסקים קטנים וזעירים		
	סך הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוי ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוי ונדל"ן
692	53	43	10	98	75	23	541	401	140
(30)	(4)	(4)	-	(3)	(2)	(1)	(23)	(19)	(4)
662	49	39	10	95	73	22	518	382	136
(23)	(7)	(4)	(3)	(10)	(9)	(1)	(6)	2	(8)
639	42	35	7	85	64	21	512	384	128
187	10	8	2	32	16	16	145	122	23
826	52	43	9	117	80	37	657	506	151
24	(3)	(3)	-	10	18	(8)	17	18	(1)
510	24	23	1	55	39	16	431	350	81
534	21	20	1	65	57	8	448	368	80
292	31	23	8	52	23	29	209	138	71
121	12	9	3	21	11	10	88	61	27
171	19	14	5	31	12	19	121	77	44
14,210	1,767	1,413	354	2,756	2,115	641	9,687	6,850	2,837
14,136	1,788	1,432	356	2,784	2,142	642	9,564	6,749	2,815
303	37	37	-	43	30	13	223	147	76
14	-	-	-	2	1	1	12	11	1
14,243	1,567	1,195	372	2,745	2,177	568	9,931	7,056	2,875
14,560	1,604	1,232	372	2,790	2,208	582	10,166	7,214	2,952
10,023	1,929	1,837	92	1,224	860	364	6,870	5,609	1,261
332	16	16	-	35	25	10	281	229	52
10,355	1,945	1,853	92	1,259	885	374	7,151	5,838	1,313
11,155	2,852	2,766	86	1,307	991	316	6,996	5,681	1,315
14,598	2,131	1,754	377	3,352	2,696	656	9,115	6,340	2,775
14,685	1,964	1,523	441	3,473	2,733	740	9,248	6,648	2,600
5,004	2,186	2,102	84	848	274	574	1,970	1,707	263
609	39	32	7	82	62	20	488	365	123
30	3	3	-	3	2	1	24	19	5
639	42	35	7	85	64	21	512	384	128

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.

ביאור 27 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ד. נתונים כספיים - פעילות עסקית (במיליוני ש"ח) (המשך):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015									
סך הכל פעילות עסקית	עסקים גדולים			עסקים בינוניים			עסקים קטנים וזעירים		
	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן
659	60	51	9	92	69	23	507	374	133
(28)	(4)	(4)	-	(2)	(2)	-	(22)	(18)	(4)
631	56	47	9	90	67	23	485	356	129
(29)	(15)	(12)	(3)	(9)	(7)	(2)	(5)	5	(10)
602	41	35	6	81	60	21	480	361	119
182	8	7	1	28	17	11	146	122	24
784	49	42	7	109	77	32	626	483	143
58	(2)	(1)	(1)	24	25	(1)	36	27	9
464	21	19	2	47	36	11	396	322	74
522	19	18	1	71	61	10	432	349	83
262	30	24	6	38	16	22	194	134	60
106	13	9	4	15	7	8	78	54	24
156	17	15	2	23	9	14	116	80	36
13,722	1,880	1,612	268	2,587	1,954	633	9,255	6,568	2,687
13,607	1,907	1,638	269	2,591	1,960	631	9,109	6,447	2,662
306	41	41	-	59	51	8	206	148	58
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13,557	1,770	1,530	240	2,582	1,968	614	9,205	6,481	2,724
13,863	1,811	1,571	240	2,641	2,019	622	7,411	6,629	2,782
8,818	1,333	1,233	100	913	695	218	6,572	5,366	1,206
304	14	13	1	30	23	7	260	211	49
9,122	1,347	1,246	101	943	718	225	6,832	5,577	1,255
9,169	1,512	1,390	122	1,019	740	279	6,638	5,433	1,205
14,121	2,250	1,873	377	3,346	2,715	631	8,525	5,880	2,645
14,393	2,205	1,836	369	3,330	2,703	627	8,858	6,112	2,746
5,180	2,328	2,181	147	810	288	522	2,042	1,760	282
573	40	34	6	79	59	20	454	339	115
29	1	1	-	2	1	1	26	22	4
602	41	35	6	81	60	21	480	361	119

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.

ביאור 27 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ה. נתונים כספיים - מגזר ניהול פיננסי (במיליוני ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
פעילות למסחר	ניהול נכסים והתחייבויות	השקעה	סך הכל	פעילות למסחר	ניהול נכסים והתחייבויות	השקעה	סך הכל	
-	39	-	39	-	59	-	59	הכנסות מריבית - מחיצוניים
-	(21)	-	(21)	-	(41)	-	(41)	הוצאות ריבית - לחיצוניים
-	18	-	18	-	18	-	18	הכנסות ריבית מחיצוניים, נטו
-	(16)	-	(16)	-	(24)	-	(24)	ריבית בין מגזרית
-	2	-	2	-	(6)	-	(6)	הכנסות ריבית, נטו
-	35	8	44	-	10	3	13	הכנסות שאינן מריבית
-	37	8	46	-	4	3	7	סך ההכנסות
-	1	-	1	-	-	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
3	21	3	27	1	20	3	24	הוצאות תפעוליות
3	22	3	28	1	20	3	24	סך ההוצאות התפעוליות והאחרות
(2)	15	5	18	(1)	(16)	-	(17)	רווח (הפסד) לפני מיסים
(1)	5	-	4	-	(7)	-	(7)	הפרשה למיסים על הרווח
(1)	10	5	14	(1)	(9)	-	(10)	רווח (הפסד) לאחר מיסים
-	-	2	2	-	-	2	2	חלק הבנק ברווחי חברה כלולה
(1)	10	7	16	(1)	(9)	2	(8)	רווח נקי (הפסד)
11	9,390	20	9,421	11	9,390	20	9,421	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
-	-	-	9	-	-	7	7	מזה - חברות כלולות ⁽¹⁾
5	493	28	526	5	493	28	526	נכסי סיכון - יתרה ממוצעת ⁽²⁾⁽¹⁾
7	480	24	515	7	480	24	511	- יתרה לסוף תקופה ⁽²⁾
-	1,981	-	2,038	-	1,981	-	1,981	יתרה ממוצעת - של התחייבויות ⁽¹⁾
מרכיבי הכנסות המימון:								
-	(3)	-	6	-	(3)	-	6	- הפרשי שער, נטו ⁽³⁾
-	4	-	-	-	4	-	-	- הפרשי מדד, נטו ⁽³⁾
1	(11)	-	(10)	1	(11)	-	(10)	- חשיפות ריבית, נטו ⁽³⁾
1	(10)	-	(4)	1	(10)	-	(9)	סך הכנסות המימון על "בסיס צבירה"
-	16	-	28	-	16	-	28	- רווחים מממושג אגרות חוב, נטו
-	(2)	-	14	-	(2)	-	14	- שינויים בפער שבין בסיס "שווי הוגן", לבסיס "צבירה", במדידת נגזרים
(1)	-	-	-	(1)	-	-	-	- הכנסות (הוצאות) מימון אחרות
(1)	14	-	42	(1)	14	-	42	סך הכנסות מימון שלא על "בסיס צבירה"
-	4	-	38	-	4	-	4	סך הכנסות המימון

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת החודש.

2. נכסי סיכון כפי שחושב לצורך הלימות הון.

3. לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים.

א. כללי

בהתאם להוראות בנק ישראל בנושא: "דיווח על מגזרי פעילות", נדרשו התאגידים הבנקאיים להציג את נכסיהם, התחייבויותיהם, ותוצאות פעולותיהם בחתך "מגזרי פעילות פיקוחיים" (ראה באור 27 לעיל). בנוסף, נדרשו תאגידים בנקאיים, שמגזרי הפעילות שלהם שונים מהותית מההגדרות שנקבעו בתיקון להוראה, כאמור, לתת גילוי נוסף באשר להתפלגות תוצאותיהם העסקיות בחתך מגזרי פעילות, המבוסס על ההגדרות הספציפיות שנקבעו בכל בנק למגזרים אלה (להלן: "דיווח בגישת ההנהלה"). הפעילות העסקית בבנק, סווגה לחמישה מגזרי פעילות, התואמים את המבנה הארגוני של הבנק, כמפורט להלן:

• מגזרים הנמצאים באחריות החטיבה הקמעונאית:

מגזר משקי בית - במסגרת זו נכללים השירותים שמעניק הבנק בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות הפרטיים של הבנק, שהיקף נכסיהם אופייניים לאלו של משקי בית (נמוך מ - 3 מיליון ש"ח).

מגזר עסקים קטנים - במסגרת זו נכללים השירותים שמעניק הבנק בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות עסקיים (יחידים ותאגידים), שהיקף האשראי שניתן להם אינו עולה, בדרך כלל, על 7 מיליון ש"ח.

מגזר בנקאות פרטית - במסגרת זו נכללים השירותים בתחומי הבנקאות ושוק ההון שמספק הבנק ללקוחותיו הפרטיים, בעלי עושר פיננסי בינוני (שהיקף נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליון ש"ח).

• מגזרים הנמצאים באחריות החטיבה לבנקאות מסחרית (מקודם: "החטיבה העסקית")

מגזר בנקאות מסחרית - במסגרת זו נכללים שירותי בנקאות שמספק הבנק ללקוחותיו העסקיים (יחידים ותאגידים) בעלי היקף פעילות בינוני ומעלה שאינם משתייכים למגזר "עסקים קטנים".

כן כולל המגזר את פעילות הבנק בתחום הנדל"ן (קבלנות ביצוע ונדל"ן מניב), ללקוחות שהיקף האשראי שניתן להם עולה, בדרך כלל, על 7 מיליון ש"ח, והפעילות בתחום "ליווי בניה" (לרבות מימון "קבוצות רכישה" שהיקף פעילותן עולה על 10 יחידות דיור).

עד ליום 31.12.2016 נכללו באחריות החטיבה לבנקאות מסחרית שני מגזרי פעילות, כדלקמן:

- בנקאות מסחרית.

- בנקאות עסקית.

בעקבות החלטה לביצוע רה ארגון בחטיבה לבנקאות מסחרית שנכנסה לתוקף ביום 1 בינואר 2017, מוזגה פעילות האגף העסקי בחטיבה, לתוך שני אגפים מסחריים. לפיכך, החל מיום 1 בינואר 2017, מוזגה הפעילות במגזר "הבנקאות העסקית", לתוך מגזר ה"בנקאות המסחרית". נתוני ההשוואה סווגו בהתאם.

• פעילות אחרת:

מגזר ניהול פיננסי - במסגרת זו נכללת הפעילות שאינה משויכת ללקוחות הבנק (כגון: פעילות בתיק ניירות הערך של הבנק).

סיווג התוצאות הכספיות של הבנק למגזרי הפעילות השונים, כאמור לעיל מבוסס על המתודולוגיה שנקבעה בבנק, כדלקמן:

הוצאות תפעוליות - הוצאות ישירות הניתנו לזיהוי נזקפו למגזר הפעילות המתאים. הוצאות עקיפות או הוצאות ישירות שאינן ניתנות לזיהוי מדויק - סווגו למגזרי הפעילות השונים, בהתבסס על אומדנים והערכות שנערכו ביחידות הבנק השונות.

למידע נוסף באשר למתודולוגיה ששימשה את הבנק להקצאת הכנסות והוצאות אחרות - ראה ביאור 27 לעיל. מכיוון שהגדרת מגזרי פעילות מסוימים, כגון: "עסקים קטנים" ו"בנקאות מסחרית", שונה מהותית מההגדרות שנקבעו בהוראות בנק ישראל בנושא: "מגזרים פיקוחיים" (בגין המגזרים: "עסקים קטנים וזעירים", "עסקים בינוניים", "עסקים גדולים" ו"גופים מוסדיים") - נכלל על ידי הבנק, במסגרת ביאור זה, מידע באשר לתוצאות הפעילות של הבנק בחתך מגזרי פעילות בגישת ההנהלה.

ביאור 28 - מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

ב. ההרכב (במיליוני ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
משיקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי	סה"כ מאוחד
הכנסות (הוצאות) מריבית, נטו - מחיצוניים	316	475	223	(13)	1,019
- בין מגזרי	5	1	2	(24)	-
סך הכל הכנסות (הוצאות) מריבית	321	476	225	3	(6)
הכנסות מימון שאינן מריבית	-	1	1	-	8
סך הכל הכנסות מימון	321	477	226	3	2
עמלות והכנסות אחרות	118	139	55	4	5
סך ההכנסות	439	616	281	7	7
הוצאות בגין הפסדי אשראי	17	82	20	-	-
הוצאות תפעוליות ואחרות	349	375	126	15	24
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	366	457	146	15	24
רווח (הפסד) לפני מיסים	73	159	135	(8)	(17)
הפרשה למיסים על הרווח	27	58	49	(3)	(7)
רווח (הפסד) לאחר מיסים	46	101	86	(5)	(10)
חלק הבנק ברווחים, נטו, של חברה כלולה	-	-	-	-	2
רווח (הפסד) נקי לשנה	46	101	86	(5)	(8)
יתרה ממוצעת של נכסים	8,254	7,926	7,384	17	9,421
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	8,000	7,655	7,293	6	-
יתרה ממוצעת של פקדונות	10,573	6,451	9,710	1,366	-
אשראי לציבור, נטו, לסוף התקופה	8,463	7,623	7,849	4	-
מרכיבי הכנסות הריבית:					
מרווח מפעילות מתן אשראי	284	452	210	-	-
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	37	24	15	3	3
סך הכל הכנסות ריבית	321	476	225	3	3

ביאור 28 - מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

ב. ההרכב (במיליוני ש"ח) (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

משיקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית ⁽¹⁾	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי	סה"כ מאוחד
הכנסות (הוצאות) מריבית, נטו - מחיצוניים	274	430	223	(12)	933
- בין מגזרי	9	3	(11)	(16)	-
סך הכל הכנסות מריבית	283	433	212	3	933
הכנסות מימון שאינן מריבית	-	-	-	36	36
סך הכל הכנסות מימון	283	433	212	3	969
עמלות והכנסות אחרות	114	134	53	4	313
סך ההכנסות	397	567	265	7	1,282
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	11	24	2	(1)	36
הוצאות תפעוליות ואחרות	353	383	128	17	910
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	364	407	130	17	946
רווח (הפסד) לפני מיסים	33	160	135	(10)	336
הפרשה למיסים על הרווח	22	68	54	(3)	145
רווח (הפסד) לאחר מיסים	11	92	81	(7)	191
חלק הבנק ברווחים, נטו, של חברה כלולה	-	-	-	-	2
רווח (הפסד) נקי לשנה	11	92	81	(7)	193
יתרה ממוצעת של נכסים	7,428	7,214	7,064	25	30,682
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	7,184	6,949	6,974	13	21,120
יתרה ממוצעת של פקדונות	10,136	6,103 ⁽³⁾	8,349	1,342	25,930
אשראי לציבור, נטו, לסוף התקופה	7,669	7,131 ⁽³⁾	7,192	9	22,001
מרכיבי הכנסות הריבית:					
מרווח מפעילות מתן אשראי	248	411	198	-	
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	35	22	14	3	
סך הכל הכנסות ריבית	283	433	212	3	

1. סווג מחדש - ראה סעיף א' לעיל.

2. סווג מחדש בגין יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "מיסים על ההכנסה" - ראה ביאור 10' (1).

3. סווג מחדש.

ביאור 28 - מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

ב. ההרכב (במיליוני ש"ח) (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
משיק בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית ⁽¹⁾	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי	סה"כ מאוחד
הכנסות (הוצאות) מריבית, נטו - מחיצוניים	234	403	220	(13)	29 ⁽²⁾
- בין מגזרי	12	(3)	(14)	16	(11)
סך הכל הכנסות מריבית	246	400	206	3	18
הכנסות מימון שאינן מריבית	1	-	3	1	32
סך הכל הכנסות מימון	247	400	209	4	50
עמלות והכנסות אחרות	126	130	49	5	33
סך ההכנסות	373	530	258	9	83
הוצאות בגין הפסדי אשראי	9	37	21	-	-
הוצאות תפעוליות ואחרות	338	348	118	11	26
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	347	385	139	11	26
רווח (הפסד) לפני מיסים	26	145	119	(2)	57
הפרשה למיסים על הרווח	14	59	48	(1)	17 ⁽²⁾
רווח (הפסד) לאחר מיסים	12	86	71	(1)	40
חלק הבנק ברווחים, נטו, של חברה כלולה	-	-	-	-	2
רווח (הפסד) נקי לשנה	12	86	71	(1)	42
יתרה ממוצעת של נכסים	6,582	6,655	7,040	17	7,692
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	6,316	6,381	6,945	9	-
יתרה ממוצעת של פקדונות	9,859	5,278	6,764	1,602	-
אשראי לציבור, נטו, לסוף התקופה	6,842	6,378	7,184	13	-
מרכיבי הכנסות הריבית:					
מרווח מפעילות מתן אשראי	212	379	194	-	-
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	34	21	12	3	-
סך הכל הכנסות ריבית	246	400	206	3	-

1. סווג מחדש - ראה סעיף א' לעיל.

2. סווג מחדש בגין יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "מיסים על ההכנסה" - ראה ביאור 1ד' (1).

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

1. תנועה בהפרשה להפסדי אשראי (במיליוני ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017						
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי		מסחרי	
			אחר	לדיור		
376	-	376	59	17	300	יתרת הפרשה לתחילת השנה
119	-	119	14	3	102	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(218)	-	(218)	(57)	(1)	(160)	מחיקות חשבונאיות
100	-	100	46	-	54	גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות
(118)	-	(118)	(11)	(1)	(106)	מחיקות חשבונאיות, נטו
377	-	377	62	19	296	יתרת הפרשה לסוף השנה*
25	-	25	2	-	23	* מזה - בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016						
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי		מסחרי	
			אחר	לדיור		
367	1	366	55	16	295	יתרת הפרשה לתחילת השנה
36	(1)	37	10	1	26	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(137)	-	(137)	(57)	-	(80)	מחיקות חשבונאיות
110	-	110	51	-	59	גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות
(27)	-	(27)	(6)	-	(21)	מחיקות חשבונאיות, נטו
376	-	376	59	17	300	יתרת הפרשה לסוף השנה*
28	-	28	2	-	26	* מזה - בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015						
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי		מסחרי	
			אחר	לדיור		
335	1	334	54	13	267	יתרת הפרשה לתחילת השנה
67	-	67	6	3	58	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(137)	-	(137)	(53)	-	(84)	מחיקות חשבונאיות
102	-	102	48	-	54	גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות
(35)	-	(35)	(5)	-	(30)	מחיקות חשבונאיות, נטו
367	1	366	55	16	295	יתרת הפרשה לסוף השנה*
29	-	29	2	-	27	* מזה - בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾ ועל החובות⁽¹⁾ בגינם היא חושבה (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2017					
אשראי לציבור					
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי		מסחרי
			אחר	לדיור	
יתרת חוב רשומה של חובות ⁽¹⁾ :					
13,146	513	12,633	36	-	12,597
• שנבדקו על בסיס פרטי ⁽³⁾					
• שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
4,248	-	4,248	-	4,198	50
- לפי עומק הפיגור					
7,410	-	7,410	4,271	-	3,139
- אחר					
24,804	513	24,291	4,307	4,198	15,786
סך הכל חובות ⁽¹⁾					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ⁽¹⁾					
219	-	219	1	-	218
• שנבדקו על בסיס פרטי					
• שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
4	-	4	-	4	-
- לפי עומק הפיגור					
129	-	129	59	15	55
- אחר					
352	-	352	60	19 ⁽²⁾	273
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי					

31 בדצמבר 2016					
אשראי לציבור					
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי		מסחרי
			אחר	לדיור	
יתרת חוב רשומה של חובות ⁽¹⁾ :					
12,437	646	11,791	40	-	11,751
• שנבדקו על בסיס פרטי ⁽³⁾					
• שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
3,835	-	3,835	-	3,744	91
- לפי עומק הפיגור					
6,723	-	6,723	3,894	-	2,829
- אחר					
22,995	646	22,349	3,934	3,744	14,671
סך הכל חובות ⁽¹⁾					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ⁽¹⁾					
228	-	228	1	-	227
• שנבדקו על בסיס פרטי					
• שנבדקו על בסיס קבוצתי:					
4	-	4	-	4	-
- לפי עומק הפיגור					
116	-	116	56	13	47
- אחר					
348	-	348	57	17 ⁽²⁾	274
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי					

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. כולל יתרת הפרשה להפסדי אשראי מעבר להפרשה המתחייבת מהחישוב לפי שיטת "עומק הפיגור" שחושבה על בסיס פרטני - בסך של 1 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 13 מיליון ש"ח).
3. לרבות אשראי שנבדק על בסיס פרטני ונמצא שאינו פגום בסך 12,885 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 12,115 מיליון ש"ח).

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

ב. חובות⁽¹⁾

1. איכות אשראי ופיגורים (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2017

חובות לא פגומים		סך הכל	בעייתיים ⁽²⁾		לא בעייתיים	
בפיגור של 30 יום ועד 89 יום ⁽⁵⁾	בפיגור של 90 יום ומעלה ⁽⁴⁾		אחר	פגומים ⁽³⁾		
פעילות בישראל:						
ציבור - מסחרי:						
9	3	2,173	24	30	2,119	• בינוי ונדל"ן - בינוי
1	-	1,856	1	33	1,822	- פעילות בנדל"ן
-	-	525	-	3	522	• שירותים פיננסיים
48	13	10,939	131	164	10,644	• אחר
58	16	15,493	156	230	15,107	סך הכל מסחרי
25	48	4,170	74 ⁽⁶⁾	-	4,096	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
47	18	4,304	36	20	4,248	- אחר
130	82	23,967	266	250	23,451	סך הכל ציבור בישראל
-	-	239	-	-	239	בנקים בישראל
130	82	24,206	266	250	23,690	סך הכל פעילות בישראל
פעילות בחו"ל:						
ציבור - מסחרי:						
-	-	25	-	-	25	• בינוי ונדל"ן
-	-	268	-	11	257	• מסחרי אחר
-	-	293	-	11	282	סך הכל מסחרי
1	1	28	1	-	27	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
-	-	3	-	-	3	- אחר
1	1	324	1	11	312	סך הכל ציבור בחו"ל
-	-	274	-	-	274	בנקים בחו"ל
1	1	598	1	11	586	סך הכל פעילות בחו"ל
131	83	24,291	267	261	23,763	סך הכל ציבור
-	-	513	-	-	513	סך הכל בנקים
131	83	24,804	267	261	24,276	סך הכל

הערות:

- אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
- סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור אחרות הנמצאות בפיגור של 90 יום ומעלה.
- ככלל חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש, ראה ביאור 29(ב)(3)(ג) להלן.
- מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.
- צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 יום בסך של 35 מיליוני ש"ח, סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- כולל יתרת הלוואות לדיור בסך של 1 מיליון ש"ח, לגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של הלוואה, הכולל שינוי בלוח הסילוקין של הלוואה.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (במיליוני ש"ח) (המשך)

31 בדצמבר 2016

חובות לא פגומים		סך הכל	בעייתיים ⁽²⁾		לא בעייתיים	פעילות בישראל:
בפיגור של 30 יום ועד 89 יום ⁽⁵⁾	בפיגור של 90 יום ומעלה ⁽⁴⁾		אחר	פגומים ⁽³⁾		
10	3	1,853	21	28	1,804	ציבור - מסחרי:
5	-	2,034	1	61	1,972	• בינוי ונדל"ן - בינוי
-	-	276	-	3	273	- פעילות בנדל"ן
48	11	10,186	91	179	9,916	• שירותים פיננסיים
63	14	14,349	113	271	13,965	• אחר
16	34	3,713	62 ⁽⁶⁾	-	3,651	סך הכל מסחרי
39	15	3,931	33	19	3,879	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
118	63	21,993	208	290	21,495	- אחר
-	-	334	-	-	334	סך הכל ציבור בישראל
118	63	22,327	208	290	21,829	בנקים בישראל
סך הכל פעילות בישראל						
פעילות בחו"ל:						
ציבור - מסחרי:						
-	-	16	-	-	16	• בינוי ונדל"ן
-	-	306	16	32	258	• מסחרי אחר
-	-	322	16	32	274	סך הכל מסחרי
1	-	31	1	-	30	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
-	-	3	-	-	3	- אחר
1	-	356	17	32	307	סך הכל ציבור בחו"ל
-	-	312	-	-	312	בנקים בחו"ל
1	-	668	17	32	619	סך הכל פעילות בחו"ל
119	63	22,349	225	322	21,802	סך הכל ציבור
-	-	646	-	-	646	סך הכל בנקים
119	63	22,995	225	322	22,448	סך הכל

הערות:

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור אחרות הנמצאות בפיגור של 90 יום ומעלה.
3. ככלל חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסויימים שאורגנו מחדש, ראה ביאור 29(ב)(3)(ג) להלן.
4. מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.
5. צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 יום ועד 89 יום בסך של 29 מיליוני ש"ח, סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
6. כולל יתרת הלוואות לדיור בסך של 1 מיליון ש"ח, לגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של הלוואה, הכולל שינוי בלוח הסילוקין של ההלוואה.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. איכות תיק האשראי

(א) כללי

בהוראות שפרסם בנק ישראל, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם הכספיים מידע איכותי וכמותי שיהווה אינדיקציה לאיכות תיק האשראי שלהם.

הבנק מקיים מערכת בקרת אשראי המהווה גורם מרכזי בתהליך שמירת איכות תיק האשראי וניטור כשלי אשראי.

במסגרת זו פיתח הבנק מודלים לדירוג אשראי, המהווים מערכת "תומכת החלטה" ומתקיים מעקב שוטף לזיהוי ואיתור סממנים המצביעים על ירידה אפשרית בכושר הפירעון של הלווים, בין היתר באמצעות ניטור תקופת הפיגור של החובות, בתדירות יומית.

(ב) נתונים כמותיים

להלן נתונים לגבי מדדים פיננסיים מסויימים המשמשים להערכת איכות תיק האשראי, בחתך קבוצות אשראי:

31 בדצמבר 2017				
סך הכל	אנשים פרטיים		מסחרי	
	אחר	לדיר		
%	%	%	%	
0.5	0.3	0.1	0.6	שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי
1.1	0.5	-	1.5	שיעור החובות הפגומים מתוך האשראי
2.2	1.3	1.8	2.5	שיעור החובות הבעייתיים מתוך האשראי
0.9	1.5	1.8	0.5	שיעור החובות בפיגור מעל 30 יום מתוך האשראי

31 בדצמבר 2016				
סך הכל	אנשים פרטיים		מסחרי	
	אחר	לדיר		
%	%	%	%	
0.2	0.3	-	0.2	שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי
1.4	0.5	-	2.1	שיעור החובות הפגומים מתוך האשראי
2.4	1.3	1.7	2.9	שיעור החובות הבעייתיים מתוך האשראי
0.8	1.4	1.3	0.5	שיעור החובות בפיגור מעל 30 יום מתוך האשראי

הנהלת הבנק עוקבת אחרי התפתחות אינדיקטורים אלו בתדירות רבעונית ובוחנת את משמעות התוצאות שהתקבלו, הן ביחס לתקופות קודמות והן ביחס לנתונים המקבילים במערכת הבנקאית.

בשנת 2017 נרשמה עליה בשיעור ההוצאה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור, ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. עם זאת, מכיוון שפרמטרים אחרים (כגון: שיעור החובות הפגומים ושיעור החובות הבעייתיים מתיק האשראי) מצביעים על שיפור, מעריכה הנהלת הבנק כי בתקופת הדוח לא חל שינוי מהותי באיכות תיק האשראי בבנק.

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים

(א) חובות פגומים והפרשה פרטנית (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2017

חובות פגומים	סך הכל	חובות פגומים אחרים	חובות פגומים בגינם נערכה הפרשה להפסדי אשראי	חובות פגומים בגינם נערכה הפרשה להפסדי אשראי
יתרה חוזית	יתרה רשומה	יתרה רשומה ⁽¹⁾	יתרת הפרשה ⁽²⁾	יתרה רשומה ⁽¹⁾
פעילות בישראל:				
ציבור מסחרי:				
187	30	14	6	16
45	33	29	-	4
9	3	-	3	3
581	164	53	32	111
822	230	96	41	134
-	-	-	-	-
183	20	17	-	3
1,005	250	113	41	137
-	-	-	-	-
1,005	250	113	41	137
פעילות בחו"ל				
ציבור מסחרי:				
-	-	-	-	-
30	11	11	-	-
30	11	11	-	-
-	-	-	-	-
30	11	11	-	-
1,035	261	124	41	137
-	-	-	-	-
1,035	261	124	41	137
3. מזה:				
נמדד לפי ערך נוכחי של				
277	193	74	33	119
158	129	64	12	65

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(א) חובות פגומים והפרשה פרטנית (במיליוני ש"ח) (המשך)

31 בדצמבר 2016

חובות פגומים	סך הכל	חובות פגומים אחרים	חובות פגומים בגינם נערכה הפרשה להפסדי אשראי		
			יתרת הפרשה ⁽²⁾	יתרה רשומה	
יתרה חוזית	יתרה רשומה	יתרה רשומה			
פעילות בישראל:					
ציבור מסחרי:					
					• בינוי ונדל"ן - בינוי
214	28	10	8	18	
76	61	39	4	22	- פעילות בנדל"ן
9	3	-	3	3	• שירותים פיננסיים
577	179	47	50	132	• אחר
876	271	96	65	175	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
193	19	17	-	2	- אחר
1,069	290	113	65	177	סך כל הציבור בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
1,069	290	113	65	177	סך הכל פעילות בישראל
פעילות בחו"ל					
ציבור מסחרי:					
-	-	-	-	-	• בינוי ונדל"ן
32	32	5	12	27	• אחר
32	32	5	12	27	סך הכל ציבור בחו"ל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
32	32	5	12	27	סך הכל פעילות בחו"ל
1,101	322	118	77	204	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
1,101	322	118	77	204	סך הכל ⁽³⁾
3. מזה:					
• נמדד לפי ערך נוכחי של					
315	257	83	68	174	תזרימי מזומנים
146	122	78	6	44	• חובות בארגון מחדש

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽⁴⁾ (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ב) יתרה ממוצעת והכנסות ריבית (במיליוני ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		
הכנסות ריבית שנרשמו ⁽⁴⁾⁽³⁾			הכנסות ריבית שנרשמו ⁽⁴⁾⁽³⁾		
יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾	על בסיס מזומן	אחר	יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾	על בסיס מזומן	אחר
פעילות בישראל					
ציבור מסחרי:					
38	1	-	37	-	-
• בינוי ונדל"ן - בינוי					
39	1	-	73	1	1
- פעילות בנדל"ן					
3	-	-	5	-	-
• שירותים פיננסיים					
208	3	2	216	3	3
• אחר					
288	5	2	331	4	4
סך הכל מסחרי					
-	-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור					
26	-	-	27	-	-
- אחר					
314	5	2	358	4	4
סך הכל ציבור בישראל					
-	-	-	-	-	-
בנקים בישראל					
314	5	2	358	4	4
סך הכל פעילות בישראל					
פעילות בחו"ל					
ציבור מסחרי:					
-	-	-	-	-	-
• בינוי ונדל"ן					
23	-	-	32	-	-
• אחר					
23	-	-	32	-	-
סך הכל ציבור בחו"ל					
-	-	-	-	-	-
בנקים בחו"ל					
23	-	-	32	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל					
337	5	2	390	4	4
סך הכל ציבור					
-	-	-	-	-	-
סך הכל בנקים					
337	5	2	390	4	4
סך הכל					

הערות:

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.
3. הכנסות הריבית על בסיס חוזי שהיו נרשמות אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים, הסתכמו בשנת 2017 בסך של 14 מיליון ש"ח (2016 - 17 מיליון ש"ח).
4. הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בתקופה בה סווגו כפגומים.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ב) יתרה ממוצעת והכנסות ריבית (במיליוני ש"ח) (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
הכנסות ריבית שנרשמו ⁽⁴⁾⁽³⁾		יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾	
אחר	על בסיס מזומן		
			פעילות בישראל
			ציבור מסחרי:
-	-	42	• בינוי ונדל"ן - בינוי
1	1	45	- פעילות בנדל"ן
-	-	6	• שירותים פיננסיים
3	3	268	• אחר
4	4	361	סך הכל מסחרי
-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
-	-	42	- אחר
4	4	403	סך כל הציבור בישראל
-	-	-	בנקים בישראל
4	4	403	סך הכל פעילות בישראל
			פעילות בחו"ל
			ציבור מסחרי:
-	-	-	• בינוי ונדל"ן
-	-	31	• אחר
-	-	31	סך הכל ציבור בחו"ל
-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	31	סך הכל פעילות בחו"ל
4	4	434	סך הכל ציבור
-	-	-	סך הכל בנקים
4	4	434	סך הכל

הערות:

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.
3. הכנסות הריבית על בסיס חוזי שהיו נרשמות אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים, הסתכמו בשנת 2015 בסך של 18 מיליון ש"ח.
4. הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בתקופה בה סווגו כפגומים.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ג) חובות בעייתיים בארגון מחדש⁽²⁾ (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2017

צובר הכנסות ריבית				
אינו צובר ריבית	תקופת הפיגור			
	90 יום ומעלה	30 יום עד 89 יום	חוב שאינו בפיגור	
סך הכל ⁽²⁾				
פעילות בישראל				
ציבור מסחרי:				
10	-	-	4	14
8	-	-	5	13
-	-	-	-	-
45	-	3	31	79
63	-	3	40	106
11	-	-	8	19
74	-	3	48	125
-	-	-	-	-
74	-	3	48	125
פעילות בחו"ל				
ציבור מסחרי:				
-	-	-	-	-
-	-	-	4	4
-	-	-	4	4
-	-	-	-	-
-	-	-	4	4
74	-	3	52	129
-	-	-	-	-
74	-	3	52	129

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. נכלל בחובות פגומים.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ג) חובות בעייתיים בארגון מחדש⁽²⁾ (במיליוני ש"ח) (המשך)

31 בדצמבר 2016

צובר הכנסות ריבית					פעילות בישראל
אינו צובר ריבית	תקופת הפיגור				
	90 יום ומעלה	30 יום עד 89 יום	חוב שאינו בפיגור		
				סך הכל ⁽²⁾	
					ציבור מסחרי:
4	-	-	3	7	• בינוי ונדל"ן - בינוי
7	-	2	7	16	- פעילות בנדל"ן
-	-	-	-	-	• שירותים פיננסיים
37	-	-	37	74	• אחר
48	-	2	47	97	סך הכל מסחרי
9	-	-	9	18	אנשים פרטיים - אחר
57	-	2	56	115	סך הכל ציבור בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
57	-	2	56	115	סך הכל פעילות בישראל
					פעילות בחו"ל
					ציבור מסחרי:
-	-	-	-	-	• בינוי ונדל"ן
2	-	-	5	7	• אחר
2	-	-	5	7	סך הכל ציבור בחו"ל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
2	-	-	5	7	סך הכל פעילות בחו"ל
59	-	2	61	122	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
59	-	2	61	122	סך הכל

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אב"ח.
2. נכלל בחובות פגומים.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ד) חובות בעייתיים בארגון מחדש⁽²⁾ (במיליוני ש"ח)

ארגונים מחדש שבוצעו					
בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		
יתרת חוב רשומה			יתרת חוב רשומה		
מספר חוזים	לפני הארגון ⁽²⁾	אחרי הארגון ⁽²⁾	מספר חוזים	לפני הארגון ⁽²⁾	אחרי הארגון ⁽²⁾
פעילות בישראל					
ציבור מסחרי:					
80	14	13	92	6	6
• בינוי ונדל"ן - בינוי					
4	5	5	8	3	3
- פעילות בנדל"ן					
2	-	-	2	-	-
• שירותים פיננסיים					
344	48	47	310	49	47
• אחר					
430	67	65	412	58	56
סך הכל מסחרי					
-	-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור					
889	17	14	969	18	14
- אחר					
1,319	84	79	1,381	76	70
סך הכל ציבור בישראל					
-	-	-	-	-	-
בנקים בישראל					
1,319	84	79	1,381	76	70
סך הכל פעילות בישראל					
פעילות בחו"ל					
ציבור מסחרי:					
-	-	-	-	-	-
• בינוי ונדל"ן					
-	-	-	4	2	2
• מסחרי אחר					
-	-	-	4	2	2
סך הכל מסחרי					
1	-	-	-	-	-
אנשים פרטיים					
1	-	-	4	-	-
סך הכל ציבור בחו"ל					
-	-	-	-	-	-
בנקים בחו"ל					
1	-	-	4	2	2
סך הכל פעילות בחו"ל					
1,320	84	79	1,385	78	72
סך הכל ציבור					
-	-	-	-	-	-
סך הכל בנקים					
1,320	84	79	1,385	78	72
סך הכל					

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.

2. כללים בחובות פגומים.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ד) חובות בעייתיים בארגון מחדש⁽²⁾ (המשך) (במיליוני ש"ח)

ארגונים מחדש שבוצעו			
בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
יתרת חוב רשומה			
מספר חוזים	לפני הארגון	אחרי הארגון ⁽²⁾	
פעילות בישראל			
ציבור מסחרי:			
• בינוי ונדל"ן - בינוי	68	9	5
- פעילות בנדל"ן	6	3	3
• שירותים פיננסיים	1	-	-
• אחר	315	60	58
סך הכל מסחרי	390	72	66
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	-	-	-
- אחר	1,000	16	15
סך כל הציבור בישראל	1,390	88	81
בנקים בישראל	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	1,390	88	81
פעילות בחו"ל			
ציבור מסחרי:			
• בינוי ונדל"ן	-	-	-
• מסחרי אחר	-	-	-
סך הכל ציבור בחו"ל	-	-	-
בנקים בחו"ל	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	-	-	-
סך הכל ציבור	1,390	88	81
סך הכל בנקים	-	-	-
סך הכל	1,390	88	81

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.

2. כלולים בחובות פגומים.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ד) חובות בעייתיים בארגון מחדש⁽²⁾ (המשך) (במיליוני ש"ח)

ארגונים מחדש שבוצעו וכשלי⁽³⁾

בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016		בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		
יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	
פעילות בישראל:				
ציבור מסחרי:				
1	12	2	23	• בינוי ונדל"ן - בינוי
-	1	4	5	- פעילות בנדל"ן
-	1	-	-	• שירותים פיננסים
5	63	7	88	• אחר
6	77	13	116	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
1	182	3	187	- אחר
7	259	16	303	סך כל הציבור בישראל
-	-	-	-	בנקים בישראל
7	259	16	303	סך הכל פעילות בישראל
פעילות בחו"ל				
ציבור מסחרי:				
-	-	-	-	• בינוי נדל"ן
-	-	-	-	• מסחרי אחר
-	-	-	-	סך הכל ציבור בחו"ל
-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	סך הכל פעילות בחו"ל
7	259	16	303	סך הכל ציבור
-	-	-	-	סך הכל בנקים
7	259	16	303	סך הכל

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.

2. כלולים בחובות פגומים.

3. חובות שהפכו בתקופת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים ומעלה, אשר אורגנו מחדש במהלך השנה שקדמה למועד סיווגם כ"חובות בפיגור".

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ד) חובות בעייתיים בארגון מחדש⁽²⁾ (המשך) (במיליוני ש"ח)

ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו ⁽³⁾		
בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015		
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	
פעילות בישראל:		
ציבור מסחרי:		
• בינוי ונדל"ן - בינוי		
9	-	
- פעילות בנדל"ן		
1	-	
• שירותים פיננסיים		
1	-	
• אחר		
72	3	
83	3	סך הכל מסחרי
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור		
-	-	
- אחר		
261	2	
344	5	סך כל הציבור בישראל
בנקים בישראל		
-	-	
344	5	סך הכל פעילות בישראל
פעילות בחו"ל		
ציבור מסחרי:		
• בינוי נדל"ן		
-	-	
• מסחרי אחר		
-	-	
סך הכל ציבור בחו"ל		
-	-	
בנקים בחו"ל		
-	-	
סך הכל פעילות בחו"ל		
-	-	
344	5	סך הכל ציבור
סך הכל בנקים		
-	-	
344	5	סך הכל

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.

2. כלולים בחובות פגומים.

3. חובות שהפכו בתקופת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים ומעלה, אשר אורגנו מחדש במהלך השנה שקדמה למועד סיווגם כ"חובות בפיגור".

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

4. מידע נוסף על הלוואות לדיור

בהתאם להוראות שפרסם בנק ישראל, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם הכספיים מידע באשר להרכב תיק הלוואות לדיור שנכלל בסעיף "אשראי לציבור" (כולל הלוואות שניתנו בביטחון דירת מגורים), לרבות: היקף התיק, יתרת הלוואות הכוללת "מרכיבים נדחים", יתרת הלוואות שניתנו בתנאי "ריבית משתנה" והיחס שבין היקף הלוואה, לבין שווי הנכס המשמש לבטחון (LTV).

31 בדצמבר 2017

יתרת הלוואה לדיור					
שיעור המימון ⁽²⁾	ללא מרכיבים נדחים	מרכיבים נדחים	סך הכל	מזה: ריבית משתנה	סיכון אשראי חוץ מאזני
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
• עד 60%	3,030	106	3,136	2,139	189
• מעל 60%	1,003	6	1,009	693	45
	53	-	53	1	-
	4,086	112	4,198	2,833	234
סך הכל					

31 בדצמבר 2016

יתרת הלוואה לדיור					
שיעור המימון ⁽²⁾	ללא מרכיבים נדחים	מרכיבים נדחים	סך הכל	מזה: ריבית משתנה	סיכון אשראי חוץ מאזני
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
• עד 60%	2,660	78	2,738	1,925	148
• מעל 60%	949	10	959	660	46
	46	1	47	2	-
	3,655	89	3,744	2,587	194
סך הכל					

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלה, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.

2. היחס בין המסגרת המאושרת לבין שווי הנכס, במועד אישור המסגרת.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. סינדיקציות של הלוואות

הרכב (במיליוני ש"ח):

31.12.2016		31.12.2017		
חלקם של אחרים	חלק הבנק	חלקם של אחרים	חלק הבנק	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
74	112	192	288	אשראי לציבור
12	18	9	14	סיכון אשראי חוץ מאזני**
86	130	201	302	סך הכל סיכון אשראי

* הנתונים באשר להלוואות בסינדיקציה מתייחסים לאשראי מסחרי שניתן ביוזמת הבנק במסגרת ה"קרן לעידוד עסקים קטנים" המובטחות בחלקן בערבות מדינה. ההלוואות ללקוחות במסגרת קרן זו, ניתנו על ידי הבנק בשיתוף גוף מוסדי (כמתחייב מתנאי המכרז שפורסם על ידי משרד האוצר).

** סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

ד. מיון יתרות האשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה

31 בדצמבר 2017				
מדרגות האשראי (אלפי ש"ח)		מספר לווים ⁽⁴⁾	אשראי ⁽¹⁾⁽²⁾	
מ	עד		מיליוני ש"ח	סיכון אשראי ⁽³⁾
			מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	10	79,456	145	34
10	20	37,346	345	215
20	40	36,416	751	313
40	80	31,649	1,439	375
80	150	20,598	1,909	331
150	300	11,249	2,051	289
300	600	6,872	2,653	275
600	1,200	4,161	3,092	340
1,200	2,000	1,196	1,606	214
2,000	4,000	778	1,880	266
4,000	8,000	406	1,928	311
8,000	20,000	238	2,619	375
20,000	40,000	96	1,801	806
40,000	200,000	48	2,201	954
200,000	400,000	-	-	-
סך הכל		230,509	24,420	5,098

1. לרבות השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים מפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים של הציבור.
2. האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווים ושל קבוצת לווים.

3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת החבות של לווה.

4. מספר הלווים לפי סה"כ אשראי וסיכון אשראי.

תקרת האשראי במדרגה העליונה מסתכמת ב- 138 מיליוני ש"ח

ביאור 29 – מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. מיון יתרות האשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה (במיליוני ש"ח) (המשך)

מדרגות האשראי (אלפי ש"ח)		31 בדצמבר 2016			
מ	עד	מספר לווים ⁽⁴⁾	אשראי ⁽¹⁾⁽²⁾	סיכון אשראי ⁽³⁾	
-	10	71,877	133	42	
10	20	35,674	325	208	
20	40	34,809	716	298	
40	80	29,526	1,330	356	
80	150	18,362	1,686	305	
150	300	10,262	1,875	269	
300	600	6,249	2,415	265	
600	1,200	3,700	2,771	297	
1,200	2,000	1,120	1,486	225	
2,000	4,000	759	1,857	248	
4,000	8,000	349	1,675	243	
8,000	20,000	218	2,298	393	
20,000	40,000	90	1,707	784	
40,000	200,000	54	2,175	1,336	
200,000	400,000	1	211	1	
סך הכל		213,050	22,660	5,270	

1. לרבות השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים מפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים של הציבור.
2. האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווים ושל קבוצת לווים.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת החבות של לווה.
4. מספר הלווים לפי סה"כ אשראי וסיכון אשראי.

תקרת האשראי במדרגה העליונה מסתכמת ב- 211 מיליוני ש"ח

ה. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2016		31 בדצמבר 2017		עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
הפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾	יתרת החוזה ⁽¹⁾	הפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾	יתרת החוזה ⁽¹⁾	
1	77	-	84	אשראי תעודות
6	311	5	299	ערבויות להבטחת אשראי
1	1,241	1	1,379	ערבויות לרוכשי דירות
10	832	11	902	ערבויות והתחייבויות אחרות
2	798	1	853	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו*
4	1,350	5	1,388	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות
-	881	-	494	בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
-	-	-	-	התחייבויות להוצאת ערבויות
4	982	2	726	התחייבויות בלתי חוזרות למתן - אשראי שאושר ועדיין לא ניתן ⁽³⁾

- * מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי ניתנות לביטול בכל עת - ללא תנאי.
1. יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.
 2. יתרת הפרשה להפסדי אשראי.
 3. כולל התחייבות עקרונית להעמדת הלוואות לדיוור.

ביאור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2017						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים**	מטבע חוץ*		מטבע ישראלי		
		אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
נכסים						
4,339	-	119	207	236	3,777	מזומנים ופקדונות בבנקים
5,076	12	125	951	636	3,352	ניירות ערך
23,939	-	170	363	1,703	21,703	אשראי לציבור, נטו
6	4	-	-	2	-	השקעה בחברות כלולות
351	351	-	-	-	-	בניינים וציוד
27	4	11	-	2	10	נכסים בגין מכשירים נגזרים
399	15	-	-	3	381	נכסים אחרים
34,137	386	425	1,521	2,582	29,223	סך הכל נכסים
התחייבויות						
28,836	-	493	1,747	2,225	24,371	פקדונות הציבור
200	-	9	74	-	117	פקדונות מבנקים
140	-	-	23	-	117	פקדונות הממשלה
1,026	-	-	-	669	357	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
101	4	10	3	53	31	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,361	30	14	7	13	1,297	התחייבויות אחרות
31,664	34	526	1,854	2,960	26,290	סך הכל התחייבויות
2,473	352	(101)	(333)	(378)	2,933	הפרש
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
-	-	80	361	922	(1,363)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	-	(4)	-	4	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	-	-	-	-	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
2,473	352	(21)	24	544	1,574	סך הכל כללי
-	-	-	(4)	-	4	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	-	-	-	-	-	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

* כולל צמודי מטבע חוץ.

** לרבות יתרות בגין מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם הינו פריט לא כספי.

ביאור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2016						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים**	מטבע חוץ*		מטבע ישראלי		
		אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
נכסים						
3,422	-	123	252	327	2,720	מזומנים ופקדונות בבנקים
6,002	13	124	774	1,604	3,487	ניירות ערך
22,001	-	208	523	1,736	19,534	אשראי לציבור, נטו
9	7	-	-	2	-	השקעה בחברות כלולות
358	358	-	-	-	-	בניינים וציוד
26	4	2	14	3	3	נכסים בגין מכשירים נגזרים
346	11	-	3	7	325	נכסים אחרים
32,164	393	457	1,566	3,679	26,069	סך הכל נכסים
התחייבויות						
27,199	-	614	1,984	2,500	22,101	פקדונות הציבור
259	-	12	77	-	170	פקדונות מבנקים
149	-	-	27	-	122	פקדונות הממשלה
926	-	-	-	669	257	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
79	4	2	8	57	8	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,308	32	2	2	13	1,259	התחייבויות אחרות
29,920	36	630	2,098	3,239	23,917	סך הכל התחייבויות
2,244	357	(173)	(532)	440	2,152	הפרש
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
-	-	176	531	319	(1,026)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	-	-	-	-	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	-	(9)	-	9	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
2,244	357	3	(10)	759	1,135	סך הכל כללי
-	-	-	(9)	-	9	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	-	-	-	-	-	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

* כולל צמודי מטבע חוץ.

** לרבות יתרות בגין מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם הינו פריט לא כספי.

ביאור 31 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפרעון (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2017					
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים ⁽¹⁾					
עם דרישה ועד חודש	מחודש ועד 3 חודשים	מ- 3 חודשים ועד שנה	משנה ועד שנתיים	משנתיים ועד 3 שנים	משלוש ועד ארבע שנים
מטבע ישראלי⁽³⁾					
נכסים	7,655	3,952	5,228	3,519	2,641
התחייבויות	17,411	3,767	5,271	1,044	495
הפרש	(9,756)	185	(43)	2,475	3,451
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(130)	51	(297)	(29)	(28)
הפרש לאחר מכשירים נגזרים	(9,886)	236	(340)	2,446	3,423
מטבע חוץ⁽⁶⁾					
נכסים	485	92	161	322	70
התחייבויות	1,749	264	320	4	3
הפרש*	(1,264)	(172)	(159)	318	67
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	130	(51)	297	29	28
הפרש לאחר מכשירים נגזרים	(1,134)	(223)	138	347	95
* מזה - הפרש בדולר	(995)	(174)	(133)	297	31
סך הכל					
נכסים ⁽⁸⁾	8,140	4,044	5,389	3,841	4,016
התחייבויות ⁽⁹⁾	19,160	4,031	5,591	1,048	498
הפרש	(11,020)	13	(202)	2,793	3,518
8. מזה - אשראי לציבור	3,688	3,771	4,538	3,378	2,837
9. מזה - פקדונות הציבור	18,036	3,988	5,410	966	188

1. בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
2. נכסים ללא תקופת פרעון - כולל נכסים בסך 68 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר.
3. כולל הצמדה, לרבות צמוד למטבע חוץ.
4. כפי שנוכללה בביאור מס' 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים (הנסלקים במלואם ללא קיזוז).
5. שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
6. לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
7. הסעיף כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 2,392 מיליון ש"ח, מזה כ- 212 מיליון ש"ח אשראי בתנאי חריגה מחח"ד (סווג בתקופה: "ללא תקופת פרעון").

יתרה מאזנית ⁽⁴⁾							
שיעור תשואה חזוי ⁽⁵⁾	סך הכל	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾	סך-הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנה	מעשר ועד עשרים שנה	מחמש ועד עשר שנים	מארבע ועד חמש שנים
3.68	31,989	722	34,666	563	2,219	3,377	1,566
0.61	29,280	-	29,653	100	319	476	532
3.07	2,709	722	5,013	463	1,900	2,901	1,034
	(466)	-	(468)	-	-	-	-
	2,243	722	4,545	463	1,900	2,901	1,034
1.85	1,761	3	1,878	-	4	337	335
0.48	2,350	-	2,363	-	-	17	3
1.37	(589)	3	(485)	-	4	320	332
	466	-	468	-	-	-	-
	(123)	3	(17)	-	4	320	332
	(461)	2	(368)	-	1	217	326
3.59	⁽⁷⁾ 33,750	725	36,544	563	2,223	3,714	1,901
0.60	31,630	-	32,016	100	319	493	535
2.99	2,120	725	4,528	463	1,904	3,221	1,366
4.73	⁽⁷⁾ 23,939	448	26,804	563	2,223	2,795	1,180
0.50	28,836	-	28,984	-	98	123	84

ביאור 31 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפרעון (במיליוני ש"ח) (המשך)

31 בדצמבר 2016

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים⁽¹⁾

עם דרישה ועד חודש	מחודש ועד 3 חודשים	מ- 3 חודשים ועד שנה	משנה ועד שנתיים	משנתיים ועד 3 שנים	משלוש ועד ארבע שנים
מטבע ישראלי⁽³⁾					
נכסים	6,197	3,432	5,050	4,511	3,392
התחייבויות	16,799	3,077	4,311	1,324	354
הפרש	(10,602)	355	739	3,187	2,211
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(148)	(59)	(432)	(4)	(29)
הפרש לאחר מכשירים נגזרים	(10,750)	296	307	3,183	2,182
מטבע חוץ⁽⁶⁾					
נכסים	646	42	106	184	345
התחייבויות	1,996	280	387	14	4
הפרש*	(1,350)	(238)	(281)	170	341
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	148	59	432	4	29
הפרש לאחר מכשירים נגזרים	(1,202)	(179)	151	174	370
* מזה - הפרש בדולר	(1,014)	(230)	(266)	150	322
סך הכל					
נכסים ⁽⁸⁾	6,843	3,474	5,156	4,695	2,910
התחייבויות ⁽⁹⁾	18,795	3,357	4,698	1,338	358
הפרש	(11,952)	117	458	3,357	2,552
8. מזה - אשראי לציבור	3,647	3,456	4,029	3,243	2,394
9. מזה - פקדונות הציבור	17,725	3,219	4,607	1,181	284

1. בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
2. נכסים ללא תקופת פרעון - כולל נכסים בסך 74 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר.
3. כולל הצמדה, לרבות צמוד למטבע חוץ.
4. כפי שנכללה בביאור מס' 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים (הנסלקים במלואם ללא קיזוז).
5. שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
6. לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
7. הסעיף כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 2,135 מיליון ש"ח, מזה כ- 163 מיליון ש"ח אשראי בתנאי חריגה מחח"ד (סווג בתקופה: "ללא תקופת פרעון").

יתרה מאזנית ⁽⁴⁾							
שיעור תשואה חוזי ⁽⁵⁾	סך הכל	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾	סך-הכל תזרימי מזומנים	מעל שנה	מעשר ועד עשרים שנה	מחמש ועד עשר שנים	מארבע ועד חמש שנים
3.61	29,986	522	32,682	476	1,942	2,927	2,190
0.57	27,189	-	27,563	101	308	694	194
3.04	2,797	522	5,119	375	1,634	2,233	1,996
	(734)	-	(733)	-	-	-	(34)
	2,063	522	4,386	375	1,634	2,233	1,962
1.63	1,783	25	1,872	-	11	296	178
0.39	2,694	-	2,710	-	4	17	4
1.24	(911)	25	(838)	-	7	279	174
	734	-	733	-	-	-	34
	(177)	25	(105)	-	7	279	208
	(706)	25	(647)	-	3	191	170
3.50	⁽⁷⁾ 31,769	547	34,554	476	1,953	3,223	2,368
0.55	29,883	-	30,273	101	312	711	198
2.95	1,886	547	4,281	375	1,641	2,512	2,170
4.72	⁽⁷⁾ 22,001	298	24,775	476	1,953	2,479	1,151
0.46	27,199	-	27,336	-	100	61	52

א. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הביאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים.

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי, המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי, לפי הערכת ההנהלה.

חישובי השווי ההוגן המבוססים על הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון, מהווים אומדן סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה מהווה בהכרח אינדיקציה לשווי מימושו של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח.

הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון תנודתיות בשיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכולו שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס.

יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שבכרוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון.

בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי הבנק.

כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ב. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

1. מכשירים פיננסיים סחירים: השקעה בניירות ערך והתחייבויות בגין אגרות חוב שהונפקו ע"י הבנק - השווי ההוגן נקבע לפי שווי שוק.

2. מכשירים פיננסיים שאינם סחירים (למעט מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים):

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים שאינם סחירים נקבע, בדרך כלל, באמצעות היוון תזרים מזומנים עתידי לפי שיעורי ריבית שבהם ביצע הבנק או היה מבצע, עסקאות דומות במועד הדיווח, כמפורט להלן:

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים.

הערך הנוכחי נמדד עבור תזרים התקבולים העתידי (קרן וריבית) לכל הלוואה בנפרד, בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי.

קביעת רמת הסיכון, כאמור, נגזרת ממודל דירוג לווים המשמש את הבנק ובוחן את רמת הסיכון של הלקוח בהתבסס על פרמטרים פיננסיים, ניהוליים וענפיים.

בדרך כלל שיעורי הריבית ששימשו לצורך היוון תזרימי המזומנים נקבעו לפי שיעורי ריבית לפיהם נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

ב. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים (המשך)

2. מכשירים פיננסיים שאינם סחירים (למעט מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים) (המשך):

אשראי לציבור (המשך):

השווי ההוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומנים עבור חובות בעייתיים, חושבו לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

תזרימי המזומנים בגין הלוואות לדיור המסולקות לעיתים לפני המועד החוזי שנקבע לפרעון, הוערכו על פי תחזית לפרעון מוקדם של אשראים אלו המבוססת על מודל סטטיסטי.

היוון תזרים המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפרעון החוזיים של אותם אשראים, הגדיל את השווי ההוגן של אותם אשראים בכ- 12 מיליון ש"ח.

פקדונות וכתבי התחייבות נדחים - השווי ההוגן של יתרת פקדונות וכתבי התחייבות נאמד בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור הריבית בו מגייס הבנק פקדונות דומים או כתבי התחייבות דומים לתאריך המאזן, בהתבסס על פרמטרים כגון: תקופת הפקדון, סוג ההצמדה וגודל הפקדון.

בחישוב השווי ההוגן של פקדונות הצמודים למדד או לשקל לפי ברירה, נלקחו בחשבון גם השינויים בשווי ההוגן של הפקדון, בהתחשב בערך הזמן של הברירה ובשינויים הצפויים במדד המחירים עד למועד הפרעון של הפקדונות.

פקדונות הציבור כוללים "תכניות חיסכון", המהווים פקדונות לתקופת פרעון ארוכה יחסית.

על פי הנסיון שנצבר בבנק - חלק מהמפקידים נוהג לפרוע את הפקדונות קודם לתאריך הפרעון החוזי שלהם תמורת שוויים החוזי בניכוי "קנס פרעון מוקדם".

תזרימי המזומנים הצפויים בגין תכניות החיסכון הוצגו בהתבסס על נתונים סטטיסטיים הכוללים תחזיות לפרעונות מוקדמים של אותן תכניות.

היוון תזרימי המזומנים, על פי התחזית לפרעונות מוקדמים של תוכניות חיסכון, הקטין את השווי ההוגן של אותן תוכניות חיסכון בכ- 41 מיליון ש"ח.

3. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי - השווי ההוגן הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח, תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאיכות האשראי של הצד הנגדי.

הערכת השווי ההוגן של "התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן", כללה התייחסות להפרש בין הריבית שנקבעה בהסכם, לבין הריבית בעסקאות דומות במועד הדיווח.

מכשירים נגזרים - מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי השוק. מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל, הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת, הלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי, לרבות סיכון האשראי של צד נגדי (CVA).

סיכון האשראי של צד נגדי מבוסס על מרווחי האשראי של חוזי CDS סחירים של הצד הנגדי לעסקה (במידה וקיימים כאלה), או על מרווחים המבוססים על דירוג האשראי של הלקוח.

ביאור 32 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. ההרכב במאוחד

31 בדצמבר 2017				
שווי הוגן				
יתרה במאזן	רמה 1 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽²⁾	רמה 3 ⁽³⁾	סך הכל
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
נכסים פיננסיים				
מזומנים ופקדונות בבנקים	4,339	3,989	-	366
ניירות ערך ⁽⁴⁾	5,076	3,974	1,115	12
אשראי לציבור, נטו	23,939	20	1	24,281
נכסים בגין מכשירים נגזרים	27	4	10	13
הלוואה לחברה כלולה	2	-	-	2
נכסים פיננסיים אחרים	71	-	4	67
סך כל הנכסים הפיננסיים	33,454⁽⁵⁾	7,987	1,130	24,741
התחייבויות פיננסיות				
פקדונות הציבור	28,836	-	21,906	7,162
פקדונות מבנקים	200	-	200	-
פקדונות הממשלה	140	-	117	27
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	1,026	266	11	837
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	101	4	42	55
התחייבויות פיננסיות אחרות	802	-	-	802
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	31,105⁽⁵⁾	270	22,276	8,883
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים				
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:	20	-	-	20

הערות:

1. הנתונים מבוססים על מחירי שוק שצוטטו ב"שוק פעיל".
2. הנתונים מבוססים על מידע נצפה משמעותי אחר.
3. הנתונים מבוססים על מידע לא נצפה משמעותי.
4. לפירוט נוסף לגבי היתרות במאזן ונתוני השווי הוגן - ראה ביאור 12.
5. מזה נכסים בסך 8,976 מיליון ש"ח והתחייבויות בסך 9,807 מיליון ש"ח שיתרתם במאזן זהה או מהווה קירוב לשווי הוגן.

ביאור 32 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. ההרכב במאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2016				
שווי הוגן				
יתרה במאזן	רמה 1 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽²⁾	רמה 3 ⁽³⁾	סך הכל
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
נכסים פיננסיים				
מזומנים ופקדונות בבנקים	3,422	3,024	-	414
ניירות ערך ⁽⁴⁾	6,002	5,036	980	13
אשראי לציבור, נטו	22,001	21	1	21,891
נכסים בגין מכשירים נגזרים	26	4	12	10
הלוואה לחברה כלולה	2	-	-	2
נכסים פיננסיים אחרים	62	-	5	57
סך כל הנכסים הפיננסיים	31,515 ⁽⁵⁾	8,085	998	22,387
התחייבויות פיננסיות				
פקדונות הציבור	27,199	-	20,833	6,564
פקדונות מבנקים	259	-	259	-
פקדונות הממשלה	149	-	122	33
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	926	260	12	735
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	79	4	18	57
התחייבויות פיננסיות אחרות	782	-	1	781
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	29,394 ⁽⁵⁾	264	21,245	8,170
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים				
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:	19	-	-	19

הערות:

1. הנתונים מבוססים על מחירי שוק שצוטטו ב"שוק פעיל".
2. הנתונים מבוססים על מידע נצפה משמעותי אחר.
3. הנתונים מבוססים על מידע לא נצפה משמעותי.
4. לפירוט נוסף לגבי היתרות במאזן ונתוני השווי ההוגן - ראה ביאור 12.
5. מזה נכסים בסך 8,933 מיליון ש"ח והתחייבויות בסך 8,990 מיליון ש"ח שיתרתם במאזן זהה או מהווה קירוב לשווי ההוגן.

ביאור 32 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2017				
מדידות שווי הוגן המתבססות על				
מחירים				
מזוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים (רמה 3)	השפעות הסכמי קיזוז	יתרה מאזנית
נכסים				
163	-	-	-	163
מזומנים ופקדונות בבנקים				
ניירות ערך זמינים למכירה				
3,692	588	-	-	4,280
-	453	-	-	453
-	-	-	-	-
-	55	-	-	55
אחרות				
ניירות ערך למסחר				
2	-	-	-	2
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
3,694	1,096	-	-	4,790
20	-	-	-	20
-	1	-	-	1
20	1	-	-	21
-	4	-	-	4
נכסים פיננסיים אחרים				
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי ריבית:				
-	-	3	-	3
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	9	10	-	19
4	-	-	-	4
-	1	-	-	1
4	10	13	-	27
3,881	1,111	13	-	5,005
סך הכל נכסים				
התחייבויות				
התחייבויות פיננסיות אחרות				
-	-	-	-	-
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי ריבית:				
-	-	2	-	2
-	11	-	-	11
-	-	-	-	-
-	30	53	-	83
4	-	-	-	4
-	1	-	-	1
4	42	55	-	101
4	42	55	-	101

ביאור 32 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך) (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2016				
מדידות שווי הוגן המתבססות על				
מחירים				
מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים (רמה 3)	השפעות הסכמי קיזוז	יתרה מאזנית
נכסים				
248	-	-	-	248
מזומנים ופקדונות בבנקים				
4,610	561	-	-	5,171
ניירות ערך זמינים למכירה				
-	295	-	-	295
• אגרות חוב- של ממשלת ישראל				
-	-	-	-	-
- של ממשלות זרות				
110	95	-	-	205
- של מוסדות פיננסים				
- אחרות				
2	-	-	-	2
ניירות ערך למסחר				
-	10	-	-	10
• אגרות חוב - ממשלתיות				
4,722	961	-	-	5,683
- אחרות				
21	-	-	-	21
סך הכל ניירות ערך				
-	1	-	-	1
אשראי לציבור- בגין השאלת ניירות ערך				
21	1	-	-	22
- בגין נגזרים משוככים				
-	5	-	-	5
סה"כ אשראי לציבור				
נכסים פיננסיים אחרים				
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
-	-	4	-	4
• חוזי ריבית:				
-	-	-	-	-
- שקל מדד				
-	-	-	-	-
- אחר				
-	12	6	-	18
• חוזי מטבע חוץ				
4	-	-	-	4
• חוזים בגין מניות				
4	12	10	-	26
סה"כ נכסים בגין מכשירים נגזרים				
4,995	979	10	-	5,984
סך הכל נכסים				
התחייבויות				
-	1	-	-	1
התחייבויות פיננסיות אחרות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
-	-	-	-	-
• חוזי ריבית:				
-	-	-	-	-
- שקל מדד				
-	9	-	-	9
- אחר				
-	9	57	-	66
• חוזי מטבע חוץ				
4	-	-	-	4
• חוזים בגין מניות				
4	18	57	-	79
סה"כ התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
4	19	57	-	80
סך הכל התחייבויות				

ביאור 32 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ה. שינויים במכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
שווי הוגן לתחילת השנה	שווי הוגן לשוף השנה	רווחים (הפסדים) ⁽¹⁾ ⁽²⁾	שילוקים	רווחים (הפסדים) ⁽¹⁾ ⁽²⁾
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
4	1	(2)		(1)
(51)	(43)	(14)		6
(47)	(42)	(16)		5
סך הכל				

התחייבויות, נטו, בגין מכשירים נגזרים:

• חוזי ריבית

• חוזי מטבע חוץ

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016				
שווי הוגן לתחילת השנה	שווי הוגן לשוף השנה	רווחים (הפסדים) ⁽¹⁾ ⁽²⁾	שילוקים	רווחים (הפסדים) ⁽¹⁾ ⁽²⁾
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
(16)	4	17		3
(54)	(51)	(6)		1
(70)	(47)	11		4
סך הכל				

התחייבויות, נטו, בגין מכשירים נגזרים:

• חוזי ריבית

• חוזי מטבע חוץ

1. בגין מכשירים המוחזקים לסוף התקופה.
2. נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ו. פריטים הנמדדים בשווי הוגן שאינם על בסיס חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2017				
מדירות השווי הוגן המתבססות על				
"רמה 1"	"רמה 2"	"רמה 3"	סך הכל	הפסד
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	-	68	68	(9)
-	-	10	10	-
-	-	78	78	(9)
סך הכל				

בביטחון אשראי פגום שגבייתו מותנית

ניירות ערך

31 בדצמבר 2016				
מדירות השווי הוגן המתבססות על				
"רמה 1"	"רמה 2"	"רמה 3"	סך הכל	הפסד
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	-	64	64	(10)
-	-	10*	10	-
-	-	74	74	(10)
סך הכל				

אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון

ניירות ערך

* סווג מחדש.

ביאור 32 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ז. מידע נוסף בגין נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה ששימשו במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו ל"רמה 3"

1. מידע כמותי

31 בדצמבר 2017

שווי הוגן		מידע כמותי	
מיליוני ש"ח	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (%)
68	ציטוט שווי הוגן	אומדן שווי הבטוחה	
10	הערכת שווי	שווי החברה	
התחייבויות, נטו, בגין מכשירים נגזרים:			
1	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה ⁽²⁾	0.9 (2.0)-0.6
(43)	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה ⁽²⁾	(2.0) (2.0)-(2.0)
	מודל דירוג	סיכון אשראי צד נגדי	0.1 0.0-3.7

- אשראי פגום שגבייתו מותנית בבטחון
- ניירות ערך
- התחייבויות, נטו, בגין מכשירים נגזרים:

- חוזי ריבית - שקל מדד

- חוזי מטבע חוץ

31 בדצמבר 2016

שווי הוגן		מידע כמותי	
מיליוני ש"ח	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (%)
64	ציטוט שווי הוגן	אומדן שווי הבטוחה	
*10	הערכת שווי	שווי החברה	
התחייבויות, נטו, בגין מכשירים נגזרים:			
4	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה ⁽²⁾	0.0 (1.1)-0.9
(51)	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה ⁽²⁾	(1.7) (1.7)-(1.7)
	מודל דירוג	סיכון אשראי צד נגדי	0.1 0.0-0.4

- אשראי פגום שגבייתו מותנית בבטחון
- ניירות ערך
- התחייבויות, נטו, בגין מכשירים נגזרים:

- חוזי ריבית - שקל מדד

- חוזי מטבע חוץ

* סווג מחדש.
1. ממוצע משוקלל.
2. עד שנה.

2. מידע איכותי

- עקום "ציפיות האינפלציה" לשנה הקרובה הינו הנתון הלא נצפה המשמעותי המשמש במדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים. עליה בתחזית האינפלציה תגרום לירידה בשווי ההוגן של התחייבות צמודה למדד בגין מכשיר פיננסי נגזר (ולעליית השווי ההוגן של נכס צמוד למדד) - ולהיפך.
- מקדם "סיכון אשראי צד נגדי" מבטא את ההסתברות לכשל אשראי של הצד הנגדי לעסקה. עליה בהסתברות לכשל מקטינה את השווי ההוגן של העסקה, ולהיפך.

ביאור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2017

מחזיקי מניות חברה אם	בעלי עניין אחרים		צדדים קשורים אחרים	
	אחרים ⁽¹⁾	נושאי משרה	אחרים ⁽¹⁾	אחרים
היתרה לסוף השנה	היתרה לסוף השנה	היתרה לסוף השנה	היתרה לסוף השנה	היתרה לסוף השנה

(1) בסעיפי המאזן כלולות יתרות עם צדדים קשורים כדלקמן:

נכסים

פקדונות בבנקים	203	475	-	-	4	10	-	-
אשראי לציבור	-	-	4	4	138	138	-	-
הפרשה להפסדי אשראי	-	-	-	-	(1)	(1)	-	-
אשראי לציבור, נטו	-	-	4	4	137	137	-	-
נכסים אחרים	2	2	-	-	4	4	-	-
השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-	6	9	-	-
ניירות ערך	-	-	-	-	-	-	10	10

התחייבויות

פקדונות הציבור	-	-	10	10	26	35	14	15
פקדונות מבנקים	10	113	-	-	-	-	-	-
התחייבויות אחרות	20	30	19	19	626	626	-	-
כתבי התחייבות נדחים	184	184	-	-	-	-	-	-
מניות (כלול בהון)	2,473	2,473	-	-	-	-	-	-

(2) בהתחייבויות תלויות כלולות יתרות עם צדדים קשורים כדלקמן:

- ערבויות שניתנו	-	-	-	-	36	36	-	-
- מסגרות אשראי שלא נוצלו	-	-	1	2	1	1	-	-
- סיכון אשראי חוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים	-	1	-	-	6	6	-	-

(3) ערבויות שהתקבלו בגין אשראי ללקוחות

28	50	-	-	-	-	-	-	-
----	----	---	---	---	---	---	---	---

1. היתרות ליום 31 בדצמבר 2017 בגין בעלי עניין כהגדרתם בחוק ניירות ערך כוללות נכסים בסך 13 מיליון ש"ח, והתחייבויות בסך 631 מיליון ש"ח בגין תאגידים המוחזקים על ידי בעלי עניין אלו בשיעור של 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם, או שבעלי עניין אלו רשאים למנות עושים וחמישה אחוזים או יותר מהדירקטורים שלהם.

ביאור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

א. יתרות (במיליוני ש"ח) (המשך)

31 בדצמבר 2016							
מחזיקי מניות חברה אם		בעלי עניין אחרים					
		נושאי משרה		אחרים ⁽¹⁾		צדדים קשורים אחרים	
היתרה לסוף השנה	הגבוהה במשך השנה	היתרה לסוף השנה	הגבוהה במשך השנה	היתרה לסוף השנה	הגבוהה במשך השנה	היתרה לסוף השנה	הגבוהה במשך השנה
(1) בסעיפי המאזן כלולות יתרות עם צדדים קשורים כדלקמן:							
נכסים							
293	363	-	-	6	9	-	-
פקדונות בבנקים							
-	-	1	2	110	110	-	-
אשראי לציבור							
-	-	-	-	(2)	(2)	-	-
הפרשה להפסדי אשראי							
-	-	1	2	108	108	-	-
אשראי לציבור, נטו							
2	4	-	-	3	12	-	-
נכסים אחרים							
-	-	-	-	9	9	-	-
השקעות בחברות כלולות							
-	-	-	-	-	-	10	10
ניירות ערך							
התחייבויות							
-	-	8	8	5	10	6	20
פקדונות הציבור							
103	468	-	-	-	-	-	-
פקדונות מבנקים							
18 ⁽²⁾	41 ⁽²⁾	17	17	554 ⁽²⁾	579 ⁽²⁾	-	-
התחייבויות אחרות							
84	85	-	-	-	-	-	-
כתבי התחייבות נדחים							
2,244	2,244	-	-	-	-	-	-
מניות (כלול בהון)							
(2) בהתחייבויות תלויות כלולות יתרות עם צדדים קשורים כדלקמן:							
-	-	-	-	13	13	-	-
- ערבויות שניתנו							
-	-	1	1	1	1	-	-
- מסגרות אשראי שלא נוצלו							
-	-	-	-	2	3	-	-
- סיכון אשראי חוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים							
50	50	-	-	-	-	-	-
(3) ערבויות שהתקבלו בגין אשראי ללקוחות							

1. היתרות ליום 31 בדצמבר 2016 בגין בעלי עניין כהגדרתם בחוק ניירות ערך כוללות נכסים בסך 18 מיליון ש"ח, והתחייבויות בסך 555⁽¹⁾ מיליון ש"ח בגין תאגידים המוחזקים על ידי בעלי עניין אלו בשיעור של 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם, או שבעלי עניין אלו רשאים למנות עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהדירקטורים שלהם.
2. סווג מחדש.

ביאור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (במיליוני ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
צדדים קשורים אחרים	בעלי עניין אחרים		מחזיקי מניות	
	אחרים	נושאי משרה	אחרים	חברה אם
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
(1) הכנסות מריבית, נטו				
בגין נכסים				
-	-	-	-	4
- מפקדונות בבנקים				
-	2	-	-	-
- מאשראי לציבור				
-	2	-	-	4
סך הכל ריבית בגין נכסים				
בגין התחייבויות				
-	-	-	(2)	-
- על פקדונות הציבור				
-	-	-	-	-
- על פקדונות מבנקים				
-	-	-	-	(4)
- על כתבי התחייבות נדחים				
-	-	-	(2)	(4)
סך הכל ריבית על התחייבויות				
-	2	-	(2)	-
סך הכל הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו				
-	(1)	-	-	-
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי				
-	3	-	(2)	-
הכנסות ריבית נטו לאחר הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי				
-	(1)	-	-	-
הוצאות מימון שלא מריבית				
-	2	-	(2)	-
סה"כ הכנסות (הוצאות) מימון, נטו				
-	38	-	-	5
(2) הכנסות מעמלות				
-	(19)	(21)	-	(28)
(3) הוצאות תפעוליות ואחרות* (ראה ג' להלן)				
-	21	(21)	(2)	(23)
רווח (הפסד) לפני מיסים				
-	2	-	-	-
(4) חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות, לאחר מיסים				
-	(19)	-	-	(23)
* מזה - הוצאות מחשב				

ביאור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
צדדים קשורים אחרים	בעלי עניין אחרים		מחזיקי מניות
	אחרים	נושאי משרה	חברה אם
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
(1) הכנסות מריבית, נטו			
בגין נכסים			
-	-	-	4
- מפקדונות בבנקים			
-	2	-	-
- מאשראי לציבור			
-	2	-	4
סך הכל ריבית בגין נכסים			
בגין התחייבויות			
-	-	-	-
- על פקדונות הציבור			
-	-	-	(1)
- על פקדונות מבנקים			
-	-	-	(3)
- על כתבי התחייבות נדחים			
-	-	-	(4)
סך הכל ריבית על התחייבויות			
-	2	-	-
סך הכל הכנסות ריבית, נטו			
-	-	-	(12)
הוצאות מימון שלא מריבית			
-	2	-	(12)
סה"כ הכנסות (הוצאות) מימון, נטו			
-	33	-	4
(2) הכנסות מעמלות			
-	(19) ⁽¹⁾	(18)	(31)
(3) הוצאות תפעוליות ואחרות* (ראה ג' להלן)			
-	16	(18)	(39)
רווח (הפסד) לפני מיסים			
-	2	-	-
(4) חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות, לאחר מיסים			
-	(19)	-	(26)
* מזה - הוצאות מחשב			

1. סווג מחדש.

ביאור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
צדדים קשורים אחרים	בעלי עניין אחרים		מחזיקי מניות
	אחרים	נושאי משרה	חברה אם
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
(1) הכנסות מריבית, נטו			
בגין נכסים			
-	-	-	1
- מפקדונות בבנקים			
-	2	-	-
- מאשראי לציבור			
-	2	-	1
סך הכל ריבית בגין נכסים			
בגין התחייבויות			
-	-	-	-
- על פקדונות הציבור			
-	-	-	-
- על פקדונות מבנקים			
-	-	-	(3)
- על כתבי התחייבות נדחים			
-	-	-	(3)
סך הכל ריבית על התחייבויות			
-	2	-	(2)
סך הכל הכנסות ריבית, נטו			
-	-	-	(12)
הוצאות מימון שלא מריבית			
-	2	-	(14)
סה"כ הכנסות (הוצאות) מימון, נטו			
-	31	-	4
(2) הכנסות מעמלות			
-	(19)	(20)	(32)
(3) הוצאות תפעוליות ואחרות* (ראה ג' להלן)			
-	14	(20)	(42)
רווח (הפסד) לפני מיסים			
-	2	-	-
(4) חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות, לאחר מסים			
-	(19)	-	(29)
* מזה - הוצאות מחשב			

ביאור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. בהוצאות התפעוליות והאחרות נכללו הטבות לבעלי עניין כדלקמן:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			
החברה האם		נושאי משרה	
מספר בעלי הטבה	סך הטבות מיליוני ש"ח	מספר בעלי הטבה	סך הטבות מיליוני ש"ח
-	2	-	-
-	-	10	18*
2	-	10	3

דמי ניהול לחברה אם

שכר לבעל עניין המועסק בבנק

שכר חברי דירקטוריון שאינם מועסקים בקבוצת הבנק

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
החברה האם		נושאי משרה	
מספר בעלי הטבה	סך הטבות מיליוני ש"ח	מספר בעלי הטבה	סך הטבות מיליוני ש"ח
-	2	-	-
-	-	10	15*
3	-	13	3

דמי ניהול לחברה אם

שכר לבעל עניין המועסק בבנק

שכר חברי דירקטוריון שאינם מועסקים בקבוצת הבנק

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
החברה האם		נושאי משרה	
מספר בעלי הטבה	סך הטבות מיליוני ש"ח	מספר בעלי הטבה	סך הטבות מיליוני ש"ח
-	2	-	-
-	-	11	17*
3	-	11	3

דמי ניהול לחברה אם

שכר לבעל עניין המועסק בבנק

שכר חברי דירקטוריון שאינם מועסקים בקבוצת הבנק

* מזה הטבות לעובדים לזמן קצר בסך 17 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה - בסך 1 מיליון ש"ח, והטבות לזמן ארוך בסכום זניח (2016 - 14 מיליון ש"ח, סכום זניח, ו-1 מיליון ש"ח, בהתאמה: 2015 - 14 מיליון ש"ח, 2 מיליון ש"ח ו-1 מיליון ש"ח, בהתאמה).

ד. עסקאות עם צדדים קשורים

- עסקאות עם צדדים קשורים נעשו במהלך העסקים הרגיל ובתנאים דומים לאלה של עסקאות עם צדדים שאינם קשורים. הכנסות והוצאות המתייחסות לעסקאות אלה כלולות בסעיפים המתאימים בדוח רווח והפסד.
- לענין ההתקשרות עם החברה האם בנושא שירותי מחשב - ראה ביאור 224 ב'10).
- לענין התחייבות הבנק למתן פטור מראש ולשיפוי דירקטורים ונושאי משרה בבנק - ראה ביאור 224 ב'11).
- לפרטים נוספים, באשר לכתב התחייבות נדחה הכולל מנגנונים "לספיגת הפסדים" בסך של 100 מיליון ש"ח שהונפק לחברה האם ב- 27.12.2017 - ראה ביאור 19, לעיל.
- המנכ"ל מכהן לתקופת העסקה קצובה בת חמש שנים.

בהתאם לתנאי ההעסקה שנקבעו לו יהיה המנכ"ל זכאי עם פרישתו לקבלת הכספים שנצברו לזכותו ביעודה לפיצויים ולמענק הסתגלות בהיקף של ארבע משכורות. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות מתאימות לכיסוי התחייבות הבנק בגין זכויות אלה.

ביאור 34 - דוחות כספיים של הבנק

א. דוחות רווח והפסד לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר

2015	2016	2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
975	⁽¹⁾ 1,057	1,174	הכנסות ריבית
⁽¹⁾ 102	124	155	הוצאות ריבית
873	933	1,019	הכנסות ריבית, נטו
67	36	119	הוצאות בגין הפסדי אשראי
806	897	900	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
			הכנסות שאינן מריבית
37	36	10	הכנסות מימון שאינן מריבית
308	303	315	עמלות
33	9	5	הכנסות אחרות
378	348	330	סך הכל הכנסות שאינן מריבית
			הוצאות תפעוליות ואחרות
518	581	558	משכורות והוצאות נלוות
152	154	158	אחזקה ופחת בניינים וציוד
171	175	173	הוצאות אחרות
841	910	889	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
343	335	341	רווח לפני מיסים
⁽¹⁾ 136	⁽¹⁾ 145	124	הפרשה למיסים על הרווח
207	190	217	רווח לאחר מיסים
3	3	3	חלק הבנק ברווחים, נטו, של חברות מוחזקות
210	193	220	רווח נקי
			רווח למניה (באלפי שקלים חדשים)
1.69	1.55	1.77	מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב

1. סווג מחדש בגין היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "מיסים על ההכנסה" - ראה ביאור T1 (1), לעיל.

ביאור 34 - דוחות כספיים של הבנק (המשך)

ב. מאזנים

31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
נכסים		
3,422	4,339	מזומנים ופקדונות בבנקים
6,000	5,074	ניירות ערך
22,349	24,291	אשראי לציבור, ברוטו
(348)	(352)	הפרשה להפסדי אשראי
22,001	23,939	אשראי לציבור, נטו
20	10	השקעות בחברות מוחזקות
358	351	בניינים וציוד
26	27	נכסים בגין מכשירים נגזרים
345	398	נכסים אחרים
32,172	34,138	סך הכל נכסים
התחייבויות והון		
27,207	28,837	פקדונות הציבור
259	200	פקדונות מבנקים
149	140	פקדונות הממשלה
926	1,026	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
79	101	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,308	1,361	התחייבויות אחרות
29,928	31,665	סך כל ההתחייבויות
2,244	2,473	הון עצמי
32,172	34,138	סך הכל התחייבויות והון עצמי

ממשל תאגידי ביקורת ופרטים נוספים על הבנק

א. ממשל תאגידי וביקורת

261	הדירקטוריון וההנהלה
267	המבקר הפנימי
269	שכר רואי החשבון המבקרים
270	שכר בכירים
272	עסקאות עם בעלי שליטה וצדדים קשורים

ב. פרטים נוספים הנוגעים לעסקי הבנק

273	מבנה הקבוצה והשליטה בבנק
273	רכוש קבוע ומתקנים
275	הון אנושי
276	הסכמים מהותיים
278	מגבלות בתחום החקיקה והתקינה
283	דירוג אשראי
284	מגזרי פעילות פיקוחיים

ג. נספחים לדוח השנתי

290	נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים - מאוחד
295	נספח 2 - רווח והפסד ומאזן - מידע רב רבעוני
297	נספח 3 - דוח רווח והפסד מאוחד לחמש השנים האחרונות
298	נספח 4 - מאזן מאוחד לחמש השנים האחרונות

כללי

דוח זה, כולל מידע באשר לממשל התאגידי והביקורת בבנק, וכן פרטים נוספים על עסקי הבנק ואופן ניהולם. הדוח מהווה חלק אינטגרלי מהדוחות השנתיים של הבנק.

חלק א' - ממשל תאגידי וביקורת

1. הדירקטוריון וההנהלה

א. הדירקטוריון

(1) מידע באשר לחברי הדירקטוריון

יאיר אבידן

יו"ר הדירקטוריון;

מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 12 בינואר 2016 וכיו"ר הדירקטוריון החל מיום 21 ביולי 2016. בנוסף, מכהן כסמנכ"ל בכיר וראש חטיבת חברות בנות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ; יו"ר דירקטוריון דיסקונט נאמנות בע"מ (החל מ-21.7.16); דירקטור ב-Discount Bancorp Inc וב-Israel Discount Bank of New York (החל מ-20.9.16); דירקטור בדיסקונט קפיטל בע"מ (החל מ-21.12.17). בעל תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה, תואר שני במינהל עסקים ותואר שני בחינוך מאוניברסיטת תל אביב. בוגר תכנית ניהול מתקדמת (AMP) ב-Harvard Business School.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ב' להלן) ובעל "ניסיון בנקאי", כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

אבי אקשטיין

חבר בועדת אשראים; ועדת ניהול סיכונים; ועדת ביקורת; ועדת תגמול ומינהל (יו"ר) ובעדת אד-הוק לנהלי הדירקטוריון (יו"ר). מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 15 במרס 2009.

בנוסף, מכהן כמנכ"ל חברת אלה"ב בע"מ.

בעל תואר ראשון בכלכלה ותואר שני במינהל עסקים (התמחות במימון ובנקאות) מהאוניברסיטה העברית בירושלים. במהלך עבודתו בבנק ישראל, השתלם במספר רב של קורסים מקצועיים בארץ ובחו"ל.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ב' להלן), ובעל "ניסיון בנקאי" כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

יוסף בריס

חבר בועדת ביקורת; מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 2 ביולי 2012.

בנוסף - מכהן כסמנכ"ל בכיר וחבר הנהלה בבנק דיסקונט לישראל בע"מ, בתפקיד החשבונאי הראשי וראש מערך החשבונות.

מכהן כדירקטור בבד"ל שירותי מחשב ומינהל בע"מ, נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ וב-Discount Reinsurance International Limited, Guernsey.

בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל אביב.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ב' להלן), ובעל "ניסיון בנקאי" כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

שאול דאנג'לי

חבר בוועדת תגמול ומינהל. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 1 ביוני 2016.

מכהן כדירקטור בתיאטרון חיפה; חבר ועד מינהל באוניברסיטת חיפה ובמט"י חיפה. בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת תל אביב ובעל תואר שני בציוויליזציות ימיות מאוניברסיטת חיפה. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ב' להלן).

אייל הירדני

חבר בוועדת ביקורת; ועדת אשראים; ועדת ניהול סיכונים (יו"ר) ובוועדת אד-הוק לנהלי הדירקטוריון. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 9 באוגוסט 2009.

בנוסף - מכהן כדירקטור בלרדן יועצים בע"מ, לרדן ייעוץ כלכלי ופיננסי בע"מ, לרדן אחזקות בע"מ, לרדן פיתוח עסקים בע"מ, ריבלייז טכנולוגיות בע"מ, מגמות חדשות (1998) ייעוץ כלכלי בע"מ, פעמי תקווה בע"מ ובפעמי תקווה (ישראל, 2004) בע"מ.

משנת 1994 מרצה בתחומי החשבונאות, הכלכלה, שוק ההון ומינהל עסקים במוסדות אקדמיים שונים. בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות ובעל תואר שני במינהל עסקים עם התמחות במימון, מאוניברסיטת בר אילן. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ב' להלן).

חנן זלינגר

חבר בוועדת ביקורת (יו"ר); בוועדת ניהול סיכונים ובוועדת תגמול ומינהל. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 19 בפברואר 2012.

החל ממחצית שנת 2016 משמש כיועץ חיצוני של משרד עורכי דין, לוכטנשטיין, לוי, ויסמן ושות', משרד עורכי דין פרטי העוסק בתחומי המשפט המסחרי והעסקי, שהוקם עם פרישתו ממשרד עורכי הדין זלינגר, קונפינו, בן צבי, לוכטנשטיין ושות', בראשו עמד.

בנוסף, ממועד פרישתו עוסק בפעילויות ייעוץ שונות לחברות ולגופים אחרים; מכהן כדירקטור בקרנות הפועלות בנושאי חברה ותרבות - קרן הווארד גילמן לתרבות ישראל, קרן מתנה, קרן בטי וולטר ארצ'ט וכן מכהן בוועד המנהל של עמותת קולות ובדירקטוריון של מרכז הטניס בישראל (חל"צ); בעל תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת תל אביב ותואר מוסמך במשפטים מ- NEW YORK UNIVERSITY.

אלי חוטר

חבר בוועדת ניהול סיכונים; ועדת תגמול ומינהל ובוועדת אד-הוק לנהלי הדירקטוריון. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 25 ביולי 2006.

בנוסף - מכהן כדירקטור בקבוצת קלי סוכנויות לביטוח וחבר בוועד המנהל של החברה להגנת הטבע, ובחבר הנאמנים ובוועד המנהל של המכללה האקדמית בית ברל; בעל תואר ראשון בפסיכולוגיה מאוניברסיטת חיפה ותואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב.

בעל "ניסיון בנקאי", כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

ריאד חורי

חבר בועדת תגמול ומינהל. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 30 באוקטובר 2008.

בעל תעודת דיפלומה בבנקאות מ"בית הפקיד" בחיפה.

שאוקי ח'טיב

חבר בועדת אשראים. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 26 במאי 2015.

מנכ"ל חברת שאוקי ח'טיב ייעוץ, ניהול ויזום בע"מ; יו"ר דירקטוריון "אלפנאר" - לקידום תעסוקת ערבים בע"מ ו- "אינגאז" - מרכז מקצועי לקידום הרשויות המקומיות. בעל תואר ראשון בהנדסה אזרחית מהטכניון בחיפה.

תמר סלמניק

חברה בועדת אשראים (יו"ר). מכהנת כחברה בדירקטוריון הבנק החל מיום 1 באפריל 2016.

בעלת תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטה העברית בירושלים ובעלת תואר שני במשפטים מאוניברסיטת תל אביב בשיתוף עם ברקלי קליפורניה.

בעלת "ניסיון בנקאי" כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

פרופ' דן עמירם

חבר בועדת ניהול סיכונים ובעדת אשראים. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 26 בפברואר 2018.

פרופסור בבית הספר למינהל עסקים של אוניברסיטת קולומביה בניו יורק ופרופסור אורח בבית הספר לניהול באוניברסיטת תל אביב. מכהן כחבר בדירקטוריון ויו"ר ועדת הביקורת והכספים של Opportunity Network; יו"ר הוועדה המייעצת של האו"ם לענייני בקרה פנימית וניהול סיכונים.

בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת בן גוריון, תואר שני בכלכלה מאוניברסיטת בן גוריון, ובעל דוקטורט במינהל עסקים מאוניברסיטת צפון קרוליינה בצאפל היל.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ב' להלן).

יוסי פרץ

חבר בועדת ביקורת. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 1 באפריל 2016.

בנוסף, מכהן כדירקטור בדיינרס קלוב ישראל בע"מ. בעל תואר ראשון במדעי החברה מאוניברסיטת תל אביב, תואר שני במדעי המדינה מאוניברסיטת חיפה ובעל תואר שני במינהל עסקים מ-Thames Valley University (שלוחת לונדון בישראל).

בעל "ניסיון בנקאי" כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

(2) שינויים בדירקטוריון

ביום 27 באוקטובר 2017, סיימה גב' לאה בנאי את כהונתה בדירקטוריון הבנק.

ביום 26 בפברואר 2018, מונה פרופ' דן עמירם כחבר בדירקטוריון הבנק.

* דירקטור חיצוני

ב. דיווח על דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראת ניהול בנקאי מס' 301 בנושא: "הדירקטוריון", נקבע בין היתר, רף מינימלי לחברי הדירקטוריון שהינם בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית, בשיעור שלא יפחת מחמישית מכלל חברי הדירקטוריון. בנוסף, קובעת ההוראה, כי ב"ועדת הביקורת" יכהנו לפחות שני דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. הבנק מקיים את ההנחיות שנקבעו בנושא זה.

חברי הדירקטוריון, שהינם "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית", והרקע העובדתי שבגינו ניתן לראותם כבעלי מיומנות זו, הינם כמפורט להלן:

יאיר אבידן - בעל תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה, תואר שני במינהל עסקים ותואר שני בחינוך מאוניברסיטת תל אביב. בוגר תכנית ניהול מתקדמת (AMP) ב-Harvard Business School.

כיהן בתפקידים עסקיים ובקרתיים בבנק דיסקונט. בין השנים 2010 - 1998 כיהן כדירקטור בבנק דיסקונט למשכנתאות; החל משנת 2010 מכהן כחבר הנהלה בבנק דיסקונט; החל משנת 2016 מכהן כיו"ר דירקטוריון דיסקונט. נאמנות בע"מ, דירקטור ב-Discount Bancorp Inc ודירקטור ב-Israel Discount Bank of New York. החל מסוף שנת 2017 מכהן כדירקטור בדיסקונט קפיטל בע"מ. מכהן כיו"ר דירקטוריון הבנק.

אבי אקשטיין - בעל תואר ראשון בכלכלה ותואר שני במינהל עסקים (התמחות במימון ובנקאות) מהאוניברסיטה העברית בירושלים. החל משנת 1983 כיהן בתפקידים שונים בבנק ישראל. בתפקידו האחרון ועד ליום 31.12.2007 שימש כסגן המפקח על הבנקים וממונה על תחום הערכה מוסדית ורישוי. משמש כמנכ"ל חברת אלה"ב בע"מ העוסקת במתן שירותי ייעוץ כלכלי ופיננסי ויועץ בתחומי הבנקאות ושוק ההון. מכהן, בין היתר, כחבר בוועדת תגמול ומנהל (יו"ר), ועדת אשראים, ועדת ביקורת, ובוועדת ניהול סיכונים של דירקטוריון הבנק.

יוסף בריס - רו"ח על פי הכשרתו; בעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל-אביב. מכהן כדירקטור בבדל שרותי מחשב ומינהלה בע"מ, בחברת נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ וב-Discount Reinsurance International Limited, Guernsey. כמו כן, משמש כחשבונאי הראשי וחבר הנהלה בכיר בבנק דיסקונט לישראל בע"מ. עד לשנת 2008 כיהן כיו"ר הדירקטוריון של דיסקונט גמל בע"מ; בין השנים 2015 - 2011 כיהן כדירקטור בדיינרס קלוב ישראל בע"מ; בין השנים 2011 - 2010 כיהן כדירקטור בכ.א.ל - כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ובין השנים 2012 - 1999 כיהן כדירקטור בדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ. מכהן כחבר בוועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק.

שאל דאנגלי - רו"ח על פי הכשרתו; בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת תל אביב. בין השנים 2003 - 1989 כיהן כשותף בליובושיץ קסירר ושות', רואי חשבון, ובין השנים 2006 - 2003 כיהן כשותף בכיר בארנסט אנד יאנג ישראל, רואי חשבון. בשנים 2012 - 2007 שימש כיועץ כלכלי ופיתוח עסקי לחממות הייטק ולעיריית חיפה ובשנים 2016 - 2008 כיהן כמרצה לחשבונאות ומימון במרכז האקדמי כרמל. בין השנים 2012 - 2009 כיהן כדירקטור בחוד אסף בע"מ, ובשנת 2011 כיהן כמבקר פנימי ברפא"ל וחבר הנהלה. חבר ועד מינהל באוניברסיטת חיפה ובמט"י חיפה. חבר ועד מנהל ויו"ר ועדת כספים במספר עמותות ציבוריות, לרבות תיאטרון חיפה ומוזיאון יאנקו דאדא. מכהן כדירקטור בתיאטרון חיפה; מכהן כחבר בוועדת תגמול ומינהל של דירקטוריון הבנק.

אייל הירדני - רו"ח על פי הכשרתו; בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות ותואר שני במינהל עסקים עם התמחות במימון מאוניברסיטת בר אילן. בין השנים 2009 - 2004 מילא תפקידים שונים בחברת שמיר תעשיית אופטיקה בע"מ (סימול SHMR), לרבות נשיא ומנכ"ל החברה, ויו"ר הדירקטוריון של כל חברות הבת, משנה למנכ"ל וסמנכ"ל פיתוח עסקי. משמש, החל משנת 1998, כמנכ"ל ובעלים של חברות ב"קבוצת לרדן", העוסקת במתן ייעוץ כלכלי ופיננסי, ליווי מיזוגים ורכישות, ליווי הנפקות, פיתוח עסקי וכו'. בין השנים 1994 - 1991 כיהן כקצין תקציבים ביחידת היועץ הכספי למטכ"ל / אגף התקציבים במשרד הבטחון. משנת 1994 מרצה בתחומי החשבונאות, הכלכלה, שוק ההון ומינהל עסקים במוסדות אקדמיים שונים. מכהן, בין היתר, כיו"ר ועדת ניהול סיכונים וכחבר בוועדת ביקורת ובוועדת אשראים של דירקטוריון הבנק.

פרופ' דן עמירם - ר"ח על פי הכשרתו; בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת בן גוריון, תואר שני בכלכלה מאוניברסיטת בן גוריון, ובעל דוקטורט במינהל עסקים מאוניברסיטת צפון קרוליינה בצ'אפל היל. פרופסור בבית הספר למינהל עסקים של אוניברסיטת קולומביה בניו יורק ופרופסור אורח בבית הספר לניהול באוניברסיטת תל אביב. מכהן כחבר בדירקטוריון ויו"ר ועדת הביקורת והכספים של Opportunity Network; יו"ר הוועדה המייעצת של האו"ם לענייני בקרה פנימית וניהול סיכונים. מכהן כחבר בוועדת ניהול סיכונים וועדת אשורים של דירקטוריון הבנק.

ג. מידע לגבי ישיבות הדירקטוריון

בשנת 2017 קיים הדירקטוריון 17 ישיבות. בנוסף, התקיימו 56 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

ד. הנהלת הבנק

1) מידע לגבי חברי ההנהלה

יהושע בורשטיין

מנכ"ל הבנק;

מכהן בתפקידו החל מיום 17 באוגוסט 2015. בעל תואר ראשון במתמטיקה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. בין השנים 2008 - 1989 כיהן במגוון תפקידים בבנק לאומי לישראל בע"מ, ובכללם: מנהל הסניף המרכזי בתל אביב, סגן ראש החטיבה העסקית וסגן ראש חטיבת שוקי הון; בין השנים 2012 - 2008 כיהן כמנכ"ל בנק לאומי למשכנתאות בע"מ ובין השנים 2015 - 2013 כיהן כמנכ"ל בכלל ניהול פיננסים בע"מ (כ.ג.ף), מנהל ההשקעות הראשי וכיו"ר דירקטוריון כלל ביטוח אשראי בע"מ.

אבי רישפן

סמנכ"ל בכיר, החשבונאי הראשי של הבנק. מכהן בתפקידו החל מיום 15 במרס 1999; בעל רישיון רואה חשבון; בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת חיפה.

גלעד אליגון

סמנכ"ל, מנהל החטיבה לניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי (CRO) של הבנק. מכהן בתפקידו החל מיום 1 במאי 2012; רואה חשבון; בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת בר אילן ותואר שני במינהל ציבורי מהמכללה לישראל - Clark Univ. (התמחות במינהל מערכות פיננסיות). בין השנים 2012 - 2002 כיהן כמבקר הפנימי של הבנק וחברות הבת שלו.

ציון בקר

סמנכ"ל, מנהל החטיבה הפיננסית. מכהן בתפקידו החל מיום 9 בינואר 2009; בעל תואר ראשון ושני במשפטים מאוניברסיטת תל אביב. בין השנים 2008 - 2005 כיהן כמנכ"ל משותף באקסלנס נשואה, שירותי בורסה בע"מ ושימש כדירקטור במסלקת הבורסה לניירות ערך בע"מ ודירקטור (חליף) בבורסה לניירות ערך בע"מ. בין השנים 2007 - 2006 שימש כדירקטור ב"מעלות S&P" - החברה הישראלית לדירוג, ESOP חברה לנאמנות בע"מ, ומשנת 2009 ועד היום משמש כיו"ר, מנכ"ל וחבר דירקטוריון במספר חברות בנות של הבנק.

שמואל ברמן

סמנכ"ל, מנהל אגף אסטרטגיה. מכהן בתפקידו החל מיום 1 בפברואר 2007, וחבר הנהלה החל מיום 1 ביוני 2015.

בעל תואר ראשון בכלכלה ומינהל מהמכללה האקדמית של תל אביב יפו ותואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת דרבי. בין השנים 2003 - 1998 כיהן במגוון תפקידים בתחום הבנקאות בבנק הפועלים, ובין השאר, שימש כמנהל מחלקה עסקית, וכמנהל סניף; בין השנים 2007 - 2003 כיהן כמנהל בכיר בדלויט יועצים.

מיכל הנר דויטש

סמנכ"ל, היועצת המשפטית הראשית. מכהנת בתפקידה החל מיום 1 בנובמבר 2013; בעלת תואר ראשון במשפטים מהמרכז הבינתחומי ללימודי עסקים, משפט וטכנולוגיה, הרצליה.

בין השנים 2011-2013 ניהלה את אגף חברות בת מהותיות ומיסוי בבנק דיסקונט לישראל בע"מ, במסגרתו שימשה כאחראית ניהולית מטעמו של מנכ"ל קבוצת דיסקונט על חברות בת מהותיות בקבוצה ("כ.א.ל", "מרכנתיל" ו-"DBNY"); בין השנים 2006-2011 שימשה כיועצת משפטית לענייני חקיקה ברשות המיסים.

צינוה כהן

סמנכ"ל, המבקרת הפנימית הראשית. מכהנת בתפקידה החל מיום 1 באוגוסט 2012; בעלת תואר ראשון במשפטים ממכללת שערי משפט, תואר שני במשפטים מאוניברסיטת בר אילן ותואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת בר-אילן.

בין השנים 2012 - 2006 כיהנה כמנהלת מטה הביקורת הפנימית בבנק אוצר החייל בע"מ ובין השנים 2012 - 2008 כיהנה כמנהלת מטה הביקורת הפנימית בבנק מסד בע"מ.

רוני לרס

סמנכ"ל, מנהלת חטיבת משאבי אנוש ומינהל. מכהנת בתפקידה החל מיום 1 בינואר 2015; בעלת תואר ראשון במדעי החברה והרוח מהאוניברסיטה הפתוחה ותואר שני בלימודי עבודה מאוניברסיטת תל אביב.

בין השנים 2014 - 2009 שימשה בתפקיד ראש אגף משאבי אנוש במכון ויצמן למדע; בין השנים 2009 - 2004 כיהנה כמנהלת משאבי אנוש בחטיבות שונות בשטראוס גרופ בע"מ ובשנים 2009 - 2008 שימשה כמנהלת משאבי אנוש של החטיבות העסקיות בקבוצה זו.

דוד מימון

סמנכ"ל, מנהל החטיבה הקמעונאית. מכהן בתפקידו החל מיום 1 בספטמבר 2016. בעל תואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת תל אביב ובעל תואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת דרבי.

בין השנים 2016-2015 כיהן כמנהל אגף אשראי ומ"מ מנהל החטיבה הקמעונאית; בין השנים 2014 - 2008 כיהן כמנהל אזור ירושלים והדרום ובין השנים 2008 - 1997 ניהל סניפים שונים בבנק.

יאיר פלדמן

סמנכ"ל, מנהל אגף תפעול ומידע. מכהן בתפקידו החל מיום 1 בנובמבר 2013; בעל תואר ראשון בכלכלה - מינהל עסקים (מורחב) מאוניברסיטת בר אילן.

בין השנים 2013 - 2009 כיהן כמנהל מערך בקרת ניהול סיכונים של הבנק; בין השנים 2009 - 2005 שימש כמנהל ובעלים של חברת קיריבטי ניהול בע"מ ובין השנים 2004 - 2001 שימש כמנהל הכללי ובעל מניות בחברת מלל תעשיות תוכנה ומחשבים בע"מ.

אמיר קליבנוב

סמנכ"ל, מנהל החטיבה לבנקאות מסחרית. מכהן בתפקידו החל מיום 1 במאי 2012; בעל תואר ראשון במדעי המדינה ולימודים כלליים מאוניברסיטת תל אביב ותואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב. בין השנים 2012-2007 כיהן כעוזר בכיר למנכ"ל, בתפקיד ראש אגף אשראי וכלכלה וסגן מנהל החטיבה לבנקאות קמעונאית.

2. המבקר הפנימי

א. פרטי המבקר הפנימי

המבקר הפנימית של הבנק הינה גב' ציונה כהן, המכהנת בתפקיד זה החל מיום 1 באוגוסט 2012. המבקר הפנימית אינה בעלת עניין בבנק או קרובה של בעל עניין בבנק, ואינה רואה החשבון המבקר או מי מטעמו. המבקר הפנימית ועובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראות סעיף 146 (ב) לחוק החברות, סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית, והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא: "פונקציית הביקורת הפנימית". המבקר הפנימית הינה עובדת הבנק. בנוסף לתפקיד זה מכהנת המבקר הפנימית גם כאחראית על פניות הציבור בבנק.

ב. דרך המינוי

מינוי המבקר הפנימית אושר על ידי ועדת הביקורת בתאריך 22 באפריל 2012, ועל ידי הדירקטוריון בתאריך 24 באפריל 2012. המינוי אושר על סמך הכישורים, הניסיון וההשכלה של גב' ציונה כהן, אשר הינה בעלת תואר ראשון בכלכלה, ובעלת תואר ראשון ושני במשפטים ושימשה קודם מינויה כאחראית על הביקורת הפנימית בבנק אוצר החייל בע"מ ובבנק מסד בע"מ.

ג. זהות הממונה על המבקר הפנימי

הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הינו יו"ר הדירקטוריון.

ד. תכנית העבודה

הביקורת הפנימית פועלת על פי תכנית עבודה שנתי, שהיא חלק מתכנית עבודה רב שנתית לחמש שנים. תכניות העבודה השנתית והרב שנתית (להלן: "תכניות העבודה"), נקבעו תוך הסתמכות על סקר הערכת סיכונים שביצעה המבקר הפנימית, על פי מתודולוגיות מקובלות, ותוך התבססות על ההנחיות שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307, בנושא: "פונקציית הביקורת הפנימית". תכנית העבודה אינה כוללת ביקורת על מערכות מחשב המנוהלות על ידי החברה האם, הואיל והביקורת עליהן מתבצעת על ידי המבקר הפנימי של החברה האם. טיטת תכנית העבודה הוגשה לעיון יו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת, המנהל הכללי, המבקר הפנימי של החברה האם וקצין הציות. תכניות העבודה נדונו בועדת הביקורת של הדירקטוריון, ובהמלצתה הן הועלו לדיון בדירקטוריון ואושרו על ידי יו"ר הדירקטוריון. בתכניות העבודה אין התייחסות לשיקול הדעת שיש למבקר הפנימית לסטות מהן, אולם בנוהל הביקורת הפנימית נקבע, כי ביטול מטלה מהותית מתכנית העבודה כרוך באישור יו"ר הדירקטוריון ובדיווח לוועדת הביקורת. כמו כן, מדווחת המבקר הפנימית ליו"ר הדירקטוריון וליו"ר ועדת הביקורת, על סטיות משמעותיות מתוכנית העבודה. בשנת 2017 נכללה בתוכנית הביקורת בדיקה של עסקה מהותית (כהגדרתה בהוראות בנק ישראל), בנושא: "הלוואות בסינדיקציה".

ה. ביקורות של תאגידים מוחזקים

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית כוללת גם ביקורת בתאגידים מוחזקים מהותיים של הבנק. לבנק ולתאגידים המוחזקים על ידו אין פעילות מחוץ לישראל.

ו. היקף העסקה

המבקרת הפנימית והעובדים הכפופים לה מועסקים במשרה מלאה. מספר המשרות הממוצע של עובדים שעסקו בביקורת פנימית (לרבות המבקרת הפנימית), בשנת 2017 - הסתכם ב- 17.2 משרות (2016 - 18.0 משרות).

המספר הממוצע של המשרות המתייחסות לעובדי האגף לביקורת פנים, הכפופים למבקרת הפנימית ועסקו בפניות הציבור, הסתכם בשנת 2017 בכ- 1.9 משרות (2016 - זהה).

בנוסף לאמור לעיל, בוצעו מספר ביקורות פנימיות בבנק על ידי המבקר הפנימי של החברה האם, ועל ידי מבקר שהועסק על ידי הבנק ב"מיקור חוץ" (בהיקף של כ- 0.6 משרות).

ז. עריכת הביקורת

תכנית הביקורת הפנימית נערכת, בין היתר, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 307 בנושא: "פונקציית הביקורת הפנימית", חוק הביקורת הפנימית, הוראות ניהול בנקאי תקין, הנחיות המפקח על הבנקים, ותקנים מקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים.

הדירקטוריון וועדת הביקורת קיימו דיונים, בין היתר, על תכנית העבודה של הביקורת הפנימית, על סיכום הפעילות השנתית של הביקורת הפנימית, ועל דוחות ביקורת שנערכו על ידי גורמי חוץ (כגון: ראוי החשבון המבקרים) ושל הפיקוח על הבנקים.

ועדת הביקורת קיימה דיונים גם על דוחות ביקורת של המבקרת הפנימית, ועל דוחות ביקורת של המבקר הפנימי של החברה האם. בדיונים הנ"ל קיבלו חברי הדירקטוריון וועדת הביקורת מידע על דרך פעילותה של המבקרת הפנימית, ונחה דעתם כי היא פועלת על פי החוקים, ההוראות והתקנים האמורים לעיל.

ח. גישה למידע

למבקרת הפנימית הומצאו כל המסמכים והמידע שנדרשו על ידה, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, וכן ניתנה לה גישה למידע כאמור באותו סעיף, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות נתונים כספיים.

בתאגידים מוחזקים הובטח קיום האמור לעיל, בנוהלי הביקורת הפנימית ובסדרי עבודתה.

ט. דין וחשבון המבקר הפנימי

כל דוחות המבקרת הפנימית מוגשים בכתב.

כל דו"ח ביקורת מוגש, בין היתר, ליו"ר הדירקטוריון, למנהל הכללי, ליו"ר ועדת הביקורת, למבקר הפנימי של החברה האם ולראוי החשבון המבקרים. בדיונים השוטפים של ועדת הביקורת נידונים תקצירים של הדוחות (עם זאת, דוחות מהותיים נידונים במלואם).

כמו כן, התקיימו דיונים בוועדת הביקורת ובמליאת הדירקטוריון, בדוחות הסיכום החצי שנתיים של המבקרת הפנימית, הכוללים בין היתר רשימה של דוחות הביקורת שפורסמו, כדלקמן:

- הדו"ח על סיכום פעילות האגף לביקורת פנים לשנת 2016 נדון בוועדת הביקורת ביום 23.3.2017, ובמליאת הדירקטוריון ביום 28.3.2017.

- הדו"ח על סיכום פעילות האגף לביקורת פנים למחצית הראשונה של שנת 2017 נדון בוועדת הביקורת ביום 18.9.2017 ובמליאת הדירקטוריון ביום 24.10.2017.

י. הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימית ותכנית עבודתה סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בבנק.

יא. תגמול

היקף התשלומים למבקר הפנימית הסתכם כדלקמן:

2016	2017	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
794	790	שכר
232	326	מענקים
227	256	הוצאות נלוות
1,253	1,372	סך הכל שכר ונלוות

לדעת הדירקטוריון, אין בתשלומים אלה השפעה על שיקול דעתה המקצועי של המבקר הפנימית.

3. שכר רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון המבקרים של הבנק הינם סומך חייקין וזיו האפט - מבקרים משותפים. להלן פרטים על השכר ששולם לרואי החשבון המבקרים המשותפים עבור הבנק וחברות מאוחדות שלו, בגין שירותים כדלקמן:

הבנק		המאוחד		
2016	2017	2016	2017	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,030	2,235	2,051	2,256	ביקורת הדוחות הכספיים
253	206	253	206	שירותים קשורים לביקורת ⁽¹⁾
65	158	65	158	שירותי מס
2,348	2,599	2,369	2,620	סך הכל

(1) כולל בעיקר ביקורת בנושאים ספציפיים וביקורת לצורך אישורים מיוחדים.

4. שכר בכירים (באלפי ש"ח)

שנת 2017

תגמול עבור שרותים ⁽¹⁾		הלוואות שניתנו בתנאי הטבה ⁽³⁾						שם העובד ⁽⁴⁾	תפקיד
שכר ⁽¹⁾	מענקים ⁽¹⁾	הפרשות סוציאליות ⁽²⁾	הטבות אחרות	סך הכל	יתרת ההלוואות	לפרעון (שנים)	הטבה שנתית		
1,268	660	291	95	2,314	-	-	-	בורשטיין יהושע	המנהל הכללי
1,055	438	303	82	1,878	73	1.54	4	רישפן אבי	החשבונאי הראשי
880	415	162	71	1,528	-	-	-	בקר ציון	מנהל החטיבה הפיננסית
751	437	238	59	1,485	-	-	-	מימון דוד	מנהל החטיבה הקמעונאית
779	415	211	70	1,475	-	-	-	קליבנוב אמיר	מנהל החטיבה לבנקאות מסחרית

שנת 2016

תגמול עבור שרותים ⁽¹⁾		הלוואות שניתנו בתנאי הטבה ⁽³⁾						שם העובד ⁽⁴⁾	תפקיד
שכר ⁽¹⁾	מענקים ⁽¹⁾	הפרשות סוציאליות ⁽²⁾	הטבות אחרות	סך הכל	יתרת ההלוואות	לפרעון (שנים)	הטבה שנתית		
1,232	437	274	95	2,038	-	-	-	בורשטיין יהושע	המנהל הכללי
1,066	315	257	77	1,715	130	1.87	6	רישפן אבי	החשבונאי הראשי
886	321	76	71	1,354	-	-	-	בקר ציון	מנהל החטיבה הפיננסית
794	232	152	75	1,253	-	-	-	כהן ציונה	המבקרת הפנימית
757	252	154	69	1,232	36	2.30	2	הנר דויטש מיכל	יועצת משפטית ראשית
779	271	110	63	1,223	-	-	-	קליבנוב אמיר	מנהל החטיבה לבנקאות מסחרית

1. התגמולים הינם במונחי עלות לבנק ואינם כוללים מס שכר.
2. ההפרשות הסוציאליות כוללות הפרשות לפיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, מענק יובל, ביטוח לאומי, וכן השלמת העתודות בגין הנ"ל עקב שינויים בשכר בשנת החשבון.
3. תנאי ההלוואות דומים לאלו של כלל עובדי הבנק. סכומי ההלוואות נקבעים על פי קריטריונים אחידים, לכלל עובדי הבנק.
4. כל נושאי המשרה הבכירה מועסקים בבנק בהיקף משרה מלא (100%).

הערות:

- א. בקביעת השכר והמענקים נלקחו בחשבון בין היתר היקף העסקים של הבנק, הרווחיות ושיעור התשואה על ההון.
- ב. התנאים לניהול החשבונות בבנק לנושאי המשרה הבכירים, לרבות כל הפעילות במסגרתם, דומים לתנאים הניתנים לכלל עובדי הבנק. על פי רוב תנאים אלו אינם עדיפים על התנאים שמקבלים לקוחות אחרים, בעלי פרופיל בנקאי דומה. מכלול ההטבות הבנקאיות שניתנו לנושאי המשרה הבכירה אינו מהותי.
- ג. התגמולים מכל הסוגים נכללו בסעיף "שכר והוצאות נלוות" בדוח הרווח והפסד.
- ד. הדירקטורים בבנק (למעט דירקטורים המכהנים כנושאי משרה בחברה האם), זכאים לתגמול שאינו חורג מהמקובל, ומשולם בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס 2000 - כמפורט בביאור 33 בדוחות הכספיים.
- ה. לפרטים נוספים בדבר החלטה למתן פטור ושיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק, ראה ביאור 24 ב'9 (בדוחות הכספיים).
- ו. לפרטים נוספים בדבר מדיניות התגמול בבנק והשלכותיה על ההנהלה הבכירה - ראה גילוי בדוח על הסיכונים המתפרסם באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory>

להלן פרטים נוספים לגבי "מרכיבי התגמול" (כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל 1970), של נושאי המשרה הבכירים בבנק:

1. מר יהושע בורשטיין - ביום 28 ביולי 2015, אישר הדירקטוריון את תנאי ההעסקה של מר יהושע בורשטיין המכהן כמנהל הכללי של הבנק. על פי החלטת הדירקטוריון נקצבה תקופת ההעסקה של המנכ"ל ל- חמש שנים. על אף האמור לעיל יוכלו הצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

עם סיום עבודתו יהיה המנכ"ל זכאי לקבלת הכספים שנצברו עבורו בקרן הפיצויים ולמענק מיוחד בהיקף של ארבע משכורות (שרבע ממנו ייחשב כ"מענק משתנה", כהגדרתו במדיניות התגמול של הבנק).

לאחר סיום עבודתו ייאסר על המנכ"ל לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך ארבעה חודשים.

שכרו של המנכ"ל צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי המנכ"ל לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

2. מר אבי רישפן - סמנכ"ל בכיר והחשבונאי הראשי של הבנק, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי לתקופת העסקה שמסתיימת בגיל הפרישה. על אף האמור לעיל, יוכלו הצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

עם סיום עבודתו יהיה מר רישפן זכאי לפיצויי פיטורין ולמענק מיוחד בהיקף של תשע משכורות. לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר רישפן לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך שלושה חודשים.

שכרו של מר רישפן צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי מר רישפן לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

3. מר בקר ציון - סמנכ"ל ומנהל החטיבה הפיננסית, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי, לתקופת העסקה בלתי קצובה. על פי ההסכם זכאי כל אחד מהצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

עם סיום עבודתו יהיה מר בקר זכאי לפדיון כספי הפיצויים שנצברו לזכותו, ולמענק מיוחד בהיקף של שש משכורות. לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר בקר לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך שלושה חודשים. בתמורה לקיום התחייבות זו, יהיה מר בקר זכאי לקבלת מענק מיוחד נוסף בהיקף של שלוש משכורות.

שכרו של מר בקר צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי מר בקר לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות), והטבות נוספות.

4. מר דוד מימון - סמנכ"ל ומנהל החטיבה הקמעונאית, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי, לתקופת העסקה בלתי קצובה. על פי ההסכם זכאי כל אחד מהצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

עם סיום עבודתו יהיה מר מימון זכאי לפדיון כספי הפיצויים שנצברו לזכותו (בכפוף לאמור להלן), ולמענק מיוחד בהיקף שלא יעלה על ארבע משכורות (או מענק של עד שש משכורות, ככל שסיום ההעסקה נגרם ביוזמת הבנק, ויחול בשנתיים הראשונות ממועד כניסת הסכם ההעסקה לתוקף), ובתנאי שמועד סיום ההעסקה יחול לפני גיל הפרישה של מר מימון. לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר מימון לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך שלושה חודשים.

4. **מר דוד מימון (המשך)**

למרות האמור לעיל, ככל שסיום ההעסקה של מר מימון ייגרם ביוזמת הבנק, יהיה מר מימון זכאי לתשלום פיצויי פיטורין, כמפורט להלן:

- תשלום בשיעור 250% ממשכורתו האחרונה של מר מימון (עבור כל תקופת עבודתו בבנק), ככל שמועד סיום תקופת ההעסקה, יחול בתקופה של 30 החודשים הראשונים, מכניסת הסכם ההעסקה לתוקף.

- תשלום בשיעור של 175% ממשכורתו האחרונה של מר מימון (עבור כל תקופת עבודתו בבנק), ככל שמועד סיום תקופת ההעסקה, יחול בתקופה שבין 30 חודשים ועד 60 חודשים, מכניסת הסכם ההעסקה לתוקף.

שכרו של מר מימון צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי מר מימון לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות), והטבות נוספות.

5. **מר קליבנוב אמיר - סמנכ"ל ומנהל החטיבה לבנקאות מסחרית, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי, לתקופת העסקה בלתי קצובה. על פי ההסכם זכאי כל אחד מהצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.**

עם סיום עבודתו יהיה מר קליבנוב זכאי לפדיון כספי הפיצויים שנצברו לזכותו (או למכפלת המשכורות האחרונה במספר שנות הותק - במקרה של פיטורים), ולמענק מיוחד בהיקף של שש משכורות.

לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר קליבנוב לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק במשך שלושה חודשים. בתמורה לקיום התחייבות זו, יהיה מר קליבנוב זכאי לקבלת מענק מיוחד נוסף בהיקף של שלוש משכורות.

שכרו של מר קליבנוב צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי מר קליבנוב לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות), והטבות נוספות.

5. **עסקאות עם בעלי שליטה וצדדים קשורים**

א. הסכמים לקבלת שירותי מיחשוב ותפעול

מערכות המיחשוב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכות המחשב של חברת האם, המתפעלת ומתחזקת אותן. שירותי המיחשוב והתפעול המסופקים לבנק על ידי החברה האם, מכח הסכמים שנחתמו בין הבנק לחברה האם המבוססים על עקרונות כלכליים.

בנוסף לאמור לעיל, הבנק התקשר בהסכמים לקבלת שירותי תפעול מסוימים מהחברה האם.

לפרטים נוספים באשר להסכמים לקבלת שירותי מיחשוב ותפעול - ראה פרק 9' א' להלן.

ב. מתן פטור והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה

הבנק התחייב לפטור מראש דירקטורים ונושאי משרה בבנק וכן דירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברות בנות מסוימות (כהגדרתם במסמך ההתחייבות), מאחריות בשל נזק שייגרם לבנק (ולאותן חברות בנות), עקב הפרת חובת זהירות מצד הדירקטור או נושא המשרה.

בנוסף, התחייב הבנק לשפות דירקטורים ונושאי משרה, בשל התחייבות כספית אפשרית שתוטל עליהם, ובגין הוצאות התדיינות סבירות בגין סוגי אירועים מסוימים המפורטים במסמך.

ג. לפרטים נוספים באשר להתחייבות הבנק למתן פטור מאחריות לנזקים ושיפוי דירקטורים ונושאי משרה, כאמור - ראה באור 224(9) בדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים באשר לעסקאות שנקשרו בין הבנק לבעלי שליטה וצדדים קשורים בשנת 2017 - ראה ביאור 33 בדוחות הכספיים.

חלק ב' - פרטים נוספים בנוגע לעסקי הבנק

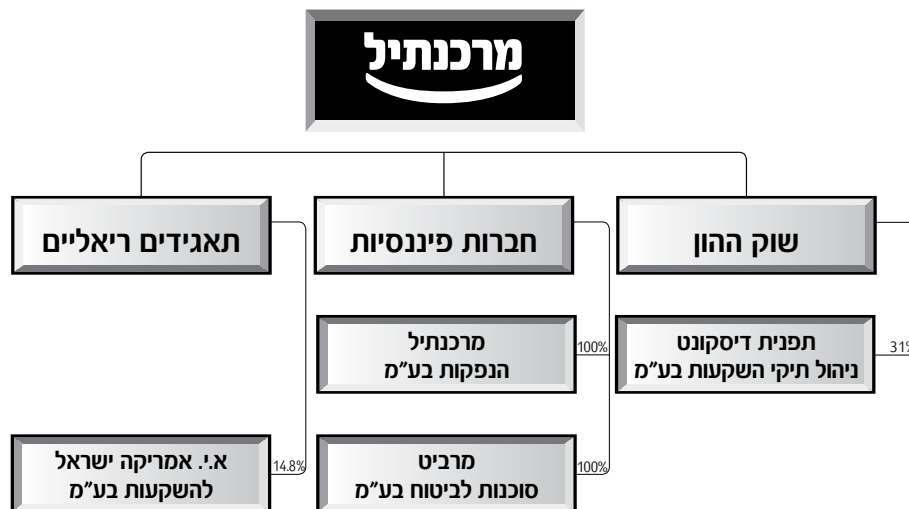
6. מבנה הקבוצה והשליטה בבנק

א. השליטה בבנק

למועד פרסום דוחות אלה מחזיק בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "בנק דיסקונט"), במלוא הבעלות והשליטה בבנק (100%). לפרטים נוספים בקשר להסכמים מהותיים שבין הבנק לבנק דיסקונט - ראה פרק 9א' להלן.

בתקופת הדוח ובשנה שקדמה לה לא בוצעו השקעות במניות הבנק ולא בוצעו עסקאות במניות הבנק על ידי החברה האם.

ב. תרשים החזקות עיקריות - ליום 31.12.2017.

7. רכוש קבוע ומתקנים⁽¹⁾

א. כללי

השקעות הבנק ברכוש קבוע ומתקנים ליום 31.12.2017, מסתכמות כדלקמן:

סך הכל	עלויות תכנה	ציוד ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין ⁽²⁾	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
1,282	485	397	400	עלות
931	408	318	205	פחת נצבר
351	77	79	195	עלות מופחתת - ליום 31.12.2017

- למידע נוסף בדבר זכויות הבנק בבניינים וציוד - ראה ביאור 15 בדוחות הכספיים.
- למידע נוסף באשר להתקשרויות למכירת מבנים של הבנק - ראה ביאור 12/ב' (12) בדוחות הכספיים.

ב. בניינים ומקרקעין -

(1) כללי

מדיניות הבנק הינה להחזיק אך ורק נכסים הדרושים לתפעול השוטף של הבנק, או שיש צפי שיידרשו לו בעתיד. נכסים שאינם עומדים בקריטריונים אלו - מוצעים על ידי הבנק למכירה, או מושכרים לתקופת ביניים, עד שיבשילו התנאים למכירתם.

זכויות הבנק במקרקעין ובבניינים הינם בדרך של בעלות או בדרך של חכירה ושכירות מוגנת. בנוסף, נמצאים בשימוש הבנק 80 נכסים, אותם שכר הבנק בשכירות חופשית.

הבנק בוחן באופן שוטף הפרשים בין השווי ההוגן או הערך בר השבה של נכסים הנמצאים בבעלותו - לבין העלות המופחתת של נכסים אלו בספריו, בהתאם לתקן החשבונאות הבינלאומי מס' 36. במקרים בהם עולה העלות המופחתת של נכסים אלו על השווי ההוגן שלהם (או הערך בר השבה, לפי העניין) - עורך הבנק הפרשה לירידת ערך בגין נכסים אלו.

בשנת 2017 לא נרשמו הפרשות לירידת ערכם של מבנים המיועדים למימוש (בשנת 2016 - זהה).

להלן פרטים על המקרקעין והבניינים המשמשים את הבנק ליום 31.12.2017:

סוג הנכס	שטחים בבעלות או בחכירה	שטחים בשכירות מוגנת	שטחים בשכירות חפשית	סה"כ
מ"ר	מ"ר	מ"ר	מ"ר	מ"ר
סניפים	4,987	396	19,915	25,298
משרדים	6,439	-	6,816	13,255
שטחי עזר (אחסון וכו')	-	-	1,169	1,169
שטחים שאינם בשימוש הבנק ⁽¹⁾	664	-	760	1,424
סך הכל	12,090	396	28,660	41,146

1. השטחים הפנויים שאינם בשימוש הבנק, מיועדים לשימוש עתידי, או למכירה - ומוצגים לפי העלות שאינה עולה על שווי השוק שלהם.

(2) תוכנית להעתקת הנהלת הבנק ויחידות המטה המרכזיות

הנהלת הבנק ויחידות המטה המרכזיות, פועלים כיום בשלושה מתחמים נפרדים.

במסגרת צעדי ההתייעלות הננקטים על ידי הבנק ובמטרה לשפר את עבודת הנהלה, חתם הבנק ביחד עם החברה האם וחברות נוספות ב"קבוצת דיסקונט" (להלן: "זמי הפרויקט"), ביום 27 ביוני 2016 על הסכם, במסגרתו רכשה הקבוצה מעיריית ראשון לציון, קרקע בשטח של 20 דונם, המיועד להקמת בנייני הנהלה, מטה ויחידות תפעוליות, שישמשו את החברות הרוכשות.

עלות רכישת החלק היחסי של השטח עבור הבנק (בהיקף של כ- 2 דונם), המיועד להקמת מבנה שירכז את פעילות הנהלת הבנק ויחידות המטה שלה בעתיד, הסתכמה בכ- 10.5 מיליון ש"ח, בתוספת מע"מ.

במהלך שנת 2017 נערכו "זמי הפרויקט" לקידום בניית המתחם ("קמפוס קבוצת דיסקונט"). במסגרת זו נערכה התקשרות למינוי מנהל לפרויקט הבניה והתקשרות למינוי אדריכלים מתכננים ויועצים שונים לקביעת המתכונת התכנונית למתחם.

בנוסף, חתם הבנק ביום 25 בדצמבר 2017 (יחד עם יתר החברות בקבוצה השותפות למיזם), על הסכם, במסגרתו מימשו יזמי הפרויקט אופציה לרכישת זכויות לבניית שטחי מסחר במתחם שנרכש בשנת 2016.

עלות רכישת החלק היחסי בזכויות אלו על ידי הבנק (בהיקף של כ- 140 מ"ר), הסתכמה בסך של כ- 0.75 מיליון ש"ח, בתוספת מע"מ.

8. הון אנושי

א. התפתחויות במבנה הארגוני

הרחבת פעילות יחידת התפעול העורפי

במסגרת התוכנית למיקוד עסקי והתייעלות, המשיך הבנק בשנת 2017 ביישום אסטרטגיה המשנה את תפיסת הפעילות בסניפי הבנק ויחידות המטה התפעוליות.

במסגרת תוכנית זו, הועתקו במהלך שנת 2017 פעילויות תפעוליות נוספות שבוצעו בעבר בסניפי הבנק ורוכזו ביחידות תפעול עורפי ייעודיות.

יישום התוכנית מלווה בשינויים בתהליכי העבודה בסניפים וביחידות התפעול העורפיות ודרך בהשקעת תשומות הנדרשות להקניית התפיסות ושיטות העבודה החדשות (כמו גם בצורך לקיים תהליכי עבודה כפולים בשלבים הראשונים, להערכת מקטעי פעילויות שונים).

ב. מצבת כח אדם

(1) כללי

מספר המשרות של העובדים המועסקים בבנק ובחברות מאוחדות שלו, ירד ב- 25 משרות והסתכם בסוף שנת 2017 ב- 1,525 משרות, לעומת 1,550 משרות בסוף שנת 2016.

בממוצע, ירד מספר משרות העובדים המועסקים בבנק ב- 38 משרות והסתכם בשנת 2017 ב- 1,541 משרות, לעומת 1,579 משרות בשנת 2016.

2016	2017	
1,550	1,525	מספר משרות לסוף השנה
1,579	1,541	מספר משרות ממוצע

מנתונים אלה עולה כי בשנת 2017 חל קיטון בשיעור של כ- 2.4% בכח אדם המועסק בבנק (על בסיס מספר משרות ממוצע). הקיטון נגזר, בין היתר, מהשלכות התוכנית לפרישה מרצון שיושמה בשנים 2016, ו- 2017.

(2) התפלגות כח אדם בחתך מגזרי פעילות:

להלן נתונים לגבי התפלגות מספר משרות כח האדם הממוצע בבנק בחתך מגזרי פעילות⁽¹⁾:

2016	2017	מגזרי פעילות
699	680	משקי בית
655	642	עסקים קטנים
163 ⁽²⁾	160	בנקאות מסחרית
22	22	בנקאות פרטית
40	37	ניהול פיננסי
1,579	1,541	סך הכל

1. התפלגות מספר המשרות בחתך מגזרי הפעילות נערכה על פי המבנה הארגוני של מגזרי הפעילות בבנק ("גישת ההנהלה").
2. הוצג מחדש - ראה ביאור 1' בדוחות הכספיים.

ג. הסכמי עבודה בבנק

חוקת העבודה

יחסי העבודה בין הבנק לעובדיו, למעט עובדים בעלי חוזה אישי, מושתתים בעיקרם, על הסכם עבודה קיבוצי בסיסי הקרוי "חוקת עבודה" והסכמים קיבוציים משלימים. במסגרת הסכמים אלו נקבע כי תנאי השכר, העבודה והתנאים הנלווים להם, יוצמדו לתנאים הקיימים בבנק לאומי לישראל בע"מ. פרט להסכמים אלו, נחתמים מעת לעת הסכמים פרטניים בין ההנהלה לנציגות העובדים, בגין נושאים ספציפיים.

תנאי העבודה של חברי הנהלת הבנק מוסדרים בחוזי העסקה אישיים.

ביום 22.5.2005 נחתם הסכם בין ההסתדרות החדשה, נציגות העובדים והחשב הכללי במשרד האוצר - הקובע, בין היתר, כי תוקפם של ההסכמים הקיבוציים הקיימים בבנק, יוארך עד ליום 31 בדצמבר 2009. לאחר תאריך זה יחולו על ההסכמים הקיבוציים הוראות סעיף 5 להסכם העבודה מיום 17 במאי 1968. דהיינו, תוקף ההסכם יוארך אוטומטית לשנתיים נוספות, אלא אם יודיע אחד מן הצדדים להסכם על כוונתו להכניס בו שינויים.

ביום 28 באפריל 2015 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין הבנק לבין ההסתדרות ונציגות העובדים, (שיהיה תקף בשנים 2015 - 2018), המהווה עדכון להסכם השכר הקודם ומאמץ הסכמות שנקבעו בהסכם שנחתם בתחילת שנת 2015 בין בנק לאומי לעובדיו ובכללם:

- שיעור קידום השכר הממוצע השנתי יופחת בהדרגה מ- 5%, כדלקמן:

- בשנים 2016 - 2015, ל- 4%.

- בשנים 2018 - 2017, ל- 3.5%.

- תקרת "תוספת הותק" הועלתה מ- 37, ל- 38 שנים.

ביום 28 בדצמבר 2016 נחתם הסכם בין הבנק ונציגות העובדים (בעקבות הסכם קיבוצי מיוחד שנחתם בין בנק לאומי לעובדיו), במסגרתו סולקה התחייבות הבנק לתשלום "מענקי ותק" לעובדיו, תמורת תשלום סכום חד פעמי.

בעקבות חתימת ההסכם ותשלום הסכום כאמור, לא נכללו בספרי הבנק הפרשות לתשלום "מענקי ותק" החל מיום 31.12.2016, ואילך.

ד. סינוף

בסוף שנת 2017 מנה הבנק 77 סניפים (2016 - 78 סניפים) במסגרת המדיניות לבחינה שוטפת של מערך הסינוף מוזגה בתקופת הדוח פעילות אחד הסניפים, וסניף סמוך.

9. הסכמים מהותיים

א. הסכם לקבלת שירותי מחשב ותפעול

(1) הסכם לקבלת שירותי מחשב

מערכות המיחשוב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכות המחשב של חברת האם, המתפעלת ומתחזקת אותן. שירותי המיחשוב והתפעול מסופקים לבנק על ידי החברה האם, מכח הסכמים שנחתמו בין הבנק לחברה האם, המבוססים על עקרונות כלכליים.

הסכמים אלו מפרטים את היקף איכות וזמינות שירותי המחשב המסופקים לבנק ומבטיחים את רציפותם, הן בתנאי ההתקשרות הנוכחית והן בתקופת מעבר - אם ירצה אחד מן הצדדים להפסיק את ההתקשרות הקיימת.

בהתאם להסכם שנחתם בין הצדדים ביום 11 בנובמבר 2004 (להלן: "הסכם השירות"), התחייבה החברה האם לספק לבנק שירותי מחשב בהיקף ובדרגת איכות שפורטו בהסכם, לתקופה בלתי קצובה. על אף האמור לעיל, ההסכם מאפשר לכל אחד מהצדדים להביא לסיומו בהודעה מוקדמת, כדלקמן:

- בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ: שנתיים.

- בנק דיסקונט לישראל בע"מ: שלוש שנים.

תמחור שירותי המחשב שמקבל הבנק מכח הסכם זה מבוסס על הסכמי תמחור תקופתיים, המתחדשים מעת לעת (להלן: "הסכמי התמחור").

עלות שירותי המחשב הנוכחיים מסתכמת בכ- 64 מיליון ש"ח לשנה ונגזרת מ"הסכם תמחור" שנחתם בין הצדדים ביום 17.6.2010 לתקופה של שבע שנים שהסתיימה ביום 31.12.2015. ביום 27 בדצמבר 2015, נחתם בין הצדדים הסכם, המאריך את תוקף הסכם התמחור בשנה אחת נוספת עד ליום 31.12.2016. בנוסף, נקבע בהסכם, כי עלות שירותי המחשב תישאר בעינה גם לאחר 31.12.2016, ככל שעד ליום 31.12.2016 לא יחתם בין הצדדים הסכם נוסף.

במהלך שנת 2017 גיבשו הצדדים, בסיוע מומחה חיצוני, מתווה להסכם תמחור חדש, ולמנגנון חישוב עלות שירותי המחשב.

במסגרת העקרונות שגובשו בין הצדדים, נקבע בין היתר:

- עלות שירותי המחשב שמשלם הבנק לחברה האם, תעלה בהדרגה במשך ארבע שנים מכ- 64 מיליון ש"ח בשנת 2017, לכ- 81 מיליון ש"ח בשנת 2021. עלות שירותי המחשב שישלם הבנק לחברה האם תסתכם בשנת 2018 בכ- 68 מיליון ש"ח.

- עלות שירותי המחשב שמשלם הבנק כאמור, צמודה למדד המחירים לצרכן.

- עלות השירותים שנקבעה במתווה, תהיה בתוקף למשך כל תקופת ההתקשרות לקבלת שירותי מחשב, אלא אם ייווצרו נסיבות שיחייבו לעדכן את עלות השירותים, כאמור.

המתווה אושר על ידי הדירקטוריון ביום 27 בדצמבר, 2017.

(2) הסכם התפעול

ביום 11 בנובמבר 2004 נחתם הסכם בין הבנק לחברה האם במסגרתו התחייבה החברה האם לספק לבנק שירותי תפעול מסוימים, שפורטו בהסכם, לתקופה בלתי קצובה. על אף האמור לעיל, ההסכם מאפשר לכל אחד מן הצדדים להביא לסיומו בהודעה מוקדמת בהתאם למועדים שפורטו בהסכם לקבלת שירותי מחשב.

במהלך שנת 2017 גיבשו הצדדים, בסיוע מומחה חיצוני מתווה, הכולל עקרונות ופרמטרים כלכליים לחישוב עלות שירותי התפעול המסופקים לבנק על ידי חברת האם.

המתווה אושר על ידי ועדת הביקורת ביום 24 בדצמבר 2017, ועל ידי הדירקטוריון ביום 27 בדצמבר 2017.

העקרונות והפרמטרים המועדכנים לחישוב עלויות שירותי התפעול כאמור, עתידיים להכנס לתוקף החל מיום 1 בינואר 2018.

להערכת הבנק עלות שירותי התפעול, הנגזרת מהמתווה המוסכם, כאמור, אינה שונה מהותית מהסכומים ששולמו על ידי הבנק עד כה.

העלות השנתית של שירותי התפעול המתקבלים באמצעות החברה האם הסתכמה בשנת 2017 בכ- 3 מיליון ש"ח.

(3) הסכם לרכישת מקרקעין

למידע נוסף באשר להסכם לרכישת מקרקעין המיועדים לשמש בעתיד את הנהלת הבנק ויחידות המטה ראה פרק 7ב'(2) לעיל.

ב. הסכמים למתן הלוואות במסגרת הקרן לעסקים קטנים

למידע מפורט באשר להסכם למתן הלוואות שנחתם בין הבנק (בשיתוף עם גוף מוסדי), לבין הקרן ל"עסקים קטנים" - ראה פרק 12 ב'7) להלן.

ג. הנפקת אגרות חוב

במסגרת הצעדים הננקטים על ידי הבנק לניהול החשיפה לסיכון ובמטרה לגוון את תמהיל המקורות העומד לרשות הבנק הנפיק הבנק ביום 31 במרס 2016 אגרות חוב סחירות בסך של כ- 253 מיליוני ש"ח. אגרות החוב אינן צמודות, נושאות ריבית בשיעור של 2.07% (העולה ב- 0.79 נקודות האחוז על שיעור התשואה בה נסחרו אגרות חוב ממשלתיות דומות במועד ההנפקה), ויעמדו לפרעון בתום שש שנים ממועד הנפקתן.

ד. הנפקת כתב התחייבות נדחה לחברה האם

ביום 27 בדצמבר 2017 הנפיק הבנק לחברה האם כתב התחייבות נדחה, הכולל "מנגנונים לספיגת הפסדים" ("coco"), בסך 100 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים בקשר לתנאים הנלווים לכתב התחייבות נדחה זה - ראה ביאור 19 בדוחות הכספיים).

ה. הסכמי עבודה

למידע באשר להסכמי העבודה הקיימים בבנק ולהתפתחויות שחלו בנושא זה - ראה פרק 8 לעיל.

10. מגבלות בתחום החקיקה והתקינה

הבנק (כמו גם יתר הבנקים במערכת הבנקאית בישראל), פועל במסגרת מערכות חוקים צווים ותקנות המוטלים עליו ובהן, בין היתר, פקודת הבנקאות, חוק בנק ישראל, חוק הבנקאות (רישוי), חוק הבנקאות (שירות ללקוח), וכן הוראות הנחיות וכללים המתפרסמים מעת לעת על ידי הפיקוח על הבנקים, לרבות: הוראות ניהול בנקאי תקין וכללי הבנקאות (שירות ללקוח).

להלן מידע באשר להתפתחויות בתחום החקיקה וההסדרה שחלו בשנת 2017:

א. חקיקה בתחום יחסי בנק - לקוח

(1) תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 367, בנושא: "בנקאות בתקשורת"

ביום 6 במרס 2017, פרסם בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 367, בנושא: "בנקאות בתקשורת". התיקון מאפשר לתאגידים הבנקאיים לפתוח ולנהל "חסכון ארוך טווח לילד", בהתבסס על פרטי זיהוי המועברים אליהם ברשימה ממוכנת מהמוסד לביטוח לאומי. בנוסף, נכללו בתיקון להוראה הקלות באשר לזיהוי לקוחות המבקשים להצטרף לקבלת שירותי בנקאות בתקשורת מרחוק.

(2) ויתור על חתימת לקוח במקרים מסוימים

ביום 6 במרס 2017 פרסם בנק ישראל מסמך, במסגרתו הותר לתאגידים הבנקאיים לפתוח חשבון "חסכון ארוך טווח לילד", גם ללא חתימת הלקוח, ובלבד שהבקשה לפתיחת חשבון התקבלה באמצעות הודעה מהמוסד לביטוח לאומי.

(3) הצעת חוק שוויון לאנשים עם מוגבלות (תיקון מס' 17) (הלוואה לדיור לאדם עם מוגבלות), התשע"ז - 2017

ביום 6 במרס 2017, אושרה בכנסת בקריאה ראשונה, הצעת חוק פרטית, במסגרתה מוצע לצמצם את מרחב חופש הפעולה של התאגידים הבנקאיים לגבי דחיית בקשה למתן הלוואה לדיור לאדם עם מוגבלות, ככל שהסרוב נובע מאי יכולת הלוואה לרכוש לעצמו ביטוח חיים בחברת ביטוח, בשל מוגבלותו.

הבנק לומד את הכללים החדשים המוצעים בהצעת החוק ונערך ליישומם, ככל שתאושר הצעת החוק במתכונתה הקיימת בתום הליך החקיקה.

(4) חוק אשראי הוגן (תיקון מס' 5 לחוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות), התשנ"ג - 1993

החוק אושר במליאת הכנסת ופורסם ביום 9 באוגוסט, 2017 - ובמסגרתו נקבעו, בין היתר, שיעורים מירביים לעלות הממשית של האשראי, כדלקמן:

- בהלוואות בשקלים - "ריבית בנק ישראל", בתוספת 15%.
 - בהלוואות במטבע חוץ - ריבית ה"ליבור", בתוספת 15%.
 - בהלוואות קצרות מועד (לתקופה שאינה עולה על שלושה חודשים) - "ריבית בנק ישראל", בתוספת 20%.
- שיעורים אלו יחולו על הלוואות שסכומן אינו עולה על כ- 1.2 מיליון ש"ח.
- בנוסף, הוטל על בנק ישראל לבחון לאחר שנתיים מכניסת החוק לתוקף, את העלות הממשית של האשראי שניתן על ידי התאגידים הבנקאיים ללווים.
- ככל שיגיע בנק ישראל למסקנה ששיעורי הריבית המירביים שנקבעו בחוק תרמו לעליית הריבית ללא הצדקה - יגיש בנק ישראל לשר האוצר את המלצתו בנושא זה.
- החוק ייכנס לתוקף בתום 15 חודשים ממועד פרסומו.

(5) הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329A, בנושא: "יועצי משכנתאות"

בעקבות ההתפתחות שנרשמה בתחום ה"ייעוץ למשכנתאות", פרסם בנק ישראל ביום 13 בספטמבר 2017 הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה (מס' 329A), בנושא: "יועצי משכנתאות", שנועדה להסדיר את תהליכי העבודה ומערכת היחסים שבין התאגידים הבנקאיים ל"יועצי המשכנתאות".

ההוראה כוללת הנחיות ועקרונות פעולה, לרבות:

- הוטל על הדירקטוריון לקבוע מדיניות לפעילות מול יועצי משכנתאות.
- המדיניות שתקבע בתאגיד הבנקאי תוגש לאישור המפקח על הבנקים.
- נאסר על התאגידים הבנקאיים לסרב לפעול מול נציגי הלקוח, למעט כאשר פעילות זו אינה תואמת את הקריטריונים שנקבעו במדיניות התאגיד הבנקאי. ההחלטה שלא לעבוד עם נציגי הלקוח תתועד ותימסר לידיו, תוך פירוט השיקולים של התאגיד הבנקאי.

ההנחיות שנכללו בהוראה נכנסו לתוקף ביום 31.10.2017. הבנק מיישם את ההנחיות החדשות ממועד כניסתן לתוקף.

(6) תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, בנושא: "ניהול סיכון האשראי"

בהמשך להנחיות שנכללו בחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ו - 2016 ("חוק שטרומ"), פרסם בנק ישראל ביום 22 באוקטובר 2017 תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, בנושא: "ניהול סיכונים אשראי", המנחה את התאגידים הבנקאיים לקחת בחשבון במסגרת ניהול סיכון האשראי, שינויים אפשריים בחשיפה לסיכון אשראי שהועמד ללווים (המובטח בשיעבוד נכסים בדרגה ראשונה) - בגין הזכות שהוקנתה ללווים לשעבד נכסים אלו בשיעבוד שני בדרגה לטובת אחרים - אלא אם קיימים לתאגידים הבנקאיים נימוקים סבירים לסרב לבקשת הלווה, כאמור.

(7) הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון - דחיית מועד הפירעון של הלוואה לדיר ללקוח מובטל), התשע"ו - 2016

הצעת החוק הפרטית התקבלה בכנסת בקריאה טרומית ובמסגרתה מוצע לאפשר למובטל שנטל הלוואה לדיר, לבקש דחייה של החזרי הלוואה לתקופה שלא תעלה על שלושה חודשים. בתקופת הדחיה תישא ההלוואה ריבית הסכמית בלבד.

ביום 29 בדצמבר 2017, הפיץ בנק ישראל נייר עמדה בנושא זה, לפיו בנק ישראל אינו תומך בהצעה.

(8) הצעת החוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון - ביטול עמלת פירעון מוקדם והגדלת התחרות), התשע"ז - 2017

הצעת החוק הפרטית אושרה בכנסת בקריאה טרומית ביום 19 ביולי, 2017 - ובמסגרתה מוצע לאסור על התאגידים הבנקאיים לגבות עמלת פירעון מוקדם (כשהלקוח מבקש לפרוע את ההלוואה קודם למועד שנקבע בהסכם ההלוואה), לאחר שחלפה שנה ממועד קבלת ההלוואה, או מיחזורה - לפי העניין. בשלב זה לא ניתן עדיין להעריך אם הכללים המוצעים בהצעת החוק, יאושרו כלשונם בסוף הליך החקיקה.

(9) תיקון הוראת ניהול בנקאי מס' 451 בנושא: "הלוואות לדיור"

התיקון להוראה פורסם ביום 16 בנובמבר 2017, ובמסגרתו הוארכה התקופה שבה ייחשב אישור עקרוני שנתן תאגיד בנקאי להעמדת הלוואה לדיור - כ"מחייב את התאגיד הבנקאי" (לרבות תנאי ההלוואה שנכללו באישור העקרוני), מ- 12 יום ממתן האישור, בעבר, ל- 24 יום. התיקון אינו חל על הלוואות לדיור שלא נדרש לרשום שיעבוד חדש בגינן.

הכללים החדשים שנקבעו בתיקון להוראה נכנסו לתוקף בתום שלושה חודשים מיום הפרסום.

הבנק מיישם את השינויים שנכללו בתיקון להוראה - ממועד כניסתה לתוקף.

(10) תכנית להגברת התחרות במערכת הפיננסית

בהמשך לפרסום "חוק שטרם" ביום 31 בינואר 2017, הוצגה על ידי שר האוצר ונגידת בנק ישראל, ביום 17 בדצמבר 2017, תכנית להגברת התחרות במערכת הפיננסית, הכוללת שלושה נדבכים עיקריים:

- הקלות שיאפשרו הגברת ניידות לקוחות בין הבנקים, באמצעות הקמת מערכת ממוכנת שתפשט את תהליך מעבר הלקוחות (ניידות בין הבנקים "בלחיצת כפתור").
- יצירת תשתית שתאפשר השוואת עלויות בין המוצרים הפיננסיים של הלקוח, בצורה פשוטה, באמצעות גורם אובייקטיבי.
- מתן סיוע להקמת לשכה לשירותי מיחשוב בנקאיים, שתפחית את החסמים המעכבים הקמת בנקים חדשים בישראל.

ב. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411 בנושא: "ניהול סיכונים הלבנת הון ואיסור מימון טרור"

בעקבות המלצות ארגון FATF והנחיות ועדת באזל באשר ליישום אפקטיבי של ההוראות בנושא: "איסור הלבנת הון ומימון טרור", פרסם בנק ישראל ביום 6 במרס 2017, תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411, בנושא: "מניעת הלבנת הון ואיסור מימון טרור וזיהוי לקוחות", במסגרתו נערכה ההוראה מחדש במתכונת הוראת ניהול סיכונים, ושונה שמה ל: "ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור".

התיקון להוראה מאמץ את החלטות "ועדת באזל" וכולל, בין היתר, הנחיות המתייחסות לתפקידים המוטלים על הפונקציות השונות בממשל התאגידי של התאגידים הבנקאיים בנושא זה, הגורמים עליהם נדרשים התאגידים הבנקאיים להתבסס לצורך הערכת הסיכונים, הפעולות הנדרשות לצורך הפחתת הסיכונים והרחבת ההגדרות לגבי פעילויות המוגדרות כ"פעילות בסיכון".

בין היתר, נכללו בהגדרת "לקוחות החשופים מבחינה ציבורית", גם אנשי ציבור מקומיים ובעלי תפקיד בכיר בארגון בינלאומי.

בנוסף, כוללת ההוראה הנחיות ועקרונות באשר לניהול סיכונים הלבנת הון ואיסור מימון טרור, לרבות:

- התאגידים הבנקאיים יחויבו לעשות שימוש במערכות ממוחשבות במטרה לאתר פעילות חריגה בחשבונות הלקוחות.
- יש לקיים מעקב אחר חשבונות של לקוחות שהוגדרו כ"סיכון גבוה".
- התאגידים הבנקאיים יחויבו לשמור מידע הכרחי לאימות זהות הלקוח וסוג עסקיו.
- סירוב לקוח למסירת פרטים הנדרשים למילוי ההנחיות שנכללו בהוראה, ייחשבו כסיבה סבירה לסירוב תאגיד בנקאי לפתיחת חשבון ללקוח וניהולו.

- במסגרת ההוראה יחויבו התאגידים הבנקאיים למסור דיווח גם לבנק ישראל במקרים מיוחדים (שדווחו לרשות מוסמכת), בהם עלולה להיגרם פגיעה ביציבות הבנק או בשמו הטוב.
- ההנחיות שנכללו בתיקון להוראה נכנסו לתוקף ביום 1.1.2018.
- הבנק יישם את ההנחיות שנכללו בתיקון להוראה, במועד כניסתו לתוקף.

ג. מכירת הלוואות ושיתופי פעולה להעמדת הלוואות לדיור

- בעקבות הסכמים לשיתופי פעולה בתחום הלוואות לדיור, לרבות מכירת תיקי אשראי של הלוואות לדיור שנחתמו בין מספר תאגידים בנקאיים לבין גופים מוסדיים, הפיץ בנק ישראל ביום 26 באפריל 2017 טיוטת מסמך, בנושא: "מכירת הלוואות ושיתופי פעולה להעמדת הלוואות לדיור".
- המסמך כולל עקרונות, הנחיות והגבלות בנושא זה, ובכללן:
 - דירקטוריון התאגיד הבנקאי והנהלה, אחראים לגיבוש אסטרטגיה למכירת תיקי אשראי של הלוואות לדיור, ולביצוע עסקאות בסינדיקציה (שיתוף פעולה), עבור הלוואות אלה.
 - ייאסר על התאגידים הבנקאיים לבצע בחירה סלקטיבית ("Lemon Picking" או "Cherry Picking"), של הלוואות הנמכרות. הלוואות שיימכרו ייבחרו אקראית מתוך קבוצת הלוואות לדיור שהועמדו בתקופה מסוימת.
 - שיעור הלוואות לדיור שיימכרו על ידי התאגיד הבנקאי, בתוספת הלוואות לדיור בגין ניתן שירות מהותי - לא יעלה על 10% מיתרת תיק הלוואות לדיור, או 6% (כאשר חלות על הצד הנגדי לעסקה מגבלות רגולטריות).
 - לפחות 10% מכל הלוואה שנמכרה, תישאר באחריות התאגיד הבנקאי.
 - תיק האשראי הנמכר של הלוואות לדיור, יכלול הלוואות שנמצאות באחריות התאגיד הבנקאי המוכר, לפחות 18 חודשים טרם המכירה.
 - התאגיד הבנקאי ינקוט בצעדים שיבטיחו שזכויות הלווים או זכויות בעלי הנכסים המשמשים כבטוחות, לא ייפגעו בעקבות מכירת הלוואות.
 - ניתן יהיה להכיר ברווח ממכירת הלוואות לדיור, בכפוף לקבלת חוות דעת משפטית המאשרת שעסקת המכירה עומדת בתנאים המאפשרים סיווג כעסקת מכר אמיתית.
 - תאגיד בנקאי שמכר הלוואות או יזם עסקת שיתוף פעולה בתחום הלוואות לדיור, יהיה רשאי לפעול כנותן שירות בלבד להלוואות אלו. התגמול שיגבה התאגיד הבנקאי בגין שירות זה - לא יפחת משיעור של 0.4% לשנה מיתרת תיק הלוואות לדיור שבגין ניתן השירות.
 - התאגידים הבנקאיים יידרשו לכלול בדוחותיהם הכספיים גילוי איכותי וכמותי בנושא מכירת הלוואות לדיור, או שיתופי פעולה להעמדת הלוואות לדיור - ככל שהיקף הפעילות בתחום זה, מהותי.
 - הבנק לומד את ההנחיות והמגבלות שנכללו בטיטת המסמך.

ד. חקיקה בתחום העמלות

(1) כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון), התשע"ז - 2017

- התיקון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) פורסם ביום 24 באוגוסט 2017, ובמסגרתו נדרשו התאגידים הבנקאיים, לקבוע תעריף עמלות לשירות בנקאי שניתן באמצעות ערוץ ישיר, שלא יעלה על התעריף לאותו שירות הניתן באמצעות פקיד (אף אם השירות נכלל בתעריפון העמלות המלא).
- ההנחיות המתייחסות לתעריפי העמלות כאמור, נכנסו לתוקף ביום 1 בנובמבר 2017. הבנק יישם את התיקון לכללי הבנקאות, כאמור, במועד כניסתו לתוקף.

(2) מכתב בנק ישראל, בנושא: "הגברת המודעות ועידוד הצטרפות עסקים קטנים לשירות המסלולים"

- במטרה להוזיל את עלות דמי ניהול חשבונות עובר ושכ המשולמת לתאגידים הבנקאיים על ידי עסקים קטנים, באמצעות צירופם למתווה "שירות המסלולים", פרסם בנק ישראל ביום 26 בנובמבר 2017 מסמך, בנושא, "הגברת המודעות ועידוד הצטרפות עסקים קטנים לשירות המסלולים".

במסגרת המסמך התבקשו התאגידים הבנקאיים:

(א) למפות את כל הלקוחות המוגדרים כ"עסקים קטנים", כהגדרתם ב"כללי העמלות" (לרבות יחידים), שלא הצטרפו למתווה "שירות המסלולים" - ושדמי ניהול בגין חשבון עו"ש ששולמו על ידם, בגין "עמלת פקיד" ו"עמלות ערוץ ישיר", בכל אחד מששת החודשים שהסתיימו בחודש דצמבר 2017 הסתכמו בסך של 10 ש"ח, לפחות.

(ב) למסור בכתב לכל אחד מהלקוחות הנ"ל מידע כדלקמן:

- הסכום ששולם על ידו בגין דמי ניהול חשבון עו"ש, בכל אחד מהחודשים הנ"ל, בהשוואה למחיר שהיה משלם בכל אחד מהמסלולים האחרים ("מסלול בסיסי" ו"מסלול מורחב"), לו היה מבקש להצטרף למתווה זה.
 - מספר הפעולות שבוצעו על ידו בכל אחד מהחודשים הנ"ל, תוך אבחנה בין פעולה ב"ערוץ ישיר", ו"פעולה על ידי פקיד".
 - פירוט דרכי ההצטרפות ל"שירות המסלולים".
 - החיסכון השנתי ששיג הלקוח, ככל שיצטרף לאחד מהמסלולים ("מסלול בסיסי", או "מסלול מורחב").
- ההודעות יישלחו ללקוחות לא יאוחר מיום 28 בפברואר 2018.

בנוסף, נדרשו התאגידים הבנקאיים לדווח לבנק ישראל ביום 15.7.2018, לגבי:

- מספר הלקוחות שמופו על ידי הבנק כאמור לעיל, ולא הצטרפו לשירות המסלולים עד ליום 28.2.2018 (טרם משלחו ההודעה בכתב, כנדרש).
- מספר הלקוחות שנכללו במיפוי כאמור לעיל, והצטרפו ל"שירות המסלולים", החל מיום 1.3.2018 ועד ליום 30.6.2018.

הבנק פנה אל הלקוחות הרלוונטיים, כנדרש במסמך. להערכת הבנק אימוץ מתכונת "שירות המסלולים", כמתכונת מועדפת לחיוב בעמלת דמי ניהול חשבון עובר ושב על ידי הלקוחות הרלוונטיים, עלול להקטין את הכנסות הבנק מעמלות בגין "דמי ניהול חשבון עו"ש", בסך של כ- 5-10 מיליון ש"ח לשנה.

(3) הודעת בנק ישראל בנושא: "הפחתת העמלה הצולבת"

שיעור ה"עמלה הצולבת" הנוכחי השורר בשוק כרטיסי האשראי (0.7%), גובש בהסדר בין שלושת חברות כרטיסי האשראי, במעורבות הרשות להגבלים עסקיים, ואושר בבית הדין להגבלים עסקיים בשנת 2012. תוקף ההסדר הנוכחי יסתיים בסוף שנת 2018.

ביום 16 בינואר 2018, הודיעה נגידת בנק ישראל, על כוונתה להפעיל את סמכותה, ולהכריז על שירותי הסליקה שמספקות חברות כרטיסי אשראי לבתי העסק כ"שירות בר פיקוח", לענין גביית ה"עמלה הצולבת" (המהווה חלק מהעמלה שמשלם בית העסק), ולהפחיתה בהדרגה כדלקמן:

בשנים 2020 - 2019 - שיעור העמלה הצולבת יסתכם ב- 0.60%.

בשנים 2023 - 2021 - שיעור העמלה הצולבת יסתכם ב- 0.55%.

החל משנת 2024 - שיעור העמלה הצולבת יסתכם ב- 0.50%.

הכנסות הבנק מעמלות מכרטיסי אשראי כוללות שיעור מסוים מהעמלה הצולבת שגבתה חברת האשראי (הנובעת משימושי הלקוחות בכרטיסי אשראי שהונפקו על ידי הבנק), מכח הסכם שנחתם בין הבנק לבין חברת כרטיסי האשראי.

להערכת הבנק, המתווה המוצע על ידי בנק ישראל (ככל שיהפוך להוראה מחייבת), עלול להקטין את הכנסות הבנק מעמלות בגין כרטיסי אשראי בשנת 2019, בסך של כ- 3 מיליון ש"ח.

ה. חקיקה בתחום המיסים

בהמשך להסכם העקרונות בנושא: "הכרה לצורכי מס של הוצאות בגין הפסדי אשראי", שנחתם בשנת 2012 בין שלטונות המס לבין התאגידים הבנקאיים (ולא כלל התייחסות להוצאות להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיוור) - נחתם בתקופת הדוח הסכם בין התאגידים הבנקאיים לבין שלטונות המס בנושא: הכרה לצורכי מס של הוצאות להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיוור, המבוססות על נוסחת "עומק הפיגור".

במסגרת הכללים שנקבעו בהסכם זה, נאסר על הבנקים לנכות לצורך מס 65% מההוצאות להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור המבוססות על נוסחת "עומק הפיגור", שגרשמו בגין הלוואות בפיגור החל מיום 1 בינואר 2014, ואילך. הוצאות אלו יותרו לניכוי במועד מחיקת ההלוואה (או חלקה).

הבנק יישם את הכללים שנקבעו בהסכם. בספרי הבנק נכללו הפרשות מתאימות המתחייבות מכללים אלו.

ו. תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301, בנושא: הדירקטוריון

ביום 5 ביולי 2017 פרסם בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301, בנושא: הדירקטוריון, במטרה ליעל ולשפר את עבודת הדירקטוריון.

במסגרת התיקון הורחבו והובהרו הנושאים הנמצאים באחריות הדירקטוריון (כגון: האסטרטגיה והמודל העסקי של הבנק, מבנה ארגוני, התייחסות לחריגות מהותיות ממדיניות ניהול הסיכונים וכו') ונקבעו ספים למספר הדירקטורים המכהנים, כדלקמן:

- מספר הדירקטורים המירבי, הופחת לעשרה דירקטורים.
- שיעור הדירקטורים בעלי "ניסיון בנקאי", הועלה מ- 20%, ל- 33% ממספר הדירקטורים המכהנים.
- לפחות אחד מהדירקטורים המכהנים יהיה בעל ניסיון מוכח בתחומי טכנולוגיית המידע (סעיף זה לא יחול על תאגיד בנקאי שהינו חברה בת של תאגיד בנקאי אחר, המספק לו שירותי מחשב).
- התיקונים להוראה נכנסו לתוקף ביום פרסומה, למעט התיקונים באשר לספים שנקבעו למספר הדירקטורים, כאמור - שייכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2020, לכל המאוחר.
- הבנק מיישם את התיקונים שנכנסו לתוקף, ונערך ליישום יתר התיקונים במועד שנקבע לכניסתם לתוקף.

ז. תזכיר חוק ההוצאה לפועל (חייב שמשלם הוראת תשלומים ופתיחת תביעה על סכום קצוב), התשע"ז - 2017

תזכיר החוק הופץ ביום 4 ביולי 2017, ובמסגרתו מוצע להפחית לחייב העומד בתשלומים שקבע לו רשם ההוצאה לפועל, את שיעור הריבית שנצברה בגין החוב וטרם שולמה - בשיעור של 25%. בנוסף, מוצע לעכב הליכי גביה מסוימים שנפתחו כנגד החייב.

ח. הצעת הסדרה בתחום כרטיסי האשראי

ביום 16 בינואר 2018 פרסמה הממונה על ההגבלים העסקיים טיוטת מסמך, הכוללת תנאים שונים במסגרת ההכנות לגיבוש הסדר חדש בענף כרטיסי האשראי (במקום ההסדר הנוכחי שעתיד לפקוע ביום 31.12.2018). בין היתר, מוצע במסמך לחייב את החברה הסולקת עסקאות בכרטיסי אשראי, המשולמות בתשלום בודד - להעביר את תמורתן לבית העסק, בתוך יום אחד ממועד ביצוע העסקה.

בשלב זה, לא ברור אם להנחיה המוצעת במסמך, יהיו השלכות על התאגידים הבנקאיים, ככל שההצעה תהפוך להוראה מחייבת - בסוף הליך ההסדרה.

11. דירוג אשראי

התחייבויות הבנק מדורגות על ידי חברת "מעלות - S&P" (להלן: "חברת הדירוג"). בדירוג "AA+" (עם אופק דירוג יציב), שאושר לאחרונה על ידי חברת הדירוג ביום 24.10.2017.

כתבי ההתחייבות הנדחים של הבנק דורגו על ידי חברת הדירוג בדירוג "AA", הנמוך בדרגה אחת מדירוג הבנק, לאור מתודולוגית הדירוג של חברת הדירוג הבינלאומית "Standard & Poor's" (חברת האם של "מעלות - S&P"), לפיה - כתבי התחייבות נדחים ידורגו בדרגה אחת נמוכה יותר, מדירוג המנפיק.

יצוין עוד, כי בהתאם למתודולוגיה של חברת הדירוג הבינלאומית, הוגדר הבנק על ידי חברת הדירוג כ"חברת ליבה" בקבוצת דיסקונט. קביעה זו יוצרת זיקה חד - חד ערכית בין דירוג החברה האם לדירוג הבנק.

12. מגזרי פעילות פיקוחיים

א. כללי

בהתאם להוראה בנושא: "דיווח על מגזרי פעילות בתאגיד בנקאי" שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 23.12.2001, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם מידע איכותי וכמותי לגבי פעילותם הבנקאית בחתך מגזרי פעילות.

על פי הוראה זו הוגדר "מגזר פעילות" כמרכיב בתאגיד הבנקאי שמתקיימים בו שלושה מאפיינים:

- המרכיב עוסק בפעילויות עסקיות אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות.
- תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו.
- קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

המידע באשר להתפלגות הנכסים, ההתחייבויות והתוצאות העסקיות בחתך מגזרי פעילות שהוצג על ידי התאגידים הבנקאיים מכח הוראה זו, נגזר מהגדרות סובייקטיביות שנקבעו על ידי כל אחד מהבנקים לכל מגזר פעילות, בהתאם למבנה הארגוני הספציפי בכל בנק.

מכיוון שהתפלגות הפעילות הבנקאית בחתך מגזרי פעילות הנגזרת ממתודולוגיה זו איננה אחידה, הגילוי בחתך מגזרי פעילות המבוסס על הגדרות אלו - סובייקטיבי ואינו בר השוואה.

במטרה להציג מידע השוואתי בנושא זה, פרסם בנק ישראל תיקון להוראות הדיווח לציבור, בנושא: "מגזרי פעילות", במסגרתו נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם הכספיים מידע נוסף באשר לתוצאות פעולותיהם בחתך "מגזרי פעילות פיקוחיים" (מעבר למידע הקודם, על פי "גישת ההנהלה").

מגזרי הפעילות הפיקוחיים, הוגדרו על ידי בנק ישראל בתיקון להוראה בהתבסס על מאפייני לקוחותיהם, כגון: אופי פעילותם (בהתייחס ללקוחות הפרטיים), או מחזורם העסקי (בהתייחס ללקוחות העסקיים), במתכונת הקושרת על בסיס אחיד וחד ערכי, בין הלקוחות השונים בכלל המערכת הבנקאית, לבין מגזרי הפעילות הפיקוחיים, כדלקמן:

- **"משקי בית":** לקוחות פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים אופייניים לאלו של משקי בית (נמוך מ- 3 מיליון ש"ח).
- **"בנקאות פרטית":** לקוחות פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליון ש"ח.
- **"עסקים זעירים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נופל מ- 10 מיליון ש"ח.
- **"עסקים קטנים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נע בין 10, ל- 50 מיליון ש"ח.
- **"עסקים בינוניים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נע בין 50, ל- 250 מיליון ש"ח.
- **"עסקים גדולים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי עולה על 250 מיליון ש"ח.

בנוסף, הוגדר בתיקון להוראה מגזר: "ניהול פיננסי" - הכולל בעיקרו פעילות בנקאית שלא שויכה למגזרי הפעילות האחרים (כגון: מסחר, ניהול נכסים והתחייבויות, השקעות ריאליות, וכו').

לפיכך, המידע המוצג בדוחות הכספיים, הנגזר מהגדרות אלה, כולל נתונים כספיים שהוגדרו כאמור, על בסיס אחיד ובר השוואה - בגין כל אחד ממגזרי הפעילות.

למידע נוסף באשר להתפלגות האשראי והפיקדונות בבנק ליום 31 בדצמבר 2017, ולתוצאות הכספיות בחתך "מגזרי פעילות פיקוחיים" - ראה ביאור 27 בדוחות הכספיים.

למידע נוסף באשר לפעילות הבנק בחתך מגזרי פעילות "גישת ההנהלה" המבוסס על המבנה הארגוני של הבנק - ראה ביאור 28 בדוחות הכספיים.

ב. מבנה התחרות במגזרי הפעילות השונים

(1) מגזר משקי בית

מגזר משקי בית הינו אחד המגזרים המרכזיים בבנק ולפיכך מהווה יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של הבנק. מגזר זה מתאפיין בסיכון נמוך יחסית, עקב הפיזור הרחב של האשראי בין לקוחותיו ולכן הוא מהווה יעד מועדף להתרחבות יתר הבנקים במערכת (לרבות הבנקים הגדולים והבינוניים), למרות התשומות הגבוהות יחסית הנדרשות לתפעולו. לפיכך, קיימת תחרות רבה בין כל הבנקים על פלח לקוחות זה. במסגרת ההתמודדות מול יתר הבנקים על פלח לקוחות זה, פונה הבנק ללקוחותיו, באמצעות ערוצים שונים - במסרים המבליטים את מחויבות הבנק למתן שירות איכותי ואישי ומסור ללקוחות המגזר.

בנוסף, חלק מהלקוחות המשתייכים למגזר פעילות זה מתגוררים ביישובים בהם קיים רוב מוחלט לאוכלוסיה הלא יהודית שבהם פועלים גם תאגידים בנקאיים אחרים. הבנק מתחרה עם הבנקים הנ"ל על פלחי אוכלוסיה אלו, על ידי מתן שירות אישי ומסור באמצעות עובדים המעורים במנהגים ובתרבות של הלקוחות המשתייכים לפלחי אוכלוסיות אלו ומעניקים להם שירות התואם את צרכיהם היחודיים. בנוסף, משיק הבנק מעת לעת מסעי פרסום ייחודיים הפונים ישירות לאוכלוסיות המתגוררות באזורים אלו - באמצעות אמצעי מדיה מקומיים.

יצוין כי בשנים האחרונות החלו גופים פיננסיים שונים (בעיקר חברות ביטוח וחברות כרטיסי אשראי) להיערך למתן שירותים פיננסיים שונים ללקוחות המגזר (בעיקר שירותי אשראי), אם במתכונת עצמאית, או באמצעות שיתופי פעולה שונים עם תאגידים בנקאיים.

למידע נוסף, באשר להתפתחות התחרות במגזר הקמעונאי בכלל, ובמגזר "משקי הבית" בפרט, לרבות מידע באשר לשינויים המבניים הצפויים, הן בהרכב נותני השירותים הפיננסיים ללקוחות המגזר והן בהטמעת ערוצי מידע נוספים שיעמדו לרשות הלקוחות במגזר זה, הנובעת מהתפתחות החקיקה בתחום - ראה סעיף 6 להלן.

(2) מגזר בנקאות פרטית

הלקוחות המשתייכים למגזר הבנקאות הפרטית מתאפיינים בתחכום רב ובדרישה לשירות ברמה הגבוהה ביותר. נתון זה, בנוסף להיעדר "חסמי מעבר" אפקטיביים עבור לקוחות המגזר, כאמור - גורם לתחרות גבוהה בין כל הבנקים הפועלים במערכת, על פלח לקוחות זה.

התחרות מתבטאת הן בתחום המחירים (עמלות ועלויות גיוס פקדונות) והן בתחום השירות. בנוסף לתחרות בתוך המערכת הבנקאית, קיימת תחרות על פלח לקוחות זה גם מצד גופים אחרים הפועלים בשוק ההון, כגון: חברות לניהול תיקים, ברוקרים פרטיים וכו'.

הבנק מתמודד עם התחרות הגוברת במגזר זה, הן באמצעות פיתוח ושדרוג התשתית הטכנולוגית המקצועית והאנושית שהוא מעמיד לרשות לקוחות המגזר, הן באמצעות הצעת פתרונות ותנאים אטרקטיביים ללקוחות, והן ביצירת שיתופי פעולה עם גורמים מוסדיים בתחום, לרבות חתימה על הסכמי הפצה עם חברות לניהול קרנות נאמנות.

בנוסף, בעקבות יציאת הבנקים מתחום הניהול המוסדי של כספי עמיתים (לרבות ניהול קרנות נאמנות), הנגזרת מיישום החוקים שנחקקו במסגרת ה"רפורמה בשוק ההון", שכללו מכירות נכסים ומוצרי השקעה של לקוחות המשתייכים ברובם למגזר זה, לחברות ביטוח וגופים פיננסיים חוץ בנקאים אחרים, התגברה התחרות על פלח לקוחות זה - גם מצד חברות הביטוח וגופים פיננסיים אחרים. במסגרת התחרות עם גופים אלה, מושקעים משאבים רבים בשיפור השירות ללקוחות, העלאת רמתם המקצועית של יועצי ההשקעות, שיפור התשתית הטכנולוגית ועדכון מוצרי ההשקעה המוצעים ללקוחות.

למידע נוסף באשר להתפתחות התחרות במגזר ה"בנקאות הפרטית", לרבות מידע באשר לשינויים המבניים הצפויים, הן בהרכב נותני השירותים הפיננסיים ללקוחות המגזר והן בהטמעת ערוצי מידע נוספים שיעמדו לרשות הלקוחות במגזר זה, הנובעת מהתפתחות החקיקה בתחום - ראה סעיף 6 להלן.

(3) עסקים קטנים וזעירים

מגזר זה הינו אחד המגזרים הבולטים בבנק ולפיכך מהווה יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של הבנק. לקוחות המגזר חשופים לתחרות מצד כל הבנקים במערכת (לרבות הבנקים הגדולים והבינוניים).

מאחר שתחום פעילות זה מהווה יעד מועדף על בנקים אחרים במערכת - קיימת תחרות רבה מצד בנקים אחרים על פלח לקוחות זה. בנוסף, חלק מהלקוחות המשתייכים למגזר פעילות זה מתגוררים בישוים שבהם קיים רוב מוחלט לאוכלוסיה ה"לא יהודית" שבהם פועלים גם תאגידים בנקאיים אחרים, המתחרים בבנק במתן שירותים ללקוחות אלו.

על מנת להתמודד עם התחרות הקיימת במתן שירותים בנקאיים לאוכלוסיות אלו, משקיע הבנק אמצעים בפרסום, יצירת קשרים אישיים עם הלקוחות, מתן שירותי אישי ומציאת פתרונות פיננסיים למכלול צרכיו העסקיים של הלקוח, על ידי מתן שירותים בנקאיים באמצעות עובדים המעורים במנהלים ובתכונות של הלקוחות המשתייכים לפלחי אוכלוסיות אלו ומעניקים להם שירות התואם את צרכיהם הייחודיים.

יצוין כי, בשנים האחרונות החלו גופים פיננסיים שונים (בעיקר חברות ביטוח וחברות כרטיסי אשראי), להיערך למתן שירותים פיננסיים שונים ללקוחות המגזר (בעיקר שירותי אשראי), אם במתכונת עצמאית, או באמצעות שיתופי פעולה שונים עם תאגידים בנקאיים (כגון: במסגרת "קרנות עסקים" - ראה הרחבת בסעיף 7 להלן).

למידע נוסף, באשר להתפתחויות התחרות במגזר הקמעונאי בכלל, ובמגזר "עסקים קטנים וזעירים" בפרט, לרבות באשר לשינויים המבניים הצפויים הן בקרב נותני השירותים הפיננסיים ללקוחות המגזר והן בהטמעת ערוצי מידע נוספים שיעמדו לרשות הלקוחות במגזר זה, הנובעת מהתפתחות החקיקה בתחום - ראה סעיף 6 להלן.

(4) עסקים בינוניים

לקוחות המגזר מתאפיינים ברמת תחכום עסקית גבוהה יחסית. נתון זה, בצירוף חסמי מעבר נמוכים יחסית במגזר זה - יוצרים תשתית לתחרות גבוהה בין כל הבנקים במערכת. התחרות מתבטאת הן בתחום המחירים (מרווחי ריבית ושיעורי עמלות) והן ברמות חשיפה גבוהות יותר לסיכונים אשראי אותם מוכנים מתחרים להציע.

האמצעים בהם נוקט הבנק במסגרת ההתמודדות בתחום זה, כוללים: שיפור השירות ללקוח (לרבות זמינות השירות) ושמירה על קשר אישי.

(5) עסקים גדולים

לקוחות המגזר מתאפיינים ברמת התחכום העסקית הגבוהה ביותר ביחס לכלל מגזרי הפעילות. לנוכח נתון זה, ועקב היעדר חסמי מעבר אפקטיביים עבור לקוחות המגזר - מתקיימת תחרות עזה בין כל הבנקים במערכת, במגזר פעילות זה. התחרות מתבטאת הן בתחום המחירים (מרווחי ריבית ושיעורי עמלות) והן בתחום השירות.

(6) השפעת החקיקה על מבנה השירותים הבנקאיים ועל התחרות במגזרי הפעילות

- החוק להגברת התחרות ולצמצום ניגודי העניינים בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ו - 2016

בעקבות ההמלצות שפרסמה "ועדת שטרומ" בנושא זה (ביום 6 ביולי 2016), אישרה הכנסת ביום 31 בינואר 2017 את ה"חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ו - 2016", המיישם את המלצות "ועדת שטרומ".

החוק כולל הנחיות לביצוע שינויים מבניים במטרה לעודד גופים נוספים לספק שירותים פיננסיים ללקוחות המגזר הקמעונאי ("משקי בית", "עסקים קטנים וזעירים", ו"בנקאות פרטית"), כתחליף לשירותים שסופקו בעבר, בעיקר, על ידי המערכת הבנקאית, לרבות:

- הוראה במסגרתה חוייבו שני הבנקים הגדולים ("לאומי" ו"פועלים") למכור את החזקותיהם בחברת כרטיסי האשראי הנמצאות בבעלותם.
- הסדרת פעילותן של "אגודות אשראי", שעסקו במתן שירותי בנקאות קמעונאית.
- הפחתת חסמים המעכבים כניסת גופים מתחרים למערכת הבנקאית, באמצעות פרוסום מכרז להקמת תשתית טכנולוגית שתספק שירותי מיחשוב לגופים פיננסיים.
- צמצום היקף מסגרות האשראי שהעמידו הבנקים הגדולים ללקוחותיהם באמצעות כרטיסי אשראי.
- הטלת חובה על התאגידים הבנקאיים לשקף ללקוחותיהם, לפי בקשתם, את היתרות והפעולות שבוצעו על ידם, באמצעות ממשק טכנולוגי, שיספק ללקוחות מידע עדכני לגבי עלות השירותים הבנקאיים בחשבונותיהם ויאפשר להציע להם חלופות תחרותיות בבנקים אחרים.
- הרחבת הגישה למקורות אשראי נוספים מחוץ למערכת הבנקאית, שתיתן ללקוחות קמעונאיים - באמצעות מתן אפשרות לייצור שיעבוד נוסף, נחות בדרגתו, בגין נכסים ששועבדו על ידם, קודם לכן, לתאגידים הבנקאיים.

• מתווה להקמת בנק חדש בישראל

במטרה להגביר את התחרות במגזר הקמעונאי הפיץ בנק ישראל ביום 14 ביולי 2016, טיוטת מסמך בנושא: "מתווה להקמת בנק חדש בישראל", הכוללת הקלות הן באשר לתנאי הסף הנדרשים מגופים המעוניינים לקבל "רישיון בנק" והן באשר למגבלות הקיימות בנושא תשתית והסדרה, שיקלו על גופים נוספים להקים בנקים חדשים, שיפעלו להספקת שירותי בנקאות למגזר הקמעונאי.

• הסדרת הפעילות למתן שירותים פיננסיים על ידי גופים חוץ בנקאיים

(א) חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו - 2016

החוק פורסם ביום 1 באוגוסט 2016, ועוסק בהסדרת פעילותם של נתוני שירותים פיננסיים חוץ מוסדיים ("נותני שירותי מטבע") ונותני שירותי אשראי חוץ מוסדיים.

בהתאם להוראות שנכללו בחוק, הוטלה חובת רישוי על עיסוק במתן שירותי בנקס פיננסי ועל עיסוק במתן אשראי. הרישיונות שינתנו מכח חוק זה ידורגו בהתאם להיקף הפעילות של נותן השירות.

השירותים הפיננסיים שפורטו בחוק יפוקחו על ידי רגולטור פיננסי ייעודי.

(ב) פרק ט' לחוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017,

ו-2018), התשע"ז - 2016

החוק פורסם ביום 29 בדצמבר 2016 ועוסק, בין היתר, בהסדרת פעילותן של אגודות שיתופיות המעניקות לחבריהן שירותי אשראי ופקדון, לצד שירותי בנקאות בסיסיים.

במסגרת החוק הוסדרה פעילותן של אגודות שיתופיות שהיקף האשראי או הפקדונות המנוהלים על ידן, אינו עולה על 1.5 מיליארד ש"ח.

פעילותן של אגודות שיתופיות אלו (שיעסקו גם במתן שירותי בנקאות בסיסיים), חויבה ברישוי ותפוקה על ידי הרגולטור הייעודי המפקח על שירותים פיננסיים.

אגודות שיתופיות שיבקשו לפעול בהיקפים גבוהים יותר - יחויבו בקבלת רישיון מבנק ישראל.

בנוסף, נכללה במסגרת החוק תשתית חקיקה, המאפשרת לנותני שירותי אשראי (כהגדרתם בחוק), להנפיק כרטיסי אשראי ללא מעורבות תאגידים בנקאיים.

(ג) הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (תיקון) (שירותי פקדון ואשראי בלא ריבית)

הצעת החוק אושרה בכנסת בקריאה ראשונה ביום 21 בנובמבר 2016, ועוסקת בין היתר בהסדרת פעילותן של עמותות העוסקות במתן שירותי בנקאות בסיסיים (הלואות ופקדונות ללא ריבית). במסגרת הצעת החוק תוסדר פעילותן של עמותות שיעסקו במתן אשראי ובגיוס פקדונות בהיקף שלא יעלה על 1.5 מיליארד ש"ח.

פעילותן הפיננסית של עמותות אלו תחויב ברישוי, ותפוקה גם היא על ידי הרגולטור הייעודי המפקח על שירותים פיננסיים.

• הגברת התחרות באמצעות הרחבת בסיס המידע הפיננסי על לקוחות המערכת הבנקאית

(א) חוק שירות נתוני אשראי, התשע"ז - 2016

ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק שירות נתוני אשראי, התשע"ז - 2016, המיישם הלכה למעשה, את המלצות "ועדת דורפמן", וקובע הסדר כולל לשיתוף בנתוני אשראי, במסגרתו נדרשו גופים פיננסיים וגופים ציבוריים לאסוף מידע בנושא אשראי, שיכלול הן נתונים חיוביים והן נתונים שליליים. הנתונים שייאספו ירוכזו במאגר נתוני אשראי שיכיל מידע על משקי בית ועסקים קטנים ויהיה באחריות בנק ישראל.

(ב) הוראת שעה מס' 100, בנושא "שמירת מידע לצורך מסירתו למאגר נתוני אשראי"

בעקבות חקיקת "חוק שירות נתוני אשראי" (להלן: "החוק"), פרסם בנק ישראל ביום 21 ביוני 2016 הוראת שעה בנושא: "שמירת מידע לצורך מסירתו למאגר נתוני אשראי", שנועדה ליישם את הוראות החוק באמצעות מאגר מידע מרכזי שיוקם וינהל על ידי בנק ישראל.

במסגרת הוראת השעה נדרשו התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי להיערך לאיסוף הנתונים שייכללו במאגר המידע.

למידע מפורט באשר להליכי חקיקה נוספים, העשויים להשפיע על תהליכים בנקאיים תפעוליים ועל מערכת היחסים שבין הבנק ללקוחותיו - ראה פרק 10 לעיל.

(7) התפתחות התחרות במגזר עסקים קטנים

במטרה לאפשר לגופים המוסדיים גישה לשימושים ולהכנסות שהיו קודם לכן נחלת המערכת הבנקאית בלבד (ולתרום בכך להרחבת היצע ספקי האשראי ולהגברת התחרות בתחום זה) פרסם משרד האוצר מכרז במסגרתו התחייבו התאגידים הבנקאיים הזוכים, להעמיד הלואות לעסקים קטנים בשיתוף עם גופים מוסדיים.

הבנק (בשיתוף מוסדי נוסף), נבחר כאחד הזוכים במכרז. יתרת ההלוואות לעסקים קטנים שהעמיד הבנק במסגרת זו הסתכמה ליום 31.12.2017 בסך של 480 מיליון ש"ח (31.12.2016 - 186 מיליון ש"ח).

בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ דין וחשבון שנתי

נספחים לדוח השנתי

נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית
וניתוח השינויים - מאוחד

290

נספח 2 - רווח והפסד ומאזן - מידע רב רבעוני

295

נספח 3 - דוח רווח והפסד מאוחד
לחמש השנים האחרונות

297

נספח 4 - מאזן מאוחד
לחמש השנים האחרונות

298

נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים - מאוחד⁽¹⁾

בסכומים מדווחים

א. יתרות ממוצעות ושיעורי הריביות

2017		
יתרה ממוצעת ⁽²⁾	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים
נכסים נושאי ריבית ¹ :		
22,849	1,120 ⁽⁶⁾	4.90
650	7	1.05
2,102	2	0.10
5,532	45	0.82
11	-	1.55
6	-	-
31,150	1,174	3.77
457	-	-
1,395	-	-
33,002	1,174	3.77
סה"כ נכסים נושאי ריבית		
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאי ריבית		
נכסים אחרים שאינם נושאי ריבית ⁽⁵⁾		
סה"כ נכסים		
התחייבויות נושאות ריבית ² :		
2,245	(1)	(0.03)
19,811	(119)	(0.60)
145	(2)	(1.15)
154	-	(0.24)
924	(33)	(3.59)
-	-	-
23,279	(155)	(0.67)
6,044	-	-
458	-	-
885	-	-
30,666	(155)	(0.67)
2,336	-	-
33,002	(155)	(0.67)
פער הריבית		
31,150	1,019	3.27

* הנתונים מתייחסים לנכסים ולהתחייבויות של הבנק בישראל ולהכנסות והוצאות הריבית הנגזרים מהם.

2015			2016		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
4.75	⁽⁶⁾ 931	19,593	4.81	⁽⁶⁾ 1,014	21,049
0.63	4	567	1.02	7	700
0.13	4	3,194	0.10	3	2,706
1.17	35	3,001	0.74	33	4,469
1.52	-	23	1.13	-	20
-	-	-	4.31	⁽¹¹⁾ -	4
3.69	974	26,378	3.65	1,057	28,948
-	-	372	-	-	420
-	-	1,236	-	-	1,314
3.69	974	27,986	3.65	1,057	30,682
(0.02)	(1)	2,094	(0.02)	-	2,129
(0.46)	(77)	16,864	(0.51)	(94)	18,421
(1.34)	(2)	154	(1.23)	(2)	155
(0.35)	(2)	467	(0.22)	(1)	325
(2.90)	(19)	674	(3.23)	(27)	860
-	⁽¹¹⁾ -	-	-	-	-
(0.50)	(101)	20,253	(0.57)	(124)	21,890
-	-	4,545	-	-	5,380
-	-	371	-	-	420
-	-	841	-	-	853
(0.50)	(101)	26,010	(0.57)	(124)	28,543
-	-	1,976	-	-	2,139
(0.50)	(101)	27,986	(0.57)	(124)	30,682
3.19			3.08		
3.31	873	26,378	3.22	933	28,948

נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים - מאוחד⁽¹⁾ (המשך)

בסכומים מדווחים

ב. יתרות ממוצעות ושיעורי הריביות - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית (במיליוני ש"ח)

2017			
יתרה ממוצעת ⁽²⁾	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים	
מטבע ישראלי לא צמוד:			
25,984	1,060	4.08	סך נכסים נושאי ריבית
17,857	(80)	(0.45)	סך התחייבויות נושאות ריבית
פער הריבית			
3.63			
מטבע ישראלי צמוד למדד:			
3,285	72	2.18	סך נכסים נושאי ריבית
3,076	(64)	(2.09)	סך התחייבויות נושאות ריבית
פער הריבית			
0.09			
מטבע חוץ*:			
1,881	42	2.28	סך נכסים נושאי ריבית
2,346	(11)	(0.49)	סך התחייבויות נושאות ריבית
פער הריבית			
1.79			
סך פעילות בישראל:			
31,150	1,174	3.77	סך נכסים נושאי ריבית
23,279	(155)	(0.67)	סך התחייבויות נושאות ריבית
פער הריבית			
3.10			

* לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

2015			2016		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
4.09	879	21,500	4.02	954	23,777
(0.48)	(67)	13,829	(0.43)	(69)	16,189
3.61			3.59		
1.71	54	3,155	1.83	⁽¹¹⁾ 63	3,369
(0.75)	⁽¹¹⁾ (28)	3,755	(1.41)	(47)	3,344
0.96			0.42		
2.37	41	1,723	2.24	40	1,802
(0.24)	(6)	2,669	(0.34)	(8)	2,357
2.13			1.90		
3.69	974	26,378	3.65	1,057	28,948
(0.50)	(101)	20,253	(0.57)	(124)	21,890
3.19			3.08		

נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים - מאוחד⁽¹⁾ (המשך)

בסכומים מדווחים

ג. ניתוח השינויים בהכנסות הריבית והוצאות הריבית (במיליוני ש"ח)

2016 לעומת 2015			2017 לעומת 2016		
שינוי נטו	גידול (קיטון)		שינוי נטו	גידול (קיטון)	
	מחיר ⁽¹⁰⁾	כמות ⁽⁹⁾		מחיר ⁽¹⁰⁾	כמות ⁽⁹⁾
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
נכסים נושאי ריבית					
83	13	70	106	18	88
-	(24)	24	11	16	(5)
83	(11)	94	117	34	83
סה"כ הכנסות ריבית					
התחייבויות נושאות ריבית					
(16)	(8)	(8)	(26)	(18)	(8)
(7)	(6)	(1)	(5)	(4)	(1)
(23)	(14)	(9)	(31)	(22)	(9)
סה"כ הוצאות ריבית					

הערות:

- הנתונים בלוחות אלה ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- על בסיס יתרות לתחילת החודשים (במגזר מטבע ישראלי לא צמוד - על בסיס יתרות יומיות).
- לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
- מהיתרה הממוצעת של אגרות חוב זמינות למכירה נוכחה היתרה הממוצעת של רווחים שטרם מומשו בגין אגרות חוב זמינות למכירה הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", בסך 21 מיליון ש"ח (2016 - 34 מיליון ש"ח; 2015 - 75 מיליון ש"ח).
- לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- הכנסות הריבית כוללות עמלות בסך 118 מיליון ש"ח (2016 - 111 מיליון ש"ח; 2015 - 118 מיליון ש"ח).
- לרבות מכשירים נגזרים.
- תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי ריבית.
- השפעת הכמות חושבה על ידי הכפלת המחיר הנוכחי בשינוי בכמות.
- השפעת המחיר חושבה על ידי הכפלת השינוי במחיר, ביתרות הממוצעות בתקופה המקבילה אשתקד.
- סוג מחדש - בגין היישום מחדש של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא: מיסים על ההכנסה.

נספח 2 - מידע רב רבעוני - דוח רווח והפסד מאוחד לסופי רבעון

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

2016				2017				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
231	278	286	262 ⁽¹⁾	270	322	276	306	הכנסות ריבית
1	50	48	25	29	66	20	40	הוצאות ריבית
230	228	238	237	241	256	256	266	הכנסות ריבית, נטו
(5)	19	7	15	32	23	22	42	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
235	209	231	222	209	233	234	224	הכנסות ריבית נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית								
2	3	11	20	2	(4)	2	10	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
73	75	78	78	76	78	80	82	עמלות
1	7	-	1	5	-	-	-	הכנסות אחרות
76	85	89	99	83	74	82	92	סך הכל הכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות								
147	142	143	149	144	140	134	140	משכורות והוצאות נלוות
39	39	38	38	40	39	39	40	אחזקה ופחת בניינים וציוד
43	44	42	46	42	42	44	45	הוצאות אחרות
229	225	223	233	226	221	217	225	סה"כ הוצאות תפעוליות ואחרות
82	69	97	88	66	86	99	91	רווח לפני מיסים
38	24	38	45 ⁽¹⁾	26	32	37	29	הפרשה למיסים
44	45	59	43	40	54	62	62	רווח לאחר מיסים
1	-	1	-	1	-	1	-	חלק הבנק ברווחי חברות כלולות
45	45	60	43	41	54	63	62	רווח נקי

רווח נקי למניה (באלפי שקלים חדשים)

0.36	0.36	0.48	0.35	0.33	0.43	0.51	0.50	מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב
------	------	------	------	------	------	------	------	------------------------------------

(1) סווג מחדש בגין היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "מיסים על ההכנסה" - ראה ביאור ד1(1) בדוחות הכספיים.

נספח 2 - מידע רב רבעוני - מאזן מאוחד לסופי רבעון (המשך)

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

2016				2017				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
נכסים								
5,216	4,338	2,603	3,422	2,958	3,122	3,506	4,339	מזומנים ופקדונות בבנקים
3,650	4,227	6,134	6,002	6,122	5,613	5,213	5,076	ניירות ערך
21,264	21,859	22,280	22,349	23,064	23,584	24,236	24,291	אשראי לציבור
(342)	(351)	(355)	(348)	(347)	(342)	(354)	(352)	הפרשה להפסדי אשראי
20,922	21,508	21,925	22,001	22,717	23,242	23,882	23,939	אשראי לציבור, נטו
8	8	9	9	10	5	6	6	השקעה בחברות כלולות
342	356	356	358	363	361	353	351	בניינים וציוד
19	22	12	26	21	31	24	27	נכסים בגין מכשירים נגזרים
409	355	395	346	377	382	382	399	נכסים אחרים
30,566	30,814	31,434	32,164	32,568	32,756	33,366	34,137	סך הכל נכסים
התחייבויות והון								
25,606	25,815	26,400	27,199	27,622	27,798	28,334	28,836	פקדונות הציבור
376	386	263	259	227	145	163	200	פקדונות מבנקים
159	156	152	149	148	144	142	140	פקדונות הממשלה
920	920	921	926	921	923	919	1,026	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
142	122	102	79	101	131	98	101	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,232	1,243	1,409	1,308	1,251	1,261	1,302	1,361	התחייבויות אחרות
28,435	28,642	29,247	29,920	30,270	30,402	30,958	31,664	סך הכל התחייבויות
2,131	2,172	2,187	2,244	2,298	2,354	2,408	2,473	הון
30,566	30,814	31,434	32,164	32,568	32,756	33,366	34,137	סך הכל התחייבויות והון

נספח 3 - דוח רווח והפסד מאוחד לחמש השנים האחרונות

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2013	2014	2015	2016	2017	
1,128	1,011	974	⁽¹⁾ 1,057	1,174	הכנסות ריבית
406	211	⁽¹⁾ 101	124	155	הוצאות ריבית
722	800	873	933	1,019	הכנסות ריבית, נטו
75	15	67	36	119	הוצאות בגין הפסדי אשראי
647	785	806	897	900	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
					הכנסות שאינן מריבית
81	42	37	36	10	הכנסות מימון שאינן מריבית
375	313	310	304	316	עמלות
(1)	1	33	9	5	הכנסות (הוצאות) אחרות
455	356	380	349	331	סך הכל הכנסות שאינן מריבית
					הוצאות תפעוליות ואחרות
527	585	518	581	558	משכורות והוצאות נלוות
154	150	152	154	158	אחזקה ופחת בניינים וציוד
161	167	171	175	173	הוצאות אחרות
842	902	841	910	889	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
260	239	345	336	342	רווח לפי מיסים
85	94	⁽¹⁾ 137	⁽¹⁾ 145	124	הפרשה למיסים על הרווח
175	145	208	191	218	רווח לאחר מיסים
4	2	2	2	2	חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות, לאחר מס
179	147	210	193	220	רווח נקי לשנה
					רווח למניה (באלפי שקלים חדשים)
1.44	1.18	1.69	1.55	1.77	מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב:

1. סווג מחדש בגין היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא: "מיסים על ההכנסה" - ראה ביאור 1(1) בדוחות הכספיים.

נספח 4 - מאזן מאוחד לחמש השנים האחרונות

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

ליום 31 בדצמבר					
2013	2014	2015	2016	2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
					נכסים
3,757	4,994	5,502	3,422	4,339	מזומנים ופקדונות בבנקים
6,154	3,831	3,432	6,002	5,076	ניירות ערך
18,157	19,234	20,754	22,349	24,291	אשראי לציבור
(365)	(319)	(337)	(348)	(352)	הפרשה להפסדי אשראי
17,792	18,915	20,417	22,001	23,939	אשראי לציבור, נטו
9	11	7	9	6	השקעה בחברות כלולות
406	397	346	358	351	בניינים וציוד
24	30	31	26	27	כסים בגין מכשירים נגזרים
335	392	341	346	399	נכסים אחרים
28,477	28,570	30,076	32,164	34,137	סך הכל נכסים
					התחייבויות והון
23,964	24,060	25,388	27,199	28,836	פקדונות הציבור
487	492	459	259	200	פקדונות מבנקים
168	139	151	149	140	פקדונות הממשלה
823	681	672	926	1,026	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
140	109	122	79	101	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,038	1,173	1,181	1,308	1,361	התחייבויות אחרות
26,620	26,654	27,973	29,920	31,664	סך הכל התחייבויות
1,857	1,916	2,103	2,244	2,473	הון
28,477	28,570	30,076	32,164	34,137	סך הכל התחייבויות והון

בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ דין וחשבון שנתי

299	מילון מונחים
301	אינדקס

מילון מונחים ואינדקס

אופציה	חוזה בין שני צדדים במסגרתו מעניק אחד הצדדים (כותב האופציה) לצד הנגדי זכות לרכוש או זכות למכור נכס שנקבע בחוזה, תמורת מחיר קבוע מראש, במועד קבוע מראש או לפניו.
איגרת חוב	נייר ערך הכולל התחייבות של המנפיק לשלם למחזיק נייר הערך (איגרת החוב), את הקרן שנקבעה באיגרת החוב בתוספת ריבית, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסוים (בהתאם לתנאים שנקבעו באיגרת החוב).
ארצות פחות מפותחות (LDC - Least Developed Countries)	ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי בקבוצת הכנסה נמוכה או בינונית.
הון פיקוחי	רכיבי הון המשמשים בחישוב יחסי יציבות (כגון: הלימות הון) ומורכבים משני רבדים: א. הון ברובד הראשון הכולל את ההון העצמי החשבונאי לאחר התאמות פיקוחיות (כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 202). ב. הון ברובד השני הכולל בעיקר מכשירי חוב הוניים, והתאמות פיקוחיות אחרות.
חבות	אשראי והתחייבויות למתן אשראי (מאזני חוץ מאזני) כמשמעותם בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313.
חוב בהשגחה מיוחדת	חוב שיש לו חולשות פוטנציאליות בגין נדרשת תשומת לב מיוחדת של ההנהלה, אשר אם לא יטופלו, תיתכן הרעה בסיכויים לפירעון האשראי או במעמדו של הבנק כנושה.
חוב בעייתי	חוב המסווג כ"פגום", "נחות" או ב"השגחה מיוחדת".
חוב נחות	חוב אשר אינו מוגן באופן מספק על ידי בטחונות, או יכולת התשלום של החייב וקיימת אפשרות ברורה כי הבנק יספוג בגינו הפסד אם הליקויים לא יתוקנו.
חוב פגום	חוב שהבנק צופה כי לא יוכל לגבות את הסכומים המגיעים מהחייב, במועדים שנקבעו על פי הסכם החוב.
חוב שגבייתו מותנית בביטחון	חוב פגום שלהערכת הבנק, פרעונו צפוי ממימוש הבטוחות שהועמדו להבטחתו, בלבד, מכיוון שלחייב אין מקורות זמינים אחרים לפירעונו.
יחס הלימות הון כולל	היחס שבין סך אמצעי ההון (ברובד הראשון וברובד השני), לבין סך נכסי הסיכון של הבנק.
יחס כיסוי נזילות (LCR - Liquidity Coverage Ratio)	היחס בין הנכסים הנזילים באיכות גבוהה ובין תזרים המזומנים היוצא נטו ל- 30 הימים הבאים, בתרחיש קיצון. היחס משמש כמדד ליכולת הבנק לעמוד בצרכי נזילותו לתקופה עתידית של 30 יום.
יחס מינוף	היחס (באחוזים) שבין "מדידת ההון" לבין "מדידת החשיפה".
יתרת חוב רשומה	יתרת החוב, לרבות ריבית צבורה שהוכרה, פרמיה או ניכיון שטרם הופחתו, עמלות נדחות נטו, או עלויות נדחות נטו שנזקפו ליתרת החוב וטרם הופחתו, ובניכוי כל חלק מהחוב שנמחק חשבונאית.
כללי באזל	כללים לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

כתבי התחייבות נדחים	כתבי התחייבות שהזכויות המוקנות מכוחם נדחות מפני תביעותיהם של יתר הנושים של הבנק, למעט כתבי התחייבות אחרים מאותו סוג.
מכשירי אשראי חוץ מאזניים	מכשירי חוב כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).
מכשיר נגזר	מכשיר פיננסי או חוזה אחר, שמתקיימים בו שלושה מאפיינים במצטבר: א. בסיס וסכום נקוב הקובעים את סכום הסילוק של המכשיר. ב. ההשקעה הראשונית נטו הנדרשת קטנה מזו שהיתה נדרשת בסוגי חוזים אחרים, החשופים בצורה דומה לשינויים בגורמי שוק (או שלא נדרשת כל השקעה). ג. תנאיו דורשים או מתירים סילוק נטו.
מכשיר פיננסי	מזומן, ראייה לזכות בעלות בתאגיד, או חוזה המקיים שני תנאים, כדלקמן: א. המכשיר מטיל על צד אחד מחויבות חוזית להעביר מזומן, או מכשיר פיננסי אחר לצד שני, או להחליף מכשירים פיננסיים אחרים עם הצד השני, בתנאים העלולים להיות לרעת הצד הראשון. ב. המכשיר מעניק לצד השני זכות חוזית לקבל מזומן או מכשיר פיננסי אחר מהצד הראשון, או להחליף מכשירים פיננסיים אחרים עם הצד הראשון בתנאים העשויים להיות לטובת הצד השני.
משך חיים ממוצע (מח"מ)	הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית, של מכשירים פיננסיים נושאי ריבית.
נגזר OTC (Over the counter)	מכשירים נגזרים אשר אינם נסחרים בבורסה רשמית, ונוצרו במסגרת התקשורת בין שני צדדים נגדיים.
סיכון אשראי צד נגדי - CVA (Credit Valuation Adjustment)	החשיפה להפסד שעלול להיגרם, אם הצד הנגדי לעסקה במכשיר נגזר, לא יעמוד בתנאי העסקה.
שוק פעיל	שוק בו עסקאות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים, על מנת לספק מידע על תמחור הנכסים וההתחייבויות על בסיס שוטף.
שיעור המימון - LTV (Loan To Value Ratio)	היחס בין המסגרת המאושרת של החוב בעת העמדת המסגרת, לבין שווי הנכס המבטיח את החוב, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת, המשמש בחישוב "הלימות ההון".
FATCA (Foreign Accounts Tax Compliance Act)	חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, וקובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות לקוחות המנוהלים אצלם, החייבים בדיווח לרשות זו, גם אם אינם תושבי ארה"ב.
ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process)	תהליך פנימי להערכת הלימות ההון של הבנק, המשמש לצורך בחינת היקף ההון הדרוש לבנק, בכדי לתמוך בסיכונים הכרוכים בפעילותו - במטרה לוודא שהיקף ההון הנדרש אינו עולה על ההון הקיים בבנק.

עמוד	
א	
אומדנים חשבונאיים קריטיים	23, 104-111
ארגון מחדש של חובות בעייתיים	62, 227-232
אשראי לציבור	34-35
ה	
הון והלימות ההון	39-43, 184-189
הטבות לעובדים	105-107, 149-150, 174-183
הכנסות ריבית	23-25, 155
הלוואות לדיור	67-71, 233, 235
הוצאות בגין הפסדי אשראי	26-27, 64, 168, 218
הפרשה להפסדי אשראי	64, 146-147, 166-168, 218-219
התחייבויות תלויות	105, 151, 190-196
ח	
חובות בסיווג בעייתי	35, 166-167, 220-222
חובות פגומים	144-145, 166-167, 220-232
י	
ירידת ערך	110-111, 148-149
יחס המינוף	42-43, 189
מ	
מגזרי פעילות	43-56, 154, 202-217
מדיניות חשבונאית	137-154
מוסדות פיננסים זרים	66-67
מימון ממונף	76
מיסים על הכנסה	152, 159-161
מכשירים נגזרים	37, 86, 151-152, 198-202

עמוד	
נ	
ניירות ערך	31-34 , 143 , 164-165
ניהול סיכונים	18, 59-60
נכסי סיכון	187
ס	
סיכון אשראי	60-76
סיכון בסיס	86-88
סיכון נזילות	90-96
סיכון ריבית	77-86
סיכון שוק	77-89
סיכון תפעולי	97
ע	
עמלות	157
ענפי משק	117-118
פ	
פחת והפחתות	170
פיקדונות הציבור	35 , 172
צ	
צדדים קשורים	250-255 , 272
ר	
ריכוזיות לווה וקבוצת לווים	101
ש	
שווי הוגן	79-81 , 108-110 , 153-154 , 242-249
ת	
תגמול	270-272
תוכנית אסטרטגית	18
תשואה להון	17 , 23